
MudgalapurAna Khanda 9 Yogacharitam

ముద్గలపురాణం ఖణ్డః ౯ యోగచరితమ్

Document Information

Text title : Mudgala Purana Khanda 9 Yogacharitam

File name : mudgalapurANam9.itx

Category : purana, ganesha

Location : doc_purana

Proofread by : Yash Khasbage

Latest update : September 18-19, 2023 Ganeshachaturthi

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

September 18, 2023

sanskritdocuments.org

ముద్గలపురాణం ఖణ్డః ౯ యోగచరితమ్

॥ ముద్గలపురాణం ఖణ్డః ౯ ॥

॥ అథ శ్రీముద్గలపురాణే నవమః ఖణ్డః ప్రారభ్యతే ॥

(Page ఖం. ౯ అ. ౧ పాన ౧)

౯.౧ స్వసంవేద్యస్వరూపవర్ణనం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

శ్రీగణేశశారదాగురుభ్యో నమః ।

శౌనక ఉవాచ ।

ధూమ్రవర్ణావతారస్య శ్రుత్వా చరితముత్తమమ్ ।

నానాఖ్యానసమాయుక్తం న తృప్తోఽహం మహామతే ॥ ౧ ॥

అధునా వద దక్షస్య సంవాదం ముద్గలస్య చ ।

పునః కిం పృష్టవాన్ దక్షో ముద్గలాయ మహార్షయే ॥ ౨ ॥

సూత ఉవాచ ।

శ్రుత్వా మాహాత్యముఖ్యం స ధూమ్రవర్ణాత్మకం పరమ్ ।

హృష్టరోమా ప్రజానాథః పునః పప్రచ్ఛ తం మునిమ్ ॥ ౩ ॥

దక్ష ఉవాచ ।

ధన్యోఽహం సర్వభావైశ్చ త్వత్తః శ్రుత్వా మహాద్భుతమ్ ।

చరితం ధూమ్రవర్ణస్య సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౪ ॥

అధునా వద విప్రేశ యోగం పూర్ణపదప్రదమ్ ।

అష్టౌ వినాయకాః ప్రోక్తాస్తేషాం యోగే స్వరూపకమ్ ॥ ౫ ॥

స్వానందః కీదృశో యోగోఽయోగస్తథైవ కీదృశః ।

సుశాన్తిదః పూర్ణయోగస్తేషాం రూపం సువిస్తరాత్ ॥ ౬ ॥

సూత ఉవాచ ।

ఏవం పృష్టో మహాయోగీ దక్షిణ హర్షసంయుతః ।
తం జగాద శృణుష్వ త్వం ద్విజైః శౌనక సౌఖ్యదమ్ ॥ ౭॥

ముద్గల ఉవాచ ।
స్వానన్దాత్ స్వేచ్ఛయా దక్ష బ్రహ్మణి నిఃసృతాని తు ।
అనత్ సత్ సమనేతీతి చత్వారి మాయయా ప్రభోః ॥ ౮॥

ఏకైకాశ్రితభావేన సృష్టం తైః సౌఖ్యరూపకమ్ ।
తతో బోధస్తతః సోఽహం తతో బిన్దుర్మహామతే ॥ ౯॥

తతశ్చతుర్విధం విశ్వం స్థూలం సూక్ష్మం సమాత్మకమ్ ।
నాద ఏతాని బ్రహ్మణి మీలితాని పరస్పరమ్ ॥ ౧౦॥

నిజసత్తావిహీనాని జాతాని దైవయోగతః ।
స్వస్వవ్యాపారజం భోగం తేభిరే న కదాచన ॥ ౧౧॥

తతస్తైశ్చ తపస్తప్తం ఘోరం చిత్తైకభావతః ।
యస్మై కస్మై నమశోఽక్వాస్య మూలభూతాయ సర్వప్తైః ॥ ౧౨॥

దివ్యవర్షనహస్తేణ ప్రసన్నో గణపోఽభవత్ ।
హృద్దిష్టం దర్శయామాస మన్తమేకాక్షరం స్వకమ్ ॥ ౧౩॥

తం దృష్ట్వా హర్షయుక్తాని జేపుర్మత్రం తతః పరమ్ ।
గతే వర్షశతే పూర్ణే దర్శయామాస స్వం వపుః ॥ ౧౪॥

నరకుఙ్కరరూపం తు దృష్ట్వా విస్మితమానసైః ।
సద్యస్తక్రూపయా జ్ఞానం ప్రాప్తం తద్రూపబోధకమ్ ॥ ౧౫॥

జ్ఞాత్వా స్వానన్దనాథం తం బ్రహ్మణి హర్షతః పరమ్ ।
తమేవ హృదయే ధ్యాత్వా జేపుర్మన్తం సుసిద్ధయే ॥ ౧౬॥

వర్షణైకేన విఘ్నేశః సుప్రసన్నో బభూవ హ ।
ఆయయౌ వరదానార్థం పురస్తేషాం ప్రతాపవాన్ ॥ ౧౭॥

తం దృష్ట్వా తాని బ్రహ్మణి తుష్టువుః పూజ్య విఘ్నపమ్ ।
బద్ధ్వా కరపుటం దక్ష స్వస్వసామర్థ్యసిద్ధయే ॥ ౧౮॥

బ్రహ్మణ్యామః ।
సమస్తే పరేశాయ విఘ్నాధిపాయ పరేషాం సదా సౌఖ్యదాత్రే హితాయ ।
స్వసంవేద్యరూపాయ చానన్దదాయ నిజానన్దయోగాయ ధుణ్ణే నమస్తే ॥ ౧౯॥

అనాథాయ నాథాయ సర్వాత్మనాం తే సదా మోహహీనాయ నేతిధరాయ ।
 శివాయాథ త్రైవిధ్యభావప్రదాత్రే నిజానన్దయోగాయ డుణ్ణే నమస్తే ॥ ౨౦॥
 సమాయాథ మాయాస్వరూపాయ ద్వన్ద్వప్రకాశాయ సర్వాత్మకాయైవ విష్ణో ।
 మహానన్దరూపాయ సర్వాతిగాయ నిజానన్దయోగాయ డుణ్ణే నమస్తే ॥ ౨౧॥
 సదా సత్యరూపాయ సర్వాత్మనే తే వికారైర్విహీనాయ సూర్యాయ భూమ్నై ।
 అనన్తాయ భేదాదిభిర్వర్జితాయ నిజానన్దయోగాయ డుణ్ణే నమస్తే ॥ ౨౨॥
 ఆపారస్వరూపాయ నానామయాయ విహారేషు సక్తాయ పూర్ణాత్మకాయ ।
 మహాశక్తయే శక్తిరూపాయ మోహిన్ నిజానన్దయోగాయ డుణ్ణే నమస్తే ॥ ౨౩॥

(Page ఖం. ౯ అ. ౧ పాస ౨)

నిరోధస్వరూపాం సమాస్థాయ బుద్ధిం నిజానన్దభ్రాన్తిప్రదాం సిద్ధిరూపామ్ ।
 ప్రవిశ్యైవ తుర్యేషు బిమాబ్రత్యకాయ నిజానన్దయోగాయ డుణ్ణే నమస్తే ॥ ౨౪॥
 తతః సాఙ్ఖ్యరూపం వినిర్మాయ తుర్యైస్తదాకారరూపాయ వై బోధకాయ ।
 సదా స్వాత్మనిష్ఠాయ సక్కుల్పహస్త్రే నిజానన్దయోగాయ డుణ్ణే నమస్తే ॥ ౨౫॥
 తతో బోధరూపం వినిర్మాయ బోధస్వరూపాయ మాయామయాకారధామ్నై ।
 సదా ఖేలకాయాథ నానాప్రచారిన్నిజానన్దయోగాయ డుణ్ణే నమస్తే ॥ ౨౬॥
 తతో దేహిరూపాయ నిర్మాయ తం వై సదైకప్రబోధాయ భ్రాన్తేర్ధరాయ ।
 స్వతో భ్రాన్తిహీనాయ సోఽహమ్పుదాయ నిజానన్దయోగాయ డుణ్ణే నమస్తే ॥ ౨౭॥
 తతో బిన్దుమాత్రాయ నిర్మాయ బిన్దుం చతుర్థా చతుషౌదరూపేణ ఖేలిన్ ।
 అనన్తస్వరూపాయ దేహప్రచార నిజానన్దయోగాయ డుణ్ణే నమస్తే ॥ ౨౮॥
 తతో నాదరూపం వినిర్మాయ నాదస్వరూపాయ తత్త్వాం వైతన్యదాయ ।
 అజాయాథ త్రైవిధ్యదేహస్థితాయ నిజానన్దయోగాయ డుణ్ణే నమస్తే ॥ ౨౯॥
 సమాస్థాయ బాహ్యోన్తరే సంస్థితాయ వినిర్మాయ సౌషుప్తరూపం పరాత్మన్ ।
 తదాకారరూపేణ చానన్దదాయ నిజానన్దయోగాయ డుణ్ణే నమస్తే ॥ ౩౦॥
 సదా స్వప్నరూపాయ సర్వాన్తరస్థాయ సూక్ష్మాయ సత్త్వాత్మనే ఖేలకాయ ।
 వినిర్మాయ సూక్ష్మం త్రిధా సంస్థితాయ నిజానన్దయోగాయ డుణ్ణే నమస్తే ॥ ౩౧॥
 నమస్తే ప్రభో స్థూలరూపాయ తత్ర వినిర్మాయ జాగృత్తదాకారరూప ।
 సదా హ్యన్మభూతాయ బాహ్యోత్మకాయ నిజానన్దయోగాయ డుణ్ణే నమస్తే ॥ ౩౨॥

గణాంస్తే గణేశాత్మరూపేణ సృష్టాంస్తవాంశాంశ్చ తాన్ రక్ష బ్రహ్మేశ దాసాన్ ।
సదా పాదపద్మే రతాంస్తే కురుష్య నిజానన్దయోగాయ ధుణ్ణే నమస్తే ॥ ౩౩॥

గజాకారతుణ్ణాయ లమ్బోదరాయ చతుర్బాహవే శూర్పకర్ణాయ తుభ్యమ్ ।
త్రినేత్రాయ పాశాంకుశాద్వైర్యుతాయ నిజానన్దయోగాయ ధుణ్ణే నమస్తే ॥ ౩౪॥

నరాకారరూపాయ కణ్ఠాదధస్తాత్తథా హ్యేకదన్తాయ రక్తామ్బరాయ ।
మహోఽఽఖుధ్యజాయాఽఽఖువాహాయ నిత్యం నిజానన్దయోగాయ ధుణ్ణే నమస్తే ॥
౩౫॥

అనన్తప్రసూతిశ్చ తే వామభాగే మహాసిద్ధిరూపా తథా దక్షిణాంశ్లే ।
ధృతే పూర్ణమాయే పరే దేవదేవ నిజానన్దయోగాయ ధుణ్ణే నమస్తే ॥ ౩౬॥

స్వసంవేద్యనామ్ని పురే సంస్థితాయ ప్రమోదాదిభిః సేవ్యమానాయ తుభ్యమ్ ।
తథేక్షోః సముద్రే సులీలాకరాయ నిజానన్దయోగాయ ధుణ్ణే నమస్తే ॥ ౩౭॥

సమాధిస్వరూపం గణేశం స్తువీమః కథం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మభూతం మహాత్మన్ ।
తథాపి స్యబుద్ధ్యా ప్రమాణైః స్తుతోఽసి నిజానన్దయోగాయ ధుణ్ణే నమస్తే ॥ ౩౮॥

వయం ధన్యరూపా గణాధీశ తే వై స్తవేనాఽథ పూజాదినా దీనబన్ధో ।
నమస్తే నమస్తే ప్రసీదాఽఽశు భూమన్ నిజానన్దయోగాయ ధుణ్ణే నమస్తే ॥ ౩౯॥

ముద్గల ఉవాచ ।
ఏవం స్తుత్వా గణాధీశం ప్రణేముస్తం ప్రజాపతే ।
బ్రహ్మోణి తాన్యథోవాచ హర్షితః స గజాననః ॥ ౪౦॥

శ్రీగణేశ ఉవాచ ।
వరాన్ బ్రూత హృదిస్థాన్ వై బ్రహ్మోణి తుష్టిమాగతః ।
దాస్యామ్యనేన స్తోత్రేణ తపసా దుర్లభానపి ॥ ౪౧॥

భవత్కృతమిదం స్తోత్రం మమ సన్తోషకారకమ్ ।
భవిష్యతి న సన్దేహః సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౪౨॥

(Page ఖం. ౯ అ. ౨ పాన ౩)

యః పఠేత్ పాఠయేద్వాఽపి శ్రావయేన్మానవోత్తమః ।
స భుక్త్యా హ్యఖిలాన్ భోగానన్తే స్వానన్దగో భవేత్ ॥ ౪౩॥

విజయప్రదమేతద్ధి పుత్రపౌత్రప్రదం భవేత్ ।
ధనధాన్యపశూనాం తు దాయకం ప్రభవిష్యతి ॥ ౪౪॥

అజ్ఞహీనజనానాం తు స్వజ్ఞదం రోగనాశనమ్ |
 అలక్ష్మీసక్కుటస్యైవ దహనం పాతకారిణామ్ || ౪౫||
 విద్యా జ్ఞానాదికం సర్వం లభతేనేన నిశ్చితమ్ |
 భుక్తిం ముక్తిం బ్రహ్మభూయం పఠనాత్ శ్రవణాత్ కిల || ౪౬||
 షట్కర్మసాధనే సిద్ధం పరకృత్యవినాశనమ్ |
 రాజబన్ధహరం చైవ భవిష్యతి సునేవినామ్ || ౪౭||
 ఏకవింశతివారం చైకవింశతి దినాని యః |
 పఠతే స లభేత్ సర్వమీప్సితం నాత్ర సంశయః || ౪౮||
 ఏవం గణపతేర్వాక్యం శ్రుత్వా బ్రహ్మణి విఘ్నపమ్ |
 ప్రణమ్య హర్షయుక్తాని జగుస్తం చ ప్రజాపతే || ౪౯||
 బ్రహ్మణ్యాయః |
 వరదోఽసి గణాధీశ తదా తే భక్తిముత్తమామ్ |
 దేహి యయా మహామోహో నశ్యత్యత్ర న సంశయః || ౫౦||
 నిజవ్యాపారజం దేహి బోధం కథయ సర్వప |
 కార్యం తచ్చ కరిష్యామస్త్యదాజ్ఞావశగాని భోః || ౫౧||
 సదాఽస్మన్నికటే నాథ తిష్ఠ స్వభక్తకారణాత్ |
 నిర్విఘ్నం కురు సర్వత్ర గణానన నమోఽస్తు తే || ౫౨||
 త్వత్సమాని కురుష్వ త్వమస్మాన్ పాదాశ్రితాని తే |
 భజతాం సర్వదాతృణి త్వత్ప్రసాదాన్నమోఽస్తు తే || ౫౩||
 యద్యదిచ్ఛామహే నాథ తత్తత్తు సఫలం భవేత్ |
 సత్యసజ్కుల్పజం సౌఖ్యం దేహి నో గణనాయక || ౫౪||
 ఏవం తేషాం వచః శ్రుత్వా భక్తిభావేన తోషితః |
 తథేతి తాన్యథోక్త్యాసావన్తర్ధానం చకార హ || ౫౫||
 అష్టౌ వినాయకాః ప్రోక్తాస్తద్దూపేణ గణాననః |
 తేషాం సామీప్యగో భూత్వాఽతిష్ఠత్ సర్వార్థసిద్ధయే || ౫౬||
 ఏతత్ సర్వం సమాఖ్యాతం స్వసంవేద్యస్య చేష్ఠితమ్ |
 శ్రవణాత్ పఠనాన్నాణాం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ || ౫౭||
 || ఓం తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

నవమే ఖణ్డే యోగచరితే స్వసంవేద్యస్వరూపవర్ణనం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః ॥ ౯.౧

౯.౨ అయోగచరితకథనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

అధునా శృణు దక్ష త్వం నివృత్తిరూపధారిణః ।

చరితం గణనాథస్య బ్రహ్మభూతపదప్రదమ్ ॥ ౧ ॥

స్వానందః సకలాధారో నానాబ్రహ్మసు సంస్థితః ।

జగత్సు యోగభావేన సంయోగేన తదాత్మకః ॥ ౨ ॥

స నానామాయయా యుక్తో నానాభావపరాయణః ।

భావాభావాదిహీనత్వాచ్ఛోభతే నిత్యమజ్ఞానా ॥ ౩ ॥

అనస్తకల్పకాలే తు గతే సంతోషమాదధే ।

నివృత్తిమిచ్ఛతి ప్రాజ్ఞో మాయాహీనత్వకారణాత్ ॥ ౪ ॥

జగద్భర్తృహృత్పిః సార్థం గణేశమభజత్తతః ।

సంయోగభావనాశార్థం సర్వతో భక్తిసంయుతః ॥ ౫ ॥

ఏకాక్షరవిధానేన పూజయామాస తం విభుమ్ ।

మన్తం జజాప సర్వేశో ధ్యాత్వా హృది గజాననమ్ ॥ ౬ ॥

దక్ష ఉవాచ ।

స్వసంవేద్యాత్మకః ప్రోక్తో మన్త ఏకాక్షరో మహాన్ ।

అయోగగణనాథస్య ప్రీతిదః స కథం వద ॥ ౭ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

శబ్దశబ్దార్థసంయుక్తో మన్తో గణపతేః స్మృతః ।

స్వసంవేద్యాత్మకః ప్రాజ్ఞః సర్వశాస్త్రేషు సమ్మతః ॥ ౮ ॥

నామైకదేశమాత్రత్వాత్ స ఏవాయోగవాచకః ।

న తత్ర శబ్దశబ్దార్థో తయోర్యోగాదికం కదా ॥ ౯ ॥

గతే వర్షశతే తత్ర ప్రసన్నో గణనాయకః ।

ఆయయౌ తం వరాన్ దాతుం నిజభక్తసుఖప్రదః ॥ ౧౦ ॥

దృష్ట్వా గజాననం దక్ష ప్రహృష్టః సర్వసంయుతః ।

స్వానన్దః ప్రణనామాథ పుపూజే భక్తిసంయుతః ॥ ౧౧॥

దక్ష ఉవాచ ।

సగుణో దేహ ఏతస్య నిర్గుణం మస్తకం పరమ్ ।

తయోరభేదభావేయం గజాననో నిజాత్మకః ॥ ౧౨॥

అయోగే సగుణం నైవ నిర్గుణం నైవ వర్తతే ।

తయోః సంయోగరూపం యస్మైవ యోగీన్ద్రసత్తమ ॥ ౧౩॥

కథం గజాననశ్చాయమయోగే వాచకోభవత్ ।

ఛిన్ధి మే సంశయం పూర్ణం వచసా యోగభావినా ॥ ౧౪॥

ముద్గల ఉవాచ ।

సిద్ధిర్దేహమయీ మాయా బభూవే తస్య భో విధే ।

నానాభ్రమం పరిత్యజ్య లీనా జాతా శరీరకే ॥ ౧౫॥

నానాజ్ఞానప్రభావం తు త్యక్త్వా బుద్ధిః శిరోభవత్ ।

భ్రాన్తిధారకభావం సా తల్లీనా సమృభూవ హ ॥ ౧౬॥

తయోర్యోగే స్వసంవేద్యం బ్రహ్మ సంయోగధారకమ్ ।

గజాననాకృతిస్థం తద్ బభూవే లీనభావతః ॥ ౧౭॥

సిద్ధిబుద్ధివిహీనోయమయోగే వాచకోభవత్ ।

గణేశో గజవక్త్రాదిచిహ్నాయుక్తో న సంశయః ॥ ౧౮॥

శబ్దశబ్దార్థసంయోగైస్త్రిభిర్హీనో గజాననః ।

అయోగే శోభతే దక్ష మాయాభ్యాం వర్జితః సదా ॥ ౧౯॥

అథో శృణు చరిత్రం త్వం ప్రకృతం శాన్తిదాయకమ్ ।

స్వసంవేద్యః ప్రతుష్టావ గణేశం హర్షసంయుతః ॥ ౨౦॥

ససర్వస్వానన్ద ఉవాచ ।

అజం పురాణం పరమవ్యయం తం నివృత్తిమాత్రం హ్యసమాధిసంస్థమ్ ।

అయోగరూపం గణనాథమాద్యం నమామి నిర్మాయికమప్రమేయమ్ ॥ ౨౧॥

న జారజం స్వేదజమణ్డజం న న చోద్భిదం స్థావరజ్గమం న ।

అనాదిమధ్యాన్తమమోఘరూపం నమామి నిర్మాయికమప్రమేయమ్ ॥ ౨౨॥

న భూస్వరూపం న జలం ప్రకాశం న వాయురూపం న ఖమేవ ఢుణ్ణిమ్ ।

న రాజసం సత్త్వతమోయుతం న నమామి నిర్మాయికమప్రమేయమ్ ॥ ౨౩॥

న జాగృతం స్వప్నగతం న దేవం సౌషుప్తకం నైవ తురీయసంస్థమ్ ।
 న బిద్ధమాత్రం న చ సోఽహమేవ నమామి నిర్మాయికమప్రమేయమ్ ॥ ౨౪॥
 న బోధగం నైవ విబోధరూపం న మోహయుక్తం న చ మోహహీనమ్ ।
 న నిర్గుణం నో సగుణం తథా తం నమామి నిర్మాయికమప్రమేయమ్ ॥ ౨౫॥
 న కర్మరూపం న చ జ్ఞానరూపం సమం న చాధీనతమం సదా న ।
 న స్వాత్మగం సర్వవికారహీనం నమామి నిర్మాయికమప్రమేయమ్ ॥ ౨౬॥
 అసత్స్వరూపం న చ సత్స్వరూపం సమానరూపం న చ నేతిగం తమ్ ।
 నిజాత్మరూపం వివిధేషు నైవ నమామి నిర్మాయికమప్రమేయమ్ ॥ ౨౭॥

(Page ఖం. ౯ అ. ౨ పాన X)

అనన్తరూపం న తథైకరూపం సమం న తుర్యం న చ పఞ్చమం తమ్ ।
 సదా గణేశాకృతిరూపధారం నమామి నిర్మాయికమప్రమేయమ్ ॥ ౨౮॥
 న చాగతం నైవ గతం గణేశమయోగరూపం ప్రవదన్తి వేదాః ।
 సదా నివృత్తిమయమాసమన్తాన్నమామి నిర్మాయికమప్రమేయమ్ ॥ ౨౯॥
 వచోభిరారాత్ కథితుం కదాచిదయోగభావాన్ మనసో న శక్యమ్ ।
 కదా తమప్రాప్య వదామి దేవం నమామి నిర్మాయికమప్రమేయమ్ ॥ ౩౦॥
 న సిద్ధియుక్తం న చ బుద్ధియుక్తం న మాయికం బ్రహ్మమయం పరేశమ్ ।
 అనన్తపారం గజవక్త్రధారం నమామి నిర్మాయికమప్రమేయమ్ ॥ ౩౧॥
 త్రినేత్రధారం గజవక్త్రయుక్తం చతుర్భుజం చైకరదం మహాన్తమ్ ।
 మహోదరం వాహనహీనగం తం నమామి నిర్మాయికమప్రమేయమ్ ॥ ౩౨॥
 న యోగనిష్ఠం న విహారయుక్తం నిజాత్మనామ్ని నగరే న సంస్థమ్ ।
 నిజే సముద్రే న విహారకారం నమామి నిర్మాయికమప్రమేయమ్ ॥ ౩౩॥
 న భక్తభక్తిప్రియమేవ దేవం తథాపి యోగేన నివృత్తిదం తమ్ ।
 అపారమాయామయపాశహారం నమామి నిర్మాయికమప్రమేయమ్ ॥ ౩౪॥
 అహం వికారేణ విమోహితోఽతో భ్రమన్ గణేశాధిపతే మహాత్మన్ ।
 జగత్సు నానావిధబ్రహ్మసు ప్రభో నమామి నిర్మాయికమప్రమేయమ్ ॥ ౩౫॥
 సమాధిరూపోఽహమచిన్త్యభావః సర్వాత్మకః సర్వవివర్జితోఽహమ్ ।
 భ్రమామి మాం రక్ష నివృత్తిదాతర్నమామి నిర్మాయికమప్రమేయమ్ ॥ ౩౬॥

సుసిద్ధిబుద్ధిప్రద మోహాయుక్తో విభజ్య నానావిధమాత్మరూపమ్ ।
 చతుః పదార్థేషు చరామి భ్రాన్త్యా నమామి నిర్మాయికమప్రమేయమ్ ॥ ౩౭॥
 సుఖేలయుక్తోఽహమథో సుఖేనేతరేణ యోగేన తదాత్మనా వై ।
 న శాన్తిజం సౌఖ్యమణు హ్యవిన్దం నమామి నిర్మాయికమప్రమేయమ్ ॥ ౩౮॥
 అనస్తభావేన విమోహితం మాం రక్షస్వ తే పాదప్రియం గణేశ ।
 నివృత్తికాం దేహి పరార్థభూతాం నమామి నిర్మాయికమప్రమేయమ్ ॥ ౩౯॥
 నమో గణేశాయ నివృత్తిధారిణే నమః పరేశాయ సుఖాభివాసినే ।
 నమశ్చ హేరమ్భ మహోదరాయ తే నమో నమో బ్రహ్మపతే సుశాన్తయే ॥ ౪౦॥
 అయోగరూపం గణనాయకం తం ప్రవేశహీనాత్ కథమేవ ధుణ్ణే ।
 దయాపరం స్తోమ్యధునా చ తారయ నమో నమో విఘ్నపతే నమస్తే ॥ ౪౧॥

ముద్గల ఉవాచ ।
 ఏవం స్తుత్వా గణేశానం స్వానందః ప్రణనామ తమ్ ।
 భక్త్యా హర్షేణ సంయుక్తస్తమువాచ గజాననః ॥ ౪౨॥
 శ్రీగణేశ ఉవాచ ।
 వరం వృణు మహాభాగ సర్వం దాస్యామి చేప్పితమ్ ।
 మాయామాయికభేదైస్త్వం దుఃఖితోఽసి న సంశయః ॥ ౪౩॥

త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం సర్వశాన్తిప్రదం భవేత్ ।
 న మాయాసమ్భవం దుఃఖం ప్రలభేత్ పాఠతో నరః ॥ ౪౪॥

యం యమిచ్ఛతి తం తం వై దాస్యామి స్తోత్రపాఠతః ।
 అసాధ్యం సాధయేన్ మర్త్యః శ్రవణేన నిజప్రదమ్ ॥ ౪౫॥

ఏవం శ్రుత్వా గణేశస్య వచనం స్వస్వరూపకమ్ ।
 జగాద తం ప్రణమ్యాదౌ కృత్వా కరపుటం విధే ॥ ౪౬॥

ససర్వస్వానంద ఉవాచ ।
 యది తుష్టోఽసి విఘ్నే తదా దేహి నివృత్తిజమ్ ।
 సుఖం నాన్యం వరం భ్రాన్తిం మాయామేతాం నివారయ ॥ ౪౭॥

తథేతి తమువాచైవ గణేశోఽతర్దధే తతః ।

(Page ఖం. ౯ అ. ౩ పాన ౬)

స్వానందః ఖిన్నభావేన స్వస్థానే సంస్థితోఽభవత్ ॥ ౪౮॥

సస్మారాయోగనాథం తం తతశ్చిత్రం బభూవ హా ।
 విశ్వాని బ్రహ్మముఖ్యాని స్వానన్దే లయమాయయుః ॥ ౪౯ ॥
 తతః స్వయం నిజానన్దో నష్టస్తత్ర బభూవ హా ।
 మాయాహీనప్రభావేణాయోగస్థః శుశుభే ముదా ॥ ౫౦ ॥
 సంయోగమాయయా హీనో న దదర్శ స కిఞ్చన ।
 స్వాత్మానం వాఽపరం ముఖ్యం అయోగం గణనాయకమ్ ॥ ౫౧ ॥
 సర్వబన్ధవినిర్ముక్తం బభూవ స్వస్వరూపకమ్ ।
 ఏతత్ సర్వం సమాఖ్యాతమయోగస్య చరిత్రకమ్ ॥ ౫౨ ॥
 అయోగే దక్ష నైవాస్తి త్వమహం బ్రహ్మ శాశ్వతమ్ ।
 న గణేశః స్వసంవేద్యం తేన నిర్వృత్తిమాప్పుయాత్ ॥ ౫౩ ॥
 యః పఠేచ్ఛుణుయాద్వా యో హ్యయోగస్య చరిత్రకమ్ ।
 స భుక్త్వా సకలాన్ భోగానన్దే నిర్వృత్తిమాప్పుయాత్ ॥ ౫౪ ॥
 ॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
 నవమే ఖణ్డే యోగచరితే అయోగచరితకథనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥ ౯.౨

౯.౩ గణేశస్వరూపవర్ణనం నామ తృతీయోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 అధునా శ్శుణు దక్ష త్వం పూర్ణశాన్తిప్రదాయకమ్ ।
 చరితం గణనాథస్య నానాయోగేశ్వరస్య యత్ ॥ ౧ ॥
 అయోగో మాయయా హీనః సదా బన్ధవివర్జితః ।
 నిమగ్నశ్చ బ్రహ్మసుఖే తిష్ఠ నిత్యం విశేషతః ॥ ౨ ॥
 స్వానన్దాఖ్యం పరం బ్రహ్మ నష్టం గాణేశయోగతః ।
 పునః సృష్టం గణేశేన పూర్ణయోగస్వరూపిణా ॥ ౩ ॥
 ఏవం పునః ప్రనష్టం తత్ కాలేన బహునా విధే ।
 పునః సృష్టం పునర్నష్టం కల్పా ఏవం గతా బహు ॥ ౪ ॥
 నిత్యం త్వయోగసంస్థః స గణేశో బ్రహ్మనాయకః ।
 విచారమకరోచ్ఛిత్రే దృష్ట్వా స్వానన్దజం భ్రమమ్ ॥ ౫ ॥

అహో మాయాప్రభావేణ బ్రహ్మ స్వానన్దధారకమ్ ।
నానాభావయుతం భూత్వా పునర్భవతి నశ్యతి ॥ ౬ ॥

మాయావిహీనభావేనాఽహం సదా మోహవర్జితః ।
అఖణ్డయోగసంయుక్తోఽతిష్ఠం బ్రహ్మపరాయణః ॥ ౭ ॥

అవినాశిపదం దత్తం మహ్యం కేన మహాత్మనా ।
న బ్రహ్మ నాశసంయుక్తమవినాశి న విద్యతే ॥ ౮ ॥

దక్ష ఉవాచ ।

అవినాశి సమాఖ్యాతం దేహిరూపం పురా త్వయా ।
స్వత ఉత్థానకేనైవ సృష్టం తదేవ నిశ్చింతమ్ ॥ ౯ ॥

స్వసంవేద్యాత్ పరం బ్రహ్మయోగరూపం ప్రకీర్తితమ్ ।
తదేవ కేన యోగీశ వినాశి కథ్యతే త్వయా ॥ ౧౦ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

నాశాఽనాశాదిభేదాశ్చ స్వానన్దాత్ సమ్భవన్తి చ ।
భేదాఽభేదాదిహీనం తత్ స్వసంవేద్యం ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౧౧ ॥

శిష్యస్య బోధదానార్థం యోగినస్తం వదన్తి చ ।
కథితుం వైవ శక్యత్వాత్ కిఞ్చిద్భేదం ప్రజాపతే ॥ ౧౨ ॥

అయోగమవినాశాఖ్యం కథయామ్యధునా పరమ్ ।
(Page ఖం. ౯ అ. ౩ పాన ౭)

నాశరూపం స్వసంవేద్యం బోధార్థం నాత్ర సంశయః ॥ ౧౩ ॥
అయోగశ్చిన్తయాఽఽవిష్టో బభూవే బన్ధహానతః ।

నివృత్తిజం సుఖం తుచ్ఛం మానయామాస చేతసా ॥ ౧౪ ॥
సదా మాయావిహీనత్వం మమాస్త్యత్ర న సంశయః ।

మాయాయుక్తవిహీనత్వం వైవ బ్రహ్మణి విద్యతే ॥ ౧౫ ॥
విచార్య ఖేదసంయుక్తో యోగమార్గపరోఽభవత్ ।

అయోగో హృది సఞ్చిన్త్య తపస్తతాప దారుణమ్ ॥ ౧౬ ॥
దశవర్షైర్గణాధ్యక్షః ప్రసన్నో హృది సంస్థితః ।

దర్శయామాస మన్తం స ఏకాక్షరం స్వకీయకమ్ ॥ ౧౭ ॥
దృష్ట్వా యోగో జజాపాఽతిహర్షితో మన్తముత్తమమ్ ।

ధ్యాత్వా మన్తస్వరూపస్థం గణేశం శాన్తిదాయకమ్ || ౧౮||

తతః స్వల్పేన కాలేన రూపం గణపతేః శుభమ్ |

దదర్శ గజవక్త్రాది చిహ్నయుక్తం మహాప్రభుః || ౧౯||

తతోఽతివిస్మితో భూత్వా విచారమకరోత్ హృది |

కోఽయం గజాననో దేవః స్త్రీభ్యాం సంశోభతే హృది || ౨౦||

గణేశకృపయా జ్ఞానం బభూవ తస్య శాశ్వతమ్ |

తేన సర్వమయోగేన జ్ఞాతం విఘ్నేశచేష్టితమ్ || ౨౧||

తతోఽతిహర్షితో భూత్వా ధ్యాత్వా దేవం గజాననమ్ |

మన్తం జజాప యోగజ్ఞః శాన్తిప్రాప్త్యర్థమాదరాత్ || ౨౨||

స్వయం స్వల్పేన కాలేన పురో యయా గజాననః |

వరదో భక్తవాత్సల్యాన్ మహాభక్తస్య భో విధే || ౨౩||

దక్ష ఉవాచ |

ఆశ్చర్యం విప్ర వదసి జ్ఞాయతే న మయా పరమ్ |

రహస్యం తేఽద్య వాక్యస్య యోగగ్రథితకస్య చ || ౨౪||

అష్టా వినాయకాః ప్రోక్తాస్తే సర్వే గజవక్త్రిణః |

ఏకదంతాదిచిహ్నైశ్చ సంయుక్తా గణపాః కిల || ౨౫||

సంయోగస్థం గణేశానం భజతేఽనన్యమానసాః |

తేషాం హృది గణేశానః ప్రకటో జాయతే యదా || ౨౬||

తదా తే విస్మితా భూత్వా న జానన్తి స్వరూపకమ్ |

నిత్యం గజాననాః ప్రాజ్ఞా గజాననం కథం మునే || ౨౭||

ఏకాక్షరరహస్యం తే న జానన్తి కథం ప్రభో |

ఏకాక్షరస్య భావేన సంస్థితా నిత్యమజ్ఞాసా || ౨౮||

తథా సంయోగరూపస్థో గణేశో గణనాయకమ్ |

మన్తయుక్తం న జానాతి మన్తాకృతిధరః కథమ్ || ౨౯||

అయోగగణనాథోఽయం గజాననాకృతిం ధరన్ |

సమన్తో మన్తయుక్తం తం న జానాతి గణేశ్వరమ్ || ౩౦||

కీదృశో గణనాథస్తు పూర్ణయోగప్రవాచకః |

యం న జానన్తి విఘ్నేశాస్తదాకృతిధరా ఆపి || ౩౧||

సంయోగే గణనాథోఽపి సిద్ధిబుద్ధిసమన్వితః ।
 ఆయోగే సిద్ధిబుద్ధిభ్యాం హీన ఏవ స వర్ణ్యతే ॥ ౩౨॥
 పూర్ణయోగే గణేశానః సంయోగాయోగవర్జితః ।
 మాయాభ్యాం సంయుతః ప్రోక్తః కథం వద రహస్యకమ్ ॥ ౩౩॥

ముద్గల ఉవాచ ।
 సమ్యక్ పృష్టం త్వయా దక్ష రహస్యం పరమాద్భుతమ్ ।
 యోగీనాం సుఖదం పూర్ణం శాన్తిదం భావితాత్మనామ్ ॥ ౩౪॥

ఏకాగ్రచిత్తభావేన శృణు తస్య చరిత్రకమ్ ।
 అన్యథా భ్రాన్తిసంయుక్తో భవిష్యసి నిరస్తరమ్ ॥ ౩౫॥

యథా విశ్వమిదం నిత్యం బ్రహ్మకారం ప్రవర్తతే ।
 తథాపి బ్రహ్మరూపం తన్న జానాతి హృది స్థితమ్ ॥ ౩౬॥

నామరూపవిహీనత్వాన్ మస్తస్తస్య న విద్యతే ।
 తపసా యుక్తభావేన ప్రణవం పశ్యతి ప్రభుమ్ ॥ ౩౭॥

సర్వాకారం మహాబీజం ప్రణవాకృతిరూపిణమ్ ।
 దృష్ట్వా విస్మయభావేన విచారమకరోత్ హృది ॥ ౩౮॥

(Page ఖం. ౯ అ. ౩ పాన ౮)

తపసా యోగభావేన చతుష్పాదం జగన్మయమ్ ।
 జానాతి కృపయా తస్య మస్త్రరాజం జగద్యథా ॥ ౩౯॥

తతో యోగప్రభావేణ ప్రణవార్థస్వరూపిణమ్ ।
 దేవం సర్వాత్మభావస్థం పశ్యతి విశ్వమజ్ఞానా ॥ ౪౦॥

దృష్ట్వాఽతివిస్మితం భూత్వా విచారయతి చేతసి ।
 తపసా యోగభావేన తం జానాతి మహాప్రభుమ్ ॥ ౪౧॥

తతో యోగప్రభావేణ శాన్తిస్థం గణనాయకమ్ ।
 పశ్యతి వక్రతుణ్డాఖ్యం బ్రహ్మ స్వానన్దగం పరమ్ ॥ ౪౨॥

ప్రణవో దేహరూపశ్చేత్ ప్రణవార్థో గజాకృతిః ।
 శిరస్తయోశ్చ సంయోగే గణేశో యోగరూపధృక్ ॥ ౪౩॥

యోగాకారం మహద్రూపం దృష్ట్వా విస్మితమానసమ్ ।

విశ్వం భక్తినమాయుక్తం భజనార్థం మనో దధే ॥ ౪౪॥
 ఏతాదృశం సుశాన్తిస్థం బ్రహ్మ దేహధరం కథమ్ ।
 భవతి తస్య సేవా వై కుర్వే నిత్యం మహాత్మనః ॥ ౪౫॥
 హృది స్థితం తస్య భావం జ్ఞాత్వా రూపధరః ప్రభుః ।
 గజాననో బభూవాపి పునర్బ్రష్టాఽతివిస్మితమ్ ॥ ౪౬॥
 తం పశ్యతి ప్రజానాథ కోఽయం భిన్నస్వరూపధృక్ ।
 తస్మిన్ తస్య జానాతి కృపయా యోగసేవయా ॥ ౪౭॥
 గణేశానం మూర్తిధరం భజతేఽనన్యభావతః ।
 మన్త్రాదినా రహస్యేన జానీహి విశ్వమాదరాత్ ॥ ౪౮॥
 తథా గణేశ్వరాః ప్రోక్తా అష్టౌ యోగప్రవాచకాః ।
 తేషాం హృది స్థితం బ్రహ్మ స్వసంవేద్యం న సంశయః ॥ ౪౯॥
 మహైశ్వర్యప్రసంయుక్తా న జానన్తి కదాచన ।
 వయం బ్రహ్మస్వరూపాశ్చ ప్రత్యేకం మానయన్తి తే ॥ ౫౦॥
 న మత్తః పరమం కిञ్చిజ్ఞాత్వా మోహసమన్వితాః ।
 విశ్వాత్మని చ విశ్వస్మిన్ క్రీడాయుక్తా బభూవిరే ॥ ౫౧॥
 కృత్వా నానావిధం ఖేలం నానాకల్పపరాయణాః ।
 ఏవం బహౌ గతే కాలే శాన్తిమిచ్ఛన్తి శాశ్వతీమ్ ॥ ౫౨॥
 తతః క్రీడాం విహాయైవ స్వమహిమ్న్యుభవన్ స్థితాః ।
 తథాపి తే పునర్విశ్వప్రవశాః సస్పృజః స్వయమ్ ॥ ౫౩॥
 తతస్తే ఖేదసంయుక్తా విచారం కుర్వతే పరమ్ ।
 కేన స్మ ప్రేరితా విశ్వం సృజామో వివిధం వయమ్ ॥ ౫౪॥
 అతః స్వాధీనతా నో న విద్యతేఽపి కదాచన ।
 వయం న బ్రహ్మరూపాశ్చ మాయామోహాయుతాః సదా ॥ ౫౫॥
 ఏవం మనసి సన్ధార్య తపశ్చేరుః సమాధిదమ్ ।
 తపసా యోగసంయుక్తా బభూవుర్పాత్ర సంశయః ॥ ౫౬॥
 క్రమేణ గణపాః సర్వే పూర్ణయోగస్వరూపిణి ।
 లయం యయుః సుశాన్తిస్థాః శాన్తరూపే ప్రజాపతే ॥ ౫౭॥

తత్ర విధిం ప్రవక్ష్యామి శృణు సంశయనాశకమ్ |
 యోగోఽష్టధా సమాఖ్యాతస్తత్ స్వరూపం సుయోగదమ్ || ౫౮||
 శమో దమ ఆసనం చ ప్రాణాయామశ్చతుర్థకః |
 ప్రత్యాహారో ధారణా వై ధ్యానం సమాధిరష్టమః || ౫౯||
 స్వధర్మయుక్తభావేన మనో నియమ్య యత్నతః |
 యతతే బ్రహ్మప్రాప్త్యర్థం స శమః పరికీర్తితః || ౬౦||
 స్వధర్మస్థితిమాస్థాయ నియమాదిస్వభావతః |
 దమద్దేహం సుశాన్త్యర్థం దమస్తేన ప్రకథ్యతే || ౬౧||
 స్వస్తికాదీని భో దక్ష ఆసనాని విశేషతః |
 సాధయిత్వా సమాత్మిషేద్యోగార్థమాసనం స్మృతమ్ || ౬౨||
 ప్రాణాయామం తతోఽభ్యస్య లఘ్వాదికం క్రమేణ చ |
 యోగార్థం సాధయేద్వాయుం స ప్రాణాయామ ఉచ్యతే || ౬౩||
 నానావిషయభోగార్థం గచ్ఛస్త్రీన్త్రియకాణి తు |
 తేభ్యస్తాని సమాగృహ్య యోగయుక్తాని కారయేత్ || ౬౪||
 (Page ఖం. ౯ అ. ౩ పాన ౯)
 స మనాసి సుశాన్త్యర్థం హృత్వా హృత్వా పునః పునః |
 ఇన్ద్రియాణి నరః కుర్యాత్ ప్రత్యాహారః స వై స్మృతః || ౬౫||
 మహావాక్యాదిభిః ప్రోక్తం బ్రహ్మ శబ్దార్థభావతః |
 సన్ధార్య స శ్రమేద్దక్ష ధారణా సా ప్రకీర్తితా || ౬౬||
 హృది బ్రహ్మోవబోధశ్చ జాయతే ఐక్యభావతః |
 స్వస్య తేన సమాఖ్యాతం ధ్యానం బ్రహ్మ సుఖప్రదమ్ || ౬౭||
 తతో బ్రహ్మణి సోఽప్యేవం లీనః సజ్ఞాయతే పరే |
 న బ్రహ్మ న స్వయం తత్ర సమాధిః పరికీర్తితః || ౬౮||
 ఇదం యోగాష్టకం ప్రోక్తం యోగప్రాప్త్యర్థమాదరాత్ |
 సేవినాం బ్రహ్మాదం పూర్ణం భవిష్యతి న సంశయః || ౬౯||
 తత్ర మాయాయుతా జీవా భిన్నదేహాధరా మతాః |
 తేషామష్టకమేవం తద్వర్తతే సాధనాత్మకమ్ || ౭౦||

బ్రహ్మకారాణి ప్రోక్తాని తత్త్వాని వివిధాని తు ।
 విశ్వరూపాణి సర్వాణి బ్రహ్మణ్యన్నముఖాని చ ॥ ౭౧॥
 తేషాం యోగః సమాఖ్యాతస్త్రివిధో నాఽత్ర సంశయః ।
 దేహాదిభావతూన్యత్వాత్ తచ్ఛృణుష్వ సుఖప్రదమ్ ॥ ౭౨॥
 ధారణాధ్యానకే దక్ష సమాధిః పరికీర్తితః ।
 త్రిభిర్వ్యోగం సమారాధ్య శాన్తిగాని భవన్తి తు ॥ ౭౩॥
 స్వస్వబ్రహ్మణి యే సన్తి భోగా బ్రహ్మసుఖాత్మకాః ।
 తాంస్త్వక్వాః ధారయేద్బ్రహ్మ తపస్తదేవ కథ్యతే ॥ ౭౪॥
 పూర్ణశాస్త్యర్థమత్యంతం బ్రహ్మణి సమభవన్తి చేత్ ।
 త్యక్త్వా భోగాంస్తపస్తేషాం జ్ఞాతవ్యం విబుధైః పరమ్ ॥ ౭౫॥
 మనోవాణివిహీనం న మనోవాణిమయం న చ ।
 బ్రహ్మ వేదేషు విఖ్యాతం తదేవ గణనాయకః ॥ ౭౬॥
 న తత్ర సగుణం దక్ష నిర్గుణం వైవ వర్తతే ।
 గణేశే పశ్య వేదేషు యోగరూపస్తతః స్మృతః ॥ ౭౭॥
 బ్రహ్మణి ఖేదయుక్తాని పరాధీనతయా యదా ।
 తపశ్చేరుస్తదా తాని విచార్య బ్రహ్మప్రాప్తయే ॥ ౭౮॥
 అతితపోబలేనైవ హృది స్ఫూర్తిః ప్రజాయతే ।
 యోగస్య మన్త్రరాజం తం జానీహి బ్రహ్మణాం విధే ॥ ౭౯॥
 తతో హర్షయుతాన్యేవానుభవం సస్మరుస్తదా ।
 జపస్తదేవ తేషాం వై బ్రహ్మణాం భవతి ప్రభో ॥ ౮౦॥
 హృది సంస్థం తతో యోగం దదృశుస్తాని సర్వదా ।
 తదేవ గణరాజస్య రూపం తత్ర ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౮౧॥
 తతస్తల్లీనభావేన తిష్ఠన్తి బ్రహ్మకాని వై ।
 గణేశస్య కృపా జ్ఞేయా తత్ర సా కథ్యతే బుధైః ॥ ౮౨॥
 యోగ ఏతాదృశం బ్రహ్మ యది దేహాయుతం భవేత్ ।
 తదా తం ప్రభజిష్యామో నిత్యమిచ్ఛన్తి తాని తు ॥ ౮౩॥
 బ్రహ్మదేహధరః సోఽపి బభూవ భక్తిమోహితః ।

ఆయయా వరదానార్థం తేషామగ్రే గజాననః || ౮౪ ||
 బ్రహ్మకారాణి చిహ్నాని కథితాని పురా మయా |
 గణేశస్య స్వరూపే తు తాన్యపశ్యంశ్చ తాదృశమ్ || ౮౫ ||
 తతస్తాని ప్రణేముస్తం పుపూజస్తం చ నిత్యశః |
 అన్తే యోగమయాన్యేవ బభూవుర్నాత్ర సంశయః || ౮౬ ||
 ఏతత్సర్వం సమాఖ్యాతం బ్రహ్మణాం చరితం మయా |
 తపోయోగాదికాచారమన్యచ్ఛుణు ప్రజాపతే || ౮౭ ||
 వక్రతుణ్ణో గణేశానో యది ఖేదసమన్వితః |
 పరాధీనతయా దక్ష శాన్తియోగపరోఽభవత్ || ౮౮ ||
 తదా తపోయుతః సోఽపి త్రేధా యోగార్థమాదరాత్ |
 శ్రామ్సేత్తేన హృదిస్థం తం లోకయేదేకదస్తకమ్ || ౮౯ ||
 దేహేషు బ్రహ్మభావేన వక్రతుణ్ణః స్థితోఽభవత్ |
 తస్మాద్దేహీ స్థితః శ్రేష్ఠో భిన్నాకారః ప్రకీర్తితః || ౯౦ ||
 అతోఽయం వక్రతుణ్ణస్తం గజాననం పరాత్పరమ్ |
 ఏకదస్తం న జానాతి తత్ర భేదం వదామ్యహమ్ || ౯౧ ||
 త్రిగుణాకారదేహశ్చ తురీయం మస్తకం మతమ్ |
 వక్రతుణ్ణస్తయోర్యోగే బిన్దుబ్రహ్మప్రవాచకః || ౯౨ ||
 చతుర్విధేషు దేహేషు మోహయుక్తం చ యత్ స్మృతమ్ |
 సదా భేదవిహీనం తజ్జీవసంజ్ఞం ప్రకథ్యతే || ౯౩ ||
 మోహహీనం సదా సాక్షిరూపం పరాత్మధారకమ్ |
 ఏకదస్తస్తయోర్యోగే సోఽహమాత్మాత్మకః స్మృతః || ౯౪ ||
 జీవో దేహస్వరూపస్థః పరమాత్మా శిరః స్మృతమ్ |
 గజాకారం న సన్దేహ ఏకదస్తస్య నిత్యదా || ౯౫ ||
 జీవాత్మా పరమాత్మానౌ దృష్ట్వా భేదవివర్జితౌ |
 ఏస్మితః స భవేత్తత్ర వక్రతుణ్ణో గజాననః || ౯౬ ||
 నానాభేదసమాయుక్తో వక్రతుణ్ణో మయోదితమ్ |
 భేదహీనమేకదస్తం దృష్ట్వా పప్రచ్ఛ తం పునః || ౯౭ ||

హృదిస్థం సోఽహమాదౌ యద్బ్రహ్మకారం ప్రకథ్యతే |
 బిన్దోస్తదేకదన్తాఖ్యం న దేహాదియుతం కదా || ౯౮ ||
 సేవార్థం వక్రతుణ్డేన ప్రార్థితం హృది సజ్గతమ్ |
 బ్రహ్మ తదేవ భో దక్ష ఏకదన్తో బభూవ హ || ౯౯ ||
 యథా జగదిదం సర్వం బ్రహ్మకారం ప్రకీర్తితమ్ |
 తథా జ్ఞేయం వక్రతుణ్డోఽపి హ్యేకదన్తస్వరూపధృక్ || ౧౦౦ ||
 సగుణం నరసంజ్ఞస్థం నిర్గుణం గజవాచకమ్ |
 తయోర్వ్యోగే పరం బ్రహ్మ గజాననః ప్రకథ్యతే || ౧౦౧ ||
 సేవార్థం ప్రార్థితం సర్వైస్తదేవ దేహవానభూత్ |
 గణేశో బ్రహ్మరూపాఖ్యో నానాబ్రహ్మను సంస్థితః || ౧౦౨ ||
 ఆతో గణేశ్వరం దక్ష న జానాతి గణేశ్వరః |
 నానామోహసమాయుక్తో భ్రాన్తిభావాత్ సుశాన్తిదమ్ || ౧౦౩ ||
 స్వత ఉత్థాన భావే తు దేహో బిన్దుమయః స్మృతః |
 సోఽహం శిరో గజాకారం తయోర్వ్యోగే మహోదరః || ౧౦౪ ||
 ఏవం నానావిభేదైశ్చ నానాబ్రహ్మపరాయణః |
 గణేశ్వరః స్థితస్తేషు గజాననాదిచిహ్నితః || ౧౦౫ ||
 సంయోగే గణనాథస్య స్వత ఉత్థానకం వపుః |
 ఉత్థానం పరతస్తస్య మస్తకం నాత్ర సంశయః || ౧౦౬ ||
 ఆయోగే బుద్ధిహీనం తు మస్తకం సిద్ధివర్జితమ్ |
 వపుస్తయోర్ను సంయోగే గణేశః పరికీర్తితః || ౧౦౭ ||
 పూర్ణయోగే శరీరం తు మతం సంయోగవాచకమ్ |
 ఆయోగవాచకం తస్య మస్తకం తు గజాకృతి || ౧౦౮ ||
 ఆవినాశార్థసంయుక్తో గజశబ్దః ప్రకీర్తితః |
 ఆయోగాన్న పరం బ్రహ్మవినాశాఖ్యం ప్రకథ్యతే || ౧౦౯ ||
 సంయోగాయోగభావాఖ్యా భ్రాన్తిః సర్వత్ర పఠ్యతే |
 నిరోధచిత్తాగ్ర దక్ష సా సిద్ధిః పరికీర్తితా || ౧౧౦ ||
 సంయోగాయోగభావస్థా బుద్ధిర్భ్రాన్తిధరా మతా |

తయోః స్వామీ గణాధ్యక్షః పూర్ణయోగప్రవాచకః ॥ ౧౧౧ ॥

అహం గణేశరూపశ్చేత్ సంయోగాయోగకౌ మమ ।
కుతో మాయాప్రభావాభ్యో తేన శాన్తిం లభేన్నరః ॥ ౧౧౨ ॥

సర్వత్రాభేదభావేన సంయోగాత్మా గజాననః ।
తిష్ఠత్యత్ర న సన్దేహో యుతః సంయోగమాయయా ॥ ౧౧౩ ॥

సర్వత్రాభేదహీనశ్చ యోగరూపో గజాననః ।
అయోగమాయయా యుక్తస్తిష్ఠతి వ్యతిరేకతః ॥ ౧౧౪ ॥

యది సర్వాత్మకం యోగం వదామి గణనాయకమ్ ।
నానాబ్రహ్మసుసంస్థం తమన్వయాఖ్యం తదా విదుః ॥ ౧౧౫ ॥

నాగతం న గతం యోగం కదాచిచ్ఛేద్గజాననమ్ ।
నానాబ్రహ్మసు ముక్తం తం వ్యతిరేకాత్మకం జగుః ॥ ౧౧౬ ॥

(Page ఖం. ౯ అ. ౪ పాన ౧౧)

అతశ్చిత్తలయేనైవాహం గణేశో న సంశయః ।
చిత్తపంచకముత్సుజ్య పూర్ణయోగమవాప్నుయాత్ ॥ ౧౧౭ ॥

తత్ర సమాధిజం సౌఖ్యం వదామి యుక్తిభావతః ।
గణేశేహం తదాకారో భవామి యది యోగతః ॥ ౧౧౮ ॥

తదా సంయోగజః ప్రోక్తోఽనుభవో యోగినాం హృది ।
యదాహం గణనాథశ్చేన్నాగతో న గతః కదా ॥ ౧౧౯ ॥

తదా హ్యయోగశః ప్రోక్తోఽనుభవః శాన్తిదాయకః ।
అతోఽయోగమయో యోగః కథం తత్ర ప్రవర్తతే ॥ ౧౨౦ ॥

చిత్తం నానావిధం దక్ష సంయోగాయోగధారకమ్ ।
యోగే యోగాత్మకోఽహం చ తదా శాన్తిః ప్రలభ్యతే ॥ ౧౨౧ ॥

శాన్తీనాం శాన్తిరూపా సా యోగశాన్తిః ప్రజాపతే ।
తస్మాత్ పరం విద్యతే న బ్రహ్మ యోగాత్ సునిశ్చితమ్ ॥ ౧౨౨ ॥

అతోఽయం గణనాథస్తు బ్రహ్మణస్పతిరుచ్యతే ।
సంయోగాయోగకాదీనాం బ్రహ్మణాం పాతృభావతః ॥ ౧౨౩ ॥

ఏతత్ సర్వం సమాఖ్యాతం రహస్యం పరమాద్భుతమ్ ।
గజాననస్య తే దక్ష ప్రకృతం శృణు సామ్ప్రతమ్ ॥ ౧౨౪ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
నవమే ఖణ్డే యోగచరిత్రే గణేశస్వరూపవర్ణనం నామ తృతీయోఽధ్యాయః ॥ ౯.3

౯.౪ పూర్ణయోగచరితవర్ణనం నామ చతుర్థోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

తపసా భక్తిభావేనాగతం దృష్ట్వా గజాననమ్ ।

అయోగో హర్షితోఽత్యంతముత్థాయ ప్రణనామ తమ్ ॥ ౧॥

తతః పూజ్య గణేశానం ప్రభుం నానోపచారకైః ।

పునః ప్రణమ్య విఘ్నేశం తుష్టావ కరసముపటః ॥ ౨॥

అయోగ ఉవాచ ।

శాన్తిస్వరూపాయ సుశాన్తిదాయ వాణీమనోహీనతమాయ ఘ్నణ్ణే ।

వాణీమనోయుక్తవిచారిణే వై యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ 3॥

వాణీమనోయుక్తమయం వదామి నో విశ్వరూపోఽసి కథం స్తవీమి ।

నిత్యం గణేశాయ నమో మహాత్మాన్ యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౪॥

వాణీమనోహీనమయం కథం త్వాం బ్రువేఽద్య సంయోగమయం కదా చ ।

నో యోగరూపం త్వథ తే నమో వై యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౫॥

త్వత్తః ప్రసూతాని మహానుభావ బ్రహ్మాణి విశ్వాని పరాణి భూయః ।

త్వయ్యేవ లీనాని హ్యభిన్నభావాద్యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౬॥

నిత్యం హ్యయోగాయ నివృత్తిదాయ మాయావిహీనాయ గణాధిపాయ ।

వాణీమనోహీనతయా సులభ్య యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౭॥

స్వానన్దరూపాయ సుశాన్తిదాయ సిద్ధ్యా చ బుద్ధ్యా సహ ఖేలకాయ ।

వాణీమనోహీన నిజాత్మలభ్య యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౮॥

అవ్యక్తరూపాయ చ సాహజాయ మోహేన హీనాయ సదా శివాయ ।

త్రైవిధ్యనాథాయ చ నేతి కర్త్రే యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౯॥

సామాన్యరూపాయ త్రయీమయాయ ద్వన్ద్వప్రకాశాయ చ విష్ణవే తే ।

ఆనన్దనాథాయ సుఖేలకాయ యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౧౦॥

ఆత్మస్వరూపాయ సదాఽమృతస్థయోగేన సంలభ్యతమాయ భానో ।

భేద్విరిహీనాయ చ జీవనాయ యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౧౧॥
 నానాప్రభేదేషు చ తన్మయాయ సర్వస్వరూపాయ చ శక్తయే తే ।
 ఆనర్త్యభావైశ్చ సుమోహదాయ యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౧౨॥
 సాక్షిస్వరూపాయ చ సాక్ష్యయోగలభ్యస్వరూపాయ సదాత్మసంస్థ ।
 బోధేన హీనాయ పరాత్పరాయ యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౧౩॥
 బోధస్వరూపాయ సజ్ఞ్యావిహారకర్త్రే సదా పాలకభావధారిన ।
 త్రైవిధ్యనాథాయ మహోదరాయ యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౧౪॥
 సోహంస్వరూపాయ చ చిన్మయాయ మోహేన యుక్తాయ చ హీనకాయ ।
 దేహిస్వరూపేణ విహారకర్త్రే యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౧౫॥
 బిన్దుప్రచురాయ చతుష్పదాయ చతుర్విధేషు ప్రభవాయ తుభ్యమ్ ।
 ఆనర్త్యతత్త్వాయ చ దేహభోక్త్రే యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౧౬॥
 తుర్యాత్మదేహాయ లయాత్మకాయ కాలస్వరూపాయ గణేశ్వరాయ ।
 నాదాత్మకాయాఽథ త్రిదేహగాయ యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౧౭॥
 ఆనన్దకోశాత్మకసంస్థితాయ ప్రాజ్ఞాయ సౌఘష్టమయాయ తుభ్యమ్ ।
 నిత్యేశ్వరాయైవ తయోః ప్రచారిన్ యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౧౮॥
 సర్వాన్తరస్థాయ చ సూక్ష్మకాయ స్వప్నప్రచురాయ చ తైజసాయ ।
 హిరణ్యగర్భాయ తయోః ప్రచారిన్ యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౧౯॥
 బాహ్యస్థితాయాన్నమయాయ విశ్వవైశ్వానరాయైవ తయోః ప్రచారిన్ ।
 స్థూలస్వరూపాయ చ జాగృదాస్థ యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౨౦॥
 విశ్వస్వద్వైవిధ్యమయాయ తుభ్యం నానాణ్డరూపాయ చ ఖేలకాయ ।
 శక్తే చ ధాత్రే హరయే శివాయ యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౨౧॥
 ఏతే గణేశాధిపతే కలాంశా విఘ్నేశ్వరాస్తే గణనాయకాయ ।
 న త్వం సదైతైః సహితో హి తుభ్యం యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౨౨॥
 స్తుమః కథం నాథ గణేశరూపం సంయోగహీనం చ హ్యయోగహీనమ్ ।
 తాదాత్మ్యరూపం భవ తుష్టచిత్తం యోగాయ యోగాధిపతే నమస్తే ॥ ౨౩॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 ఏవం స్తుత్వా గణేశానం ప్రణనామ కృతాఞ్జలిః ।

అయోగస్తం గణాధీశో జగాద ఘననిఃస్వనః ॥ ౨౪ ॥

గణేశ ఉవాచ ।

వరాన్ వృణు మహాభాగ మనసీప్సితరూపకాన్ ।

దాస్యామి భక్తితుష్టోఽహం స్తోత్రేణానేన యోగప ॥ ౨౫ ॥

త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం యోగశాన్తిపదప్రదమ్ ।

పఠతాం శృణ్వంతాం నిత్యం నానాసిద్ధిప్రదం భవేత్ ॥ ౨౬ ॥

యం యమిచ్చసి తం తం వై దాస్యామి స్తోత్రపాఠతః ।

మయి ప్రీతికరం చాస్తు భక్తిభావప్రదం తథా ॥ ౨౭ ॥

ఏకవింశతివారం చైకవింశతి దినావధి ।

పఠతే తస్య సర్వం చ దాస్యామి దుర్లభం హి చేత్ ॥ ౨౮ ॥

ఏవముక్త్వా గణేశానః సస్వజే తం గణాధిపమ్ ।

అయోగరూపిణం హర్షసంయుక్తం ప్రచకార హ ॥ ౨౯ ॥

తతోఽయోగో గణాధ్యక్షం ప్రణమ్య చ పునః పునః ।

జగాద భక్తిసంయుక్తో హృష్టరోమా సుహర్షితః ॥ ౩౦ ॥

అయోగ ఉవాచ ।

యది ధుణ్ణే వరాన్ మే త్వం దాస్యసి భక్తిమోహితః ।

తదా తే పాదయుగ్మే మే భక్తిం దేహి దృఢాం పరామ్ ॥ ౩౧ ॥

పూర్ణయోగస్వరూపస్థం మాం కురుష్వ గజానన ।

(Page ఖం. ౯ అ. ౫ పాన ౧౩)

సుఖం ముక్తస్వరూపస్థం నాథ నేచ్ఛామి తే నమః ॥ ౩౨ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

అయోగగణరాజస్య శ్రుత్వా వచనముత్తమమ్ ।

జగాద తం గణేశానస్తథేత్స్వన్తర్జితోఽభవత్ ॥ ౩౩ ॥

అయోగస్తం హృది స్థాప్య భజతేఽనన్యమానసః ।

అన్తే యోగమయః సోఽపి బభూవే మోక్షనాయకః ॥ ౩౪ ॥

ఇతి తే సర్వమాఖ్యాతం చరితం గణపస్య యత్ ।

పూర్ణయోగధరస్యాపి సమాసేన ప్రజాపతే ॥ ౩౫ ॥

అతస్తస్యం గణరాజం తం భజస్య భక్తిసంయుతః ।

తేన యజ్ఞమిమం పూర్ణం కరిష్యసి న సంశయః ॥ ౩౬ ॥

అన్తే యోగయుతశ్చైవ బ్రహ్మభూతో భవిష్యసి ।

ఆజ్ఞాం దేహి గమిష్యామి త్వదాతిథ్యసుతోషితః ॥ ౩౭ ॥

రహస్యం గణనాథస్య కథితం సకలం మయా ।

నాన్యత్ కిచ్ఛిదతో దక్ష పరం వేదాదిసమ్మతమ్ ॥ ౩౮ ॥

శృణుయాద్యః పఠేద్వాఽపి స సర్వం ప్రాప్నుయాచ్ఛుభమ్ ।

అన్తే యోగమయో భూత్వా సన్తిష్ఠేత్ గణపాత్మకః ॥ ౩౯ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

యోగచరితే నవమే ఖణ్డే పూర్ణయోగచరితవర్ణనం నామ చతుర్థోఽధ్యాయః ॥ ౯.౪

౯.౫ సార్వభౌమయోగో నామ పంచమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దక్ష ఉవాచ ।

ధన్యోఽహం కృతకృత్యోఽహం కృతస్త్యయా మహామునే ।

యేన గణేశమాహాత్మ్యం శ్రావితం యోగదాయకమ్ ॥ ౧ ॥

గణేశగీతాసారాది కథితం తు విశేషతః ।

జ్ఞానం యోగప్రదం పూర్ణం సజ్జపేణ త్వయా పరమ్ ॥ ౨ ॥

తన్న బుద్ధం మయా సర్వమతః సౌలభ్యతో వద ।

యోగం క్రమయుతం పూర్ణం యేన యోగీ నరో భవేత్ ॥ ౩ ॥

సూత ఉవాచ ।

ఏవం పృష్టో మహాయోగీ ముద్గలస్తమువాచ యత్ ।

హర్షేణ మహతా యుక్తస్తత్తేఽహం కథయామి తు ॥ ౪ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ధన్యోఽసి కృతకృత్యోఽసి సాక్షాద్గణపతేః కిల ।

విభూతివాచకస్తత్ర న చిత్రమిదముత్తమమ్ ॥ ౫ ॥

త్వయా పృష్టం మహాభాగ లోకోపకారకారకమ్ ।

సర్వేషాం సులభత్వేన యోగశాన్తిపదప్రదమ్ ॥ ౬ ॥

కథయామి చ తే ప్రీత్యా గుహ్యం వేదరహస్యకమ్ ।

శృణుష్వైకమనా దక్ష యోగం శాన్తిప్రదాయకమ్ || ౭||
 చిత్తం పశ్చావిధం ప్రోక్తం తేషు పశ్చావిధో రసః |
 సరసం చిత్తముత్సుజ్య యోగీ భవతి మానవః || ౮||
 ఉప్తం మూఢం చ విఉప్తమేకాగ్రం చ నిరోధకమ్ |
 చిత్తం పశ్చావిధం విధి జగత్సు బ్రహ్మసు స్థితమ్ || ౯||
 వ్యష్టిభావే స్థితా యే తు జన్తవో వివిధాత్మకాః |
 లక్షవతురశీతిషు యోనిషు సమ్భవాః కీల || ౧౦||
 దేహభోగాదిమార్గేషు కుశలాః సమ్భవన్తి యే |
 తేషు స్వస్వప్రపశ్చోషు నానాకార్యపరాయణాః || ౧౧||
 తైః ఉప్తం కార్యసిద్ధ్యర్థం చిత్తం కార్యేషు నిత్యదా |
 తత్తత్కార్యప్రకాశేన ప్రకాశయతి తాన్ హృది || ౧౨||
 తేన కార్యేషు దక్షాన్తే భవన్త్యత్ర న సంశయః |
 తదేవ ఉప్తసంజ్ఞం త్వం చిత్తం జానీహి మానద || ౧౩||
 కేచిత్ స్వల్పజ్ఞకాన్తేషు కేచిజ్ఞానాధికా మతాః |
 మధ్యమాః కేచిదేవం తు నానాభేదాశ్రితా నరాః || ౧౪||
 త్రివిధేషు విభాగేషు స్థితా నానావిభేదతః |
 నానాజ్ఞానయుతాన్తేషాం రూపం న కథీతుం క్షమమ్ || ౧౫||
 లక్షవతురశీతిషు జన్తవో వివిధాత్మకాః |
 వ్యష్టిస్థాః సర్వకార్యేషు జ్ఞానహీనా భవన్తి యే || ౧౬||
 తే మూఢాః కథ్యతే లోక్తైర్విషయే చతురైః సదా |
 తేషు నానావిధా భేదా అల్పాధికసుమధ్యమాః || ౧౭||
 తేషాం ప్రకాశకం చిత్తం నానామూఢస్వభావగమ్ |
 తదేవ మూఢసంజ్ఞాఖ్యం చిత్తం జ్ఞాతవ్యమజ్ఞానా || ౧౮||
 పరైః సమ్పాధితో జన్తుర్న బుబోధ విచారతః |
 కార్యం నానావిధం తస్య చిత్తం మూఢం ప్రకీర్తితమ్ || ౧౯||
 వ్యష్టిస్థా యే నరా దక్ష స్వధర్మనిరతాః సదా |
 నానాతపఃపరా భూత్వా ముక్తిమిచ్ఛన్తి శాశ్వతీమ్ || ౨౦||

విషయేషు విరజ్యైవ సదా బ్రహ్మపరాయణాః ।
 కుర్వన్తి వివిధం కర్మాఽహర్నిశం ముక్తికారణాత్ ॥ ౨౧॥
 తదపి బ్రహ్మ హృదయే న దృష్టం తైర్మహాత్మభిః ।
 న సంసారసుఖే చిత్తం తేషాం రమతి కర్హితమ్ ॥ ౨౨॥
 అతో విక్షిప్తచిత్తాస్తే మతా యోగిజ్ఞనైః పురా ।
 బ్రహ్మార్పణక్రియాః సర్వాః కుర్వన్త్యన్తరబాహ్యజాః ॥ ౨౩॥
 విశేషేణైవ క్షిప్తోఽహం సంసారే మాయయా సదా ।
 విగతక్షేపణం సర్వే నానాసాధనభావతః ॥ ౨౪॥
 తేషాం ముక్త్యర్థమత్యన్తం ప్రకాశయతి భావనామ్ ।
 చిత్తం క్రియాత్మికాం తేన విక్షిప్తం తత్ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౨౫॥
 తత్ర నానాక్రియాయాశ్చ సామర్థ్యేన విమోహితః ।
 జానాతి దేవతాం తుష్టాం మమోపరి న సంశయః ॥ ౨౬॥
 కదా దేవప్రసాదాది గృహ్య విక్షేపసంయుతః ।
 అనాధారాం క్రియాం కుయోద్ధేవాజ్ఞావశగో ముధా ॥ ౨౭॥
 స్వప్నేషు వివిధాన్ భావాన్ పశ్యతి తద్గతచేతసా ।
 సత్యం స్వప్నం మదీయం తు మాన్యం తాదృశజం చరేత్ ॥ ౨౮॥
 ఏవం విక్షిప్తభావేన మోహితః స కదాచన ।
 అనాధారం కరోత్యేవ నానాతపఃప్రభావతః ॥ ౨౯॥
 సమష్టివ్యష్టినంస్థం యచ్చిత్తం వైరాటగం పరమ్ ।
 తేన వ్యష్టిం సమావ్యాప్య భుక్త్యై స వివిధం సుఖమ్ ॥ ౩౦॥
 వైరాటస్య క్రియా ప్రోక్తా వ్యాపికా శాస్త్రసమ్మతే ।
 తత్ర వ్యాపకభావస్య చిత్తం ప్రకాశదం మతమ్ ॥ ౩౧॥
 తత్త్వేషు వివిధేష్యేవ స్థూలసూక్ష్మాదిగేషు చ ।
 వ్యాపకభావకాశత్వాచ్చిత్తం తేషు స్థితం మతమ్ ॥ ౩౨॥
 సమష్టివ్యష్టినంయోగేఽన్నం బ్రహ్మ స్థూలగం పరమ్ ।
 తథా స్వప్నగతం సూక్ష్మం సౌఘ్నం సమసంస్థితమ్ ॥ ౩౩॥
 చేతనాభావగం పూర్ణం తద్వన్నాదాత్మకం మతమ్ ।

అస్మితాఖ్యం పరం బ్రహ్మ తేషు చిత్తం ప్రకీర్తితమ్ || ౩౪||

సమష్టివ్యష్టిభాగస్య తయోరైక్యస్య చ ప్రభో |
ప్రకాశకారకం విద్ధి చిత్తమేకాగ్రసంజ్ఞితమ్ || ౩౫||

సమష్టివ్యష్టిభావేషు న భిన్నం భవతీత్యహో |
తేనైకాగ్రం సమాఖ్యాతం చిత్తం తజ్ఞానకారకమ్ || ౩౬||

దేహశ్చతుర్విధః ప్రోక్తః స్థూలః సూక్ష్మః సమాత్మకః |
అస్మితాఖ్యశ్చతుర్థశ్చ తేషు దేహీ స్థితో మతః || ౩౭||

దేహేషు మోహితో దేహీ జీవ ఇత్యభిధీయతే |

(Page ఖం. ౯ అ. ౫ పాస ౧౫)

మోహహీనః స ఏవాపి శివః ప్రోక్తో మనీషిభిః || ౩౮||

జీవశివాత్మికా సంజ్ఞా దేహీనో భ్రమమాత్రతః |
సదైకాత్మస్వభావత్వాత్తత్ర భేదో న విద్యతే || ౩౯||

తత్ర జీవశివాకారభావప్రకాశకారకమ్ |
చిత్తమేకాగ్రసంజ్ఞాఖ్యం తిష్ఠతి దేహీసంశ్రితమ్ || ౪౦||

సాస్మితాచ్చ పరం చిత్తమేకాగ్రం విద్యతే న వై |
దేహదేహీమయం చిత్తమేకాగ్రం యోగినాం మతే || ౪౧||

చతుర్ణాం వపుషాం యత్ర బ్రహ్మకారేణ జాయతే |
సంయోగో బిన్దురూపం తజ్ఞాతవ్యం బ్రహ్మ సర్వగమ్ || ౪౨||

చతుష్పదం బుధైః ప్రోక్తం చతుర్భుర్వర్జితం సదా |
దేహీనాం బ్రహ్మ విఖ్యాతం నానాదేహస్వభావగమ్ || ౪౩||

తత్ర చతుష్పదాకారభావప్రకాశకారకమ్ |
చతుర్భుర్వర్జితస్వైవ చిత్తం తిష్ఠతి తద్గతమ్ || ౪౪||

దేహేషు న భవేద్భిన్నం సర్వగమాత్మభావతః |
నిరోధం కథ్యతే చిత్తం బిన్దుధర్మప్రకాశకమ్ || ౪౫||

జీవశివాత్మభావస్థం మోహహీనం సదాత్మగమ్ |
బ్రహ్మ సోఽహం సమాఖ్యాతం సదా భ్రాన్తివివర్జితమ్ || ౪౬||

తత్ర జీవశివాకారమోహహీనప్రకాశకమ్ |

చిత్తమాత్మస్వరూపస్థం నిరోధం కథ్యతే బుధైః ॥ ౪౭ ॥
 దేహదేహిసమామోగే స్వత ఉత్థానముచ్యతే ।
 బోధాఖ్యం ద్వన్ద్వభావేన బ్రహ్మ ఖేలకరం సదా ॥ ౪౮ ॥
 తత్ర నిరోధకం చిత్తం తస్య రూపం వదామ్యహమ్ ।
 సజ్జేషేణ ప్రజానాథ శ్శృణు భావసమన్వితః ॥ ౪౯ ॥
 బాహ్యం స్థూలం సమాఖ్యాతమాంతరం సూక్ష్మగం మతమ్ ।
 బాహ్యోన్మరైకభావస్థమానన్దదేహగం పరమ్ ॥ ౫౦ ॥
 త్రిభిర్ద్వీనం త్రయాణాం చ చాలకం హ్యస్మితాత్మకమ్ ।
 అహమానుభవేనైతజ్జాతవ్యం యోగినాం హృది ॥ ౫౧ ॥
 తేషాం సంయోగభావే యచ్చతుర్ణాం వపుషాం పరమ్ ।
 సర్వాత్మకం భవేద్బ్రహ్మ పఞ్చమం బిన్దుసంజ్ఞితమ్ ॥ ౫౨ ॥
 చతుర్విధా నరస్యైవ కల్పనా హృది సంస్థితా ।
 అతః పరం న భేదోఽస్తి భవేద్యేనాస్య కల్పనా ॥ ౫౩ ॥
 బిన్దుత్యాగే నిరాలమ్బం చిత్తం భవతి సర్వదా ।
 సతతం తత్ సమాఖ్యాతం బ్రహ్మ ధ్యాతృవిహీనతః ॥ ౫౪ ॥
 న కిఞ్చిజ్ఞాయతే యత్ర భేదహీనప్రభావతః ।
 సోహం మాత్రాత్మకం చిత్తం నిరాలమ్బసమాధిదమ్ ॥ ౫౫ ॥
 అవలమ్బనగం చిత్తం చతుర్థా దేహిసంశ్రితమ్ ।
 అవలమ్బనహీనం తద్దేహిగం చిన్మయం భవేత్ ॥ ౫౬ ॥
 నిరాలమ్బపరిత్యాగేఽధికసంరోధనం భవేత్ ।
 చిత్తస్య దేహదేహిభ్యాం హీనత్వాన్నాత్ర సంశయః ॥ ౫౭ ॥
 మనోవాణీవిహీనం తచ్చిత్తం జ్ఞాతవ్యమాదరాత్ ।
 అస్తి నాస్తివిహీనత్వాదాధారాధేయయోగతః ॥ ౫౮ ॥
 అవలమ్బనయోగో న పఞ్చుధా యోగినాం హృది ।
 నిరాలమ్బనకం తస్మాన్ మనోవాణీవివర్జితమ్ ॥ ౫౯ ॥
 బోధేన బుద్ధ్యతే సర్వం నిరాలమ్బం సమాధినా ।
 అవలమ్బనకం తద్వద్బోధబోధో న విద్యతే ॥ ౬౦ ॥

ఏవం బోధాత్మకం బ్రహ్మ దేహదేహినమాధిదమ్ ।
 దేహదేహినమాయోగప్రకాశం చిత్తముచ్యతే ॥ ౬౧॥
 దేహసౌఖ్యం ప్రజానాతి దేహిసౌఖ్యం నిరస్తరమ్ ।
 తయోర్వోగే చ యత్ సౌఖ్యం జానాతి బ్రహ్మ బోధగమ్ ॥ ౬౨॥
 పదానాం బోధభావేన పదార్థానాం విశేషతః ।
 ఉత్థానం జాయతే తస్మాత్ స్వత ఉత్థానముచ్యతే ॥ ౬౩॥
 సుఖం జ్ఞాత్వా సముత్థానం స్వయమేవ కరోతి యః ।
 దేహదేహి చ సృష్ట్యా స ఖేలతి బ్రహ్మతత్పరః ॥ ౬౪॥
 తత్రోత్థానప్రకాశాఖ్యం చిత్తం నిరోధసంజ్ఞకమ్ ।
 తిష్ఠత్యత్ర న సన్దేహో జ్ఞాతవ్యం యోగినాం హృది ॥ ౬౫॥
 (Page ఖం. ౯ అ. ౫ పాన ౧౬)
 బోధత్యాగే సమాఖ్యాతం బ్రహ్మ సాఙ్ఖ్యం ప్రజాపతే ।
 కః సజ్ఞాం కురుతే తస్య బోధనాశప్రభావతః ॥ ౬౬॥
 ఉత్థానవర్జితం బ్రహ్మ సాఙ్ఖ్యం సాక్షిస్వభావగమ్ ।
 బోధహీనాత్ కదా తత్రోత్థానం నైవ ప్రజాపతే ॥ ౬౭॥
 ప్రకృతినమ్భవం బోధం తయోః పురుషసమ్భవమ్ ।
 యోగసౌఖ్యం న జానాతి సాఙ్ఖ్యం బోధవిహీనతః ॥ ౬౮॥
 బుద్ధ్యా సుఖం నరస్యైవోత్థానం యథా ప్రజాపతే ।
 తథా మాయాసుఖం జ్ఞాత్వా బ్రహ్మణోత్థానకం భవేత్ ॥ ౬౯॥
 తథా పరత ఉత్థానం సాఙ్ఖ్యే నిత్యం ప్రతిష్ఠితమ్ ।
 తత్ర యోగం ప్రవక్ష్యామి యేన యోగీ నరో భవేత్ ॥ ౭౦॥
 యద్యుత్థానసమాయుక్తం భవతి చేత్తదా భవేత్ ।
 ఉత్థానవర్జితం దక్ష తదేవం బీజమాద్యకమ్ ॥ ౭౧॥
 ఉత్థానహీనభావేన సదా సాఙ్ఖ్యం విరాజతి ।
 స్వయం చ స్వత ఉత్థానం నిఃసృతం తత్ ప్రభావతః ॥ ౭౨॥
 సాఙ్ఖ్యేన న కృతం చైతత్తథాప్యుత్థానహీనతః ।
 స్వయం చ స్వత ఉత్థానం జాయతే నాత్ర సంశయః ॥ ౭౩॥

యదాఽన్యతం భవేద్దక్ష తదా సత్యం ప్రకీర్త్యతే ।
 ఏకం బ్రహ్మ యదా తిష్ఠేత్ సత్యం తత్ కేన కథ్యతే ॥ ౭౪॥
 న దృష్టమన్యతం యేన న జానాతి స సత్యకమ్ ।
 సదా తాదృశరూపత్వాదేకభావప్రదర్శనాత్ ॥ ౭౫॥
 అత ఉత్థానహీనత్వం ధృతం తేన విశేషతః ।
 స్వత ఉత్థానభావాఖ్యం స్వయమేవోపజాయతే ॥ ౭౬॥
 న కృతం తేన సాక్ష్యేన స్వయమేవ వినిఃసృతమ్ ।
 అతః పరత ఉత్థానం ప్రాప్తం తత్ర న సంశయః ॥ ౭౭॥
 సక్ష్యాహీనప్రకాశాఖ్యం చిత్తం తత్ర ప్రవర్తతే ।
 బోధహీనప్రకాశేన జ్ఞాయతే తన్నిరోధకమ్ ॥ ౭౮॥
 ఉత్థానేన యుతం బ్రహ్మ బోధమయం ప్రకీర్తితమ్ ।
 సాక్ష్యముత్థానహీనం చ తయోర్యోగే నిజాత్మకమ్ ॥ ౭౯॥
 స్వతః పరత ఉత్థానం తత్ర నైవ ప్రజాపతే ।
 జగతాం బ్రహ్మణాం యోగే భవతి స్వస్వరూపకమ్ ॥ ౮౦॥
 స్వస్వరూపాత్ పరో నాస్తి సంయోగః తన్మయః కదా ।
 స సమాధిః సమాఖ్యాతో బ్రహ్మణ్యస్యాన్వయాత్మకః ॥ ౮౧॥
 స్వకీయాభేదభావస్య తత్ర ప్రకాశకారకమ్ ।
 చిత్తం నిరోధసంజ్ఞం తు తిష్ఠత్యత్ర న సంశయః ॥ ౮౨॥
 సంయోగః పచ్చుధా దక్ష భవతి శ్శృణు రూపకమ్ ।
 తస్య భిన్నం ప్రవక్ష్యామి లోకానాం హితకారణాత్ ॥ ౮౩॥
 ఏతే భేదాః సమాఖ్యాతా యోగేన లయతాం యయుః ।
 స్వసంవేద్యేన సందేహస్తేన సృష్టాశ్చ పాలితాః ॥ ౮౪॥
 ఏతేషాం రూపమాస్థాయ ఖేలతి స్వస్వరూపకమ్ ।
 నానాలీలాకరం ప్రోక్తం తదేవం వేదవాదిభిః ॥ ౮౫॥
 ఉత్పత్తినాశసంయుక్తా భేదా ఏతే మనీషిభిః ।
 తేషాం నిజస్వభావత్వాదసత్త్వానన్ద ఉచ్యతే ॥ ౮౬॥
 తద్బ్రహ్మ శక్తిరూపాఖ్యం జ్ఞాతవ్యం భేదధారణాత్ ।

తత్రాసత్కాశభావేన చిత్తం తిష్ఠతి నిశ్చింతమ్ ॥ ౮౭ ॥

ఏతైర్భేదైర్విహీనం యదమృతం బ్రహ్మ కథ్యతే ।
ఏతేషాం జీవనం నిత్యం తచ్చ సత్స్వస్వరూపకమ్ ॥ ౮౮ ॥

తద్బ్రహ్మ సౌరమాఖ్యాతం భేదహీనప్రభావతః ।
తత్ర నిత్యస్య కాశాఖ్యం చిత్తం నిరోధకం మతమ్ ॥ ౮౯ ॥

(Page ఖం. ౯ అ. X పాస ౧౭)

అనత్ సత్ ద్వివిధం ప్రోక్తం తయోర్యోగే సమాత్మకమ్ ।
స్వసంవేద్యం పరం బ్రహ్మ విష్ణుర్దేవప్రవేశనాత్ ॥ ౯౦ ॥

తత్రానన్దప్రకాశాఖ్యం చిత్తం నిరోధసంజ్ఞితమ్ ।
తిష్ఠతే తేన యోగీన్ద్రాస్తం గచ్ఛన్తి సమాధినా ॥ ౯౧ ॥

త్రిభిర్దీనం త్రిభిర్ముక్తమవ్యక్తం నేతి కారకమ్ ।
మోహహీనప్రభావేణ తురీయం బ్రహ్మ కథ్యతే ॥ ౯౨ ॥

తదేవ శివసంజ్ఞాఖ్యం జ్ఞాతవ్యం యోగసేవయా ।
తత్ర నేతి ప్రకాశాఖ్యం చిత్తం తిష్ఠతి తద్గతమ్ ॥ ౯౩ ॥

త్రివిధం మోహసంయుక్తం మోహహీనం చతుర్థకమ్ ।
తేషాం సంయోగభావే వై స్వసంవేద్యం ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౯౪ ॥

పూర్ణసంయోగభావాఖ్యం పంచమం బ్రహ్మ తత్ స్మృతమ్ ।
తస్మాత్ పరో న సంయోగః కథ్యతే యోగిభిః సదా ॥ ౯౫ ॥

స ఏవ గణనాథస్తు స్వానన్దాఖ్యః ప్రకీర్తితః ।
తత్ర నిజప్రకాశాఖ్యం చిత్తం తిష్ఠతి సర్వగమ్ ॥ ౯౬ ॥

అతః పరమయోగాఖ్యం బ్రహ్మ మాయావివర్జితమ్ ।
తదేవ యోగిభిః ప్రోక్తం నివృత్తిసుఖదాయకమ్ ॥ ౯౭ ॥

న తత్ర జగతాం దక్ష బ్రహ్మణాం యోగ ఉచ్యతే ।
తస్యాఽపి తేషు తద్వచ్చ తేనామోగ ఇతి స్మృతః ॥ ౯౮ ॥

బ్రహ్మణి తన్మయత్వేన స్వస్య సంయోగ ఉచ్యతే ।
తస్మాన్నివృత్తిరాపన్నా తేన నివృత్తిసంజ్ఞకమ్ ॥ ౯౯ ॥

స్వసంవేద్యస్య నాశేన లభ్యతే హ్యసమాధినా ।
నాఽగతం న గతం బ్రహ్మ సంయోగః కుత్ర జాయతే ॥ ౧౦౦ ॥

తత్రాయోగప్రకాశాఖ్యం చిత్తం నిరోధసంజ్ఞితమ్ ।
 తిష్ఠతి చాపవాదేషు నివృత్తిసుఖదాయకమ్ ॥ ౧౦౧॥
 ఇదం పంచువిధం చిత్తం కథితం తే ప్రజాపతే ।
 జగత్సు బ్రహ్మసు తజ్ఞం నానాప్రకాశదాయకమ్ ॥ ౧౦౨॥
 భూమయః పంచు విఖ్యాతాశ్చిత్తస్య వివిధాత్మనః ।
 భూమీనాం త్యాగభావే తచ్చిత్తం బ్రహ్మమయం భవేత్ ॥ ౧౦౩॥
 అతః పంచువిధం చిత్తం త్యజ త్వం యోగసేవయా ।
 యోగీ భవిష్యసి దక్ష చింతామణౌ న సంశయః ॥ ౧౦౪॥
 సంయోగాయోగసంజ్ఞస్థం నిరోధాఖ్యం మతం బుధైః ।
 అతః పరో నిరోధో న విద్యతే సర్వసమ్మతే ॥ ౧౦౫॥
 సార్యభౌమాత్మధర్మేణ యోగీ భవతి మానవః ।
 తత్ర శాన్తిం లభేచ్చిత్తం త్యక్త్వా భూమిభవం భ్రమమ్ ॥ ౧౦౬॥
 యోగరూపే సుఖం యద్వై యోగినాం హృది వర్తతే ।
 తదేవ కథితుం దక్ష శక్యతే న కదాచన ॥ ౧౦౭॥
 మనోవాణీమయం చిత్తం చతుర్విధం ప్రకీర్తితమ్ ।
 మనోవాణీవిహీనం తు నిరోధసంజ్ఞకం మతమ్ ॥ ౧౦౮॥
 అతో యోగః సమాఖ్యాతో మనోవాణీమయో న చ ।
 మనోవాణీవిహీనోఽపి కథ్యతే నైవ యోగిభిః ॥ ౧౦౯॥
 కీదృశం బ్రహ్మ తత్రాహం యోగేన కీదృశేన చ ।
 బ్రహ్మభూతః స్వయం జాత ఏభ్యః శాన్తిం లభేన్నరః ॥ ౧౧౦॥
 యోగే యోగీ నరో జాతస్తత్ర న జ్ఞాయతే కదా ।
 బ్రహ్మ వా సాధనం కీఞ్చిద్బ్రహ్మభూతస్య కారకమ్ ॥ ౧౧౧॥
 తన్మయత్వం బ్రహ్మణీ న న చ తన్మయవర్జనమ్ ।
 అతః శాన్తిం సమాగృహ్య శాన్తియోగపరో భవేత్ ॥ ౧౧౨॥
 పంచువిధేషు చిత్తేషు దృశ్యతే జగతాం పరమ్ ।
 బ్రహ్మణామైశ్వరం సౌఖ్యం రసం తత్ర న ధారయేత్ ॥ ౧౧౩॥
 నానారసవిహీనం తు చిత్తం కృత్వా ప్రజాపతే ।

తత్త్వక్వైవ స భవేద్యోగీ శాస్త్ర్యా శాన్తిమవాప్నుయాత్ || ౧౧౪||

(Page ఖం. ౯ అ. ౬ పాస ౧౮)

ప్రోతసోర్ణవమానన్దాధచ్చన్ద్యప్రేతాన్యపి ।

ప్రారభేన్ తథా కామాన్ భునక్తి యోగీసత్తమః || ౧౧౫||

నానాద్వన్ద్యవిహారేషు సమభావపరాయణః ।

యోగీ భవతి శాస్త్ర్యా చ సదా యోగసుఖే రతః || ౧౧౬||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

నవమే ఖణ్డే యోగచరితే ముద్గలదక్షసంవాదే యోగామృతార్థశాస్త్రే

చిత్తభూమినిరోధేన సార్వభౌమయోగో నామ పంచమోఽధ్యాయః || ౯.౫

|| ఇతి యోగగీతాసూపనిషత్సు సుగమాసు ప్రథమోఽధ్యాయః || ౯(దత్తగీతా).౧

౯.౬ యోగీచిత్తానుభవశాన్తిసుఖవర్ణనయోగో నామ షష్ఠోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

దక్ష ఉవాచ ।

యోగస్యానుభవం బ్రూహి యత్ర శాన్తిం లభేన్ మనః ।

రసం త్యక్త్వా సుశాస్త్ర్యా తద్యుక్తం తిష్ఠేన్ మహామునే || ౧||

ముద్గల ఉవాచ ।

న తత్ర దృశ్యతే దక్ష జగద్బ్రహ్మాభవం సుఖమ్ ।

తస్మాయామయగం దృష్ట్వా తస్మాన్నిర్వృత్తిగో భవత్ || ౨||

నాహం దేహో న మే దేహో నాహం నానాభ్రమాన్వితః ।

చరాచరమయో నైవ తాభ్యాం సంవర్జితో న చ || ౩||

న సమష్టినమాయుక్తో వ్యష్టిగో న కదాచన ।

బ్రహ్మోఽహమఖిలేష్వేవ తత్తద్భావవివర్జితః || ౪||

న బాహ్యసుఖభోక్తాఽహం నాన్తరస్థపరాయణః ।

న సమానగతోఽహం తు నాత్మప్రతీతిధారకః || ౫||

న స్థూలో నైవ సూక్ష్మోఽహం నానన్దగః కదాచన ।

న నాదదేహసంస్థశ్చ సర్వాకారః సదా మతః || ౬||

చతుష్పాదాః సన్తి మే చేన్ మాయయా సస్యతా మయా ।

మాయాహీనప్రభావేణ పాదహీనోఽహమజ్ఞానా ॥ ౭ ॥

మాయాయుక్తవియుక్తత్వం మయి నైవ ప్రతిష్ఠితమ్ ।

మాయాసంస్థాపితం ద్వంద్వం తదప్యాశ్చర్యముత్తమమ్ ॥ ౮ ॥

అనేనానుభవేనైవ యోగీ బిన్దుగతో భవేత్ ।

తత్ర లీనస్వభావేన సదా శాన్త్యా ప్రవర్తతే ॥ ౯ ॥

అథాహం భేదహీనశ్చ న భేదో మయి వర్తతే ।

సదా సన్తతభావేన సంస్థితోఽత్ర నిరన్తరమ్ ॥ ౧౦ ॥

న సృజామి హరామ్యేవ పాలయామి న నిశ్చితమ్ ।

స్వయమేవ జగద్భూతి యథా మయి ధృతం భవేత్ ॥ ౧౧ ॥

ఉత్పన్నం స్వస్వభావేన స్మితం నష్టం తథా కిల ।

విశ్వం తత్ర న మే హానిర్వృద్ధిర్భవతి కర్హిభిత్ ॥ ౧౨ ॥

న విశ్వస్మిన్నహం జీవో న శివః సాక్షిభావగః ।

భ్రాన్త్యా మాయాయుతం హీనం వదన్త్యయోగినః సదా ॥ ౧౩ ॥

యథాఽఽకాశభవం మేఘపటలం సర్వతః స్థితమ్ ।

తత్ర సూర్యస్య కిం దక్షాచ్ఛాదనం సమ్భవేత్ కదా ॥ ౧౪ ॥

నష్టేఽభే కిం రవిః సాక్షాచ్ఛాదనేన వివర్జితః ।

తథా మోహవిమోహౌ చ మయి భ్రాన్త్యా వదన్తి యే ॥ ౧౫ ॥

(Page ఖం. ౯ అ. ౬ పాన ౧౯)

సదైకాత్మస్వరూపాఖ్యే మయి మోహవిమోహకౌ ।

కథం భేదౌ ప్రవర్తతే పశ్య మానాప్రభావజౌ ॥ ౧౬ ॥

తథాపి విశ్వసంయుక్తో మోహితోహం న సంశయః ।

జ్ఞాత్వాఽఽత్మానం విమోహోఽహం సదా సాక్షీ న సంశయః ॥ ౧౭ ॥

మాయయా జీవసంజ్ఞోఽహం తథా శివో న సంశయః ।

మయి బ్రహ్మణి విశ్వం తత్ దృశ్యతే నైవ దృశ్యతే ॥ ౧౮ ॥

ఏవం జ్ఞాత్వా స్వయం యోగీ సదా శాన్త్యా ప్రవర్తతే ।

ద్వంద్వభావం పరిత్యజ్య సోఽహం బ్రహ్మణి సంస్థితః ॥ ౧౯ ॥

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి బ్రహ్మానుభవరూపకమ్ ।

న దేహో నైవ దేహస్థోఽహం భవామి కదాచన ॥ ౨౦ ॥

సస్తతం మయి నాస్త్యేవ విశ్వం మయి న విద్యతే |
 భేదాభేదవిహీనత్వాద్బ్రహ్మ బ్రహ్మణ్యహం రతః || ౨౧ ||
 విశ్వరూపోఽహమేవేదం మయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ |
 విశ్వహీనో న సన్దేహః సదైకరూపధారకః || ౨౨ ||
 న సృష్టం పాల్యతే వైవ హ్రాయతే న మయా కదా |
 విశ్వం సృష్టం హృతం నిత్యం పాలితం సర్వదా మయా || ౨౩ ||
 మయి సస్తతభావశ్చ దృశ్యతే న వినిశ్చితమ్ |
 న విశ్వం వివిధాకారం నానాదేహపరాయణమ్ || ౨౪ ||
 సదా బోధమయోఽహం తు దేహదేహియతస్తథా |
 మమ తత్ర న భో దక్ష బన్ధాఽబన్ధౌ ప్రకీర్తితౌ || ౨౫ ||
 మాయయా సంయుతో నిత్యం దేహదేహిమయో మతః |
 మాయాహీనప్రభావేణ దేహదేహివివర్జితః || ౨౬ ||
 మాయాయుక్తవియుక్తత్వం మయి కుత్ర ప్రదృశ్యతే |
 సదాఽహం బోధరూపాఖ్యో బ్రహ్మణి బ్రహ్మభావితః || ౨౭ ||
 ఏవం బోధాత్మకేనైవానుభవేన ప్రజాపతే |
 యోగీ యోగసమాయుక్తః సదా శాస్త్యా ప్రవర్తతే || ౨౮ ||
 అతః పరం విబోధాఖ్యం వక్ష్యామి బ్రహ్మభూతకమ్ |
 ప్రకృతిర్న తథా దక్ష పురుషోఽహం న నిశ్చితమ్ || ౨౯ ||
 తయోర్యోగేన బోధోఽహం బ్రహ్మాఽహం భోగవర్జితః |
 సదా బ్రహ్మణి సంస్థశ్చ ఖేలహీనప్రభావతః || ౩౦ ||
 మిథ్యారూపం జగత్ సర్వం జగదాత్మా తథా మతః |
 తయోర్యోగకరం బ్రహ్మ మిథ్యామూలప్రకాశకమ్ || ౩౧ ||
 మయి బ్రహ్మణి నాస్త్యేవ ప్రకృతిర్వా పుమాన్ క్వచిత్ |
 తయోర్యోగో భ్రమాకారః సదా ఖేలపరాయణః || ౩౨ ||
 బోధేనోత్థానభావశ్చ జాయతే బ్రహ్మణః సదా |
 మిథ్యాభూతం తదేవాఽపి కథం మయి ప్రవర్తతే || ౩౩ ||
 సత్యం బ్రహ్మ ఇతి ప్రోక్తం వేదేషు వేదవాదిభిః |

తత్ర ఖేవోఽన్యతాకారః కుతస్తిష్ఠతి భ్రాన్తిదః ॥ ౩౪॥
 సదా బ్రహ్మసుఖే సక్తో బ్రహ్మణి బ్రహ్మభావితః ।
 తత్ర భేదాదికం నాస్తి స్త్రీపుమాభవమయం కదా ॥ ౩౫॥
 మాయయా రచితం సర్వమన్యతాఖ్యం న సంశయః ।
 సా మయి న స్థితా దక్ష నిరాధారా భ్రమాన్వితా ॥ ౩౬॥
 బ్రహ్మరూపం చ మాం దృష్ట్వా స్వయమేవ వినశ్యతి ।
 మాయా తతః స్వయం సాఞ్ఞాత్ సత్యరూపో భవిష్యతి ॥ ౩౭॥
 యద్యహం మాయయా యుక్తస్తయా స్త్రీపుమ్మయం జగత్ ।
 సృజామి చేత్తదా సత్యం మయి కుతః ప్రతిష్ఠతి ॥ ౩౮॥
 యత్రాన్యతస్వరూపం తు నాస్త్యేవ వేదవాదతః ।
 తదేవ సత్యమాఖ్యాతమతో బోధో న దృశ్యతే ॥ ౩౯॥
 అన్యతం విశ్వమఖిలం ప్రకృతిపురుషాత్మకమ్ ।
 తస్మాద్భిన్నోఽహమేకశ్చ సత్యరూపో న సంశయః ॥ ౪౦॥
 యోగేనైతాదృశేనైవ శాన్తియుక్తో భవేన్నరః ।
 సంఖ్యం తస్యైవ స వివిధాం బ్రహ్మభూతస్వభావతః ॥ ౪౧॥
 అథ స్వానన్దయోగం తు వదిష్యామి హితాయ తే ।
 తం శృణుష్వ ప్రజానాథ సావధానేన చేతసా ॥ ౪౨॥
 సత్యముత్థానహీనం చాన్యతముత్థానసంయుతమ్ ।
 బ్రహ్మణి ద్వివిధం నాస్తి స్వస్వరూపిణి నిత్యదా ॥ ౪౩॥
 బోధయుక్తం స్వతోత్థానం సాంఖ్యముత్థానవర్జితమ్ ।
 తయోర్యోగే పరం బ్రహ్మోఽసత్స్వానన్దమయం భవేత్ ॥ ౪౪॥
 ఉత్థానవర్జితోఽహం నోత్థానయుక్తోఽపి నాఞ్ఞసా ।
 ఉత్థానయుక్తహీనోఽహం పశ్య మే యోగముత్తమమ్ ॥ ౪౫॥
 మయి బ్రహ్మణి సర్వం తత్ స్వస్వరూపమయం భవేత్ ।
 తత్రోత్థానేన యుక్తత్వం హీనత్వం వైవ దృశ్యతే ॥ ౪౬॥
 అహో మాయాప్రభావేణ మాం వదన్తి విమోహితాః ।
 ఉత్థానేన యుతం హీనం స్వస్వరూపం నిజే రతమ్ ॥ ౪౭॥

ఉత్థానసంయుతం బ్రహ్మాత్థానహీనం ప్రకీర్తితమ్ ।
 బ్రహ్మాణి తన్మయం సర్వం సంయోగాయోగభావతః ॥ ౪౮॥
 మయి బ్రహ్మాణి సంయోగో జాయతే యోగినాం యదా ।
 ఉత్థానేన యుతం హీనం కః పశ్యతి తతః పరమ్ ॥ ౪౯॥
 సమాధిహీనభావేన పశ్యన్తి వివిధం సదా ।
 అయోగినో న సద్దేహో యోగినాం వై న విద్యతే ॥ ౫౦॥
 సర్వం బ్రహ్మాతి వేదేషు కథ్యతే వేదవాదిభిః ।
 అతో మాయాం పరిత్యజ్య బ్రహ్మకారో భవేన్నరః ॥ ౫౧॥
 అనేన విధినా యోగం సాధయేద్యః సమాధినా ।
 బ్రహ్మాణి బ్రహ్మభూతః స శాన్తిం ప్రాప్నోతి శాశ్వతీమ్ ॥ ౫౨॥
 అథ సత్స్వస్వరూపస్య విధేరోగ్యం వదామి భోః ।
 తం జ్ఞాత్వా యోగమార్గేణ యోగీ భవతి మానవః ॥ ౫౩॥
 సర్వం బ్రహ్మాతి వేదేషు కథితం నాత్ర సంశయః ।
 తదేవోపాధిసంయుక్తం సర్వం మాయాప్రభావతః ॥ ౫౪॥
 ఏకమేవాద్వితీయం యద్బ్రహ్మ వేదవివాదతః ।
 తత్ర సర్వం కుతో భాతి నానాభావపరాయణమ్ ॥ ౫౫॥
 నాహముత్థానసంయుక్తో నాహముత్థానవర్జితః ।
 తయోరోగ్యగమయోఽహం నాద్వితీయేఽస్మిన్ స్థితః సదా ॥ ౫౬॥
 న సత్యం మయి నాస్త్వేవాన్యతం తత్ సంయుతం పరమ్ ।
 బ్రహ్మ సంయోగదం నాస్తి సదాఽహం బ్రహ్మసంజ్ఞకః ॥ ౫౭॥
 న మయా సత్యరూపం తు సృష్టం నాన్యతరూపకమ్ ।
 తయోరోగ్యగమయం నైవామృతోఽహం చాత్మభావతః ॥ ౫౮॥
 ఆదిమధ్యాన్తభావాశ్చ కుతో మయి భవన్తి తే ।
 సదామృతమయే సంస్థోఽహమాత్మా బ్రహ్మభావితః ॥ ౫౯॥
 మాయయా సంయుతాః సర్వే సర్వేషాం జీవనం పరమ్ ।
 మాం వదన్తి విశేషేణ మయి సర్వం న విద్యతే ॥ ౬౦॥
 సర్వాత్మకం పరం బ్రహ్మ నానాఖేలయుతం భవేత్ ।
 ఖేలహీనం భవతి చ తదేవాపి తయోః పరమ్ ॥ ౬౧॥

తత్రాహం నాగతో దక్ష న గతోఽపి కదాచన ।
 స్వయమేవ భవేత్ పశ్య జీవనం మే ప్రభావతః ॥ ౬౨ ॥
 తత్ర కిం మయి సర్వాత్మవికారో దృశ్యతే కదా ।
 భ్రాన్తియుక్తా మాం వదన్తి జీవనం బ్రహ్మణాం పరమ్ ॥ ౬౩ ॥
 బ్రహ్మణాం జగతాం నైవ జీవనం సన్భ్రతం మయా ।
 స్వయమేవ ప్రభావేణ మయి తత్ దృశ్యతే వృథా ॥ ౬౪ ॥
 సదా బ్రహ్మణి సంస్థోఽహం భేదాభేదాదివర్జితః ।
 అద్వితీయప్రభావేణాత్మాఽహం పూర్ణస్వభావతః ॥ ౬౫ ॥
 అనేన యోగముఖ్యేన యోగీ సజ్ఞాయతే నరః ।
 బ్రహ్మణిబ్రహ్మభూతత్వాచ్చాన్తియుక్తో భవేత్ సదా ॥ ౬౬ ॥
 అతః పరం సమాఖ్యం యద్బ్రహ్మనుభవరూపకమ్ ।
 (Page ఖం. ౯ అ. ౬ పాన ౨౧)
 కథయామి మహాప్రీత్యా యేన యోగీ భవేన్నరః ॥ ౬౭ ॥
 నాహం సర్వాత్మకో దక్ష నాహమాత్మాత్మకః కదా ।
 ఆనన్దోఽహం తయోః సామ్యే బ్రహ్మణి బ్రహ్మభావతః ॥ ౬౮ ॥
 మయా మాయాబలేనైవ సర్వాత్మకం ప్రతిష్ఠితమ్ ।
 ఏకమేవాద్వితీయాఖ్యం తయోః సామ్యేఽహమాస్థితః ॥ ౬౯ ॥
 బ్రహ్మణి సర్వభావశ్చ భావహీనం కుతో భవేత్ ।
 అమృతం మృతమూలం యన్నాస్మ్యైవ మయి సర్వదా ॥ ౭౦ ॥
 అనన్తలీలయా యుక్తం లీలాహీనం న విద్యతే ।
 మయి లీలాయుతం హీనం వర్తతే పశ్య మే మహాః ॥ ౭౧ ॥
 అఖణ్డరూపభావేన సంస్థితోఽహం సదాఽమలః ।
 నానావికారహీనత్వాద్ ద్వాభ్యాం హీనోఽహమజ్ఞానా ॥ ౭౨ ॥
 బ్రహ్మణి సర్వభావశ్చ వర్తతే నాత్ర సంశయః ।
 సదాత్మభావస్తత్త్రివ సామ్యం వేదే తతః స్మృతమ్ ॥ ౭౩ ॥
 యద్యత్ సజ్కథ్యతే వేదే తేషు బ్రహ్మ స్థితం మతమ్ ।
 న వర్ణ్యతే తథా తత్ర న తద్బ్రహ్మమయం కిల ॥ ౭౪ ॥

ఆతః సమం సమాఖ్యాతం బ్రహ్మ వేదవివాదతః ।
 ఆనన్దముభయానన్దాదాసమన్తాద్విచారయ ॥ ౭౫॥
 ఆనన్దోఽహం న సన్దేహో బ్రహ్మ బ్రహ్మసు సంస్థితమ్ ।
 అనేనానుభవేనైవ శాన్తియుక్తో నరో భవేత్ ॥ ౭౬॥
 అతస్తే వ్యక్తసంజ్ఞస్థం కథయామి ప్రజాపతే ।
 బ్రహ్మీనుభవమాహాత్మ్యం యేన యోగీ భవేన్నరః ॥ ౭౭॥
 అహమవ్యక్తరూపశ్చ త్రిభిర్హీనః సదా మతః ।
 త్రిషు మోహవిహీనోఽహం త్రినేతికారకః పరః ॥ ౭౮॥
 సర్వాత్మకం మయి నాస్తి తథాఽమృతమయం న చ ।
 సామ్యం స్వాధీనసంజ్ఞేఽథ బ్రహ్మణి నన్దనాత్మకమ్ ॥ ౭౯॥
 ఉత్థానయుక్తహీనాఖ్యో మోహః సర్వమయే స్థితః ।
 సదాఽమృతమయో మోహోఽఖణ్డబ్రహ్మణి కథ్యతే ॥ ౮౦॥
 నన్దనం సర్వభావేషు సమత్వాన్మోహరూపకమ్ ।
 సదా స్వాధీనతా తేషు కుతస్త్రిషు భవేత్ కిల ॥ ౮౧॥
 త్రిభిర్ముక్తోఽహమత్యన్తం తదపి త్రివిమోహతః ।
 భిన్నః సదా త్రయాణాం తు నేతి కర్తాహఽమజ్ఞాసా ॥ ౮౨॥
 నానాభావసమాయుక్తం భావహీనం తతః పరమ్ ।
 సామ్యముభయగం తేభ్యః పరోఽవ్యక్తస్తతః స్మృతః ॥ ౮౩॥
 సృష్ట్యాఽహం త్రివిధాం మాయాం తత్ర ఖేలకరో ముదా ।
 మోహహీనోఽహం తదపి మాయాయాః స్వప్రభావతః ॥ ౮౪॥
 మదాజ్ఞయా త్రయం నిత్యం చలత్యత్ర న సంశయః ।
 స్వస్వవ్యాపారసంయుక్తం స్వాధీనోఽహం ప్రభావతః ॥ ౮౫॥
 త్రయాణామన్తరే ప్రజ్ఞస్త్రిష్టామ్యత్ర న సంశయః ।
 మమాన్తరే కోఽపి న వై ప్రేరకః సాధుసత్తమ ॥ ౮౬॥
 స్వస్వభావేషు నిత్యం తు ప్రేరకస్త్రిషు సంస్థితః ।
 తథాపి నైవ మే మోహో నాహం ప్రేరక ఉచ్యతే ॥ ౮౭॥

అహమవ్యక్తరూపశ్చ వేదే సజ్కథితో మతః ।
 నేహ నానాస్తిభావాఖ్యః సదా నానాత్రివర్జితః ॥ ౮౮ ॥
 నేహ నానాప్రమాణేనాఽవ్యక్తం బ్రహ్మ సనాతనమ్ ।
 తదేవాహం సుఖే సక్తః సదా బ్రహ్మాణి యోగతః ॥ ౮౯ ॥
 సర్వేషాం నేతి కర్తాఽహం మహాదణ్డధరః ప్రభుః ।
 నేతి కర్తా నాస్తి మే కస్తేనావ్యక్తోఽహమజ్ఞాసా ॥ ౯౦ ॥
 మనోవాణీవిహీనోఽహమవ్యక్తః పరమో మతః ।
 అనేనానుభవేనైవ శాన్తిం ప్రాప్నోతి మానవః ॥ ౯౧ ॥
 అథ పూర్ణనిజానన్దానుభవం శృణు సౌఖ్యదమ్ ।
 యేన స్వానన్దసంయుక్తో భవిష్యసి మహామతే ॥ ౯౨ ॥
 అహం బ్రహ్మమయః సాక్షాన్ మయి మోహవివర్జితమ్ ।
 (Page ఖం. ౯ అ. ౬ పాన ౨౨)
 కుతో మోహాయుతం బ్రహ్మ నిజరూపే భవేత్ కదా ॥ ౯౩ ॥
 మహావాక్యయుతా వేదా యదా లీనాః సమాధినా ।
 తదా స్వానన్దగాః ప్రోక్తాః పశ్య వేదే మహాత్మభిః ॥ ౯౪ ॥
 అహమ్భావయుతో జన్తుర్మాయయా తుర్యభావయా ।
 మోహహీనశ్చ యుక్తశ్చ భవతి భ్రమభావతః ॥ ౯౫ ॥
 చతుర్విధం మయా సృష్టం నానాభావపరాయణమ్ ।
 భావహీనం సమానం చావ్యయం తేషు స్థితేన వై ॥ ౯౬ ॥
 బ్రహ్మదోషవిహీనం తు దోషయుక్తం ప్రకీర్తితమ్ ।
 సామ్యం నేతిమయం వేదే చతుర్ద్వీపరం భవేత్ ॥ ౯౭ ॥
 స్వానన్దే తన్మయో యోగీ భవతే యః సమాధినా ।
 న పశ్యతి పునర్వ్యత్ర చతుర్షు మోహితాత్మసు ॥ ౯౮ ॥
 సమాధినా యుతో యోగీ నిజరూపే లయం గతః ।
 న పునర్దర్శనం తస్య తేషాం తత్ర ప్రవర్తతే ॥ ౯౯ ॥
 కీదృశోఽహమిమాం మాయాం యస్త్యక్త్యా యోగసంయుతః ।
 బ్రహ్మాణి బ్రహ్మభూతః స భవతి స్వస్వరూపిణి ॥ ౧౦౦ ॥
 యదా బ్రహ్మాణి యోగేన తన్మయో భవతి స్వయమ్ ।

స్వపరాదికమేవేదం పునర్వద కుతః ప్రభో ॥ ౧౦౧॥
 అహం బ్రహ్మతి యత్ ప్రోక్తం పశ్య వేదే విచారతః ।
 తేనైవ కృతకృత్యః స భవతి యోగసేవయా ॥ ౧౦౨॥
 ఏవం సంయోగయోగేన భవేత్ బ్రహ్మణి తన్మయః ।
 శాన్తియుక్తః స వై సాక్షాత్ వర్తతే శాన్తిధారకః ॥ ౧౦౩॥
 అతః పరమయోగాఖ్యం వదామి యోగముత్తమమ్ ।
 తత్రానుభవమాత్రేణ శాన్తియుక్తో నరో భవేత్ ॥ ౧౦౪॥
 అహం బ్రహ్మతి యత్ ప్రోక్తం కుతస్తత్ర భవేదిదమ్ ।
 తన్మయత్వం ప్రజానాథ బ్రహ్మ బ్రహ్మణి సంస్థితమ్ ॥ ౧౦౫॥
 బ్రహ్మ వాణీవిహీనం చ మనోగతివివర్జితమ్ ।
 తదేవ నాగతం కుత్ర న బ్రహ్మణి గతం పునః ॥ ౧౦౬॥
 యదా భిన్నం విహారేషు సంసక్తం జాయతే పరమ్ ।
 తదా యోగేన స్వానందయుక్తం భవతి నాన్యథా ॥ ౧౦౭॥
 బ్రహ్మ బ్రహ్మణి సంస్థం చ నాగతం న గతం మతమ్ ।
 కుతో యోగేన తత్రైవ తన్మయో జాయతే నరః ॥ ౧౦౮॥
 సదాఽహం బ్రహ్మరూపశ్చ న మాయాసంయుతః కదా ।
 భ్రాన్త్యా మాం నైవ జానన్తి స్వమహిమ్ని స్థితం పరమ్ ॥ ౧౦౯॥
 సర్వసంయోగయోగాఖ్యా మాయా నానాభ్రమాత్మికా ।
 మయి బ్రహ్మణి సా కుత్ర తిష్ఠతి బ్రహ్మవర్జితా ॥ ౧౧౦॥
 యథా మరీచిసంస్థం చ తోయం వ్యర్థభ్రమప్రదమ్ ।
 తథా మయి మహామాయా వ్యర్థా సంయోగధారికా ॥ ౧౧౧॥
 బ్రహ్మదోషవిహీనం తు వేద సజ్కృధితం పురా ।
 తదేవ మాయయా యుక్తం కథం భవతి మోహితమ్ ॥ ౧౧౨॥
 భ్రాన్తియుక్తం సుయోగేన భ్రాన్తిహీనం భవేత్ కథమ్ ।
 బ్రహ్మమాయాయుతా మూర్ఖో వదన్తి బ్రహ్మవర్జితాః ॥ ౧౧౩॥
 అతోఽహం నాగతః పశ్య జగత్సు బ్రహ్మసు ప్రభుః ।
 న బ్రహ్మణి గతస్తత్ర పునర్వోగస్య సేవయా ॥ ౧౧౪॥

బ్రహ్మణీ వివిధాకారా మాయా వైవ ప్రతిష్ఠతి ।
 మాయాయాం వైవ తద్బ్రహ్మ హ్యపవాదప్రభావతః ॥ ౧౧౫॥
 ఆయోగస్త్రివిధః ప్రోక్తో మృదుమధ్యాధిమాత్రతః ।
 తేషాం భేదం ప్రవక్ష్యామి మాయామూలనికృన్తనమ్ ॥ ౧౧౬॥
 స్వతోత్థానభ్రమం త్యక్త్వాఽహం బ్రహ్మ హ్యపవాదతః ।
 యస్తిష్ఠతి నరః సోఽపి మృదుయోగయుతో మతః ॥ ౧౧౭॥
 పరతోత్థానజం దక్ష భ్రమం త్యక్త్వా హ్యయోగతః ।
 తిష్ఠతి మధ్యగః సోఽపి మతో యోగస్య సేవయా ॥ ౧౧౮॥

(Page ఖం. ౯ అ. ౬ పాన ౨౩)

స్వతః పరత ఉత్థానహీనం సంయోగధారకమ్ ।
 బ్రహ్మ తస్య భ్రమం త్యక్త్వా తిష్ఠతి సోఽధిమాత్రగః ॥ ౧౧౯॥
 నాఽఽగతోఽహం యదా భ్రాన్త్యా జగత్సు బ్రహ్మసు భ్రమన్ ।
 తదా మే గమనం కుత్ర యోగేనైవ భవిష్యతి ॥ ౧౨౦॥
 బ్రహ్మభూతస్వభావేన స తిష్ఠతి నరోత్తమః ।
 నిష్పత్తియోగమాశ్రిత్య సదా శాన్త్యా ప్రవర్తతే ॥ ౧౨౧॥
 అధునా పూర్ణయోగస్యానుభవం తే వదామ్యహమ్ ।
 యోగీ యేన నరో భూత్వా తిష్ఠతి గణపప్రియః ॥ ౧౨౨॥
 నాహం న బ్రహ్మ వేదేషు కథితం భేదభ్రాన్తిదమ్ ।
 బ్రహ్మణీ ద్వివిధం దక్ష కుతో భవతి చిత్తగమ్ ॥ ౧౨౩॥
 ఆహం చిత్తమయశ్చైవ బ్రహ్మ చిత్తమయం తథా ।
 చిత్తం పఞ్చవిధం త్యక్త్వా యోగీ భవతి మానవః ॥ ౧౨౪॥
 జగద్దూపం మహచ్చిత్తం బ్రహ్మరూపం తథా మతమ్ ।
 జగతాం బ్రహ్మణాం సంయోగాయోగం చిత్తముచ్యతే ॥ ౧౨౫॥
 భ్రాన్తియుక్తం భవేచ్చిత్తం నానామాయావిమోహితమ్ ।
 యోగసేవాపరం చిత్తం భ్రాన్తిహీనం తథా భవేత్ ॥ ౧౨౬॥
 ఆహం కుతస్తథా బ్రహ్మ కుతస్తయోశ్చ యోగతః ।
 ఆభేదః సర్వగం చిత్తం క్రీడత్యత్ర న సంశయః ॥ ౧౨౭॥
 నాహం సర్వత్ర యోగేన సంయోగాభేదభావతః ।

తిష్ఠామి చిత్తమోహేన వదన్త్యయోగినో ముధా ॥ ౧౨౮ ॥
 బ్రహ్మ బ్రహ్మణీ సంస్థం యన్నాగతం న గతం కదా ।
 అయోగధారకోఽహం న చిత్తం తదేవ సమ్మతమ్ ॥ ౧౨౯ ॥
 ధర్మమిచ్ఛతి చిత్తం చ భ్రమయుక్తం తథార్థకమ్ ।
 కామం మోక్షం బ్రహ్మభూతం పఞ్చభూమిప్రభావతః ॥ ౧౩౦ ॥
 చిత్తం త్యక్త్వా మహాయోగీ పఞ్చరూపం సుశాన్తిగః ।
 బ్రహ్మభూతో భవేన్నూనం చిన్తామణిః ప్రకథ్యతే ॥ ౧౩౧ ॥
 చిత్తరూపా మహాబుద్ధిస్తత్ర భ్రాన్తిప్రదాయికా ।
 సిద్ధిస్తయోః పతిః సాక్షాత్ క్రీడతి స్వేచ్ఛయాఽపరః ॥ ౧౩౨ ॥
 తం జ్ఞాత్వా బ్రహ్మభూతశ్చ భవత్యత్ర న సంశయః ।
 సిద్ధిబుద్ధిమయం సర్వం త్యక్త్వా యోగీ ప్రజాపతే ॥ ౧౩౩ ॥
 వైవ బ్రహ్మణీ సంయోగో నాయోగో వర్తతే కదా ।
 సిద్ధిబుద్ధిభ్రమేణైవ పరం వాఞ్చతి తత్పతిః ॥ ౧౩౪ ॥
 గణేశోఽహం న సన్దేహో కుతో మయి భవేదిదమ్ ।
 సిద్ధిబుద్ధికృతం సర్వం తేన యోగీ స జాయతే ॥ ౧౩౫ ॥
 సిద్ధిబుద్ధిసమాయుక్తో బ్రహ్మభూతో నరో భవేత్ ।
 శాన్తియోగేన శాన్తిస్థో వర్తతే నిత్యమాదరాత్ ॥ ౧౩౬ ॥
 బ్రహ్మణీ యోగభావేన మాయాయుక్తవిహీనతా ।
 శాన్తిం ప్రాప్తః స్వయం త్యక్త్వా యోగం యోగీ స జాయతే ॥ ౧౩౭ ॥
 ఏతాదృశభవేనైవానుభవేన యుతం పరమ్ ।
 చిత్తం భ్రాన్తిభవం సర్వం రసం త్యక్త్వా సుతిష్ఠతి ॥ ౧౩౮ ॥
 యోగే రససమాయుక్తం సదా భవతి తత్పరమ్ ।
 నిశ్చలం శాన్తిసంయుక్తం మాయామలవివర్జితమ్ ॥ ౧౩౯ ॥
 ఏతత్తే కథితం సర్వమనుభవభవం సుఖమ్ ।
 యజ్ఞాత్వా బ్రహ్మభూతః స తిష్ఠత్యత్ర న సంశయః ॥ ౧౪౦ ॥
 శృణుయాద్యః పఠేద్వాఽపి యోగానుభవరూపగమ్ ।
 మాహాత్మ్యం స లభేత్ సర్వం వాఞ్చితం శాన్తిమాప్పుయాత్ ॥ ౧౪౧ ॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమాద్గలే మహాపురాణే
నవమే ఖణ్డే యోగచరితే ముద్గలదక్షసంవాదే యోగామృతార్థశాస్త్రే
చిత్తభూమినిరోధేన యోగిచిత్తానుభవశాన్తిసుఖవర్ణనయోగో నామ షష్ఠోఽధ్యాయః ॥
౯.౬

॥ ఇతి యోగగీతానూపనిషత్సు సుగమాసు ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥ ౯(దత్తగీతా).౨

౯.౭ యోగస్థితివర్ణనయోగో నామ సప్తమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దక్ష ఉవాచ ।

స్థితిం వద మహాయోగిన్ జీవన్ముక్తస్య సౌఖ్యదామ్ ।
శుభాశుభకృతం తేన కుత్ర గచ్ఛతి తత్పరమ్ ॥ ౧ ॥

కాయికం వాచికం మానసికం సాంస్కృతికం ప్రభో ।
కర్మ యోగికృతం సర్వం కీదృశం తస్య కా గతిః ॥ ౨ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

జీవన్ముక్తః స్వయం యోగీ స్వేచ్ఛాచారీ భవేత్ సదా ।
ప్రారబ్ధప్రేతః సాక్షాద్ వర్తతే నిత్యమాదరాత్ ॥ ౩ ॥

స్వయం బ్రహ్మణి సంస్థశ్చ బిమ్బం చిత్తే ప్రతిష్ఠతి ।
యోగినస్తత్కృతం సర్వం న కదా బన్ధం భవేత్ ॥ ౪ ॥

నరవత్ సర్వకర్తాఽపి తథాఽపి దోషవర్జితః ।
బ్రహ్మణి బ్రహ్మభూతత్వాచ్ఛుభాశుభవివర్జితః ॥ ౫ ॥

ప్రారబ్ధేన స్వయం యోగీ ప్రేరితః పుణ్యమాచరేత్ ।
తీర్థయాత్రాదికం సర్వం యజ్ఞదేవార్చనాదికమ్ ॥ ౬ ॥

సదా శౌచనమాయుక్తో నిత్యం ధర్మపరాయణః ।
తథాపి పుణ్యజం భోగం భునక్తి వైవ నిశ్చితమ్ ॥ ౭ ॥

అథవా పూర్వజేనైవ ప్రారబ్ధేన నియన్త్రితః ।
పాపాని నిత్యమానన్దాత్ ప్రకుర్యాద్వివిధాని సః ॥ ౮ ॥

బ్రహ్మహత్యాదికం సర్వం మాతృగమనకాదికమ్ ।
మద్యపానాదికం చౌర్యం ప్రకుర్యాద్ దైవయోగతః ॥ ౯ ॥

ఏవం పాపసమాచారో యది తిష్ఠతి మానవః ।

యోగీ పాపఫలం నైవ భునక్తి నరవత్ కదా ॥ ౧౦॥

పూర్వజన్మార్జితేనైవ ప్రారబ్ధేన ప్రజాపతే ।

కారితం యోగినా తత్ర తేన కిచ్చిత్ కృతం న చ ॥ ౧౧॥

మరణే యా మతిః ప్రాప్తా తాదృశీం లభతే గతిమ్ ।

నరో హ్యయోగయుక్తో యో యోగీ బ్రహ్మైవ జాయతే ॥ ౧౨॥

ఇదం సంశయనాశార్థం కథితం బ్రహ్మణః సుత ।

యోగినాం కర్మజం సర్వం మాహాత్మ్యం లేశతో మయా ॥ ౧౩॥

యోగీ యోగసమాయుక్తో న పాపాని కదాచన ।

చరతి ధర్మనిష్ఠః స భవత్యత్ర న సంశయః ॥ ౧౪॥

లోకోద్ధారకరాః సర్వే యోగినః పరికీర్తితాః ।

నాచరన్తి కదా పాపమహింసాదిసమన్వితాః ॥ ౧౫॥

(Page ఖం. ౯ అ. ౭ పాన ౨౫)

ఫలహీనస్వభావేన ధర్మం చరతి నిత్యదా ।

యోగీ లోకోపకారార్థం స్వయం బ్రహ్మపరాయణః ॥ ౧౬॥

కదాచిత్ పూర్వసంస్కారాత్ పాపం తేన కృతం పరమ్ ।

న తత్ర పాపయుక్తోఽసౌ తదర్థో వర్జితః పురా ॥ ౧౭॥

కిమర్థం ప్రాణినాం యోగీ దుఃఖదాయకమాచరేత్ ।

పాపం పాపసమాయుక్తో న భవేన్నిశ్చితం పురా ॥ ౧౮॥

సర్వత్ర గణనాథం స పశ్యత్యనన్యచక్షుషా ।

పుణ్యేన సుఖసంయుక్తం విశ్వం భవతి తచ్ఛరేత్ ॥ ౧౯॥

ప్రారబ్ధం యోగినాం దక్ష న భవేత్ పాపకారకమ్ ।

పుణ్యచేష్టాసమాయుక్తం తేషాం ప్రారబ్ధమజ్ఞాసా ॥ ౨౦॥

యోగార్థం ధర్మసంయుక్తో బ్రహ్మార్పణవిధానతః ।

యతతే జన్మసు ప్రాజ్ఞస్తదా యోగీ భవేన్నరః ॥ ౨౧॥

తస్య ప్రారబ్ధకం దక్ష కుతో దుర్బుద్ధిదాయకమ్ ।

భవతి చ మహాయోగీ ధర్మయుక్తో భవేత్ సదా ॥ ౨౨॥

అథ యోగిజనానాం తే స్థితిం వదామి సర్వదా ।
 క్రమయుక్తో యథా యోగీ భ్రాన్తో నైవ భవేత్ కదా ॥ ౨౩॥
 సాధయిత్వా మహాయోగం చిత్తనిరోధకారకమ్ ।
 పఞ్చవిధం పరిత్యజ్య చిత్తం యోగీ భవేన్నరః ॥ ౨౪॥
 చిత్తే చింతామణిం జ్ఞాత్వా సచిత్తః సహసా గతః ।
 తదాకారః స వై యోగీ తత్ర బ్రహ్మణి సంరతః ॥ ౨౫॥
 ప్రారబ్ధం యోగినాం నాస్తి భోగదం శాస్త్రసమ్మతమ్ ।
 యదా హఠయుతో యోగీ భవేత్ ప్రారబ్ధచాలకః ॥ ౨౬॥
 దేహపాతం ప్రకుర్యాచ్చేదాత్మహత్యాం లభేన్న చ ।
 ఆయుషా సంయుతో వాఽపి దేహం త్యజతి నిశ్చింతమ్ ॥ ౨౭॥
 తథాపి యోగసంయుక్తో న దేహం త్యజతి ప్రభుః ।
 న ప్రారబ్ధమతిక్రమ్య కరోతి కిఞ్చిదఞ్జనా ॥ ౨౮॥
 శాన్తియుక్తస్వభోవన తిష్ఠత్యత్ర న సంశయః ।
 యద్భావి తదభవత్యేవ మాయామోహవివర్జితః ॥ ౨౯॥
 దేహపాతేన కిం గ్రాహ్యం దేహరక్షణతస్తథా ।
 రచితం గణనాథేన సదా భవతు తాదృశమ్ ॥ ౩౦॥
 ఏవం నిశ్చిత్త్య చిత్తేన శాన్తియుక్తస్వభావతః ।
 ఆచరేద్యోగసంయుక్తః స్వధర్మే సంస్థితాం క్రియామ్ ॥ ౩౧॥
 వర్ణాశ్రమయుతో యోగీ భవేద్వేది స సర్వదా ।
 తదా స్వధర్మజం కుర్యాత్ కర్మ నిఃసంకభావతః ॥ ౩౨॥
 దేహః కర్మమయః ప్రోక్తస్తస్థోఽకర్మీ కుతో భవేత్ ।
 వ్యవస్థాసమ్భవం కర్మ కృతం భవతి న హ్యాపి ॥ ౩౩॥
 యది కర్మ పరిత్యజ్య తిష్ఠేద్యోగపరాయణః ।
 తదా దేహనిపాతేన యుక్తో భవేన్న సంశయః ॥ ౩౪॥
 అన్నభక్షణరూపం యద్భవతి కర్మ నిశ్చింతమ్ ।
 జాగృత్స్వప్నాదికం సర్వం త్యక్త్వా జీవతి తత్కథమ్ ॥ ౩౫॥
 క్రియతేఽనేన యత్కిఞ్చిత్ సా క్రియా పరికీర్తితా ।

అతః కర్మమయో దేహస్తేన ధర్మం సమాచరేత్ || ౩౬ ||

దేహత్యాగే సముద్యుక్తో యది యోగీ భవేత్ ప్రభో |

సహనే ద్వస్త్వభావస్య న సమర్థః స వై స్మృతః || ౩౭ ||

అశాన్తిసంయుతః సోఽపి యోగహీనో యథా నరః |

తథా ద్వస్త్వం సమాలోక్య సహనే న సమర్థకః || ౩౮ ||

గణేశేన కృతం తస్యేచ్ఛయా సర్వం చ యద్భవేత్ |

భవతు తాదృశం సర్వం సహ నిత్యం సుశాన్తిగః || ౩౯ ||

స యోగీ శాన్తిహీనో న ప్రభవేత్ క్వచిదజ్ఞానా |

బ్రహ్మభూతో మహాశ్రేష్ఠః పావనః సర్వదేహినామ్ || ౪౦ ||

అతో వర్ణాశ్రమస్థో యో యోగీ భవేత్ స తత్ క్రియామ్ |

(Page ఖం. ౯ అ. ౭ పాన ౨౬)

బ్రహ్మార్పణతయా కుర్యాద్ హృది ధ్యాత్వా గజాననమ్ || ౪౧ ||

యది స్వధర్మసంయుక్తం కర్మ నైవ సమాచరేత్ |

తమక్రియం సమాలోక్యాన్యే త్యజేయుః స్వధర్మకమ్ || ౪౨ ||

అతో లోకోపకారార్థం యోగీ కర్మ సమాచరేత్ |

అన్యాన్ కర్మయుతాన్ కుర్యాత్ స్వవశాన్ ధర్మపాలకః || ౪౩ ||

సర్వేభ్యశ్చాధికో యోగీ కుర్యాత్ సత్కర్మ ధర్మదమ్ |

తాదృశం కర్మ సర్వేఽపి కరిష్యన్తి విశేషతః || ౪౪ ||

తేన ప్రామాణ్యమానన్దాత్ కృతం కర్మ ప్రజాపతే |

తదేవ సర్వలోకాశ్చ మాన్యం కుర్వన్తి నిశ్చితమ్ || ౪౫ ||

బ్రహ్మార్పణతయా కర్మ బంధం న భవేత్ కదా |

బ్రహ్మప్రాప్తికరం తస్య ఫలం ప్రోక్తం మనీషిభిః || ౪౬ ||

యోగిభిశ్చ కృతం కర్మ లోకసంక్లహకారణాత్ |

అసక్తమనసా నిత్యం నైమిత్తికం న బంధదమ్ || ౪౭ ||

సదా బ్రహ్మమయత్వేన తేన కిణ్చిత్ కృతం న చ |

దేహస్వభావజో భావో భవేదస్య నిరన్తరమ్ || ౪౮ ||

అన్యం మార్గం ప్రవక్ష్యామి యే నిన్దన్తి స్తువన్తి తమ్ |

యోగినం పాపభోక్తారో భవన్తి పుణ్యభోగినః || ౪౯ ||

యోగినా యత్ కృతం పాపం తత్ స్పృష్టుం న క్షమం కదా ।
నిర్దకాంస్తత్ సమాశ్రిత్య ప్రతిష్ఠేత్తస్య నిత్యదా ॥ ౫౦॥

యోగినా యత్ కృతం పుణ్యం తదేవ తం న సంస్పృశేత్ ।
స్తువతస్తాన్ సమాశ్రిత్య నిత్యం తిష్ఠేత్ స్వభావజమ్ ॥ ౫౧॥

అతో న యోగినాం నిన్దాం కదా కుర్యాద్విచక్షణః ।
సేవాం సమాచరేత్తేషాం తేన సౌఖ్యయుతో భవేత్ ॥ ౫౨॥

వనే యది స్థితో యోగీ ప్రారబ్ధేన నియన్త్రితః ।
ఫలాదికం తత్ర భుజ్జాన్ శాన్త్యా తిష్ఠేత్ స నిత్యదా ॥ ౫౩॥

తత్ర నిన్దాకరాస్తస్య తథా సేవాకరా న చ ।
ఏవ ఏవ మహాయోగీ శుభాశుభం సమాచరేత్ ॥ ౫౪॥

తదేవ దేహపాతేఽస్య యోగినశ్చ మృతం భవేత్ ।
శుభాశుభం నిరాధారముపోషణసమన్వితమ్ ॥ ౫౫॥

ఏతత్తే కథితం దక్ష బ్రహ్మీభూతస్య చేష్ఠితమ్ ।
కర్మ యోగమయం పూర్ణం శ్రవణాచ్ఛుభదం భవేత్ ॥ ౫౬॥

అథ యోగం ప్రవక్ష్యామి జ్ఞానాత్మకమహం పరమ్ ।
యోగిభ్యః సుఖదం పూర్ణం శాన్తియుక్తం విశేషతః ॥ ౫౭॥

దేహాః కర్మాత్మకః ప్రోక్తస్తత్ర యోగం సమాచరేత్ ।
బ్రహ్మార్పణతయా కర్మ చాచరన్ శాన్తిధారకః ॥ ౫౮॥

జ్ఞానం స్ఫూర్తిమయం ప్రోక్తం హృది తిష్ఠతి సర్వదా ।
వివేకాత్మమయం తత్ర జ్ఞానయోగం సమాచరేత్ ॥ ౫౯॥

హృది యద్యద్ భవేజ్ఞానం నానాయోగార్థసౌఖ్యదమ్ ।
అథవా విషయార్థానాం బోధకం తత్ స సన్ద్యజేత్ ॥ ౬౦॥

ఉత్పత్తినాశసంయుక్తం జ్ఞానం విషయబోధకమ్ ।
బ్రహ్మ సౌఖ్యప్రదం జ్ఞానం యోగభూమిప్రభావజమ్ ॥ ౬౧॥

ఉపాధిసంయుతం చైకమనుపాధియుతం పరమ్ ।
తత్స్వప్నా యోగసంయుక్తో భవేద్ద్యోగీ మహాయశాః ॥ ౬౨॥

జ్ఞానానాం సకలానాం చ యోగే జ్ఞానమయః స్మృతః ।

యోగస్తత్ర భవేత్తీనో బ్రహ్మీభూతస్వభావతః ॥ ౬౩॥

బ్రహ్మణి బ్రహ్మీభూతోఽహం మమ జ్ఞానం కుతో భవేత్ ।

నానాభ్రాన్తికరం హృత్సం త్యక్త్వా బ్రహ్మపరో భవేత్ ॥ ౬౪॥

అనేన విధినా సర్వం జ్ఞానం త్యక్త్వా హృది స్థితమ్ ।

శాన్తియుక్తః స్వయం యోగీ తిష్ఠేద్బ్రహ్మపరాయణః ॥ ౬౫॥

న కర్తాఽహం కదాచిద్వై కారయితా న నిశ్చితమ్ ।

(Page ఖం. ౯ అ. ౭ పాన ౨౭)

మాయామోహాయుతా మాం తే వదన్తి కర్మకారిణమ్ ॥ ౬౬॥

అహం సాక్షి శరీరస్య యద్దేహన కృతం భవేత్ ।

తన్మయా న కృతం క్వాపి బ్రహ్మీహం పరతః పరః ॥ ౬౭॥

యద్యత్ స్ఫూర్తిర్భవేన్ మే వై సా మాయా భ్రాన్తిదాయికా ।

న తస్యాం సంస్థితో జీవః సదా సాక్షిస్వభావతః ॥ ౬౮॥

న మోహేన సమాయుక్తో న కదా మోహవర్జితః ।

మాయయా మాం వదన్త్యేవ హ్యయోగినో న సంశయః ॥ ౬౯॥

ఏవం సదా మహాయోగీ సాక్షివత్సంస్థితో భవేత్ ।

హృదయజ్ఞానయోగస్థస్యక్త్వా స్ఫూర్తిభవం భ్రమమ్ ॥ ౭౦॥

సర్వత్ర రసహీనం యన్ మనస్తస్య మహాత్మనః ।

శాన్త్యా యుక్తం భవేద్దక్ష బ్రహ్మీభూతస్య నిత్యదా ॥ ౭౧॥

ఏష తే కథితో యోగో జ్ఞానాత్మకో విశేషతః ।

సాక్షివద్దేహసంస్థః స మయా తిష్ఠతి లేశతః ॥ ౭౨॥

అతః పరం సమం యోగం శృణు స్థితిపరాయణ ।

యం జ్ఞాత్వా బ్రహ్మీభూతో యః శాన్తిహీనో భవేన్న సః ॥ ౭౩॥

దేహః కర్మత్రయస్తత్ర కర్మయోగం సమాచరేత్ ।

మనో వివేకరూపం తు సాక్షిత్వం తత్ర సజ్చారేత్ ॥ ౭౪॥

అహం బ్రహ్మ యదా దక్ష కుతస్తత్ర భవేదిదమ్ ।

ద్వస్వరూపం విశేషేణ తస్య వక్ష్యామి రూపకమ్ ॥ ౭౫॥

దేహః కర్మమయః ప్రోక్తో వివేకః కర్మవర్జితః ।

ద్వస్త్వం జ్ఞాత్వా మహాయోగీ సమయోగం సమాచరేత్ || ౭౬ ||

దేహ కర్మమయోఽహం తు హృది సాక్షీ తథాఽమలః |

ఉభయోర్యోగభావేన భవతి కిచ్చదజ్ఞాసా || ౭౭ ||

యదా వివేకహీనశ్చేత్ దేహః కిం తు కరిష్యతి |

దేహహీనం మనస్తద్వజ్ఞానదం కస్య వా భవేత్ || ౭౮ ||

ఆనన్దమయభావేన సంస్థితోఽహం తదాత్మకః |

ఉభయత్ర తతః స్వస్వవ్యాపారం కురుతః పరౌ || ౭౯ ||

దేహ కర్మమయోఽహం వై హృది వివేకధారకః |

ద్వివిధాం రచ్యతాం మాయాం సదానన్దనధర్మగః || ౮౦ ||

తయోః సమానభావేన సంస్థితోఽహం న సంశయః |

అనుపాధేరుపాధేశ్చ వర్జితో బ్రహ్మసంజ్ఞితః || ౮౧ ||

అతః సమం సమాశ్రిత్య బాహ్యోన్మరైకభావతః |

యాదృశం సంస్థితం బ్రహ్మ తాదృశం తత్ర చాచరేత్ || ౮౨ ||

దేహ కర్మకరో భూత్వా హృది సాక్షిమయో భవేత్ |

ఉభయం తత్ పరిత్యజ్యానన్దావస్థాం సమాచరేత్ || ౮౩ ||

యద్యదుభయభావాఖ్యం నానాభేదమయం పరమ్ |

తత్ర యోగమయో భూత్వా తిష్ఠేదానన్దసంయుతః || ౮౪ ||

ఆనన్దానాం సమాయోగే బ్రహ్మానన్దః ప్రకీర్తితః |

ఉభయేషాం ప్రజానాథ తాదృశం చాచరేద్బుధః || ౮౫ ||

మదీయసక్లయోగేనోభయం ప్రవర్తతే సదా |

ఉభయం చాచరేత్ సర్వముభాభ్యాం వర్జితోఽపి సః || ౮౬ ||

ఇయమానన్దరూపాఖ్యా కథితా యోగిభిః పురా |

బ్రహ్మీభూతః సమాస్థాయ తిష్ఠేత్తాం శాన్తిసంయుతః || ౮౭ ||

అతః పరం ప్రజానాథావస్థాం శృణు సుఖప్రదామ్ |

సహజాఖ్యాం మహాయోగీ చాచరేత్తాం విశేషతః || ౮౮ ||

దేహః కర్మమయః ప్రోక్తస్తత్ర యోగం సమాచరేత్ |

బ్రహ్మార్పణతయా నిత్యం కర్మణాం యోగీసత్తమః || ౮౯ ||

హృది సాక్షిస్వభావేన తిష్ఠేత్తయోః పరే తతః ।
 సమభావం సమాశ్రిత్య త్రిషు త్రైధం ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౯౦॥
 తేషు విస్మృతిభావేన భ్రాన్త్యా వా విస్మృతం భవేత్ ।
 విపరీతం భవేద్వాఽపి తతః ఖేదం న ధారయేత్ ॥ ౯౧॥
 త్రివిధం మాయయా యుక్తం పరాధీనం ప్రకీర్తితమ్ ।
 తుర్యం స్వాధీనరూపాఖ్యం ప్రోక్తం శాస్త్రేషు సర్వదా ॥ ౯౨॥
 తుర్యేచ్ఛయా త్రిధా భూతం చలత్యత్ర న సంశయః ।
 స్వస్వప్రారబ్ధసంయుక్తం సదా భ్రాన్తమివ స్థితమ్ ॥ ౯౩॥
 న కస్యాహుక్యైతిస్తస్య తురీయస్య కదాచన ।
 యాదృశం కురుతే కర్మ తాదృశం ఫలమశ్నుతే ॥ ౯౪॥
 అతః ప్రారబ్ధయోగేన విస్మృతోఽహం స్థితిం పరామ్ ।
 యోగరూపాం చ తుర్యేణ ప్రేరితః సర్వధారిణా ॥ ౯౫॥
 అథవా జ్ఞానమోహేన విపరీతం కృతం మయా ।
 త్యక్త్వా యోగస్థితిం పూర్ణాం ప్రారబ్ధం తత్ర ముఖ్యకమ్ ॥ ౯౬॥
 ప్రారబ్ధధారకం ప్రోక్తం తురీయం నాత్ర సంశయః ।
 తస్యేచ్ఛయా చ యజ్ఞాతం తదేవం యోగదం భవేత్ ॥ ౯౭॥
 పరాధీనోఽహమత్యంతం తుర్యేచ్ఛయా సమన్వితః ।
 కరోమి కర్మ సాక్షిత్వమానందం వా న సంశయః ॥ ౯౮॥
 సదా స్వాధీనభావేన తిష్ఠతి బ్రహ్మ తుర్యగమ్ ।
 తురీయైః ఖేలకం ప్రోక్తం తస్య కిం బద్ధనం భవేత్ ॥ ౯౯॥
 యజ్ఞాతం తత్కృతం తేన తురీయేణ న సంశయః ।
 తత్ర కుత్ర స్థితోఽహం తు స్వేచ్ఛయా క్రీడతి ప్రభుః ॥ ౧౦౦॥
 ఇయం తు సహజావస్థా కథితా తే ప్రజాపతే ।
 యజ్ఞాతం తత్ర సా ప్రోక్తా న కృతా తదపి హ్యహో ॥ ౧౦౧॥
 యత్కృతం సహ జాతేన స్వయమేవ ప్రవర్తతే ।
 యోగస్తేన సమాఖ్యాతా సహజా తుర్యసంజ్ఞితా ॥ ౧౦౨॥
 అతః పరం బ్రహ్మభూతం స్వానన్దాఖ్యం ప్రకీర్తితమ్ ।

తత్ర యోగస్వరూపాఖ్యాం స్థితిం శృణు సుఖప్రదామ్ || ౧౦౩||

స్వాధీనం తుర్యభావాఖ్యం పరాధీనం త్రిధా మతమ్ |

తేషాం యోగే నిజాత్మస్థో భవేద్యోగీ నిజాత్మసు || ౧౦౪||

త్రివిధం ఖేలరూపం తు తుర్యః ఖేలక ఉచ్యతే |

తయోర్యోగే ప్రజానాథ స్వానన్దస్థో భవేన్నరః || ౧౦౫||

బ్రహ్మణి బ్రహ్మభూతస్య యోగినశ్చ కుతో భవేత్ |

స్వాధీనం తు పరాధీనం మాయాయుక్తం న సంశయః || ౧౦౬||

యోగస్థితిం సమాశ్రిత్య బుధశ్చత్వారి చాచరేత్ |

తేషాం సంయోగరూపేణ తిష్ఠేత్తేషు మహాత్మవాన్ || ౧౦౭||

కర్మయోగం సమాశ్రిత్య దేహచేష్టాం సమాచరేత్ |

జ్ఞానయోగం తథాఽఽశ్రిత్య సాక్షిత్వం చాచరేత్ బుధః || ౧౦౮||

సమయోగం సమాశ్రిత్య ఆననం ఆచరేత్ పరమ్ |

సహజం స సమాశ్రిత్య విపరీతేన శోకభాక్ || ౧౦౯||

చతుర్భుజః సంయుతో భూత్వా చతుభిర్వర్ణితస్తథా |

తిష్ఠేద్యోగమయీం దక్షావస్థామాశ్రిత్య సర్వదా || ౧౧౦||

అవస్థా నిజరూపే తు కుతోఽవస్థాప్రధారకః |

తయోర్యోగే యోగమయీ వ్యవస్థా తే ప్రకీర్తితా || ౧౧౧||

చతుర్మయీ చతుర్హీనా యోగావస్థా ప్రకీర్తితా |

యోగిభిస్తాం సమాశ్రిత్య శాన్తిహీనో భవేన్న సః || ౧౧౨||

అధునా శృణు యోగస్థామవస్థాం ద్వివీతీయాం పరామ్ |

అయోగధారికాం పూర్ణాం సదా నివృత్తిదాయికామ్ || ౧౧౩||

బ్రహ్మణి బ్రహ్మభూతో యో యోగీ తాం సంశ్రయేత్ పరామ్ |

యదా నివృత్తిసంయుక్తః శాన్తిహీనో భవేన్న సః || ౧౧౪||

బ్రహ్మణి బ్రహ్మసంస్థం తన్నాగతం న గతం పునః |

మాయాయాం బ్రహ్మభూతో యోఽవస్థాయా ధారకః కుతః || ౧౧౫||

యత్ కుర్యాత్ కారయేద్యచ్చ తత్ర నైవావలోకయేత్ |

(Page ఖం. ౯ అ. ౭ పాన ౨౯)

మాయామయం వినిశ్చిత్స్య పఞ్చకం పఞ్చకేషు గమ్ || ౧౧౬ ||

నాహం పఞ్చకగచ్ఛేద్వై తతస్తత్కృతమజ్ఞానా |
కుతో మయి ప్రదృశ్యేతాధార్యనివృత్తిగో భవేత్ || ౧౧౭ ||

జీవనం మరణం జన్మ యోగో యోగాత్మికా పరా |
అవస్థా మే కుతో మాయామోహయుక్తం స్మృతం బుధైః || ౧౧౮ ||

అథ యోగమయీం పూర్ణామవస్థాం శ్శృణు మానద |
సంయోగాయోగహీనాం తాం యయా శాన్తో భవేన్న సః || ౧౧౯ ||

బ్రహ్మణి బ్రహ్మభూతోఽహం మయి మాయామయం పరమ్ |
పఞ్చకం చ కుతో భాతి మాయాహీనమయోగకమ్ || ౧౨౦ ||

విధినిషేధసంయుక్తం చిత్తం భవతి సర్వదా |
విధినిషేధహీనం తు తదేవం జాయతే ముధా || ౧౨౧ ||

దేహేన కర్మయోగశ్చ జ్ఞానగో హృది జాయతే |
ఉభయత్ర సమశ్చైవ తుర్యేషు సహజాత్మకః || ౧౨౨ ||

సర్వసంయోగభావేషు స్వానన్దాఖ్యః ప్రవర్తతే |
నివృత్తిషు హ్యయోగాఖ్యో యోగేషు శాన్తియోగకః || ౧౨౩ ||

ఏవం నానావిధం యోగం సమాస్థాయ మహామతిః |
యోగీ శాన్త్యా సమాత్మిష్యేద్బ్రహ్మీభూతోఽపి నిశ్చితమ్ || ౧౨౪ ||

యోగస్థితిః సమాఖ్యాతా బ్రహ్మీభూతసుఖప్రదా |
అనేన విధినా దేహనిర్వాహో యోగినాం భవేత్ || ౧౨౫ ||

వర్ణాశ్రమస్థితో యోగీ చాచరేత్ స్థితిముత్తమామ్ |
లోకసంకల్పహకార్యార్థమసక్తస్తత్ఫలాదిషు || ౧౨౬ ||

యదా వర్ణాశ్రమం త్యక్త్వా పఞ్చమాశ్రమధారకః |
న తస్య స్థితిరూపం తు కదాచిన్నాత్ర సంశయః || ౧౨౭ ||

విధినిషేధహీనోఽయం వినాయకో భవేత్ సదా |
యద్యత్ కుర్యాత్ స తత్ సర్వం యోగరూపం భవేత్ సదా || ౧౨౮ ||

యది స్థితిసమాయుక్తో వేదాదిషు ప్రమాణతః |
తదా విధియుతః సోఽపి భవేత్ పశ్య ప్రజాపతే || ౧౨౯ ||

యదా స్థితివిహీనోఽయం తిష్ఠేత్ సజ్కథితం పరమ్ |

వేదేషు స నిషేధేన తదా యుక్తో భవేత్ పరః || ౧౩౦||

అతః స్థితియుతో యోగీ స్థితిహీనో యథారుచి |

వర్ణాశ్రమాన్ పరిత్యజ్య తిష్ఠేద్విద్యానాయకో యథా || ౧౩౧||

శాస్త్రాస్య నిత్యం చరేత్ సర్వం మనసీప్సితమజ్ఞానా |

విధినిషేధహీనశ్చ బ్రహ్మణి రసధారకః || ౧౩౨||

ఏతత్ సర్వం సమాఖ్యాతం యోగినాం చేష్ఠితం మహత్ |

బ్రహ్మభూతాత్ పరం పూర్ణం చరేదేవం నిరస్తరమ్ || ౧౩౩||

శృణుయాద్యః పఠేద్వాఽపి స సర్వం హిప్సితం లభేత్ |

అన్తే యోగమయో భూత్వా తిష్ఠేత్ స గణపే రతః || ౧౩౪||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

నవమే ఖణ్డే యోగచరితే ముద్గలదక్షసంవాదే యోగామతార్థశాస్త్రే

యోగస్థితివర్ణనయోగో నామ సప్తమోఽధ్యాయః || ౯.౭

|| ఇతి యోగగీతాసూపనిషత్సు సుగమాసు తృతీయోఽధ్యాయః || ౯(దత్తగీతా).౩

౯.౮ యోగభ్రష్టచరితనిరూపణం నామ అష్టమోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

దక్ష ఉవాచ |

యోగశాన్తిం సమాశ్రిత్య యోగమభ్యస్య నిత్యదా |

బ్రహ్మణి బ్రహ్మభూతః స యోగభ్రష్టః కథం భవేత్ || ౧||

మాయామయం జగత్ సర్వం నానాభ్రమసమన్వితమ్ |

జ్ఞాత్వా స్వయం పునర్భ్రష్టః కౌతుకం వద మే మునే || ౨||

ముద్గల ఉవాచ |

బ్రహ్మణి బ్రహ్మభూతస్య యోగినో బిమ్బసంస్థితమ్ |

బుద్ధౌ తస్యాం విమోహేన మోహయుక్తం ప్రజాపతే || ౩||

దృష్ట్వా నానావిధాన్ భోగాన్ స్వయం మోహేన మోహితః |

తేషు భూత్వా రసయుతో తానిచ్చతి నిరస్తరమ్ || ౪||

తత్ర తస్య హృది దక్ష వివేకః సంస్థితో భవేత్ |

తస్య రూపం ప్రవక్ష్యామి శృణు బుద్ధివిశారద ॥ ౫॥
 అహం బ్రహ్మణి యోగేన బ్రహ్మీభూతో న సంశయః ।
 పాపపుణ్యాదికం మే న శుభాశుభకృతే భవేత్ ॥ ౬॥
 యదా భోగం పరిత్యజ్య తిష్ఠామి నిత్యమాదరాత్ ।
 తదా యోగస్య వృద్ధిర్మే న భవిష్యతి నిశ్చితమ్ ॥ ౭॥
 యదా నిత్యం ప్రభుజ్ఞానే భోగాన్నానావిధాన్ పరాన్ ।
 పాపపుణ్యమనాదృత్య తదా యోగక్షయో న చ ॥ ౮॥
 అతోఽహం యోగమృతస్పృజ్య కిమర్థం దుఃఖసంయుతః ।
 తిష్ఠామి శాన్తిమాశ్రిత్య విధినిషేధసంయుతః ॥ ౯॥
 ఏవం మనసి సన్ధార్య యోగీ భోగేషు లాలసః ।
 వివిధేష్వేవ భవతి రసయుక్తః క్రమేణ సః ॥ ౧౦॥
 ఆయం మోహః సమాఖ్యాతో యోగిహృద్భ్రాన్తిదాయకః ।
 తేన శాన్తిం పరిత్యజ్య పాపపుణ్యపరో భవేత్ ॥ ౧౧॥
 తతః కామం సమాశ్రిత్య దేహసౌఖ్యప్రదాయకమ్ ।
 ఇచ్ఛేత్ స వివిధాన్ భోగాన్ పుణ్యపాపపరాయణః ॥ ౧౨॥
 భోగార్థం యతమానస్య యోగినః క్రమభావతః ।
 తత్ర విఘ్నః కృతః కేన తతః క్రోధయుతో భవేత్ ॥ ౧౩॥
 యేన విఘ్నః కృతస్తేషు భోగేషు తస్య భోగినః ।
 తం శత్రుం స హి జానాతి భిన్నభావపరాయణః ॥ ౧౪॥
 తతో హ్యజ్ఞానసమ్భూతిః క్రమేణోత్పద్యతే పరా ।
 యోగినశ్చ తయా యుక్తో హస్తం తం యతతే సదా ॥ ౧౫॥
 శత్రుశిక్షార్థమర్థాన్ స నానాభావసమన్వితః ।
 సమ్పాద్య తం తు నిర్జిత్య భోగాన్ భుక్త్యై ప్రయత్నతః ॥ ౧౬॥
 స్వపరజ్ఞానహీనత్వం గతం తస్య ప్రజాపతే ।
 తదేవాజ్ఞానసమ్భూతిః శత్రుమిత్రప్రదర్శినీ ॥ ౧౭॥
 తతః శాన్తేః క్రమేణాస్య విస్మృతిర్ణాయతే పరా ।
 తయా యుతః స్వయం దేహం మన్యతే సత్యరూపకమ్ ॥ ౧౮॥

దేహే సస్తోషమాపన్నే కృతకృత్యమివ స్థితమ్ |
 మన్యతే విపరీతే స ఆత్మానం భాగ్యవర్జితమ్ || ౧౯||
 తతో యోగం పరిత్యజ్య స్వయం బిమ్భి ప్రజాయతే |
 బిమ్భే తన్మయభావేనాగమిష్యతి న సంశయః || ౨౦||
 ఏవం క్రమేణ యోగీ స శాన్తిహీనస్వభావతః |
 సదా తిష్ఠతి తం యోగం నాశ్రయతే కదాచన || ౨౧||
 సుఖయుక్తే శరీరే స సుఖయుక్తో భవేత్ స్వయమ్ |
 దుఃఖయుక్తే తథా దుఃఖీ నానాభావపరాయణః || ౨౨||
 లేశమాత్రమయం శాన్తిం లభతే న కదాచన |
 ఆసస్తోషయతో నిత్యం భ్రమతే భోగలిప్సయా || ౨౩||
 భోగార్థం వివిధాన్యేవ నిత్యం పాపాని చాదరాత్ |
 చరతే సర్వపుణ్యాని విధినిషేధవర్జితః || ౨౪||
 వర్ణాశ్రమయుతో యోగీ స్వధర్మం త్యజ్య నిత్యదా |
 పాపం చరతి వా పుణ్యం స్వధర్మః సంయుతః కదా || ౨౫||

(Page ఖం. ౯ అ. ౮ పాన ౩౧)

యోగాన్ భుక్త్యై విశేషేణ మోహయుక్తో నిరస్తరమ్ |
 యోగభ్రష్టోఽయమాఖ్యాతస్త్వక్వా యోగం నరో భవేత్ || ౨౬||
 హృది తస్య వివేకశ్చ సదా తిష్ఠతి మోహదః |
 పుణ్యపాపవిహీనోఽహం బ్రహ్మైవ బ్రహ్మభావితః || ౨౭||
 అన్తే స నరకాన్ గచ్ఛేద్ ద్వన్ద్యదుఃఖప్రదాయకాన్ |
 యాతనాం ఘోరరూపాం తు పతేద్భుక్త్యా ధరాతలే || ౨౮||
 దక్ష ఉవాచ |
 యోగభ్రష్టగతిం బ్రూహి యోగీన్ద్ర దయయా పరామ్ |
 కథం నరకగో భూత్వా యాతనాం ప్రాప్నుయాత్ పరమ్ || ౨౯||
 కర్మఫలపరిత్యాగాదిహజన్మధరః కథమ్ |
 సమ్భవేద్విస్మయో భాతి చేష్ఠితం యోగినః పరమ్ || ౩౦||
 ముద్గల ఉవాచ |
 బ్రహ్మణీ బ్రహ్మభూతస్య పునర్విషయనేవనాత్ |

బ్రహ్మణో భక్తిహీనస్యాన్తే స్థానం న భవేత్ కిల ॥ 3౧॥

అపారపుణ్యయోగేన బ్రహ్మణీ దేహినః కదా ।

రసోత్పత్తిరభవేద్దక్ష సర్వశ్రేష్ఠస్య యోగదా ॥ 3౨॥

దేహవిషయసంయోగాద్ ద్వన్ద్వభావపరాత్మనః ।

నానాపాపాదియోగేన పుణ్యం స్వల్పం ప్రహీయతే ॥ 33॥

మృతోఽయం శివలోకే వై వైకుణ్ఠే సౌరశాక్తయోః ।

బ్రహ్మణ ఇన్ద్రలోకే వా పతేదన్తే న సంశయః ॥ 3౪॥

శోకహర్షప్రదం విశ్వం నానాద్వన్ద్వసమన్వితమ్ ।

నరకో నాత్ర సన్దేహో యోగినాం శాస్త్రసమ్మతమ్ ॥ 3౫॥

ఉత్పత్తినాశసంయుక్తం త్యక్త్వా బ్రహ్మపరాయణః ।

బ్రహ్మణీ బ్రహ్మభూతః స పునర్ద్వన్ద్వపరో యతః ॥ 3౬॥

వికుణ్ఠాదిపదే సంస్థో ద్వన్ద్వం భుక్త్యై నిరన్తరమ్ ।

ఉత్పత్తినాశసంయుక్తం నానాభోగపరాయణః ॥ 3౭॥

అతో యోగీ ప్రజానాథ స్వర్గాఖ్యాన్నరకాన్ పరాన్ ।

భుక్త్వా ద్వన్ద్వమయాన్ పశ్చాదిహ జన్మధరో భవత్ ॥ 3౮॥

భవేద్యోగీకులే తస్య జన్మ వా తాపనే కులే ।

ఋద్ధిమతాం స తత్రాపి పునర్యోగం చరిష్యతి ॥ 3౯॥

పూర్వసంస్కారయోగేన న భోగే స రమేత్ కదా ।

చిత్తం తస్య మహాయోగీ ప్రభవేత్ స్వల్పయోగతః ॥ ౪౦॥

పునర్న యోగభ్రష్టః స సమ్భవేద్బ్రహ్మణః సుత ।

శాన్త్యాయుక్తస్వభావేన శరీరం పోషయేన్ ముదా ॥ ౪౧॥

అన్తే బ్రహ్మణీ యోగీ స తదాకారో భవేత్ పరమ్ ।

యోగసంస్కారపుణ్యేన స్థితిం లభ్యా మహామతిః ॥ ౪౨॥

ఏతత్తే కథితం పూర్ణం యోగభ్రష్టస్య చేష్ఠితమ్ ।

కిం పునః శ్రోతుమిచ్ఛా తే వద ధాతర్వదామ్యహమ్ ॥ ౪3॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

నవమే ఖణ్డే యోగచరితే ముద్గలదక్షసంవాదే యోగామృతార్థశాస్త్రే

యోగభ్రష్టచరితనిరూపణం నామ అష్టమోఽధ్యాయః ॥ ౯.౮

॥ ఇతి యోగగీతాసూపనిషత్సు సుగమాసు చతుర్థోఽధ్యాయః ॥ ౯(దత్తగీతా).౪
(Page ఖం. ౯ అ. ౯ పాన ౩౨)

౯.౯ అజ్ఞానినాం క్రమయోగవర్జనం నామ నవమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దక్ష ఉవాచ ।

చిత్తం చక్షులమత్యస్తం విషయేషు పరాయణమ్ ।
దుర్గ్రహం శాన్తిసంయుక్తం న భవేన్ మునిసత్తమ ॥ ౧ ॥

అతో యోగస్య ప్రాప్త్యర్థం సిద్ధ్యర్థం సుగమం తతః ।
ఉపాయం వద చిత్తస్య జయార్థం వాఽపరం ప్రభో ॥ ౨ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

పశ్చుచిత్తేషు యద్విమృషం స్థితం భ్రాన్త్యా సమన్వితమ్ ।
చిన్తామణేః సమాఖ్యాతం తస్యైవ భజనం చరేత్ ॥ ౩ ॥

తేన చిత్తం జయేద్యోగీ నాన్యం పశ్యామి భో విధే ।
వినా చిత్తజయం యోగదాయకం నాత్ర సంశయః ॥ ౪ ॥

దక్ష ఉవాచ ।

సుగమం వద మార్గం మే సర్వేభ్యో బ్రహ్మదాయకమ్ ।
సంసేవ్య జన్తవః సర్వే బ్రహ్మీభూతా భవన్తి వై ॥ ౫ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

అజ్ఞానేన సమాయుక్తో నరో విషయలమ్పటః ।
శిశ్నోదరపరో నిత్యం యోగం నేచ్ఛతి కర్హిచిత్ ॥ ౬ ॥

తస్య సకామికం కర్మ సుఖదం బోధయేత్ పరమ్ ।
అలభ్యప్రాపకం హృద్యమాచరేల్లోభసంయుతః ॥ ౭ ॥

అలభ్యలభ్యలోభేన త్యక్త్వా పాపం మహాఖలః ।
సత్కర్మనిరతో భూత్వా చరేత్ పుణ్యం నిరన్తరమ్ ॥ ౮ ॥

తతస్సేనైకభావేన పాపం నశ్యేన్నిరన్తరమ్ ।
శుద్ధోఽత్యస్తం నరః కుర్యాత్ కర్మ కామయుతం పరమ్ ॥ ౯ ॥

సమాప్నుయాత్తతోఽలభ్యం హృద్యం చేత్ పునరేవ సః ।

విశ్వానేన సమాయుక్తః కుర్యాత్ కర్మ విశేషతః ॥ ౧౦ ॥

అథవా నైవ సమ్ప్రాప్తమలభ్యం తేన తం తదా ।

ఉపాదిశేద్విశేషేణాధికం సత్కర్మ చాచర ॥ ౧౧ ॥

అనస్తజన్మభిః పాపం త్వయా కృతమసంశయమ్ ।

అపారమస్తరాయో భవతి తే తద్విఘాతకమ్ ॥ ౧౨ ॥

ఏవం కర్మపరః సోఽపి దుఃఖితోఽత్యస్తమాచరేత్ ।

పాపనాశార్థమానన్ధాత్తేన శుద్ధాన్తరో భవేత్ ॥ ౧౩ ॥

సత్కామికపరస్యాస్య కర్మాత్యస్తప్రభావతః ।

తస్య బుద్ధిర్భవేత్ దక్ష నిఃకామికపరాయణా ॥ ౧౪ ॥

జన్మమృత్యుప్రదా భోగా భుక్తా వివిధజన్మసు ।

అపారసుఖదం బ్రహ్మ న ప్రాప్తం దేహధారిణా ॥ ౧౫ ॥

అలభ్యం న మయా ప్రాప్తం ప్రారభాధీనతోఽథవా ।

ప్రారబ్ధం చాలితుం కోఽపి న సమర్థో భవిష్యతి ॥ ౧౬ ॥

అతో నిఃకామికం కర్మ కరోమి నిత్యమాదరాత్ ।

జన్మమృత్యువిహీనోఽహం భవిష్యామి న సంశయః ॥ ౧౭ ॥

బ్రహ్మసుఖమపారం యల్లభ్యా బ్రహ్మపరాయణః ।

బ్రహ్మీభూతో భవిష్యామి యత్నం కరోమి తత్పరః ॥ ౧౮ ॥

ఏవం ధార్య పరిత్యజ్య కామాన్ నేవేత్ స పఞ్చకాన్ ।

దేవాన్ గణేశముఖ్యాంశ్చ ముక్తిమార్గపరాయణః ॥ ౧౯ ॥

సాలోక్యాదిభవం సౌఖ్యమిచ్ఛతి నిత్యమాదరాత్ ।

క్రమేణ తపసా యుక్తో ప్రభవేన్ మానవస్తతః ॥ ౨౦ ॥

విభూతిర్బ్రహ్మణః ప్రోక్తా నానారూపా ప్రజాపతే ।

తత్ర తస్య రమేచ్ఛితమైశ్వర్యైర్వైర్వ్యక్తభావతః ॥ ౨౧ ॥

ఇమే సమర్థరూపా వై బ్రహ్మణః పరమాత్మనః ।

అంశతేజోధరాస్తస్య సర్వాధీశా భవన్త్యతః ॥ ౨౨ ॥

ఏవం సర్వత్ర సఞ్చిన్త్య తేషాం పూజాపరో భవేత్ ।

లభేత్తత్ కృపయా దక్ష చిత్తశుద్ధిం నరోత్తమః ॥ ౨౩ ॥

విచారేణ గణేశానం జ్ఞాత్వా సమ్పూర్ణమజ్ఞాసా ।
సర్వపూజ్యాదిచిహ్నైస్తం శ్రేష్ఠం తత్ర రతో భవేత్ ॥ ౨౪॥

జ్ఞాత్వా స్వానందనాథం తం స్వానందార్థం విశేషతః ।
ప్రభజేద్గణరాజం స నిష్కామభక్తిసంయుతః ॥ ౨౫॥

తతోఽహర్నిశమత్యంతం భజేత్తత్రపసా యుతః ।

(Page ఖం. ౯ అ. ౯ పాన 33)

మోక్షార్థం సర్వభావేన విరక్తో విషయాదిషు ॥ ౨౬॥

గణేశకృపయా తస్య చిత్తశుద్ధిర్భవేత్ పరా ।

తయా సర్వస్వభావేన భజేత్తం గణనాయకమ్ ॥ ౨౭॥

విశ్వం చరాచరం సర్వం జానీయాత్తత్స్వరూపకమ్ ।

సర్వేషాం హితభావేన భజేత్తం ద్విరదాననమ్ ॥ ౨౮॥

కస్యాపి సమభవేత్ దుఃఖం తాదృశం ప్రచరేన్న సః ।

సహన్ సన్ ద్వస్త్వజం భావమార్జ్వవేన సమన్వితః ॥ ౨౯॥

దేవకార్యం వినా సాధుర్న ఛిన్ద్యాత్ స కదాచన ।

పత్రాదికం విశేషేణ విశ్వరూపపరాయణః ॥ ౩౦॥

ఏకాన్తే నిర్జనే స్థానే స్థిత్యా ధ్యాత్వా గజాననమ్ ।

పూజయేద్భక్తిసంయుక్తో ధ్యానం కుర్యాద్విశేషతః ॥ ౩౧॥

అనన్యమనసా దేవం భజేత్తం భావధారకః ।

శమదమపరో భూత్వా చిత్తనిగ్రహమాచరేత్ ॥ ౩౨॥

దుర్జయం చిత్తమత్యంతం జ్ఞాత్వా వాయునిబన్ధతః ।

ప్రాణాయామపరో భూత్వా జయేత్తన్నాత్త సంశయః ॥ ౩౩॥

అథ వాయునిరోధస్య వదామి మార్గముత్తమమ్ ।

యేన పాపం పరిత్యజ్య శుద్ధచిత్తో నరో భవేత్ ॥ ౩౪॥

పూరయేద్వామనాసాయాం వాయుం తస్మాచ్ఛతుర్గుణమ్ ।

ధారణం తస్య కుర్యాత్ స స్వోదరే నియతో భవేత్ ॥ ౩౫॥

పూరకాద్ ద్విగుణం కుర్యాద్దేవకం చ ప్రజాపతే ।

పునర్నసా దక్షిణయా పూరయేత్ కుమ్భకం చరేత్ ॥ ౩౬॥

వామయా రేచకం చైవ పునః పునర్నిరస్తరమ్ |
 ప్రాణాయామం చరేద్ ధీమాన్ పాపహీనో నరో భవేత్ || 3౭||
 ఏవం త్రైకాలికం కుర్యాత్ ప్రాణాయామం విశేషతః |
 నాతినిరోధసంయుక్తం వాయుం హఠసమన్వితః || 3౮||
 అతిహలేన సంరుద్ధో వాయూ రోమభ్య ఏవ చ |
 నిఃసృత్య కుష్ఠసంయుక్తం తం కరోతి న సంశయః || 3౯||
 నాభిమూలస్థితా నాడీ ఇడా చ పిఙ్గలాఽపరా |
 సుషుమ్నా తత్ర రోధేన మార్గో భవతి నిర్మలః || ౪౦||
 అపానో నాభిమూలస్థో హ్యధో గచ్ఛతి సర్వదా |
 ప్రాణ ఊర్ధ్వం తథా జన్తోర్నాడీభిః ప్రేరితః సదా || ౪౧||
 మార్గరోధనభావేన నాడ్యాం మార్గో భవిష్యతి |
 వాయుర్మూలం సమాశ్రిత్య తిష్ఠతి క్రమతస్తతః || ౪౨||
 తత్ర లఘుక్షరాణ్యేవ ద్వాదశాపి ప్రతిష్ఠతి |
 వాయుశ్చేత్ స లఘుః ప్రోక్తః ప్రాణాయామశ్చ యోగిభిః || ౪౩||
 తతో ద్విగుణతస్త్విష్యేద్యదా వాయుః సురోధితః |
 మధ్యమః స సమాఖ్యాతస్త్రిగుణాదుత్తమోత్తమః || ౪౪||
 ఏవం ప్రాణమపానం చ స్వమూలే సన్నయేద్ బుధః |
 తయో రోధనభావేన మూలగౌ తౌ భవిష్యతః || ౪౫||
 ఏవం క్రమేణ మూలేఽయం వాయుర్ముహూర్తం సంస్థితః |
 తదా సమానగా నాడీ భిద్యతే తత్ర సంస్థితా || ౪౬||
 సా సుషుమ్నా సమాఖ్యాతా తత్ర సమ్మిలితౌ క్రమాత్ |
 ప్రాణాపానౌ సమా భూత్వా తద్రూపౌ తౌ భవిష్యతః || ౪౭||
 త్రికాలజ్ఞః స్వయం సిద్ధో భవిష్యతి నరోత్తమః |
 వాయుసాధనపాత్రత్వం ప్రాప్య తేజఃసమన్వితః || ౪౮||
 తతః స్వాధీనతాం యాతౌ ప్రాణాపానౌ విశేషతః |
 స నయిష్యతి తౌ యత్ర క్రమాత్తత్ర గమిష్యతః || ౪౯||
 తతో ధ్యానపరో భూత్వా షట్సుక్రభేదనే రతః |

చక్రస్థం స్వస్వరూపం స పశ్యేత్తద్వాయునా గతః ॥ ౫౦॥

ఏవం క్రమేణ యోగీన్ద్రో గచ్ఛేద్భేద్య ప్రజాపతే ।
సహస్రారే స చక్రాణి తత్ర పశ్యేద్ధజాననమ్ ॥ ౫౧॥

(Page ఖం. ౯ అ. ౯ పాన ౩౪)

తత్ర క్రమేణ వాయుం సంస్థాపయేత్ సుసమాధినా ।
వాయునా సంయుతస్త్రిష్ఠేత్ పశ్యన్ విఘ్నేశ్వరం పరమ్ ॥ ౫౨॥

క్రమాద్వాయుబలేనైవం శుద్ధచిత్తో భవిష్యతి ।
పశ్యేత్ సర్వత్ర భావేషు స్థితం బ్రహ్మ సనాతనమ్ ॥ ౫౩॥

తతః స్వాధీనతాయుక్తః ప్రభవేత్ స్వేన తేజసా ।
యం యమిచ్ఛేత్ స తం తం తు సద్యో వై సఫలం భవేత్ ॥ ౫౪॥

కింఛిదిచ్ఛన్న యో యోగీ తదా యోగమవాప్నుయాత్ ।
నో చేచ్ఛన్దరతో భూత్వా భోగయుక్తః పునః పతేత్ ॥ ౫౫॥

సాధనం ద్వివిధం ప్రోక్తం క్రియారూపం ప్రజాపతే ।
బాహ్యం కర్మస్వరూపాఖ్యం తపోయుక్తం స్వధర్మజమ్ ॥ ౫౬॥

ఆన్తరం వాయురోధాఖ్యం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ।
తాభ్యం చిత్తం వినిర్ఘ్నా స్యవశం కారయేన్నరః ॥ ౫౭॥

బాహ్యకర్మరతాజ్ఞన్తోరాన్తరం శీఘ్రసిద్ధిదమ్ ।
సహస్రాధికభావాఖ్యం ప్రోక్తం యోగీన్ద్రముఖ్యకైః ॥ ౫౮॥

అతః పరం తృతీయం తే సాధనం కథయామ్యహమ్ ।
యేన యోగీన్ద్రసేవ్యః స ధ్రువం భవతి మానవః ॥ ౫౯॥

చిత్తశుద్ధేశ్చ కార్యార్థం కర్మ ద్వివిధముచ్యతే ।
శుద్ధచిత్తో నరః పశ్చాత్ సమృశ్యేద్బ్రహ్మ శాశ్వతమ్ ॥ ౬౦॥

సర్వత్ర పూర్ణభావేన సంస్థితం పరమవ్యయమ్ ।
అవయవాదిభిర్హీనం తత్ర శీనో భవేత్ స్వయమ్ ॥ ౬౧॥

ఏతావాన్ ఫలాదాతాఽయం క్రియాయోగః ప్రకీర్తితః ।
బాహ్యోన్తరాత్మకః పూర్ణస్తతోఽన్యత్ సాధనం చరేత్ ॥ ౬౨॥

చిత్తం రసయుతం కుత్ర జాయతే యోగినః పరమ్ ।

తజ్జయేద్బ్రహ్మభావేన శమదమపరాయణః ॥ ౬౩॥
 స్వధర్మసంయుతో భూత్వా దేహనిర్వాహకం చరేత్ ।
 దేహస్య శమనం తచ్చ జాయతే స దమః స్మృతః ॥ ౬౪॥
 విషయార్థం మనస్తస్య సజ్కుల్పం యత్ సమాచరేత్ ।
 తన్నేచ్ఛేచ్ఛిత్తమాగ్రహ్య కుర్యాద్బ్రహ్మపరాయణమ్ ॥ ౬౫॥
 ఆయం శమః సమాఖ్యాతస్యేన చిత్తం భవేత్ పరమ్ ।
 స్వాధీనం సర్వభావం చ త్యక్త్వా బ్రహ్మపరం భవేత్ ॥ ౬౬॥
 శనైః శనైరుపరమేద్విషయేభ్యో మహాత్మవాన్ ।
 ధృతిం యోగమయీం ధృత్వా భవేద్ద్యోగీ స మానవః ॥ ౬౭॥
 కర్మమార్గం పరిత్యజ్య ద్వివిధం యోగీసత్తమః ।
 ధ్యానయోగపరో భూత్వా తిష్ఠేన్నిత్యం వదామి తమ్ ॥ ౬౮॥
 మనోవాణీవిహీనం యద్బ్రహ్మ తత్ర సమాచరేత్ ।
 ధ్యానం సజ్కుల్పత్వా గాఖ్యం విషయేషు నిరన్తరమ్ ॥ ౬౯॥
 యో యశ్చిత్తేన సజ్కుల్పః క్రియతే విషయేషు చ ।
 తత్తత్సజ్కుల్పహీనం స కారయేద్ద్యోగతత్పరః ॥ ౭౦॥
 ఏవం చిత్తం నరస్యైవ స్వాధీనం జాయతే సదా ।
 యదా ధర్తుం స నో శక్తస్తదాన్యదాచరేద్దుభః ॥ ౭౧॥
 దేహస్త్రియాణి సజ్గుహ్య తిష్ఠేద్దుభ్రమో మహాయశాః ।
 న చలేత్ స్థాణువత్ సోఽపి క్రియాం వైవ సమాచరేత్ ॥ ౭౨॥
 తత్ర యన్మృతితం చాన్నం జలపానాదికం చరేత్ ।
 పరేచ్ఛయా సమాయుక్తః సదా తిష్ఠేన్ మహాయశాః ॥ ౭౩॥
 కేనాపి జలపానాది న దత్తం తాదృశో వసేత్ ।
 న తదర్థం శ్రమేత్ సోఽపి నేచ్ఛేత్ ప్రారబ్ధధారకః ॥ ౭౪॥
 సర్వవృత్తికవ్యాఘ్రాద్యైః పీడితో యది మానవః ।
 నానాప్రహారయోగైశ్చ మానవాదిభిరేవ వా ॥ ౭౫॥
 తథాపి న చలేత్ సోఽపి స్వస్థానాజ్ఞడవత్పరః ।
 దేహప్రారబ్ధమాశ్రిత్య న తేషు క్రోధమాచరేత్ ॥ ౭౬॥

పూర్వజన్మకృతం కర్మ మయా తేన ప్రబోధితః ।

(Page ఖం. ౯ అ. ౯ పాన ౩౫)

ఇమే సమ్పిడయన్త్యేవమేషాం దోషో న విద్యతే ॥ ౭౭॥

అథవా సాత్త్వికైస్తత్ర పూజితః సర్వభావతః ।

నిత్యం నానాజన్యైః సోఽపి సేవితో న చలేత్తదా ॥ ౭౮॥

పూర్వజన్మకృతం కర్మ ప్రేరితాస్తేన మానవాః ।

మయా మాం పూజయన్త్యేవ గుణ ఏషాం న విద్యతే ॥ ౭౯॥

ఏవం మనసి సన్ధార్య తేషాం నేచ్ఛేచ్ఛుభం కదా ।

ద్వస్త్వమేవం పరిగృహ్య తిష్ఠేన్నిత్యం మహాయశాః ॥ ౮౦॥

అనేన విధినా సోఽపి స్వల్పకాలేన భో విధే ।

చిత్తం జయేన్న సన్దేహః శాన్తిం పూర్ణామవాప్నుయాత్ ॥ ౮౧॥

నాన్యత్ కిञ్చిచ్ఛరేత్ కర్మ న ధ్యానాదికమాదరాత్ ।

ఏవం శమదమౌ ధృత్వా భవేద్ద్యోగీ స మానవః ॥ ౮౨॥

విచారం బ్రహ్మణస్తత్ర కుర్యాన్నిత్యం విశేషతః ।

కీదృశం బ్రహ్మ హృత్కం మే వేదాద్వైః ప్రతిపాదితమ్ ॥ ౮౩॥

పఞ్చభూమిమతిక్రమ్య తిష్ఠేత్ క్రమేణ మానవః ।

నానాబ్రహ్మణీ పశ్యన్ సన్ననే శాన్తిమవాప్నుయాత్ ॥ ౮౪॥

శాన్తియుక్తో నరః పశ్చాత్ సన్త్యజేత్తాం మహోద్భుతామ్ ।

జడావస్థాం పునః సోఽపి యథేచ్ఛాచారగో భవేత్ ॥ ౮౫॥

హృది చింతామణిం దృష్ట్వా పఞ్చభూమిప్రచాలకమ్ ।

శాన్త్యా యుక్తో భవేన్నిత్యం స్వాధీనహృదయః పరః ॥ ౮౬॥

దృష్ట్వా బ్రహ్మ స్వయం యోగీ రసహీనో భవేన్ ముదా ।

సర్వత్ర నాత్ర సన్దేహః శాన్త్యా సర్వం సమాచరేత్ ॥ ౮౭॥

అనేన విధినా దక్ష జ్ఞానీ పాపపరాయణః ।

క్రమేణ సాధయేద్ద్యోగం స యోగీ సమ్భవేత్ పరః ॥ ౮౮॥

ఏవం కర్తుమశక్తశ్చేత్తదా శ్రుత్వా మహామతిః ।

ఇమం యోగం స్వయం తత్ర నిష్ఠాయుక్తో భవేత్ సదా ॥ ౮౯॥

స్వధర్మనిరతో భూత్వా యోగమిచ్ఛేన్నిరస్తరమ్ ।

నిస్వభోగాన్ ప్రభుజ్ఞాన్ సన్నవై స్వానన్దగో భవేత్ || ౯౦||

గణేశ్వరం తత్ర దృష్ట్వా యోగయుక్తో భవిష్యతి |
జ్యోతిర్దేహధరో భూత్వా ప్రభజేద్గణాయకమ్ || ౯౧||

బ్రహ్మ కల్పమయం స్థిత్యా కాలం తత్ర మహామతిః |
తద్దేహే లీనతాం ప్రాప్య బ్రహ్మభూతో భవిష్యతి || ౯౨||

ఏవం కర్తుమశక్తశ్చేత్తదా స ధర్మసంయుతః |
కర్మాచరేత్ ప్రజానాథ బ్రహ్మార్పణవిధానతః || ౯౩||

తేనైవ శుక్లగత్యా స బ్రహ్మీభూతో నరో భవేత్ |
నిఃకామయోగమార్దేణ సదా బ్రహ్మణీ తత్పరః || ౯౪||

ఏవం కర్తుమశక్తశ్చేత్తదాఽహం బ్రహ్మభావతః |
త్రివిధం ఫలముత్సృజ్య కర్మజం యోగమాప్పుయాత్ || ౯౫||

కర్మత్యాగబలైవైవాహం బ్రహ్మ నిశ్చయేన సః |
క్రమేణ కర్మసంయుక్తో భవిష్యత్యన్యజన్మని || ౯౬||

నిఃకామకర్మకర్తా స పునరన్యభవే నరః |
యోగరససమాయుక్తో భవేద్విషయనిన్దకః || ౯౭||

ఏవం క్రమేణ శాన్తిం స లభేత్ పూర్ణాం న సంశయః |
క్రమార్థం రచితం సర్వం నానామతసమన్వితమ్ || ౯౮||

సుగమం సర్వభావేషు గణేశభజనం పరమ్ |
తేన యోగీ భవేన్నూనం సర్వశాస్త్రేషు సమ్మతమ్ || ౯౯||

యత్కించ్చిద్ గణరాజస్య వ్రతపూజాదికం ప్రభోః |
కీర్తనశ్రవణాద్యం తు బ్రహ్మీభూతప్రదాయకమ్ || ౧౦౦||

నానావిషయసంయుక్తో నరః స్మరేద్గణాధిపమ్ |
అహర్నిశం తదాస్యాన్తే గణేశస్మరణం భవేత్ || ౧౦౧||

తేన స్వానన్దగో భూత్వా యోగమభ్యస్య తన్మయః |
బ్రహ్మకల్పాన్తభావే స భవిష్యతి న సంశయః || ౧౦౨||

(Page ఖం. ౯ అ. ౧౦ పాన 3౬)

స్మరణం గణరాజస్య ప్రకుర్యాన్నిత్యమాదరాత్ |
తస్యాన్తే గణరాజస్య స్మృతిం దద్యాన్నరాయ సః || ౧౦౩||

అతోఽహర్నిశమేకం తం సంస్మరేన్ మానవః పరమ్ ।
నానాయోగాదికం సర్వం సాధ్యం యోగిసమో భవేత్ ॥ ౧౦౪॥

ఆయాసేన విహీనోఽపి సదా విషయలమ్పటః ।
గణేశస్మరణే సక్తః సః శుకసమతాం వ్రజేత్ ॥ ౧౦౫॥

శివవిష్ణుముఖాదీనాం నరో యః స్మరణం చరేత్ ।
అన్వేతేషాం స్మృతిం తస్మై స దద్యాచ్చిత్తగః ప్రభుః ॥ ౧౦౬॥

తేషాం లోకం సమాసాద్య భుక్త్వా భోగాన్ మనోహరాన్ ।
ప్రవతేన్నాఽత్ర సద్దేహో మృత్యులోకే విశేషతః ॥ ౧౦౭॥

పురాణేషు ప్రపఠ్యన్తే త్రిగుణానాం లయాః సదా ।
అతః స జన్మమృత్యుభ్యాం యుక్తో భవతి తద్గతః ॥ ౧౦౮॥

అతః సారం సమాఖ్యాతం గణేశభజనం పరమ్ ।
తేనాజ్ఞానసమాయుక్తో నరో బ్రహ్మమయో భవేత్ ॥ ౧౦౯॥

పతత్యై కథితం దక్ష యోగప్రాప్త్యర్థమాదరాత్ ।
అజ్ఞానసంయుతస్యాపి బ్రహ్మీభూతప్రదాయకమ్ ॥ ౧౧౦॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
నవమే ఖణ్డే యోగచరితే ముద్గలదక్షసంవాదే యోగామతార్థశాస్త్రే
అజ్ఞానినాం క్రమయోగవర్ణనం నామ నవమోఽధ్యాయః ॥ ౯.౯

॥ ఇతి యోగగీతాసూపనిషత్సు సుగమాసు పంచమోఽధ్యాయః ॥ ౯(దత్తగీతా).౫

౯.౧౦ విభూతియోగో నామ దశమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దక్ష ఉవాచ ।
విభూతీర్షద యోగీశ గణేశస్య మహాత్మనః ।
యా జ్ఞాత్వా తాః సమారాధ్య గణేశజ్ఞో భవేన్నరః ॥ ౧॥

ముద్గల ఉవాచ ।
అపారా గణనాథస్య విభూతయో న సంశయః ।
తా న శక్తాః కథయితుం భవన్తి శక్యైరాదయః ॥ ౨॥

క్షణే క్షణే గణేశానో నానాభేలపరాయణః ।

విభూతిర్జగత్సర్వం భావయతి పరాత్పరః ॥ ౩॥

లోకేషు తత్త్వముఖ్యేషు జగత్సు బ్రహ్మసు ప్రభోః ।

యే శ్రేష్ఠాస్తస్య తే సర్వే విభూతిపదధారకాః ॥ ౪॥

కల్పే కల్పే విభూతీనామవతారా అసంఖ్యకాః ।

గణేశస్య తథా దక్ష తాన్ వక్తుం కః క్షమో భవేత్ ॥ ౫॥

అతః సజ్జేపతస్తుభ్యం కథయిష్యామి తాః శృణు ।

విభూతీర్గణనాథస్య నానాసిద్ధిప్రదాయినీః ॥ ౬॥

జగత్సు బ్రహ్మసు ప్రాజ్ఞ యోగరూపో గజాననః ।

కథం న భిన్నభావాఖ్యం వర్తతే వర్ణయామ్యహమ్ ॥ ౭॥

మాయాభ్యాం సంయుతః సోఽపి నానావేషప్రధారకః ।

అయోగినామిదం హృద్యం సత్యం సమ్భాసతే సదా ॥ ౮॥

మాయాయుక్తప్రభావేణ కిం కిం గజాననస్య చ ।

(Page ఖం. ౯ అ. ౧౦ పాన 3౭)

న సమృద్ధివేదహం మాయాం సమాశ్రిత్య వదామి తాః ॥ ౯॥

కలాంశాః కలయా యుక్తాః కలాంశాంశాః కలాత్మకాః ।

తేషామంశధరా యే తే సర్వే విభూతిధారకాః ॥ ౧౦॥

ఏవమేవ గణేశానః పృష్టశ్చ నారదేన సః ।

జగాద తాః శృణుష్వ త్వం విభూతీః పరమాద్భుతాః ॥ ౧౧॥

శ్రీగణేశ ఉవాచ ।

పూర్ణో యోగేషు సర్వేషు చిత్తరోధమయః పరః ।

మాయాహీనప్రభావాణామయోగోఽహం మహామునే ॥ ౧౨॥

స్వానన్దో నిజభూతేషు తుర్యేష్యవ్యక్తసంజ్ఞితః ।

ఆనన్దసమభావేషు జీవేష్వాత్మాహమజ్ఞాసా ॥ ౧౩॥

నానాభేదేషు బ్రహ్మహమసద్రూపప్రధారకమ్ ।

సత్యేషు సాంఖ్యరూపోఽహం బోధః ఖేలకరేషు చ ॥ ౧౪॥

దేహాభిమానయుక్తేషు సదైకోఽహం మహామతే ।

దేహేషు బిన్దురూపోఽహం చేతనాసు గుణేశ్వరః ॥ ౧౫॥

కోశేష్వానస్తకోశోఽహం విజ్ఞానం సూక్ష్మజాతిషు ।
 వివేకేషు మనశ్చాహం చాలకేషు సమీరణః ॥ ౧౬ ॥

స్థూలేష్వన్నస్వరూపోఽహం సమష్టిషు తథేశ్వరః ।
 వ్యష్టిషు ప్రాజ్ఞరూపోఽహమణుషు చ మహావిరాట్ ॥ ౧౭ ॥

ఇన్ద్రియేషు మనశ్చాహం భూతేష్వాకాశసంజ్ఞితః ।
 తన్మాత్రాణామహం శబ్దో జ్ఞాతాహం దేవతాసు చ ॥ ౧౮ ॥

తత్త్వేషు వివిధేష్వేవ మహత్తత్త్వమహం పరమ్ ।
 గుణేషు గుణపోఽహం తు పాలకేషు జనార్దనః ॥ ౧౯ ॥

హరః సంహారకర్తృణాం స్రష్టృణాం ప్రపితామహః ।
 కర్మణామర్యమాఽఽత్మాఽహం మోహకానాం చ శక్తికా ॥ ౨౦ ॥

దేవానాం మఘవాఽహం తు ఆదిత్యానాం వినాయకః ।
 తేజసాం భానురూపోఽహమమృతేషు విధుః పరః ॥ ౨౧ ॥

అగ్నిః ప్రతాపదేష్వేవ ధర్మః సమప్రవృత్తిషు ।
 యమో యమవతాం చాహం రక్షసాం నిర్మతిః స్వయమ్ ॥ ౨౨ ॥

జలేషు వరుణోఽహం తు బలవత్సు సమీరణః ।
 నిధీనాం ధనదాతాఽహం రుద్రాణాం శంకరః ప్రభుః ॥ ౨౩ ॥

కామో ధనుర్ధరాణాం చ రతిర్భోగేషు భోగదా ।
 నాగేశానామహం శేషః సర్పాణాం తక్షకః స్వయమ్ ॥ ౨౪ ॥

నాగానాం వాసుకిర్నామ జమ్బుర్ద్వీపేషు సర్వదః ।
 స్వాదూదకః సముద్రాణాం పర్వతేషు హి మేరుకః ॥ ౨౫ ॥

పితృణాం యమరూపోఽహం వృక్షేషు శమికా మతా ।
 దేవవృక్షేషు మన్దారస్తరూణాం కామదాయకః ॥ ౨౬ ॥

ధేనూనాం కామధేనుర్యా దూర్వా చౌషధిషు ప్రభుః ।
 పక్షిషు తు మయూరోఽహం మృగాణాం సింహరూపధృక్ ॥ ౨౭ ॥

మాసానాం శ్రావణశ్చాహం చౌరాణాం మూషకాధిపః ।
 వాహనేష్వశ్వవాహోఽహం సిద్ధిరైశ్వర్యదేషు చ ॥ ౨౮ ॥

విద్యాసు బుద్ధిరూపోఽహం చిత్తం ప్రకాశకారిణామ్ ।

అహం మనశ్చ వేగానాం మోహదేష్వభిమానకః ॥ ౨౯ ॥

నరాధిపో నరాణాం తు వర్ణేషు బ్రాహ్మణోహ్యహమ్ ।
ఆశ్రమేషు తురీయోఽహం పోషకేషు గృహస్థకః ॥ ౩౦ ॥

త్యాగినామవధూతోఽహం తిథీనాం చ చతుర్థికా ।
ప్రజాపతిషు దక్షోఽహం బ్రహ్మర్షిషు భృగుస్తథా ॥ ౩౧ ॥

నారదో దైవతర్షిణాం దత్తోఽవధూతరూపిణామ్ ।
కపిలస్త్యక్షవిజ్ఞానాం యోగినాం శుక ఏవ యః ॥ ౩౨ ॥

జనకోఽహం విదేహానాం నిఃసంక్లేష మహామునే ।
సనకాదయ ఏవాఽహం జ్ఞానినాం బాదరాయణః ॥ ౩౩ ॥

వసిష్ఠః కర్మకర్తృణాం గాణపత్యేషు ముద్గలః ।
భృశుణ్డి బైకనిష్ఠేషు బ్రహ్మిష్ఠానాం బృహస్పతిః ॥ ౩౪ ॥

అన్నానాం తిలరూపోఽహం గవ్యానాం ఘృతమజ్జాసా ।
మధు సర్వరసానాం చ మకరో జలజాత్మనామ్ ॥ ౩౫ ॥

కౌమణ్డలీ నదీనాం చ తీర్థేషు గాణపం పరమ్ ।
క్షేత్రాణాం మయూరక్షేత్రం కాశిరాజః సుబుద్ధిషు ॥ ౩౬ ॥

మయూరోశోఽవతారాణాం గార్గ్య ఉపాసకాత్మనామ్ ।
ధ్యాననిష్ఠేషు సర్వేషు గృత్సమదోఽహమేవ చ ॥ ౩౭ ॥

సుబోధా దైత్యజాతీనాం జ్ఞానార్యైషకారిణామ్ ।
దుర్జయేషు మనశ్చాహం వర్ణేష్వోష్కార ఏవ సః ॥ ౩౮ ॥

శుక్రోహం భావికేష్వేవ త్రిశిరాః శుద్ధచేతసామ్ ।
ఉపదేశప్రదాతృణాం యాజ్ఞవల్క్యః ప్రతాపవాన్ ॥ ౩౯ ॥

పౌరాణికేషు సూతోఽహం శ్రోతృణాం శౌనకో మునిః ।
నేనాసీనామహం స్కన్ధో విష్ణుర్యశస్వినామహమ్ ॥ ౪౦ ॥

పాపేష్వనృతరూపోఽహం కలహో భేదధారిణామ్ ।
ప్రాప్తిషు లోభరూపోఽహం మణీనాం చిత్తితార్థదః ॥ ౪౧ ॥

జ్ఞానం పవిత్రం భావానాం సామగాయకధర్మిణామ్ ।
వేదేష్వథర్వసంజ్ఞోఽహం శస్త్రేషు పరశుః పరః ॥ ౪౨ ॥

నిర్లపానామహం సాక్షీ రాజశ్రీషు గజస్తథా ।
 ఏషయో బ్రాన్తిదానాం చ రమ్భా హ్యప్సరసామహమ్ ॥ ౪౩॥
 గన్ధర్వాణాం చిత్రరథో వైద్యానాం వైద్యనాయకః ।
 ధన్వన్తరిస్తు భిషజాం సముద్రః సరసాత్మనామ్ ॥ ౪౪॥
 స్రోతసాం జాహ్నువీ విప్ర మన్త్రాణామేకవర్ణజః ।
 సూక్తేషు బ్రాహ్మణస్పత్యం యజ్ఞేషు జ్ఞానరూపధృక్ ॥ ౪౫॥
 ప్రాణేషు తు సమానోఽహం శక్తిః శక్తిమతామహమ్ ।
 బృహదారణ్యకం విద్ధి నానోపనిషదాం పరమ్ ॥ ౪౬॥
 శాస్త్రేషు యోగశాస్త్రం చ పురాణేషు చ మోద్గలమ్ ।
 అరణ్యానాం మహారణ్యం దణ్డకాఖ్యమహం పరమ్ ॥ ౪౭॥
 నియన్త్రాణామహం దణ్డో మాయాఽహం భావకారిణామ్ ।
 స్మృతీనాం యాజ్ఞవల్క్యస్య స్మృతిరేవ పరా మతా ॥ ౪౮॥
 గాయత్రీ ఛన్దసాం విప్ర స్వానన్దో నగరాత్మనామ్ ।
 వ్యాకరణమగ్గభూతేషు కలాసు యోగదా హ్యహమ్ ॥ ౪౯॥
 నీతిజ్ఞేషు తథా కావ్యో వృషభో భూమిధారిణామ్ ।
 నన్దికేశో గవాం చాహం నగ్నో బైరవభావినామ్ ॥ ౫౦॥
 ఏవం నానావిధాఽఽకారా విభూతీర్గణపస్య యా ।
 కథితుం వైవ శక్యా సా సారా సక్కుఢితా మయా ॥ ౫౧॥
 యద్యచ్ఛ్రోష్ఠతమం విప్ర సా విభూతిర్న సంశయః ।
 లోకేషు గణరాజస్య తాం భావయ విశేషతః ॥ ౫౨॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 ఏవముక్త్వా గణేశానో విరరామ ప్రజాపతే ।
 నారదస్తం ప్రణమ్యైవ జగామ తాదృశోఽభవత్ ॥ ౫౩॥
 య ఇమాం శ్రావయేద్దక్ష శ్శ్రుణుయాద్వా ప్రయత్నతః ।
 న మోహం స లభేత్ క్వాపి జ్ఞాత్వా సామర్థ్యజం మహః ॥ ౫౪॥
 అపారమహిమాయుక్తా జీవాశ్చ పరమేశ్వరాః ।
 తే సర్వే విఘ్నరాజస్య విభూతిపదధారకాః ॥ ౫౫॥
 ఏవం జ్ఞాత్వా గణేశానం యే భజన్తి మనీషిణః ।

తే సర్వే బ్రహ్మభూతాశ్చ భవిష్యన్తి ప్రజాపతే || ౫౬ ||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
నవమే ఖణ్డే యోగచరితే ముద్గలదక్షసంవాదే యోగామృతార్థశాస్త్రే
చిత్తభూమినిరోధేన విభూతియోగో నామ దశమోఽధ్యాయః || ౯.౧౦

|| ఇతి యోగగీతానూపనిషత్సు సుగమాసు షష్ఠోఽధ్యాయః || ౯(దత్తగీతా).౬
(Page ఖం. ౯ అ. ౧౧ పాన ౩౯)

౯.౧౧ తత్త్వవిచారయోగో నామ ఏకాదశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

దక్ష ఉవాచ |

త్వయా ప్రోక్తః పురా విప్ర విచారో బ్రహ్మణః పరః |
తం కృత్వా యోగమాప్నోతి తద్వదస్య హితావహమ్ || ౧ ||

క్రియయా శుద్ధచిత్తో యో నరో బ్రహ్మపరాయణః |
సర్వత్ర బ్రహ్మరూపం యద్విధినా కేన పశ్యతి || ౨ ||

ముద్గల ఉవాచ |

బాహ్యోన్తరాం క్రియాం కృత్వా శుద్ధచిత్తో నరోత్తమః |
తత్త్వవిచారమార్గేణ పశ్యతి బ్రహ్మ శాశ్వతమ్ || ౩ ||

తత్తేఽహం కథయిష్యామి తత్త్వజ్ఞానం ప్రజాపతే |
ఆదౌ యోగిజనానాం యత్ సాధనం యోగదాయకమ్ || ౪ ||

పృథ్వీ జలం తథా తేజో వాయురాకాశమేవ యత్ |
పంచభూతమయో దేహః ప్రకృతిః సా చ పంచధా || ౫ ||

క్రియారూపా మహాభాగా నానాభేదపరాయణా |
విభజ్యత్మానమేవం సా క్రీడతి వివిధే రతా || ౬ ||

భూతానామేకభావాఖ్యా పంచానాం జ్ఞానరూపిణీ |
ప్రకృతిర్వృది సంస్థా సా జీవభావధరా పరా || ౭ ||

తయా జ్ఞానం భవేత్ సర్వం నానావివేకదాయకమ్ |
తదాధారం జగత్ సర్వమేకరూపా ప్రకీర్తితా || ౮ ||

తయోర్వ్యోగే ప్రజానాథ బ్రహ్మైవమభిధీయతే |

క్రియాజ్ఞానస్వరూపాఖ్యం ద్వంద్వహీనం పరాత్పరమ్ || ౯ ||

తదేవ పంచుధా జాతం శ్శృణు తద్యోగదాయకమ్ |

స్థూలం సూక్ష్మం సమం చాత్మప్రతీతం బిన్దుసంజ్ఞితమ్ || ౧౦ ||

సమష్టివ్యష్టిభావేన ద్వివిధం బ్రహ్మ కథ్యతే |

పుథక్త్వేన స్వయం భాతి పంచుసు పంచుభేదతః || ౧౧ ||

స్థూలం జాగృన్మయం బ్రహ్మ తదేవ ద్వివిధం మతమ్ |

విశ్వాఖ్యం వ్యష్టిరూపేణ వైశ్వానరం సమష్టిగమ్ || ౧౨ ||

అణ్డేషు వివిధా రూపా జన్మవో దృష్టిగోచరాః |

జాగృదాభవధరాః సర్వే విశ్వాత్మకా ఉదాహృతాః || ౧౩ ||

తస్య బోధం ప్రవక్ష్యామి సుగమార్థప్రకాశకమ్ |

క్రియాత్మకేషు దేహేషు క్రియారూపా భవన్తి తే || ౧౪ ||

జ్ఞానాత్మకేషు దేహేషు జ్ఞానరూపధరా మతాః |

ఉభయోర్యోగభావేన విశ్వాఖ్యాన్తే ప్రకీర్తితాః || ౧౫ ||

బాహ్యదేహస్య భో దక్ష వితస్తిర్యాదృశి భవేత్ |

తావన్మానేన సర్వేషాం జ్ఞానదేహో హృది స్థితః || ౧౬ ||

విరాట్ జాగృత్ స్వరూపస్థో వైశ్వానర ఇతి స్మృతః |

వ్యాపకాత్మకదేహేన తిష్ఠతి విశ్వభావిషు || ౧౭ ||

తస్యాపి ద్వివిధో దేహః క్రియాజ్ఞానప్రభేదతః |

తయోర్యోగే సమాఖ్యాతో వైశ్వానరశ్చ తన్మయః || ౧౮ ||

విశ్వవైశ్వానరయోశ్చ యోగే బ్రహ్మ ప్రకీర్తితమ్ |

జాగృదాభవధరం పూర్ణం స్థూలభూతప్రకాశకమ్ || ౧౯ ||

ఏతత్ స్థూలస్య తత్త్వం తే కథితం తు సమాసతః |

తత్ర తత్త్వవిధిం భిన్నం శ్శృణు యోగసమాధిదమ్ || ౨౦ ||

జన్మమృత్యుయుతం యచ్చ నానాభావపరాయణమ్ |

త్వమ్మదాఖ్యం ప్రజానాథ విద్ధి తత్ సర్వభావగమ్ || ౨౧ ||

జన్మమృత్యువిహీనం యదేకరూపం ప్రకీర్తితమ్ |

తత్పదాఖ్యం చ తద్విద్ధి పరం సర్వాత్మధారకమ్ || ౨౨ ||

తయోర్యోగే భవేత్తత్వం తదేవాసిపదం పరమ్ |
 ద్వన్ద్వభావవిహీనం యద్ ద్వన్ద్వరూపప్రకాశకమ్ || ౨౩||
 త్వమ్పదం క్రియయా యుక్తం జ్ఞానాఖ్యం తత్పదం భవేత్ |
 తయోర్యోగే భవేద్విశ్వం తత్త్వరూపం న సంశయః || ౨౪||
 ఏవం వైశ్వానరాఖ్యం త్వం జానీహి తత్త్వసంజ్ఞితమ్ |
 క్రియాజ్ఞానసమాయోగే తయోః ప్రకాశకారకమ్ || ౨౫||
 అథాన్యచ్ఛృణు దక్ష త్వం తత్త్వరూపం పురాతనమ్ |
 విశ్వాఖ్యా జన్తవః సర్వే నానాభావాత్మకా బుధైః || ౨౬||
 జన్మమృత్యుయుతాః ప్రోక్తాస్త్యమ్పదధారకా మతాః |
 వైశ్వానరస్త్యమ్పదశ్చైకరూపాద్వ్యాపకో మతః || ౨౭||
 తయోరభేదభావే యద్బ్రహ్మాతత్త్వం ప్రకీర్త్యతే |
 జాగృద్భావధరం పూర్ణం స్థూలభావపరాయణమ్ || ౨౮||
 ఏవం నానావిభాగేషు జ్ఞాతవ్యం తత్త్వరూపకమ్ |
 సూక్ష్మాదిషు ప్రజానాథ బ్రహ్మసౌఖ్యప్రదాయకమ్ || ౨౯||
 అథ సూక్ష్మం ప్రవక్ష్యామి యోగమార్గప్రసిద్ధయే |
 శుద్ధచిత్తప్రభావేణ తజ్ఞానం తన్మయం భవేత్ || ౩౦||
 బాహ్యం స్థూలం విశేషేణ జాగృదన్నమయం పరమ్ |
 ఆన్తరం స్వప్నభావాఖ్యం సూక్ష్మం జానీహి మానద || ౩౧||
 ప్రాణో దశవిధః ప్రోక్తః సూక్ష్మరూపోఽతరే స్థితః |
 తస్మాత్ సూక్ష్మం మనః ప్రోక్తం ప్రాణాన్తః సంవ్యవస్థితమ్ || ౩౨||
 తస్మాత్ సూక్ష్మం చ విజ్ఞానం దేహద్వన్ద్వజ్ఞముత్తమమ్ |
 మనోఽతరే స్థితం పూర్ణం తదన్తర్న చ విద్యతే || ౩౩||
 త్రివిధం కోశసంయుక్తం స్వప్నం సూక్ష్మస్వరూపకమ్ |
 సర్వాన్తరే స్థితం బ్రహ్మ ద్వన్ద్వమాయాప్రచాలకమ్ || ౩౪||
 క్రియారూపస్తథా దేహః సూక్ష్మభూతమయః స్మృతః |
 సర్వాన్తరే సమాస్థాయ కల్పితాభోగకారకః || ౩౫||
 జ్ఞానదేహః సమాఖ్యాతః సదైకభావధారకః |
 పూర్వవత్ సర్వం విజ్ఞేయం సూక్ష్మమాయాప్రకాశకమ్ || ౩౬||

భిన్నభావధరాః సర్వే జన్తవః స్వప్నగాః పరాః ।
 తైజసాస్తే మతాః శాస్త్రే క్రియాజ్ఞానప్రకాశకాః ॥ ౩౭ ॥
 విరాట్ తత్ర సమాఖ్యాతో హిరణ్యగర్భసంజ్ఞితః ।
 వ్యాపకః స్వప్నభావేషు నానాజన్తుప్రచాలకః ॥ ౩౮ ॥
 తయోరభేదభావే యద్బ్రహ్మ స్వప్నాత్మకం పరమ్ ।
 సూక్ష్మమాయాప్రకాశత్వాత్ సూక్ష్మం తత్ కథ్యతే బుధైః ॥ ౩౯ ॥
 పూర్వవత్త్వభావశ్చ విజ్ఞేయః సూక్ష్మగః పరః ।
 శుద్ధచిత్తప్రభావేణ సాక్షాత్కారం కరోతి సః ॥ ౪౦ ॥
 అతః పరం సమాఖ్యం యద్బ్రహ్మ సుషుప్తిసంజ్ఞితమ్ ।
 కథయామి మహాప్రీత్యా లోకానాముపకారకమ్ ॥ ౪౧ ॥
 బాహ్యం జాగ్రన్మయం దక్ష వపుః సర్వత్ర పఠ్యతే ।
 ఆన్తరం స్వప్నమిత్సుక్తం తయోర్యోగే సమాత్మకమ్ ॥ ౪౨ ॥
 బాహ్యోన్తరైకభావాఖ్యం బాహ్యోన్తరవివర్జితమ్ ।
 ఆనన్దకోశగం సామ్యం కృతం భూతైర్గుణాత్మకైః ॥ ౪౩ ॥
 జాగృత్యక్వాపి నరో యస్తు స్వప్నం గచ్ఛతి తత్ర సః ।
 తయోః సన్ధిం సమాశ్రిత్య సుషుప్తిర్జాయతే పరా ॥ ౪౪ ॥
 తథా స్వప్నం పరిత్యజ్య జాగృతిం గచ్ఛతి స్వయమ్ ।
 తయోః సన్ధిం సమాస్థాయ తిష్ఠతి సా సుషుప్తికా ॥ ౪౫ ॥
 యత్ర సుప్తో నరో దక్ష జ్ఞానయుక్తో భవత్యసౌ ।
 న జానాతి స్వకం చాన్యం స్వప్నం వైవ ప్రపశ్యతి ॥ ౪౬ ॥
 సా సుషుప్తిః సమాఖ్యాతా నిద్రాం సంశ్రిత్య తిష్ఠతి ।
 జాగృతిస్వప్నబోధం యా కరోతి సా సుషుప్తికా ॥ ౪౭ ॥
 సా ద్విధా మాయయా యుక్తా ప్రాజ్ఞేశ్వరస్వభావతః ।
 భిన్నదేహధరాణాం తు ప్రజ్ఞాఖ్యా సా ప్రకీర్తితా ॥ ౪౮ ॥
 విరాడ్రూపధరా నిత్యా సేశ్వరాఖ్యా ప్రకథ్యతే ।
 బ్రహ్మరూపా తయోర్యోగే తత్త్వసంజ్ఞా యథా పురా ॥ ౪౯ ॥
 అథ తురీయరూపం తే కథయామి సమాసతః ।

నాదరూపధరం భూతతన్మాత్రాభేదమజ్ఞాసా ॥ ౫౦ ॥

వ్యవస్థాసంశ్రితం పూర్ణం త్రిషు సాక్షివదుచ్యతే ।

తస్యానుభవమాహాత్మ్యం కథయామి హితాయ తే ॥ ౫౧ ॥

మయా జాగృన్మయం భుక్తం మయా స్వప్నం విలోకితమ్ ।

నిద్రాయాం న మయా కీఞ్చిజ్ఞాతం వదతి యః స వై ॥ ౫౨ ॥

(Page ఖం. ౯ అ. ౧౧ పాన ౪౧)

యదా జాగర్తి విశ్వస్థస్తదా ద్వాభ్యాం వివర్జితః ।

యదా స్వపితి స ద్వాభ్యాం హీనస్తిష్ఠతి నిశ్చింతమ్ ॥ ౫౩ ॥

యదా సుషుప్తిసంస్థోఽయం తదా ద్వాభ్యాం వివర్జితః ।

ఏవం భేదప్రకారైః స వ్యవస్థాసంయుతో మతః ॥ ౫౪ ॥

తస్య తత్త్వం ప్రవక్ష్యామి వైశ్వత్తైజసప్రాజ్ఞగః ।

త్వమ్ప్రదాఖ్యః సమాఖ్యాతో నాదరూపధరః ప్రభుః ॥ ౫౫ ॥

త్రివిరాణ్యయ ఏవాసౌ తత్ప్రదాఖ్యః ప్రకీర్త్యతే ।

తయోరభేదభావే స తత్త్వరూపోఽస్మితామయః ॥ ౫౬ ॥

అవస్థానాం సమాయోగో నాదస్తురీయధారకః ।

సదైకభావసంయుక్తః సర్వత్రాఽసౌ విరాజతి ॥ ౫౭ ॥

న బాహ్యో నాంఽఽతరస్థోఽయం నోభయాత్మక ఉచ్యతే ।

అహమిత్యేవ కోశాత్మాఽస్మితాఖ్యః పరమేశ్వరః ॥ ౫౮ ॥

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి బిన్దుతత్త్వం సుసౌఖ్యదమ్ ।

పఞ్చమం బ్రహ్మాసంజ్ఞం తత్ దేహానాం దేహగం పరమ్ ॥ ౫౯ ॥

వ్యవస్థామయసంస్థం యత్త్వమ్ప్రదస్థం ప్రకథ్యతే ।

తురీయసంజ్ఞతం దేహం తత్ప్రదాఖ్యం ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౬౦ ॥

తయోరభేదభావే యత్తత్త్వం యోగమయం పరమ్ ।

చతుర్షు సంస్థితం పూర్ణం చతుర్భిర్వర్జితం సదా ॥ ౬౧ ॥

ఏవం తత్త్వవిచారేణ శమదమపరాయణః ।

సంకల్పజాన్ సదా కామాంస్యక్త్వా యోగమయో భవేత్ ॥ ౬౨ ॥

సర్వత్ర బ్రహ్మాసంస్థం యత్ పశ్యేత్తన్నాత్ర సంశయః ।

తత్త్వరూపధరం పూర్ణం తత్త్వవిచారతః సదా ॥ ౬౩॥

అథాస్యత్త్వమార్గం తే కథయిష్యామి సర్వదమ్ ।
బిన్దుస్త్వమ్బదసంజ్ఞస్థః సోఽహం తత్పదగం మతమ్ ॥ ౬౪॥

తయోర్యోగే ప్రజానాథ బోధస్తత్త్వమయః స్మృతః ।
మనోవాణీవిహీనత్వాత్ దృశ్యతే యోగినా పరః ॥ ౬౫॥

బోధస్తత్త్వమ్బదరూపశ్చ విబోధస్తత్పదాత్మకః ।
తయోర్యోగే స్వసంవేద్యం తత్త్వం వేదే ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౬౬॥

అసత్త్వమ్బదరూపం సత్త్వద్దస్థముదుచ్యతే ।
తయోర్యోగే సమం బ్రహ్మ తత్త్వం యోగప్రదం మతమ్ ॥ ౬౭॥

సమం త్వమ్బదసంజ్ఞస్థమవ్యక్తం తత్పదస్థితమ్ ।
తయోర్యోగే తథా తత్త్వం స్వానన్దాఖ్యం ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౬౮॥

స్వానన్దస్తత్త్వమ్బదాఖ్యశ్చాయోగస్తత్పదముచ్యతే ।
తయోర్యోగే పరం తత్త్వం పూర్ణయోగమయం మతమ్ ॥ ౬౯॥

సిద్ధిస్తత్త్వమ్బదగా ప్రోక్తా బుద్ధిస్తత్పదగా మతా ।
తయోర్యోగే గణేశానస్తత్త్వరూపః ప్రకథ్యతే ॥ ౭౦॥

ఏవం నానామతైర్యుక్తా వేదాన్తార్థవిచక్షణాః ।
తత్త్వం వదన్తి దక్ష త్వం జానీహి నాత్ర సంశయః ॥ ౭౧॥

అనన్తభావసంయుక్తం త్వమ్బదం విద్ధి సర్వదా ।
అకల్పితం తత్పదాఖ్యం తయోర్యోగే పరం భవేత్ ॥ ౭౨॥

ఇదం సారం రహస్యం తే కథితం యోగదం పరమ్ ।
యేన సర్వత్ర యోగం స సమృశ్యేజ్ఞానచక్షుషా ॥ ౭౩॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్ధలే మహాపురాణే
నవమే ఖణ్డే యోగచరితే ముద్గలదక్షసంవాదే యోగామృతార్థశాస్త్రే
చిత్తభూమినిరోధేన తత్త్వవిచారయోగో నామ ఏకాదశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౧౧
॥ ఇతి యోగగీతాసూపనిషత్సు సుగమాసు సప్తమోఽధ్యాయః ॥ ౯(దత్తగీతా).౭

౯.౧౨ శుక్లకృష్ణగతియోగో నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దక్ష ఉవాచ ।

శుక్లాం కృష్ణాం గతిం బ్రూహి యాభ్యాం ముక్తిమవాప్నుయాత్ ।
సంసారం చ తథా యోగిన్ దయయా సర్వతారక ॥ ౧॥

ముద్గల ఉవాచ ।

కర్మత్వం త్రివిధం విద్ధి కర్మాకర్మవికర్మగమ్ ।
స్వధర్మవర్జితం సర్వం కర్మ వికర్మసంజ్ఞకమ్ ॥ ౨॥

స్వధర్మసంయుతం కర్మ భోగవాసనయా యుతమ్ ।
కర్మసంజ్ఞం విజానీహి కృష్ణగతిపదప్రదమ్ ॥ ౩॥

బ్రహ్మార్పణతయా కర్మ స్వధర్మస్థం భవేత్ పరమ్ ।
శుక్లగతిమయం విద్ధి ముక్తిదం తదకర్మకమ్ ॥ ౪॥

ఆగ్నేయం జ్యోతిరయనముత్తరాఖ్యం దివా తథా ।
శుక్లగతిమయం సర్వం జానీహి ముక్తిదాయకమ్ ॥ ౫॥

చాన్ద్రం జ్యోతిర్ధామరాత్రి దక్షిణాయనమేవ యత్ ।
కృష్ణగతిస్వరూపం తజ్ఞానీహి జనిమృత్యుదమ్ ॥ ౬॥

తయోర్భేదం ప్రవక్ష్యామి లోకానాం హితకామ్యయా ।
యేన ద్వైధం పరిత్యజ్య బ్రహ్మాణి నిరతో భవేత్ ॥ ౭॥

నిఃకామికం కర్మ కృత్వా మృతో నరో యదా భవేత్ ।
రాత్రౌ స దక్షిణార్కే వా న తం గృహ్ణాన్తి దేవతాః ॥ ౮॥

దేవభోగాంస్తిరస్కృత్య బ్రహ్మార్పణపరాయణమ్ ।
నరం తం కిం కరిష్యన్తి దేవాః స్వర్గసుఖప్రదాః ॥ ౯॥

అతో దాహే స వై దక్ష అగ్నిజ్యోతిఃస్థగో భవేత్ ।
దివసే సమనుప్రాప్తే దివా దైవతగస్తథా ॥ ౧౦॥

ఉత్తరాయణసమ్భూతే స గచ్ఛేద్భానుమణ్డలే ।
ప్రలయే మణ్డలస్యైవ నాశే పురుషగో భవేత్ ॥ ౧౧॥

మహాప్రలయవేలాయాం ప్రకృతేః పురుషస్య చ ।
నాశే బ్రహ్మాణి గచ్ఛేత్ స బ్రహ్మభూతో భవేత్తతః ॥ ౧౨॥

సకామకం కర్మ కృత్వా దివసే ఉత్తరాయణే ।
 మృతం నరం న తం భానుర్గృహ్ణాతి కామనాయతమ్ ॥ ౧౩॥
 సదాఘే ధూమసంస్థశ్చ యదా రాత్రిః సమాగతా ।
 తదా తస్యాం సమాశ్రిత్య తథా తిష్ఠేత్ ప్రజాపతే ॥ ౧౪॥
 దక్షిణాయనమానన్దాదాగతం వీక్ష్య తత్క్షణాత్ ।
 విమానవరమారుహ్య గచ్ఛేత్ స్వర్గం విహాయసా ॥ ౧౫॥
 చాన్ద్రం జ్యోతిః సమాశ్రిత్య భోగాన్ భుక్త్యై స్వకర్మజాన్ ।
 కర్మప్రమాణమార్గేణ నానాస్వర్గపరాయణః ॥ ౧౬॥
 విధిం తత్ర ప్రవక్ష్యామి చన్ద్రకలాసముద్భవమ్ ।
 ఆమృతం దేవలోకేషు స్వర్గేషు భోగదం పరమ్ ॥ ౧౭॥
 ఇహ కర్మ కృతం పూర్ణం నరైస్తదమృతాత్మకమ్ ।
 భవతి చన్ద్రగం సర్వం తేన కలాయతో భవేత్ ॥ ౧౮॥
 శుక్లపక్షే క్రమేణాయమేకైకకలయా ప్రభుః ।
 వృద్ధియుక్తః స్వయంపూర్ణః పూర్ణిమాయాం ప్రదృశ్యతే ॥ ౧౯॥
 కృష్ణపక్షే సురాః సర్వే క్రమేణామృతభోజినః ।
 పిబన్తి చన్ద్రసంస్థం తదమృతం తృప్తికారకమ్ ॥ ౨౦॥
 తేన తృప్తియుతాః సర్వే భవన్తి మాసమానతః ।
 అమాయాం పతితశ్చన్ద్రః ఓషధీషు న సంశయః ॥ ౨౧॥
 అత ఓషధయశ్చేద్యా నరేణ నైవ నిశ్చితమ్ ।
 అమాయాం చన్ద్రసంయోగయుక్తాః సుఖపరాయణాః ॥ ౨౨॥
 అతశ్చన్ద్రభవం సర్వమమృతం దేవభూమిషు ।
 చాన్ద్రః స్వర్గ ఇతి ప్రోక్తస్తేనైవం వేదవాదిభిః ॥ ౨౩॥
 దేవానాం వివిధానాం స కర్మ కృత్వా సకామకమ్ ।
 కర్మాఙ్గదేవమభ్యర్చ్య గచ్ఛేత్ సమర్చ్య తత్క్రియామ్ ॥ ౨౪॥
 తత్రల్లోకసుఖం భుక్త్వా నానాభోగసమన్వితమ్ ।
 భోగాన్తే పునరేవాఽసౌ మేఘమణ్డలగో భవేత్ ॥ ౨౫॥
 తత్ర జలమయో భూత్వా పతేద్ వృష్ట్యా స భూమిషు ।

(Page ౪౦. ౯ అ. ౧౨ పాస ౪౩)

తత ఓషధిగో భూత్వా భవేదన్నమయస్తతః ॥ ౨౬ ॥

తతో వీర్యం సమాశ్రిత్య గచ్ఛేత్ స జఠరే స్త్రియః ।

తత్ర తత్త్వాని తం దక్ష ఆవిశన్తి న సంశయః ॥ ౨౭ ॥

క్షేత్రజ్ఞః సంస్థితస్తత్ర తత్త్వైః క్షేత్రం వినిర్మమే ।

విధిం తస్య ప్రవక్ష్యామి గరోభపనిషది భవమ్ ॥ ౨౮ ॥

తత్రైకదివసేవ స్త్రీవీర్యే రక్తసంశ్రితే ।

తస్మిన్ సమ్మిలనం కృత్వా తదాకారో భవేన్నరః ॥ ౨౯ ॥

తతస్త్రీదివసైః సోఽపి ఫేనరూపో భవేన్నరః ।

బుహుదః పఞ్చుదివసైః పేశీ సప్తదినైస్తథా ॥ ౩౦ ॥

తతశ్చతుర్దశైః సోఽపి దివసైః పుల్లతాం గతః ।

పఞ్చువింశతిభిస్తత్ర మాంసరూపో భవేత్ స్వయమ్ ॥ ౩౧ ॥

మాసేన కఠినత్వం స ప్రగచ్ఛేత్తత్ర సంస్థితః ।

ద్విమాసాభ్యాం శిరో యుక్తో భవేత్తత్ర ప్రజాపతే ॥ ౩౨ ॥

త్రిమాసైః కణ్ఠసంయుక్తశ్చతుర్మాసైస్తవచా యుతః ।

పఞ్చమాసైర్భవేజ్జన్తుర్నియైః సంయుతః క్రమాత్ ॥ ౩౩ ॥

అవయవాదిసంయుక్తో నఖరోమసమన్వితః ।

భవేన్ ముఖేన సంయుక్తో మాసైః షడ్భిర్న సంశయః ॥ ౩౪ ॥

తత ఇన్ద్రియసమ్భూతం జ్ఞానం భవేత్ క్రమేణ వై ।

షణ్మాసైః పరిపూర్ణైశ్చాఽఽకృతిః పూర్ణా భవేత్ పరా ॥ ౩౫ ॥

పూర్వకర్మానుసారేణ యాదృశీ యోనిరాభవేత్ ।

తాదృశాకృతిసంయుక్త ఇన్ద్రియైశ్చ సమన్వితః ॥ ౩౬ ॥

సప్తమాసైర్భవేజ్జన్తుశ్చేతనయా సమన్వితః ।

ఉదరే ప్రవరేత్ సోఽపి మాతుర్దుఃఖసమన్వితః ॥ ౩౭ ॥

అవకాశవిహీనః స పీడితో జన్తుభిః సదా ।

మూర్చ్ఛం గచ్ఛేత్ పునః సంజ్ఞాం కోమలోఽతీవ మానవః ॥ ౩౮ ॥

అష్టమాసైస్తతస్తత్ర బుద్ధియుక్తో భవేన్నరః ।

సాంఖ్యయోగపరో భూత్వా ధ్యాయేద్బ్రహ్మ సనాతనమ్ || ౩౯ ||

అతినక్కించభావేన పీడితో జన్తుభిస్తథా |

మాతుర్భక్త్యాన్నదోషైః స వేదనాసంయుతో భవేత్ || ౪౦ ||

గర్భదుఃఖం స విజ్ఞాయ తన్నివృత్త్యర్థమాదరాత్ |

సాంఖ్యయోగపరో భూత్వా భజేత్తం గణనాయకమ్ || ౪౧ ||

తతస్తత్ర భవేత్తస్య జ్ఞానం పరమసౌఖ్యదమ్ |

తేనానస్తభవానాం స దృష్ట్వా దుఃఖం నివృత్తిగః || ౪౨ ||

అనన్యమనసా దేవం స్తుయాత్ స్తోత్రైర్మహామతిః |

గర్భవాసప్రశాన్త్యర్థం బ్రహ్మ భూయార్థమాదరాత్ || ౪౩ ||

గర్భ ఉవాచ |

నమస్తే గణనాథాయ బ్రహ్మణే బ్రహ్మరూపిణే |

అనాథానాం ప్రణాథాయ విఘ్నేశాయ నమో నమః || ౪౪ ||

జ్యేష్ఠరాజాయ దేవాయ దేవదేవేశమూర్తయే |

అనాదయే పరేశాయ చాదిపూజ్యాయ తే నమః || ౪౫ ||

సర్వపూజ్యాయ సర్వేశాం సర్వరూపాయ తే నమః |

సర్వాదయే పరబ్రహ్మన్ సర్వేశాయ నమో నమః || ౪౬ ||

గజాకారస్వరూపాయ గజాకారమయాయ తే |

గజమస్తకధారాయ గజేశాయ నమో నమః || ౪౭ ||

ఆదిమధ్యాన్తభావాయ స్వానన్దపతయే నమః |

ఆదిమధ్యాన్తహీనాయ త్వాదిమధ్యాన్తగాయ తే || ౪౮ ||

సిద్ధిబుద్ధిప్రదాత్రే చ సిద్ధిబుద్ధివిహారిణే |

సిద్ధిబుద్ధిమయామైవ బ్రహ్మేశాయ నమో నమః || ౪౯ ||

శివాయ శక్తయే చైవ విష్ణవే భానురూపిణే |

మాయినాం మాయయా నాథ మోహదాయ నమో నమః || ౫౦ ||

కిం స్తౌమి త్వాం గణాధీశ యత్ర వేదాదయోఽపరే |

యోగీనః శాన్తిమాపన్నా అతస్త్యాం ప్రణమామ్యహమ్ || ౫౧ ||

రక్ష మాం గర్భదుఃఖాత్త్వం త్వామేవ శరణాగతమ్ |

జన్మమృత్యువిహీనం వై కురుష్య తే పదప్రియమ్ || ౫౨ ||

ఏవం సంస్తుతవన్తం తం నవమాసాదనన్తరమ్ ।
 ప్రసూతిజ్ఞో మహావాయుర్భూషిః కుర్యాన్నరం క్షణాత్ ॥ ౫౩॥
 వాయునా చాలితః సోఽపి ముమూర్చ్ఛ దుఃఖసంయుతః ।
 సజ్కీర్ణాఙ్గః పతేజ్జన్తుర్ధరణ్యాం యోనిమార్గతః ॥ ౫౪॥
 భవేత్ స సావధానోఽత్ర విస్మృతో జ్ఞానముత్తమమ్ ।
 బాలభావధరః కుర్యాద్దోదనం ధరణీతలే ॥ ౫౫॥
 ఫలహీనం భవేత్ సర్వం గర్భాగారకృతం మహాత్ ।
 జ్ఞానాదికమతో భూమౌ సాధయేత్ సర్వమజ్ఞాసా ॥ ౫౬॥
 న సాధితం నరేణాత్ర కర్మభూమౌ ప్రజాపతే ।
 జ్ఞానాదికం తదా సోఽపి గర్భజం దుఃఖమశ్నుతే ॥ ౫౭॥
 ఏవం కృష్ణా గత్తిశ్చైవ కథితా తే విశేషతః ।
 జన్మమృత్యుకరీ జన్తోః సుఖదుఃఖప్రదాయినీ ॥ ౫౮॥
 ఇదం గర్భకృతం స్తోత్రం యః పఠిష్యతి మానవః ।
 స భుక్త్వా సకలాన్ భోగానస్తే స్వానన్దగో భవేత్ ॥ ౫౯॥
 న కదాచిల్లభేత్ సోఽపి గర్భవాసం ప్రజాపతే ।
 ఆతో విశేషతో జన్తుర్నిరన్తరమిదం జపేత్ ॥ ౬౦॥
 అధునా కథయిష్యామి హ్యాన్యమర్థం సుఖప్రదమ్ ।
 శుక్లకృష్ణగతినంస్థం యేన జ్ఞానం తయోర్భవేత్ ॥ ౬౧॥
 భుక్తిముక్తిప్రోభార్థం నరః కుర్యాన్నిరన్తరమ్ ।
 కర్మ స్వధర్మసంయుక్తో నానాదైవం స యోగవిత్ ॥ ౬౨॥
 ఉత్తరాయణగే భానౌ దివసే వా మృతో భవేత్ ।
 స చాగ్నిలోకమాసాద్య తపోయుక్తో భవేత్ సదా ॥ ౬౩॥
 తత్ర భోగేషుతాం జ్వాల్వ్య గచ్ఛేచ్ఛక్తిం మహామతిః ।
 తత్రాభిమానమృతస్పృజ్య గచ్ఛేత్ దివం దివాకరమ్ ॥ ౬౪॥
 అతిధ్యానేన సంయుక్తస్త్రాత్మానం స చిన్తయేత్ ।
 అన్తరాత్మానముత్స్పృజ్య గచ్ఛేద్వికుణ్ఠమేవ చ ॥ ౬౫॥
 తత్రానన్దం పఠిత్సృజ్య శివం గచ్ఛేన్న సంశయః ।

తత్ర సాక్షిత్వముత్సుజ్య గచ్ఛేత్ స్వానందమజ్ఞానా ॥ ౬౬ ॥

తత్ర గణేశ్వరం దృష్ట్వా బ్రహ్మీభూతో నరో భవేత్ ।

శుక్లగతిప్రభావేణ కథితం తే ప్రజాపతే ॥ ౬౭ ॥

యదా దక్షిణగే భానౌ రాత్రౌ వా స మృతో భవేత్ ।

భుక్తిముక్తిపరః సోఽపి గచ్ఛేత్ స్వర్గం తతో నరః ॥ ౬౮ ॥

నానాస్వర్గఫలం భుక్త్వా స్వకర్మనిర్మితం నరః ।

పునః పతేద్దివిధే భూమౌ తత్ర మోక్షరుచిర్భవేత్ ॥ ౬౯ ॥

తతః శుక్లాం సమాశ్రిత్య మోక్షం గచ్ఛేత్ స యోగవిత్ ।

ఏవం జానీహి భో దక్ష గత్యోర్మార్గం పురాతనమ్ ॥ ౭౦ ॥

యదైకదేవతాం శ్రిత్యా తదభక్తస్తత్పరః సదా ।

ఉపాసనావిధానేన స్వధర్మస్థో భజేత్ స తామ్ ॥ ౭౧ ॥

స మృతః స్వేష్టదేవస్య లోకం గచ్ఛేన్న సంశయః ।

తత్క్షణాచ్ఛన్ద్వసూర్యాఖ్యౌ మార్గౌ నైవ ప్రకీర్తితౌ ॥ ౭౨ ॥

తత్ర భోగాన్ ప్రభుజ్ఞానః స పతేదిహ నిశ్చితమ్ ।

త్రిగుణాత్మమయా దేవాస్తేషాం నాశే ప్రజాపతే ॥ ౭౩ ॥

యదా గణేశ్వరం సోఽపి భజేదత్రైవ మానవః ।

అన్తే స్వానందగో భూత్వా బ్రహ్మీభూతో భవిష్యతి ॥ ౭౪ ॥

స్వానన్దో నాశహీనశ్చ సదా బ్రహ్మసుఖప్రదః ।

అతః స్వానందమాశ్రిత్య బ్రహ్మీభూతో భవిష్యతి ॥ ౭౫ ॥

మరణే దాఘహీనశ్చేత్రేజస్తత్త్వం సమాశ్రితః ।

అథవా ధూమ్రతత్త్వం స శుక్లకృష్ణగతిశ్రితః ॥ ౭౬ ॥

పూర్వవత్ సర్వమాఖ్యాతం తస్య సర్వం ప్రజాపతే ।

(Page ఖం. ౯ అ. ౧౩ పాన ౪౫)

ఏవం విస్తరతో గత్యోః కథితం తే ప్రజాపతే ॥ ౭౭ ॥

అతో గణేశ్వరం దక్ష సమాశ్రయ హితప్రదమ్ ।

యోగక్షేమం స తే కుర్యాదనన్యచేతనః సదా ॥ ౭౮ ॥

న శుక్లా నైవ కృష్ణా తే భవిష్యతి గతిః కదా ।

బ్రహ్మీభూయమయం భావం ప్రాప్స్యసే నాత్ర సంశయః ॥ ౭౯ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
 నవమే ఖణ్డే యోగచరితే ముద్గలదక్షసంవాదే యోగామృతార్థశాస్త్రే
 చిత్తభూమినిరోధేన శుక్లకృష్ణగతియోగో నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౧౨
 ॥ ఇతి యోగగీతాసూపనిషత్సు సుగమాసు అష్టమోఽధ్యాయః ॥ ౯(దత్తగీతా).౮

౯.౧౩ క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞజ్ఞానయోగో నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దక్ష ఉవాచ ।

క్షేత్రం వద మహాభాగ క్షేత్రజ్ఞం చ తయోః పరమ్ ।
 సర్వగం బ్రహ్మ యత్ ప్రోక్తం యేన జ్ఞానం తయోర్భవేత్ ॥ ౧॥

ముద్గల ఉవాచ ।

దేహం క్షేత్రమయం విద్ధి దేహీ క్షేత్రజ్ఞమజ్ఞానా ।
 తయోర్యోగే మహద్బ్రహ్మ స్వత ఉత్థానసంజ్ఞితమ్ ॥ ౨॥

భూతాని పంచతన్మాత్రాః పంచ జ్ఞానేన్ద్రియాణి తు ।
 కర్మేన్ద్రియాణి పంచైవ వాయవః పంచ దేవతాః ॥ ౩॥

ఇన్ద్రియాణాం దశైవాఽపి ద్వేష ఇచ్ఛా ధృతిస్తథా ।
 అన్యక్తం చేతనా దుఃఖం సుఖం మోహనమేవ చ ॥ ౪॥

చిత్తం బుద్ధిః స్థూలసూక్ష్మే కారణం చ తురీయకమ్ ।
 ఏతేషాం యోగభావే యత్ క్షేత్రం తత్ కథితం బుద్ధైః ॥ ౫॥

సదైకభావరూపశ్చ భేదైః సంవర్జితః పరః ।
 క్షేత్రజ్ఞః క్షేత్రమాస్థాయ సర్వాన్తర్యామితాం దధే ॥ ౬॥

తయోర్యోగే పరం బ్రహ్మ దృశ్యాదృశ్యవివర్జితమ్ ।
 దృశ్యాదృశ్యమయం పూర్ణం బోధరూపం ప్రజాపతే ॥ ౭॥

స్థూలసూక్ష్మసమాత్మాఖ్యైర్భావైర్మాయా విశేషతః ।
 క్షేత్రజ్ఞం మోహ్యస్వాధీనం కరోతి నిత్యమాదరాత్ ॥ ౮॥

చతుర్భుద్ధైర్విశేషణ మోహితోఽత్యన్తమేవ సః ।
 అహం దేహస్వరూపాఖ్యో మన్యతే సతతం ముధా ॥ ౯॥

తతః క్షేత్రస్య భోగార్థం నానాకర్మపరాయణః ।
 త్రిగుణేషు భ్రమేణైవ భ్రమతేఽహమ్మమాత్మకః ॥ ౧౦॥
 తతస్తమోగుణం త్యక్త్వా రాజసం ధారయేన్నరః ।
 రాజసం చ తతస్త్వక్త్వా సాత్త్వికః సమ్భవేత్ క్రమాత్ ॥ ౧౧॥
 తతస్తురీయమాశ్రిత్య గణేశం స భజేత్ పరమ్ ।
 సర్వగం పశ్చామం సాధ్యం బ్రహ్మీభూతో భవేన్నరః ॥ ౧౨॥
 ఇహ సౌఖ్యప్రదం యచ్ఛ కర్మ సజ్ఞాయతే సదా ।
 పాపరూపమయం తేన జ్ఞాయతే న కదాచన ॥ ౧౩॥
 దేహభోగకరం పూర్ణం శిశ్నోదరపరాయణమ్ ।
 తామసం తద్విజానీహి చాస్తే నరకదం భవేత్ ॥ ౧౪॥
 తత్ర తామససంయుక్తా భుక్త్వా దుఃఖం మహాద్భుతమ్ ।
 (Page ఖం. ౯ అ. ౧౩ పాన ౪౬)
 పునా రోగాదిసంయుక్తా భవన్తి సీచయోనిషు ॥ ౧౫॥
 కాణమూకాదిదోషైస్తే సంయుక్తాః పాపచేతసః ।
 దరిద్రాదిసమాయుక్తా భోగైర్హీనా భవన్త్యపి ॥ ౧౬॥
 పునః పాపసమాచారా భవన్తి యది మానవాః ।
 అస్తే యమస్య గేహే తే నరకస్థాః పునః పునః ॥ ౧౭॥
 అతస్తమోగుణస్థం స్వభావం త్యక్త్వా చ మానవాః ।
 ధర్మార్థధృతిసంయుక్తా యతస్తే దైవయోగతః ॥ ౧౮॥
 విద్ధి రాజసగం భావం నరా భువి సకామకమ్ ।
 సతతం కర్మ కుర్వన్తి భోగదం ధర్మసంయుతాః ॥ ౧౯॥
 వాసనాసంయుతం కర్మ స్వధర్మస్థం భవేత్కిల ।
 తదేవ రాజసం విద్ధి నానాభావగతం పరమ్ ॥ ౨౦॥
 రాజసాః సర్వభోగం తు భుక్త్వా పునః పతన్త్యపి ।
 ఇహ యే యాదృశం కర్మ కుర్వతే తాదృశం ఫలమ్ ॥ ౨౧॥
 అథవా స్వల్పభావేన కృతం రాజససమ్భవమ్ ।
 కర్మ తేన నరా భూమౌ భవన్తే తక్షణాత్ పునః ॥ ౨౨॥

అథవా వివిధాస్తే తే యోనిషు సమ్భవన్త్యపి ।
 సీచోచ్ఛాసు విశేషేణ జన్మమృత్యుపరాయణాః ॥ ౨౩॥
 రాజసానాం ప్రజానాథ నరకో నైవ విద్యతే ।
 స్థావరం జగ్గమం శ్రిత్యా భవన్తే జన్మసంయుతాః ॥ ౨౪॥
 తత్ర దుఃఖం సుఖం నానా భుజ్జుతే నాత్ర సంశయః ।
 ఏవం రాజసగం సర్వం కథితం తే సమాసతః ॥ ౨౫॥
 అతః పరం ప్రవక్ష్యామి సాత్వికం కామవర్జితమ్ ।
 స్వధర్మస్థా జనా విద్ధి తత్కర్మస్వని నిరన్తరమ్ ॥ ౨౬॥
 బ్రహ్మార్పణతయా యద్యద్భవతి కర్మ ధర్మజమ్ ।
 నానావిధం పరం తత్తత్ స్వాత్వికం విద్ధి మానద ॥ ౨౭॥
 తేన శుక్లగతిం శ్రిత్య గచ్ఛన్తి మోక్షమజ్ఞానా ।
 అతః సత్త్వగుణేనైవ యుక్తా భవన్తి మానవాః ॥ ౨౮॥
 అతః పరం తురీయం తే కథయామి సమాసతః ।
 రసహీనస్వభావేన చిత్తం దేహసమన్వితమ్ ॥ ౨౯॥
 తదా భవతి చేత్తుర్యం కర్మ సజ్ఞాయతే పరమ్ ।
 నానావిధం జగత్ సర్వం బ్రహ్మోకారం న సంశయః ॥ ౩౦॥
 యద్యత్తేన కృతం కర్మ తదేవ బ్రహ్మాదం భవేత్ ।
 స్తుతినిన్దాదికం కింశ్చన్నైవ తత్ర ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౩౧॥
 దేవభక్తాదికం దక్ష నైవ తుర్యే ప్రతిష్ఠితమ్ ।
 బ్రహ్మణి సమభావేన వర్తతే సర్వదా స్వయమ్ ॥ ౩౨॥
 అన్తరే సర్వభావేషు పశ్యతి విశ్వరూపిణమ్ ।
 తదా తురీయగం కర్మ క్వచిద్భవతి నాన్యథా ॥ ౩౩॥
 ఏవం సర్వసమత్వేన యద్భవేత్తత్తురీయకమ్ ।
 కర్మ ప్రారబ్ధయోగేన బ్రహ్మణో రసభావతః ॥ ౩౪॥
 అన్తేఽస్మితామయే తేన లీనో భవతి మానవః ।
 మహాకారణభావేన భవేత్ త్రిగుణచాలకః ॥ ౩౫॥
 అతః పరమహం కర్మ కైవల్యం కథయామి తే ।
 నిషేధవిధిహీనం యద్భవతే కర్మ స్వేచ్ఛయా ॥ ౩౬॥

బ్రహ్మభూయమయం విద్ధి పఞ్చమం యోగినమ్కృతమ్ ।

కర్తా దేహో న సన్దేహస్తురీయం ప్రేరకం మతమ్ ॥ ౩౭॥

కుతస్తత్ర వ్యవస్థాఖ్యం తురీయం వర్తతే పరే ।

చతుర్విధం యేన సృష్టమిదం సర్వం స్వలీలయా ॥ ౩౮॥

స ఏవ కర్తృభావేన కారయితృప్రభావతః ।

తత్ర తిష్ఠతి కోఽహం తు కుతో బ్రహ్మవిచారతః ॥ ౩౯॥

నాహం నరో న వై బ్రహ్మ మయా సాధ్యం నిరస్తరమ్ ।

భ్రాన్త్యా సర్వం న సన్దేహో దృశ్యతే మాయయా మయి ॥ ౪౦॥

స్వేచ్ఛయా ఖేలతి బ్రహ్మ చతుర్భేదమయం పరమ్ ।

శుభాశుభం తస్య నాస్తి వృథాఽహన్తాం త్యజేన్నరః ॥ ౪౧॥

(Page ఖం. ౯ అ. ౧౩ పాన ౪౭)

అనేనానుభవేనైవ శాన్త్యా సంవర్తతే నరః ।

రసం సర్వత్ర సన్త్యజ్య బ్రహ్మణో రసధారకః ॥ ౪౨॥

ఏవం చతుర్విధే భావే స్థితం దేహిస్వరూపకమ్ ।

దేహాభ్రాన్తివిహీనం తత్కృత్వా సోఽహమ్పురో భవేత్ ॥ ౪౩॥

ఏవం క్రమేణ యోగీన్ద్రో భవేద్యోగాన్నరోత్తమః ।

కథితం విస్తరాత్ సర్వం క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞసాధనమ్ ॥ ౪౪॥

అథ వర్ణాశ్రమాచారం శృణు సర్వసుఖప్రదమ్ ।

యేన ధర్మార్థకామాంశ్చ లభేన్ మోక్షం నరోత్తమః ॥ ౪౫॥

చిత్తేన్ద్రియాణి వశ్యాని క్షమార్జవతపాంసి చ ।

శౌచం శ్రుతిస్మృతీనాం వై జ్ఞానం యత్ర ప్రతిష్ఠతి ॥ ౪౬॥

వేదాధారవిహీనం యన్న కరోతి కదాచన ।

సదా బ్రహ్మపరో యస్మాద్బ్రాహ్మణః స చ సంస్మృతః ॥ ౪౭॥

శౌర్యం దాక్ష్యం తథా దార్ధ్యం యుద్ధే సమ్ముఖతా సదా ।

శరణ్యరక్షణం నిత్యం ప్రభుత్వం దణ్డధారణమ్ ॥ ౪౮॥

ధృతిః ఙాత్రం సదా తేజశ్చిత్తమౌదార్యసంయుతమ్ ।

సునీత్యా పాలనం పఞ్చ కర్మయుక్తః స బాహుజః ॥ ౪౯॥

క్రయవిక్రయకౌ నిత్యం వస్తునాం భూమికర్షణమ్ ।
 గవాం పాలనకం త్రేధా కర్మయుక్తః స వైశ్యకః ॥ ౫౦॥
 త్రివర్ణసేవనం దానం నామమస్త్రం జపేత్ పరమ్ ।
 పురాణశ్రవణం శౌధ్రం కర్మ పౌరాణికం ద్విజాత్ ॥ ౫౧॥
 అన్యజ్ఞానాం పురాణోక్తం కర్మ విప్రముఖోద్గతమ్ ।
 వైవ శూద్రసమం చాన్యదస్పర్శత్వం ద్విజాదిషు ॥ ౫౨॥
 కృతోపవీతకో విప్రః క్షత్రియో వైశ్య ఏవ యః ।
 వేదాదికం సమభ్యస్యన్ బ్రహ్మచర్యయుతో భవేత్ ॥ ౫౩॥
 భిక్షాశనో భవేన్నిత్యం గురోరాజ్ఞావశానుగః ।
 గాయత్రీం సజ్ఞాపేన్నిత్యం త్రికాలేషు చ రోమధృక్ ॥ ౫౪॥
 సాయం ప్రాతశ్చ జుహుయాత్ హవిర్నిత్యం జితేన్ద్రియః ।
 షోడశాబ్దం ద్వాదశాబ్దం బ్రహ్మచర్యం చరేత్ పరమ్ ॥ ౫౫॥
 పంచాయజ్ఞపరో నిత్యం వైమిత్తం స సమాచరేత్ ।
 కృతదారః ప్రజార్థం స ఋతుగామీ భవేద్ గృహీ ॥ ౫౬॥
 స్త్రీసङ్గం సమృరిత్యజ్య స్త్రీయా యుక్తో వసేద్వనమ్ ।
 వసేస్య సర్వకర్మాణి కుర్యాన్నిత్యం తపః పరమ్ ॥ ౫౭॥
 నఖలోమయుతశ్చైవ న గ్రామేషు ప్రవేశయేత్ ।
 కుర్యాదేవం వానప్రస్థో వాయుభిక్ష్యాదికం చరేత్ ॥ ౫౮॥
 మనసాఽపి స్మరేన్నైవ స్త్రీసङ్గం న్యాససంయుతః ।
 చిత్తనిగ్రహసంయుక్తో భిక్షాశీ సతతం నరః ॥ ౫౯॥
 కపర్దికాదికం కిఞ్చన్న స్పృశేత్ స కదాచన ।
 బ్రహ్మణి బ్రహ్మభూతత్వం తదర్థం శ్రమయేత్ సదా ॥ ౬౦॥
 సాక్షివద్ దేహసంస్థోఽపి మౌనాదిదణ్డధారకః ।
 అథవా దణ్డహీనః స జ్ఞానదణ్డధరో భవేత్ ॥ ౬౧॥
 ఏవం సంన్యాసకం కృత్వా సదా తిష్ఠేద్యతాత్మవాన్ ।
 ముక్తిమార్గమయం శాస్త్రం స్మృశేన్నాన్యద్వినిశ్చితమ్ ॥ ౬౨॥
 వర్ణాశ్రమవిహీనశ్చేద్యోగీ పంచమగః స్మృతః ।

విధినిషేధహీనః స యథా వినాయకో భవేత్ || ౬౩||

ఏతత్తే సర్వమాఖ్యాతం స్వధర్మాచరణాదికమ్ |
యేనైవ ప్రాప్యతే యోగో నరేణ బ్రహ్మదాయకః || ౬౪||

దక్ష ఉవాచ |

ధర్మార్థకామమోక్షాణాం స్వరూపం వద మానద |
బ్రహ్మీభూతస్య భిన్నం మే భ్రమనాశకరం పరమ్ || ౬౫||

కేచిద్ధర్మం మహాశ్రేష్ఠమర్థం కామం తు మోక్షకమ్ |
పరాత్పరం వదన్త్యేవ బ్రహ్మభూయం తథాఽపరే || ౬౬||

ముద్గల ఉవాచ |

ధర్మేణ బ్రహ్మలోకశ్చ లభ్యతే మానవైః పరః |
బ్రహ్మ సర్వసమానశ్చ స్వధర్మాఖ్యః ప్రకీర్తితః || ౬౭||

అర్థః సమర్థభావాఖ్య ఈశలోకప్రదాయకః |
ఈశ్వరాన్న సమర్థోఽన్యః పశ్య బ్రహ్మేణ్ణమణ్ణలే || ౬౮||

కామో భోగాత్మకః ప్రోక్తో విష్ణులోకప్రదాయకః |
స లక్ష్మీపతిరాఖ్యాతో నానాకామప్రదః ప్రభుః || ౬౯||

ముక్తిః సారాత్మికా ప్రోక్తా సూర్యః పురుష ఉచ్యతే |
శుక్లవార్గధరః పూర్ణః సాక్షాత్ సాక్షీ విభావసుః || ౭౦||

బ్రహ్మీభూతమయః ప్రోక్తః స్వానన్దః పూర్ణయోగదః |
వదన్తి న పరం లోకం స్వానన్దాద్వేదవాదినః || ౭౧||

అన్యచ్ఛృణు ప్రజానాథ పఞ్చైతే యోగదాయకాః |
యోగార్థవాచకాః సర్వే తత్ర భేదం వదామ్యహమ్ || ౭౨||

యోగధర్మేణ యోగశ్చ లభ్యతే మానవైః పరః |
న యోగాదపరః శ్రేష్ఠస్తేనార్థోఽయం ప్రకీర్త్యతే || ౭౩||

యోగకామేన యోగోఽయం లభ్యతే సర్వభావతః |
మాయాయా వరణం త్యక్త్వా మోక్షయోగః ప్రకీర్త్యతే || ౭౪||

బ్రహ్మ బ్రహ్మణీ వేదేషు కథితం నాత్ర సంశయః |
తత్ర యోగేన యోగీ యో బ్రహ్మీభూతః స వై స్మృతః || ౭౫||

ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్యా యోగశాస్త్రే విశేషతః ।

భిన్నా మాయామయాః ప్రోక్తా బ్రహ్మీభూతస్తు పఞ్చమః ॥ ౭౬ ॥

బ్రహ్మణి బ్రహ్మభూతో యో యోగీ ఏవ స ఉచ్యతే ।

స భిన్నః సర్వథా తస్మాద్బ్రహ్మణో బ్రహ్మగః పరః ॥ ౭౭ ॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదాస్త్రే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

నవమే ఖణ్డే యోగచరితే ముద్గలదక్షసంవాదే యోగామృతార్థశాస్త్రే

చిత్తభూమినిరోధేన క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞజ్ఞానయోగో నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౧౩

॥ ఇతి యోగగీతానూపనిషత్సు సుగమాసు నవమోఽధ్యాయః ॥ ౯(దత్తగీతా).౯

౯.౧౪ నానామతైక్యయోగో నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

వక్ష్యామి భావనాం చైకాం వేదశాస్త్రార్థసంయుతామ్ ।

నానామతభయం త్యక్త్వా తయా యోగీ భవేన్నరః ॥ ౧ ॥

చైతన్యం న్యాయశాస్త్రజ్ఞా వదన్తి బ్రహ్మముఖ్యకమ్ ।

చైతన్యేన యుతాః సర్వే స్వస్వకార్యపరాయణాః ॥ ౨ ॥

సర్వప్రకాశకత్వాత్తచ్చైతన్యం బ్రహ్మసంజ్ఞితమ్ ।

చైతన్యేన యదా త్యక్తం తదా నాశముపైష్యతి ॥ ౩ ॥

పఞ్చచిత్తాత్మయోగేన చైతన్యం బ్రహ్మసంజ్ఞితమ్ ।

భవత్యత్ర న సన్దేహః శబ్దార్థానామనేకతః ॥ ౪ ॥

తార్కికాః ప్రవదన్యేవ సర్వాభేదం పరం మతమ్ ।

బ్రహ్మవేదాస్తవాదేషు విద్యతే శాస్త్రసమ్మతౌ ॥ ౫ ॥

పఞ్చచిత్తమయా భేదా అభేదా యోగినా కృతాః ।

యోగ ఏకార్థభావాఖ్యో భవత్యర్థప్రమాణతః ॥ ౬ ॥

ధర్మశాస్త్రవిదః సర్వే బోధాన్నైవ పరం పదమ్ ।

(Page ఖం. ౯ అ. ౧౪ పాన ౪౯)

బ్రహ్మ బోధమయం ముఖ్యం భావాభావవివర్జితమ్ ॥ ౭ ॥

పఞ్చచిత్తగతో ధర్మస్త్యక్తవ్యస్తేన యోగకః ।

ధర్మో భవేన్న సన్దేహో బ్రహ్మధర్మధరః ప్రభుః ॥ ౮॥
 సాక్ష్యా వదన్తి సాక్ష్యం యద్బ్రహ్మ సాక్ష్యావివర్జితమ్ ।
 విబోధాన్న పరం బ్రహ్మ ఖేలహీనప్రభావతః ॥ ౯॥
 తత్ర పఞ్చవిధం చిత్తం పరం యోగేన సజ్ఞాయా ।
 హీనం తదేవ భవతి యోగాఖ్యం శబ్దమానతః ॥ ౧౦॥
 మీమాంసకా వదన్త్యేవ స్వసంవేద్యం పరం మతమ్ ।
 కారణం బ్రహ్మ తత్రాన్యన్నాన్తి బ్రహ్మణి సంస్థితమ్ ॥ ౧౧॥
 పఞ్చచిత్తం పరిత్యజ్య బ్రహ్మరూపం కరోతి తత్ ।
 మీమాంసయా స్వయం యోగీ యోగవాచ్యం భవేత్ పరమ్ ॥ ౧౨॥
 ఏవం నానామతైర్ముక్తా వదన్తి శాస్త్రభేదతః ।
 బ్రహ్మ నానావిధం దక్ష తదేవం యోగగం భవేత్ ॥ ౧౩॥
 శక్తిర్బ్రహ్మేతి శాక్తా వై తే వదన్తి న తత్పరమ్ ।
 సంయోగో ద్వన్ద్వయోర్మృత తదేవం యోగగం భవేత్ ॥ ౧౪॥
 శక్తిః పఞ్చమచిత్తజ్ఞా సా బ్రహ్మణి సమాగతా ।
 పరిగృహ్య నిరోధాఖ్యం చిత్తం దేవీ తతః స్మృతా ॥ ౧౫॥
 సౌరం బ్రహ్మేతి సౌరాశ్చ వదన్తి తు పరాత్పరమ్ ।
 తస్మాత్పరం న విద్యేత సర్వాధారప్రమాణతః ॥ ౧౬॥
 భేదాత్మకం స సజ్ఞోవ్య నిత్యం తిష్ఠతి చాదరాత్ ।
 తేన యోగమయః సూర్యో భవత్యత్ర న సంశయః ॥ ౧౭॥
 వదన్తి విష్ణుర్బ్రహ్మేతి ముఖ్యం యద్వైష్ణవా జనాః ।
 తస్మాత్ పరం పదం నాస్తి సదానన్దప్రమాణతః ॥ ౧౮॥
 చిత్తం యత్ పఞ్చమం తత్ర మోహం త్యక్త్వా తదాత్మకమ్ ।
 బ్రహ్మయోగే భవేద్యోగ ఆనన్దో నాత్ర సంశయః ॥ ౧౯॥
 శైవాః శైవం పరం బ్రహ్మ వదన్తి ముఖ్యభావతః ।
 వేదే తస్మాత్ పరం నాస్తి కిచ్చన్ మోహవిహీనకమ్ ॥ ౨౦॥
 నిరోధం త్రివిధం దక్ష పరాధీనం న సంశయః ।
 తత్రస్థం యోగరూపాఖ్యం స్వాధీనం యోగగం భవేత్ ॥ ౨౧॥

ఏవం నానామత్తైర్యుక్తా స్వస్వదేవపరాయణాః ।
 వదంతి తత్ ప్రమాణం వై శబ్దానామర్థభావతః ॥ ౨౨॥
 అనేకార్థమయాః శబ్దాస్తేషు కిం కిం న సమభవేత్ ।
 సర్వే యోగార్థవాచ్యా వై జాయంతే యోగినః క్రమాత్ ॥ ౨౩॥
 అన్నప్రాణాదికాః శబ్దా ఏవం బ్రహ్మప్రవాచకాః ।
 తే సర్వే యోగదా దక్ష భవంతి బ్రహ్మధారణాత్ ॥ ౨౪॥
 వేదాంతమథ వక్ష్యామి సర్వమాన్యం విశేషతః ।
 శాస్త్రాణి చ తదజ్ఞాని తత్ప్రమాణాని సర్వదా ॥ ౨౫॥
 యః సర్వం సర్వభావేషు యతో జానాతి మాయయా ।
 (Page ఖం. ౯ అ. ౧౪ పాన ౫౦)
 మాయాహీనప్రభావేణ యోగస్తిష్ఠతి నిత్యదా ॥ ౨౬॥
 తదేవ బ్రహ్మముఖ్యం తు సర్వేభ్యో నాత్ర సంశయః ।
 బ్రహ్మభ్య ఋగ్గదైవ ప్రజ్ఞానం యోగగం స్మృతమ్ ॥ ౨౭॥
 పఞ్చచిత్తభవం సర్వం యో జానాతి తదేవ సః ।
 యోగస్తద్గతభావైః సంవర్తితో భవతి ప్రభుః ॥ ౨౮॥
 అహం బ్రహ్మేతి యద్బ్రహ్మ సర్వదోషవివర్జితమ్ ।
 సదైవం యజ్జషా ప్రోక్తం ముఖ్యం వై పరతః పరమ్ ॥ ౨౯॥
 పఞ్చచిత్తభవా భేదాస్తేష్వేవం భేదవర్జితమ్ ।
 యోగం విద్ధి ప్రజానాథ యోగశాస్త్రప్రమాణతః ॥ ౩౦॥
 మాయామోహాయుతం యచ్చ మాయామోహవివర్జితమ్ ।
 తయోర్యోగే పరం బ్రహ్మ సామ్నా సజ్గుఢితం కీల ॥ ౩౧॥
 మాయామోహాయుతం బ్రహ్మ స్వానన్ధాఖ్యం తతః పరమ్ ।
 అయోగం మాయయా హీనం తయోర్యోగే తు యోగగమ్ ॥ ౩౨॥
 బ్రహ్మ బ్రహ్మణి సంస్థం యన్మనోవాణీమయం న తత్ ।
 మనోవాణీవిహీనం నాథర్వవేదో జగద హ ॥ ౩౩॥
 మనోవాణీమయః ప్రోక్తః సమృజ్ఞాతో న సంశయః ।
 అసమృజ్ఞాతకస్తాభ్యాం హీనో యోగస్తయోః పరః ॥ ౩౪॥

ఏవం వేదార్థయుక్తాని మహావాక్యాని మానద ।

యోగాఖ్యాని విశేషేణ జానీయా యోగసేవయా ॥ ౩౫॥

కర్మాదయః సమాఖ్యాతాః శబ్దా బ్రహ్మమయా బుధైః ।

భవన్తి యోగసంజ్ఞాస్థాస్తే సర్వే యోగినాం మతే ॥ ౩౬॥

సర్వశాస్త్రమత్తైక్యం తే కథితం శబ్దధారణాత్ ।

తజ్ఞాత్వా మోహహీనః స సదా భవతి మానవః ॥ ౩౭॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

నవమే ఖణ్డే యోగచరితే ముద్గలదక్షసంవాదే యోగామృతార్థశాస్త్రే

చిత్తభూమినిరోధేన నానామత్తైక్యయోగో నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౧౪

॥ ఇతి యోగగీతాసూపనిషత్సు సుగమాసు దశమోఽధ్యాయః ॥ ౯(దత్తగీతా).౧౦

౯.౧౫ గణేశరహస్యయోగో నామ పంచుదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

అథో లయం ప్రవక్ష్యామి యేన చిత్తం లయం వ్రజేత్ ।

బ్రహ్మణ్యాస్థాయ యోగం చ జ్ఞాత్వా యోగం ప్రజాపతే ॥ ౧॥

లయశ్చతుర్విధః ప్రోక్తో నిత్యో వైమిత్తికః పరః ।

తృతీయః ప్రాకృతో విప్రైః సారస్వతశ్చతుర్థకః ॥ ౨॥

కర్మాకర్మవికర్మాఖ్యో నిత్యః ప్రోక్తో బుధైః పురా ।

కర్మానుకూలభావేన జనానాం జననాదికమ్ ॥ ౩॥

క్షణక్రమాదిమారభ్యాయుషామస్తః సమాస్థితః ।

గర్భాధానాద్యవస్థానాం ప్రకాశశ్చ ప్రకథ్యతే ॥ ౪॥

బ్రహ్మణో దివసాస్తే స కుణ్ఠితో నాత్ర సంశయః ।

వైమిత్తికలయేనైవ త్రిలోకలయకారిణా ॥ ౫॥

శుభాశుభయుతాః సర్వే జన్మవో లయమాయయః ।

శుభాశుభఫల్వైర్హీనా బభూవుః కర్మకుణ్ఠనాత్ ॥ ౬॥

స్వర్గమణ్డలపర్వస్తం త్రైలోక్యం ప్రలయం గతమ్ ।

తావతా స ప్రమాణేన నిత్యః సజ్కథితో బుధైః ॥ ౭॥

అథో నైమిత్తికం దక్ష కథయామి సమాసతః ।

చతుర్యుగసహస్రాణి బ్రహ్మణో దినముచ్యతే ॥ ౮ ॥

నైమిత్తికో దినాన్తో యస్తదాఽయం వర్తతే లయః ।

తేన నైమిత్తికః ప్రోక్తో నామ్నా సర్వార్థకోవిదైః ॥ ౯ ॥

అధునా ప్రాకృతం వచ్చి వ్యవస్థాభిర్యుతం లయమ్ ।

మహాకారణగం చేదం స ప్రాకృత ఉదాహృతః ॥ ౧౦ ॥

తత్త్వానామేకభావేఽయం స్థూలసూక్ష్మసమాత్మనామ్ ।

ప్రాకృతః ప్రకృతిస్థత్వాత్ కథ్యతే విబుధైః పరః ॥ ౧౧ ॥

సారస్వతం పరం పూర్ణం శృణు యోగప్రదం ప్రభో ।

నిరోధచిత్తభావేన పఞ్చచిత్తలయాత్మకమ్ ॥ ౧౨ ॥

మనోవాణీమయం సర్వం విశ్వం నానాస్వభావగమ్ ।

(Page ఖం. ౯ అ. ౧౫ పాన ౫౧)

మనోవాణీవిహీనం త్వసమృజ్ఞాతం విదుర్బుధాః ॥ ౧౩ ॥

వాణ్యా సజ్కథ్యతే భావో మనస్తత్ర ప్రగచ్ఛతి ।

నానాపదార్థభిన్నత్వాత్ సర్వేషాం ప్రాణీనాం ప్రభో ॥ ౧౪ ॥

వాణ్యా వాణీవిహీనం యత్ కథితం బ్రహ్మ హృద్గతమ్ ।

చిత్తం సమాధినా తత్ర సదా తిష్ఠతి తాదృశమ్ ॥ ౧౫ ॥

వాణీ సా ద్వివిధా ప్రోక్తా బ్రహ్మకారా జగన్మయీ ।

తయోర్నాశే లయః ప్రోక్తః పరః సారస్వతో బుధైః ॥ ౧౬ ॥

సరస్వతీలయం యత్ర యోగభావాత్ ప్రగచ్ఛతి ।

మహావాక్యాదిసంయుక్తా స సారస్వత ఉచ్యతే ॥ ౧౭ ॥

సారస్వతలయేనైవ చిత్తం పఞ్చవిధం ప్రభో ।

చింతామణౌ లయం కృత్వా తిష్ఠ త్వం యోగీసమ్మతః ॥ ౧౮ ॥

పతత్ సర్వం సమాఖ్యాతం యోగదం తే సమాసతః ।

గోపయైనం మహాయోగం తతో యోగీ భవిష్యసి ॥ ౧౯ ॥

మా యోగం కథయస్వ త్వమిమం కస్మై ప్రజాపతే ।

పాత్రహీనప్రభావేణ భ్రంశదస్తే భవిష్యతి ॥ ౨౦ ॥

వాసనాహీనభావేన గణేశజ్ఞానలాలసాన్ ।
 తాన్ బోధయ విశేషేణ తదాఽయం శుభదో భవేత్ ॥ ౨౧॥
 అత్ర తే కారణం దక్ష కథయామి సమాసతః ।
 తస్య శ్రవణమాత్రేణ సంశయస్తు లయం వ్రజేత్ ॥ ౨౨॥
 యోగాకారో గణేశానో యదా ఖేలపరోఽభవత్ ।
 తదా తం వచనం మాయే సిద్ధిబుద్ధీ సమూచతుః ॥ ౨౩॥
 సిద్ధిబుద్ధీ ఊచతుః ।
 యది ఖేలం కరోషి త్వమావాభ్యాసం గణనాయక ।
 ఆవాం త్వాం ఛాదయిష్యామో నానాభావప్రదర్శనాత్ ॥ ౨౪॥
 వేదాదిభిస్తత్ర వాణీమయీ గాథా గజానన ।
 స్వరూపం తే యథాతథ్యం కథయిష్యతి మానవాన్ ॥ ౨౫॥
 తేన త్వాం బ్రహ్మణాం నాథం జ్ఞాస్యవై మానవాదయః ।
 త్వదుపాసనమాత్రేణ భవేయుర్బ్రహ్మభూతకాః ॥ ౨౬॥
 న త్వాం ఛాదయితుం శక్తే వాణీసం గణనాయక ।
 అతస్తదర్థమానన్దాత్ కురు కింఞ్చిద్గజానన ॥ ౨౭॥
 ఏవం తయోర్వచః శ్రుత్వా తే జగద గజాననః ।
 మా ఖేదం కురుతం దేవ్యై వాణీం సమ్మోహయామ్యహమ్ ॥ ౨౮॥
 మోహితా సా మయా వాణీ వర్ణనం బ్రాన్తిదం చ మే ।
 కరిష్యతి ప్రగూఢార్థయుతం సత్యార్థభాషితమ్ ॥ ౨౯॥
 గూఢార్థం నైవ దేవేశా యోగీశాస్తత్త్వదర్శినః ।
 జ్ఞాస్యన్తి తేన మాం సర్వే న భజిష్యన్తి భావతః ॥ ౩౦॥
 సిద్ధిబుద్ధియుతం బ్రహ్మ వాణీ ప్రకటయిష్యతి ।
 న గణేశమయీం గాథాం కథయిష్యతి యోగదామ్ ॥ ౩౧॥
 సిద్ధిబుద్ధిమయం సర్వం జగదబ్రహ్మ ప్రనేవ్యయః ।
 యదా శుద్ధో నరో భాషీ తదా మాం జ్ఞాస్యతి ప్రియే ॥ ౩౨॥
 పరం సిద్ధియుతం బ్రహ్మ కథితం సిద్ధిదాయకమ్ ।
 స ఏవ గణనాథోఽయం పతిః సిద్ధేః ప్రమాణతః ॥ ౩౩॥

పరం బుద్ధియుతం బ్రహ్మ పరం బుద్ధేః ప్రకథ్యతే |
గణేశ ఏవ సమ్ప్రోక్షః పతిర్బుద్ధేః ప్రమాణతః || ౩౪ ||

ఏవం త్రైవిధ్యగం వాణీ వదిష్యతి సదా తు మామ్ |
సిద్ధిదం బుద్ధిగం బ్రహ్మ శాస్త్రేష్యేతత్ త్రయం మతమ్ || ౩౫ ||

ఏవముక్త్యా గణేశానః పునస్తూష్టిం బభూవ తమ్ |
ఉవాచ ప్రణనామాదౌ భక్తిః పరమదుఃఖితా || ౩౬ ||

భక్తిరువాచ |
వరో దత్తస్త్వయా నాథ సిద్ధ్యై బుద్ధ్యై గజానన |
తేన భక్తివిహీనాశ్చ భవిష్యన్తి సదా నరాః || ౩౭ ||

(Page ఖం. ౨ అ. ౧౫ పాన ౫౨)
అతోఽహం దుఃఖసంయుక్తా చరిష్యామి నిరస్తరమ్ |
మాం పాలయ గణాధ్యక్ష భక్తియుక్తాన్ జనాన్ కురు || ౩౮ ||

ఏవముక్తో గణాధ్యక్షస్తామువాచ సుదుఃఖితామ్ |
భక్తిం భక్తిప్రియః పూర్ణః స్మయమానః ప్రజాపతే || ౩౯ ||

శ్రీగణేశ ఉవాచ |
మా శోకం కురు కల్యాణి నరా మద్భక్తికారకాః |
దేవనాగాసురాద్యాశ్చ భవిష్యన్తి న సంశయః || ౪౦ ||

నానాదేవపరా యే తు భక్త్యా జన్మని జన్మని |
సన్తుష్టా అమరాస్తేభ్యో దాస్యన్త్యగ్నిరుచిం ముదా || ౪౧ ||

తతస్తేఽగ్నిం సమారాధ్య భక్తియుక్తా నిరస్తరమ్ |
తుష్టం తం వై కరిష్యన్తి నానాయజ్ఞపరాయణాః || ౪౨ ||

తతస్తస్య కృపాయోగాత్ దేవీభక్తియుతా నరాః |
భవిష్యన్తి చ తే సర్వే తాం భజిష్యన్తి సంయతాః || ౪౩ ||

ఏవం బహౌ గతే కాలే సన్తుష్టా సా ప్రదాస్యతి |
తేభ్యః సౌరీం మహాభక్తిం భజిష్యన్తి తయా రవిమ్ || ౪౪ ||

తతో బహౌ గతే కాలే సూర్యస్తోషసమన్వితః |
ఉగ్రాం దాస్యతి భక్తిం తు వైష్ణవీం తేభ్య ఆదరాత్ || ౪౫ ||

తయా యుక్తా భజిష్యన్తి విష్ణుం భావసమన్వితాః |

నరాస్తతః స సన్తుష్టో బహుకాలే భవిష్యతి ॥ ౪౬ ॥

తుష్టో విష్టుః స్వయం తేభ్యో దాతా స్యాద్భక్తిముత్తమామ్ ।

శైవీం తయా తతస్తే తం భజిష్యన్తి సదాశివమ్ ॥ ౪౭ ॥

తతో బహూ గతే కాలే తుష్టః శముఖః ప్రదాస్యతి ।

భక్తిం గాణేశ్వరీం తేభ్యో భజిష్యన్తి తయా చ మామ్ ॥ ౪౮ ॥

నరాః శాన్తిం సమాలభ్య మత్తో యోగపరాయణాః ।

బ్రహ్మీభూతా భవిష్యన్తి భజిష్యన్తి తథాఽపి తే ॥ ౪౯ ॥

ఏవం క్రమేణ మద్భక్తా భవిష్యన్తి నరాదయః ।

త్వద్భక్తా మాం భజిష్యన్తి తేషాం వశ్యో భవామ్యహమ్ ॥ ౫౦ ॥

న భక్తే తే నమం మే వై ప్రియం కిఞ్చిద్భవిష్యతి ।

యత్ర భక్తిర్గతా తత్ర యథా స్థాస్యామి కిఞ్కరః ॥ ౫౧ ॥

స్వానన్దం లక్షలాభౌ చ సిద్ధిం బుద్ధిం మదీయకమ్ ।

సర్వం తేభ్యః ప్రదాస్యామి భక్తేభ్యో నాత్ర సంశయః ॥ ౫౨ ॥

అయం మదీయదేహశ్చ భక్త్యధీనో భవిష్యతి ।

భక్తాగ్రే భక్తరూపేణ సదా స్థాస్యామి దాసవత్ ॥ ౫౩ ॥

కర్మభ్యశ్చాధికం భక్తే తపః పరమదుశ్చరమ్ ।

తపోభ్యశ్చాధికం జ్ఞానం నిఃసంకపదదాయకమ్ ॥ ౫౪ ॥

జ్ఞానాద్వ్యోగః సమాఖ్యాతోఽధికః శాన్తిప్రదాయకః ।

తస్మాచ్చ త్వం మహాభక్తే భవిష్యస్యధికా ప్రియా ॥ ౫౫ ॥

భక్తేః పరం న కిఞ్చిన్ మే హ్యధికం శాస్త్రసమ్మతమ్ ।

భవిష్యతి మహాభాగే మా చిన్తాం కురు సర్వథా ॥ ౫౬ ॥

అన్యద్వాణీ మదీయం యద్ గూఢం రూపం వదిష్యతి ।

తదర్థం తే ప్రియం భక్తే కరోమి శ్శృణు మే వచః ॥ ౫౭ ॥

మదీయభుజసంస్థాఽయం ముద్గలః సర్వదర్పహో ।

స ఏవ బ్రాహ్మణో భూత్వా చరిష్యతి నిరన్తరమ్ ॥ ౫౮ ॥

కృతం తేన మదీయం వై పురాణం వేదబృంహితమ్ ।

గూఢార్థద్వ్యోతనం భావి సర్వేభ్యో భక్తిదాయకమ్ ॥ ౫౯ ॥

స్వరూపం తత్ర మే భక్తే ప్రకటం పశ్యతాం నృణామ్ |
శృణ్వతాం తత్రదా పూర్ణం భవిష్యతి న సంశయః || ౬౦||

తథాపి దుర్లభా భక్తిర్మదీయా త్వం భవిష్యసి |
అతోల్పజ్ఞా న మాం దేవి భజిష్యన్తి కదాచన || ౬౧||

(Page ఖం. ౯ అ. ౧౬ పాన ౫౩)

ఏఘ్నం మౌద్గలశాస్త్రేహం కరిష్యామి భ్రమప్రదమ్ |
అశ్రద్ధం తేన నష్టం తద్భవిష్యతి కదా కదా || ౬౨||

తవ భావస్య రక్షార్థం మౌద్గలం నిర్మితం మయా |
అతః పరం మహాభక్తే వద కిం తే కరోమ్యహమ్ || ౬౩||

ఏవం తస్య వచః శ్రుత్వా హర్షితా సా ననామ తమ్ |
గణేశం భావగమ్భిరా న కిషోత్ పునరబ్రవీత్ || ౬౪||

ఏతత్తే కథితం దక్ష గుహ్యం విఘ్నేశ్వరస్య యత్ |
అతో గుప్తం ప్రకర్షేణ శాస్త్రం కురు మదీయకమ్ || ౬౫||

త్వం దక్షః సర్వభావేషు దక్షాద్దక్షో న విద్యతే |
అతస్తుభ్యం మయా సర్వం కథితం శాస్త్రముత్తమమ్ || ౬౬||

హృదిస్థేన గణేశేన ప్రేరితోహం ప్రజాపతే |
తదాజ్ఞయా హృదిస్థం మే కథితం శాస్త్రముత్తమమ్ || ౬౭||

అనేన విధినా దక్ష భజ త్వం గణనాయకమ్ |
తేనేప్పితం సమాసాద్య గాణపత్యో భవిష్యసి || ౬౮||

|| ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
నవమే ఖణ్డే యోగచరితే ముద్గలదక్షసంవాదే యోగామృతార్థశాస్త్రే
చిత్తభూమినిరోధేన గణేశరహస్యయోగో నామ పంచదశోఽధ్యాయః || ౯.౧౫
|| ఇతి యోగగీతాసూపనిషత్సు సుగమాసు ఏకాదశోఽధ్యాయః || ౯(దత్తగీతా).౧౧

౯.౧౬ భక్తిరహస్యవర్ణనయోగో నామ షోడశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

దక్ష ఉవాచ |

ధన్వోహం కృతకృత్యోహం కృతస్త్యద్య మహామతే |

త్వదాజ్ఞావశగః స్వామిన్ గుప్తం గ్రన్థం కరోమి తే || ౧||

అధునా వద మే భక్తిం గణేశస్య తయా పరమ్ |
భజష్యామి విశేషేణ సదా భక్తిపరాయణః || ౨||

ముద్గల ఉవాచ |

సాఙ్ఖ్యయోగౌ ప్రజానాథ శృణు తే కథయామ్యహమ్ |
తాభ్యాం యుక్తస్తతో భక్తిం కరిష్యసి పరాం ముదా || ౩||

చిత్తం పఞ్చవిధం ప్రోక్తం పఞ్చసఙ్ఖ్యావివర్జితమ్ |
కురు చిన్తామణౌ లీనభావేన త్వం సుయోగతః || ౪||

ఏతత్ సాఙ్ఖ్యం సమాఖ్యాతం గణేశాభేదదాయకమ్ |
తేన యోగీ భవేత్ సద్యః శాన్తియుక్తో విశేషతః || ౫||

పఞ్చచిత్తోద్భవేషు త్వం భోగేష్యసి సుసంస్థితః |
బిమ్బరూపేణ తాన్ భుజ్శ్చ శాన్త్యా రససమన్వితః || ౬||

చిత్తేషు చిత్తభూతేషు కర్మ జ్ఞానాదికం భవేత్ |
తద్గణేశార్పణం సర్వం కురు త్వం నిత్యమాదరాత్ || ౭||

స్వధర్మసంస్థితం దేహం చిత్తం శాన్తిసమన్వితమ్ |
కురుష్య సతతం దక్ష బ్రహ్మభావపరాయణః || ౮||

అయం యోగః సమాఖ్యాతః శాస్త్రే వై సర్వసమ్మతః |
వేదేషు చ పురాణేషు బ్రహ్మభూయప్రదాయకః || ౯||

సాఙ్ఖ్యయోగౌ సమారాధ్య భజస్య గణనాయకమ్ |
యోగాకారం సమాధ్యాయ తన్నిష్ఠస్తత్పరాయణః || ౧౦||

శ్రవణం గణనాథస్య గుణానాం నిత్యమాదరాత్ |
కీర్తనం తస్య తద్వత్త్వం కురుష్వైతద్దస్తైర్మతమ్ || ౧౧||

(Page ఖం. ౯ అ. ౧౬ పాస ౫౪)

గాణేశస్య చ భావస్య విస్మృతిం మా కురు ప్రభో |
గణేశపాదజం మోహం ధారయేః సత్యభావతః || ౧౨||

సాఙ్గం గణేశ్వరస్యైవ కురు సర్వం విశేషతః |
గణేశాన్న పరం శ్రేష్ఠం తస్మాత్తన్నిష్ఠకో భవ || ౧౩||

గాణపత్యస్య మార్గస్య నేవనం కురు సర్వదా |

సాక్షిరూపం గణేశానం జ్ఞాత్వా హృత్ప్రసం భజన్వ చ || ౧౪||

గణేశాన్నైవ భిన్నోఽహం భావయన్వ నిరన్తరమ్ |

ఏవం నవప్రకారైస్తం భజ త్వం భక్తిసంయుతః || ౧౫||

బాహ్యస్తరం గణేశార్థం కురు త్వం కర్మ చాదరాత్ |

నవధా ఖణ్డభావేన పూర్ణభక్తో భవిష్యసి || ౧౬||

అథో చతుర్విధాం భక్తిం కథయామి శృణుష్వ తామ్ |

కాయికాం వాచికాం పూర్ణాం మానసిం నిత్యదా కురు || ౧౭||

తథా సాంసర్గికిం దక్ష తస్యాశ్చిహ్నాం వదామ్యహమ్ |

గణేశార్థం సదా దేహశ్రమం కురు మహామతే || ౧౮||

గణేశభావహీనాం యాం వాచం మా త్వం వదన్వ తామ్ |

గణేశచిన్తనం తద్వద్గణేశే భావకస్య వా || ౧౯||

గణేశభక్తియుక్తానాం సజ్గతిం కురు సర్వదా |

ఏవం భజన్వ భక్త్యా త్వం భక్తరాజో భవిష్యసి || ౨౦||

భక్తిః సా ద్వివిధా దక్ష మానవైః క్రియతే పరా |

పాఖణ్డసంయుతా పూర్ణా దేవప్రీత్యర్థమేవ వా || ౨౧||

దేహే విషయభోగార్థం భజనం సమ్ప్రవర్తతే |

పాఖణ్డినాం సదా దక్ష లోకమోహకరం పరమ్ || ౨౨||

పాఖణ్డభజనస్యైవ చిహ్నం ముఖ్యం వదామ్యహమ్ |

తచ్ఛృణు త్వం హితార్థాయ లోకానాం లోకతారక || ౨౩||

సర్వాహజ్కారనిర్ముక్తః పాఖణ్డీ దృశ్యతే జనైః |

జనా మోహాయుతా యేన భవన్తి భజనం యతః || ౨౪||

యత్ర యేషాం రుచిర్దక్ష యాదృశీ తాదృశం సదా |

కరోతి తత్ర యత్సేన సర్వభావం ప్రదర్శయన్ || ౨౫||

యేనైవ విషయాణాం చ ప్రాప్తిః సజ్ఞాయతే పరా |

తాదృశం భజనం తస్య పరం భవతి సర్వదా || ౨౬||

అథవా చైకనిష్ఠః స భవతి దేవతత్పరః |

స్వదేవభక్తాన్ సమ్మోహ్య భుక్త్యై దుష్టోఽర్థలాలసః || ౨౭||

స్వదేవభజనే సక్తా జనాః స్వల్పమతో బహు ।
 తేషాం రుచిప్రమాణేన భవతి భజనం యతః ॥ ౨౮॥
 జనానాం మోహదా భక్తిః కథితా తే ప్రజాపతే ।
 పాఖణ్ణిభిః సదా పూర్ణా సేవ్యతే సా రుచిప్రదా ॥ ౨౯॥
 పాఖణ్ణసంయుతా నిత్యం భక్తిం కుర్వన్తి శాశ్వతీమ్ ।
 చాణ్డాలాస్తే మతాః శాస్త్రే దేవానాం దుఃఖదాయకాః ॥ ౩౦॥
 సత్యసంకల్పసిద్ధ్యా తే సంయుతం దేవముత్తమమ్ ।
 సజ్గుహ్యా భిక్షుకం దుష్టాః కుర్వతేఽథః ప్రగామినః ॥ ౩౧॥
 అథ దేవప్రియాం భక్తిం శృణుష్య సుసమాహితః ।
 విచార్య హృదయే భక్తిం కురుతే దేవతుష్టయే ॥ ౩౨॥
 సదా దేవపరో భూత్వా భజతేఽనన్యమానసః ।
 లోకానాం తత్ర సమ్భూయాద్రుచిర్వా హ్యరుచిః కదా ॥ ౩౩॥
 లోకా నిన్దన్తి తం భక్తముత్తమాశ్చ స్తువన్తి వా ।
 తాననాదృత్య దేవస్య ప్రీత్యర్థం భజతే సదా ॥ ౩౪॥
 స్వకీయే హృదయే సోఽపి విచార్య కురుతే సదా ।
 భక్తిం యాం తాం ప్రజానాతి దేవస్తస్య హృది స్థితః ॥ ౩౫॥
 యదా దైవస్య మార్గస్యాపమానం వా హ్యనాదరమ్ ।
 కుర్వన్తి తాన్ పరిత్యజ్య తదా భజతి సర్వదా ॥ ౩౬॥
 లోకానాం రుచిదం తస్య భజనం జాయతే కదా ।
 కదా తేషాం విరుద్ధం వా భక్త్యా తద్దేవతుష్టిదమ్ ॥ ౩౭॥
 (Page ఖం. ౯ అ. ౧౬ పాస ౫౫)
 అనేన విధినా దక్ష భజస్య గణనాయకమ్ ।
 గాణపతోఽన సన్దేహో భవిష్యసి పరాత్ పరః ॥ ౩౮॥
 పశ్చా చిత్తేషు యజ్ఞానం తద్విద్ధి విషయాత్మకమ్ ।
 తత్ర రుచివిహీనస్త్యం భజస్య గణనాయకమ్ ॥ ౩౯॥
 సదా గణేశ్వరే దక్ష రసోత్పత్తిః ప్రజాయతే ।
 చిత్తస్య నాన్యభావేషు యస్య భక్తః స ఉచ్యతే ॥ ౪౦॥

ఏతద్భక్తిరహస్యం తే కథితం భక్తిదాయకమ్ ।
 సమాసేన భజన్వైవ గణేశం బ్రహ్మనాయకమ్ ॥ ౪౧॥
 ఇమం యోగం నరో యస్తు శృణుయాచ్ఛావయేత్ పరమ్ ।
 యోగిభ్యో వాఽన్యజన్తుభ్యః స ఈప్సితమవాప్నుయాత్ ॥ ౪౨॥
 నానేన సదృశం కిञ్చిద్యోగదం శాస్త్రసమ్మతమ్ ।
 ఆస్య శ్రవణమాత్రేణ బ్రహ్మీభూతో భవేన్నరః ॥ ౪౩॥
 మహాపాపోపపాపేభ్యో ముచ్యతే పఠనాత్ కిల ।
 శ్రవణాదస్య యోగస్యాస్తే బ్రహ్మ ప్రాప్నుయాత్ పరమ్ ॥ ౪౪॥
 పుత్రపౌత్రాదిసంయుక్తో ధనధాన్యసమన్వితః ।
 ఆరోగ్యాదిసమాయుక్తో లభేదన్తే పరం పదమ్ ॥ ౪౫॥
 సకామకో లభేద్భోగాన్ పఠనాదస్య నిశ్చితమ్ ।
 అన్తే బ్రహ్మమయో భావీ శ్రవణాన్నాత్ర సంశయః ॥ ౪౬॥
 యోగగీతాం పఠేద్యస్తు నిష్కామః శృణుయాదథో ।
 స విఘ్నహీనతాం ప్రాప్య బ్రహ్మీభూతో భవిష్యతి ॥ ౪౭॥
 యోగగీతాం పఠేద్యస్తు స భవేత్ శాన్తిసంయుతః ।
 శృణుయాద్బ్రహ్మీభూతశ్చ జ్ఞానవాన్ స్థితిసంయుతః ॥ ౪౮॥
 కర్మనిష్ఠైరియం సేవ్యా తపోనిష్ఠైః ప్రజాపతే ।
 తత్తత్సద్ధిసమాయుక్తైరిహన్తే బ్రహ్మ చాప్యతే ॥ ౪౯॥
 నిత్యం పఠేదిమాం గీతాం స గణేశో ధరాతలే ।
 దర్శనాత్ పావనో నృణాం సర్వసిద్ధిప్రదాయకః ॥ ౫౦॥
 ఏకకాలం ద్వికాలం వా త్రికాలం యః పఠేదిమామ్ ।
 కృత్వాఽవశ్యం గణేశానం స భవేత్ సర్వదాయకః ॥ ౫౧॥
 శుక్లకృష్ణచతుర్థ్యోస్తు పేఠదేతాం నరోత్తమః ।
 స భుక్త్వా సకలాన్ భోగానన్తే బ్రహ్మ లభేత్ పరమ్ ॥ ౫౨॥
 అథవా శుక్లజాయాం స చతుర్థ్యాం భాద్రమాఘయోః ।
 జ్యేష్ఠే మాఘే చ కృష్ణాయాం పఠేదీప్సితమాప్నుయాత్ ॥ ౫౩॥
 అథవా గణరాజస్య తీర్థక్షేత్రాదికే గతః ।

పఠేదిమాం సుభావేన స ఈప్సితమవాప్పుయాత్ || ౫౪||

వేదశాస్త్రపురాణేషు యత్ సారం సముదాహృతమ్ |

యోగగీతామయం తుభ్యం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ || ౫౫||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

నవమే ఖణ్డే యోగచరితే ముద్గలదక్షసంవాదే యోగామృతార్థశాస్త్రే

చిత్తభూమినిరోధేన భక్తిరహస్యవర్ణనయోగో నామ షోడశోఽధ్యాయః || ౯.౧౬

|| ఇతి యోగగీతాసూపనిషత్సు సుగమాసు ద్వాదశోఽధ్యాయః || ౯(దత్తగీతా).౧౨

|| శ్రీగజాననార్పణమస్తు ||

|| గీతాశ్లోకసంఖ్యాయాః || ౯౯౮||

౯.౧౭ దక్షసిద్ధిప్రాప్తివర్ణనం నామ సప్తదశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

ముద్గల ఉవాచ |

ఏతత్త్రై కథితం సర్వం రహస్యం పరమం మయా |

గణేశస్య ప్రజానాథ సమాసేన శుభప్రదమ్ || ౧||

అతో భజ గణాధ్యక్షం సర్వేస్పితమవాప్సుసి |

మా శోకం కురు దక్ష త్వం యజ్ఞధ్వంసభవం పరమ్ || ౨||

సూత ఉవాచ |

ఏవముక్త్వా దదౌ తస్మై మన్తమేకాక్షరం పరమ్ |

విధియుక్తం విధానేన మునిర్దక్షాయ ముద్గలః || ౩||

తేన సమ్నాజితో యోగీ హ్యభవద్గన్తుముద్యతః |

తస్మిన్ కాలే గణాధ్యక్షః ప్రకటోఽభూచ్ఛుభప్రదః || ౪||

మూషకోపరిసంస్థం తం సిద్ధిబుద్ధిసమన్వితమ్ |

పాశాఙ్కుశరదైర్యుక్తమభయం ధారకం ప్రభుమ్ || ౫||

గజాస్యం రక్తవస్త్రైః సఞ్చాదితం భూషణైర్యుతమ్ |

నాభిశేషం గణైర్యుక్తం ప్రమోదాద్యైః సునేవితమ్ || ౬||

త్రినేత్రమేకదంతం చ మహాకుక్షిం పరాత్పరమ్ |

దృష్ట్వా సమాగతం దక్షో ముద్గలో హర్షితోఽభవత్ || ౭||

ఉత్థాయ సర్వసంయుక్తో ననామ ద్విరదాననమ్ ।
 దక్షశ్చ ముద్గలో విప్రో దణ్డవత్ పృథివీతలే ॥ ౮॥
 తతోఽతిహర్షసంయుక్తో దక్షస్తం ప్రజగాద హా ।
 గణేశం భక్తిసంయుక్తః సరోమాఞ్శోఽశ్రుసంయుతః ॥ ౯॥
 దక్ష ఉవాచ ।
 ధన్యోఽహం సర్వభావైశ్చ దర్శనాత్తే గజానన ।
 వేదాంతాగోచరోఽసి త్వం బ్రహ్మరూపః సమాగతః ॥ ౧౦॥
 ధన్యోఽయం ముద్గలో యోగీ పురాణం ధన్యముత్తమమ్ ।
 మౌద్గలం యేన విఘ్నేశో మయా ప్రాప్తః పరాత్పరః ॥ ౧౧॥
 ముద్గలేన సమాఖ్యాతం భక్త్యాధీనో గజాననః ।
 తదద్య సత్యరూపం యన్ మయా జ్ఞాతం ప్రమాణతః ॥ ౧౨॥
 ముద్గలస్యైవ భక్త్యా త్వం మోహితః సహసాఽఽగతః ।
 త్వత్తః శ్రేష్ఠో గణేశాన ముద్గలో నాత్ర సంశయః ॥ ౧౩॥
 ఏవం ప్రవదతస్తస్య దక్షస్యాసీన్ మహాత్మనః ।
 భక్తే రసః సముత్పన్నో ననర్త స హి విహ్వలః ॥ ౧౪॥
 భ్రాన్తస్తన్న స్మ జానాతి కృత్యం విఘ్నేశ్వరాయ సః ।
 జయ హేరమ్భ విఘ్నేశ గణేశ మూషకధ్వజ ॥ ౧౫॥
 గజానన పరేశాన జయ లమ్బోదర ప్రభో ।
 ఉచ్చరన్ సాస్త్రనేత్రశ్చ దేహతీత ఇవాఽభవత్ ॥ ౧౬॥
 ఏతస్మిన్నున్తరే సర్వే సమాజగ్ముః సురేశ్వరాః ।
 శివవిష్ణుముఖాస్తత్రాగతం జ్ఞాత్వా గజాననమ్ ॥ ౧౭॥
 మునయో భృగుముఖ్యాశ్చ నారదాద్యాః సురర్షయః ।
 శుకాద్యాః సనకాద్యాశ్చ కపిలాద్యా మహామునే ॥ ౧౮॥
 వసవః సాధ్యరుద్రాశ్చ గన్ధర్వాపురసస్తథా ।
 అశ్వినౌ శేషముఖ్యాశ్చ నాగాః పర్వతనాయకాః ॥ ౧౯॥
 సిద్ధాశ్చారణముఖ్యాద్యా అసురా ధర్మపాలకాః ।
 విద్యాధరాః కామదుధా గావో విప్రా అనేకశః ॥ ౨౦॥

ప్రణేముర్గణరాజం తే హర్షయుక్తాః ప్రతుష్టువుః ।

భక్తియుక్తా విశేషేణాత్మానం ధన్యం చ మేనిరే ॥ ౨౧॥

తతః స ముద్గలో యోగీ విస్మితః ప్రబభూవ హ ।

పురాణశ్రవణస్యైతత్ దృష్ట్వా ఫలమనన్తకమ్ ॥ ౨౨॥

బోధయామాస దక్షం స తతో దక్షోఽతిహర్షితః ।

హర్షం నియమ్య విఘ్నేశం యథావిధి పుపూజ హ ॥ ౨౩॥

తతో దేవేశ్వరాన్ దేవాన్ విప్రాదీన్ యోగిముఖ్యకాన్ ।

పూజయిత్వా పునః సోఽపి ప్రణనామ గజాననమ్ ॥ ౨౪॥

సాశ్రునేత్రః ప్రతుష్టావ భక్తినమ్రాత్మకన్ధరః ।

అను తం దేవవిప్రాద్యాస్తుష్టువున్తం పరేశ్వరమ్ ॥ ౨౫॥

సదేవర్దిర్దక్ష ఉవాచ ।

నమస్తే గణేశాయ సర్వాత్మనే తే సదా భక్తిమోహేన మోహాత్మకాయ ।

(Page ఖం. ౯ అ. ౧౭ పాన ౫౭)

మహేశాదిదేవైః శుకాద్వైః స్తుతాయ హ్యయోగాయ సంయోగధారిన్నమస్తే ॥ ౨౬॥

గజాననాయ వై తుభ్యం నమః పరశుపాణయే ।

గదాధరాయ శఙ్ఖం వై ధారిణే తే నమో నమః ॥ ౨౭॥

విఘ్నేశాయ పరేశాయ మహావిఘ్నవిదారిణే ।

అనాథాయ సనాథాయ హేరమ్బాయ నమో నమః ॥ ౨౮॥

నమో నమస్తేఽస్తు మహోదరాయ స్వభక్తసంరక్షణతత్పరాయ ।

అభక్తకామాన్ వినిహన్తుకాయ సదా సుశాన్తిప్రద తే నమో వై ॥ ౨౯॥

బ్రహ్మేశాయ నమస్తుభ్యం సదా స్వానన్దవాసినే ।

సిద్ధిబుద్ధివరాయైవ మూషకధ్వజినే నమః ॥ ౩౦॥

దైత్యమన్తకధారాయ దితిపుత్రాయ తే నమః ।

కణ్ఠాధో దేవకాయాయ నమో సురసురాయ తే ॥ ౩౧॥

యోగాయ సర్వాత్మకసర్వపూజ్య మాయావినాం మోహకరాయ తుభ్యమ్ ।

మాయాప్రచాలాయ సుసిద్ధిదాయ ధర్మస్థపాలాయ తు శూలపాణే ॥ ౩౨॥

అనన్తలీలయా నాథ స్వయం ఖేలసి మాయయా ।

తత్ర కిం వర్ణయామ్యేవాఽతో బ్రవీమి నమో నమః ॥ 33 ॥

సదా యోగస్వరూపాయ భక్తిభావప్రదాయ తే ।
భక్తిప్రియాయ పూర్ణాయ భక్తవత్సల తే నమః ॥ 3౪ ॥

ప్రసీద పాహి విఘ్నేశ దాసం తే భక్తిలాలసమ్ ।
మాం ముద్గలస్య శిష్యం వై భక్తరాజస్య మానద ॥ 3౫ ॥

ఏవముక్త్వా గణేశానం ప్రణనామ ప్రజాపతిః ।
అను తం దేవవిప్రాద్యాః ప్రణేముస్తం పరాత్పరమ్ ॥ 3౬ ॥

తముత్థాప్య గణాధీశో జగాద వచ ఉత్తమమ్ ।
దక్షం ముద్గలమాలోక్య స్వభక్తం భక్తపాలకః ॥ 3౭ ॥

శ్రీగణేశ ఉవాచ ।

వరాన్ వృణు ప్రజానాథ దాస్యే తే తుష్టిమాగతః ।
శ్రవణేన పురాణస్య స్తోత్రేణ మనసీప్సితాన్ ॥ 3౮ ॥

త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం భుక్తిముక్తిప్రదం భవేత్ ।
యం యమిచ్ఛతి తం తం వై దాస్యామి స్తోత్రపాఠతః ॥ 3౯ ॥

బ్రహ్మప్రదం సుశాస్తేశ్చ దాయకం భక్తివర్ధనమ్ ।
భవిష్యతి మహాప్రాజ్ఞ పరం మత్ప్రియవర్ధనమ్ ॥ ౪౦ ॥

గణేశవచనం శ్రుత్వా దక్షో హర్షసమన్వితః ।
ప్రణమ్య తం జగాదాఽథ భక్తీనమ్రాత్మకన్ధరః ॥ ౪౧ ॥

దక్ష ఉవాచ ।

వరదోఽసి గణాధ్యక్ష తదా తే భక్తిముత్తమామ్ ।
దేహి మే యచ్ఛ కృత్యం తదాదిశేః కరవాణి కిమ్ ॥ ౪౨ ॥

తచ్చుత్వా గణనాథస్తం జగాద వచ ఉత్తమమ్ ।
జ్ఞాత్వా భక్తిప్రియం దక్షం హృష్టరోమా మహామునే ॥ ౪3 ॥

శ్రీగణేశ ఉవాచ ।

మదీయాం భక్తిమత్యస్తం కరిష్యసి మహామతే ।
దక్షాఽద్యప్రభృతి ప్రాజ్ఞో భవిష్యసి యథార్థగః ॥ ౪౪ ॥

యజ్ఞం కురు మహేశేన మయా ధ్వస్తం సమన్వితః ।
కించోత్ కృష్టం ప్రదత్తం తే శాపైః శైవైః సుఖీ భవ ॥ ౪౫ ॥

యోగశాన్తియుతో నిత్యం మాం భజిష్యసి సర్వదా ।
 సర్వమాన్యః సర్వముఖోఽభవిష్యసి ప్రజాపతిః ॥ ౪౬॥
 ఏవముక్త్యా గణేశానో విరరామ చ శౌనక ।
 దక్షో హృష్టమనా భూత్వా స చక్రే యజ్ఞముత్తమమ్ ॥ ౪౭॥
 సమ్పూజ్యాదౌ గణాధ్యక్షం తతః శమ్భుముఖాన్ సురాన్ ।
 మునీన్నాగాదికాన్ సర్వాన్ విససర్జ సుహర్షితః ॥ ౪౮॥
 తతో ముద్గలవిప్రేశం పూజయన్ భక్తిసంయుతః ।
 ఉవాచ తం సరోమాఞ్శ్చ దక్షో దక్షగణాగ్రణీః ॥ ౪౯॥
 దక్ష ఉవాచ ।
 కిం దదామి మహాయోగిన్ శిష్యోఽహం తే నమామ్యతః ।
 శరీరం పాదపద్మే తే సమర్పితమిదం ప్రభో ॥ ౫౦॥
 తతో దక్షం సమానస్ద్య ముద్గలః ప్రయయా మునే ।
 స్వాశ్రమం గాణపత్యైః సంసేవితం గణపప్రియః ॥ ౫౧॥
 ఇదం దక్షస్య మాహాత్మ్యం కథితం తే సమాసతః ।
 ముద్గలస్య తథా శ్రేష్ఠం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౫౨॥
 పురాణం మౌద్గలం పూర్ణం కథితం యోగభావితమ్ ।
 సర్వమాన్యం విశేషేణ సర్వసంశయనాశనమ్ ॥ ౫౩॥
 పురాణశ్రవణస్యాపి ఫలం ప్రోక్తం మయా పరమ్ ।
 శ్రవణేన ప్రజానాథో దక్షో దక్షో బభూవ హ ॥ ౫౪॥
 అధునాఽహం గమిష్యామి స్వాశ్రమం విప్రనాయక ।
 త్వదాజ్ఞాయా వద స్వామిన్ కిం కరోమి హితం పునః ॥ ౫౫॥
 ॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 నవమే ఖణ్డే యోగచరితే దక్షసిద్ధిప్రాప్తివర్ణనం నామ సప్తదశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౧౭

౯.౧౮ గణేశస్వరూపక్రమవర్ణనం నామ అష్టాదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

శౌనక ఉవాచ ।

ధన్వోఽసి సూత సర్వేభ్యో భవాన్ జ్ఞానాధికో మతః ।

సమస్త్రిభువనే వైవ సంశయానాం వినాశకః ॥ ౧॥

సర్వసంశయహీనోఽహం ధన్యశ్చాద్య త్వయా కృతః ।
అధునా కృతకృత్యశ్చ జాతో మునిసమన్వితః ॥ ౨॥

న ముద్గలసమం కిఞ్చిన్ మయా జ్ఞాతం పరాత్పరమ్ ।
తేనోక్తం మౌద్గలం సూత ముద్గలేన సదృక్ పరమ్ ॥ ౩॥

వేదశాస్త్రపురాణానాం నానామతనికృష్టనమ్ ।
మౌద్గలం ముద్గలాకారం సర్వసారప్రకాశకమ్ ॥ ౪॥

త్రైలోక్యే ముద్గలో యోగీ మాన్యః సర్వైః ప్రకీర్తితః ।
సర్వాభిమానహీనత్వాద్యథార్థకరణాత్ కిల ॥ ౫॥

ముద్గలేన కృతం యద్వై పురాణం ముద్గలాకృతి ।
తస్యాపమానభావేన నారకీ జాయతే నరః ॥ ౬॥

యామా ముద్గరహస్తాస్తం మారయిష్యన్తి నిశ్చితమ్ ।
న వక్తా కుత్ర యోగీన్ద్రో ముద్గలేన సదృక్ భవేత్ ॥ ౭॥

న భూతో నాధునా కుత్ర వర్తతే సూత నిశ్చితమ్ ।
నిరంహకారసంయుక్తం భాషణం ముద్గలస్య చ ॥ ౮॥

పురాణాని చ సర్వాణి స్వస్వబ్రహ్మపరాణి వై ।
అభిమానేన సఙ్గోప్య స్వదోషం ప్రవదన్తి హి ॥ ౯॥

యథార్థభాషణం సర్వం పురాణానాం న సంశయః ।
మునీనాం దేవతాదీనాం స్థితస్తత్రాప్యహం కిల ॥ ౧౦॥

తేన భిన్నమతాదీనాం ప్రకాశస్తేషు జాయతే ।
మౌద్గలం సర్వమాన్యం వై నిరహంకారభావతః ॥ ౧౧॥

అభిమానో మహాఘోరో హ్యజేయో దేవయోగిభిః ।
ముద్గలేన సమాచూర్ష్య కృతో జీవవివర్జితః ॥ ౧౨॥

అతోఽయం ముద్గలః ప్రోక్త ఏక ఏవ మహర్షిభిః ।
తత్ర చిత్రం న వై సూత సర్వమాన్యం వదేత్ పరమ్ ॥ ౧౩॥

అహో గణేశహస్తస్థో ముద్గలః పతితో భువి ।
సరాకారస్వరూపేణాఙ్గిరసేన ప్రపాలితః ॥ ౧౪॥

స ఏవ ముద్గలో యోగీ యోగరూపప్రకాశకః ।
 తత్ర కిం చిత్తకం మన్యేఽభిమానైర్వర్జితాత్మకమ్ ॥ ౧౫॥
 ముద్గలస్య చ దక్షస్య సంవాదేన యుతం పరమ్ ।
 పురాణం చాఙ్గిరఃప్రోక్తం శ్రుతం శాన్తిప్రదం మయా ॥ ౧౬॥
 అధునా వద నూత త్వం పురాణస్య ప్రవిస్తరాత్ ।
 (Page ఖం. ౯ అ. ౧౮ పాస ౫౯)
 మాహాత్మ్యం శ్రవణం చాస్య కీదృశం క్రియతే జనైః ॥ ౧౭॥
 విధినా కేన కర్తవ్యం శ్రవణం కైః పురా కృతమ్ ।
 కే కే సిద్ధియుతా జాతాః శ్రవణాదస్య మానద ॥ ౧౮॥
 పారాయణం పురాణస్య కర్తవ్యం కీదృశైః పరమ్ ।
 శ్రవణం భిన్నఖణ్డస్య కైః కృతం తద్వదస్వ మే ॥ ౧౯॥
 గణేశస్య పురాణాని చత్వారి కథితాని తు ।
 తేషాం శ్రవణమాశ్రేణ ఫలం కిం ను లభేత్ సమమ్ ॥ ౨౦॥
 అథవా భిన్నభావాఖ్యం ఫలం భవతి తద్వద ।
 యేన సంశయహీనా వై భజిష్యామో గజాననమ్ ॥ ౨౧॥
 నూత ఉవాచ ।
 ఏకవింశతిభేదైః స గణేశో బ్రహ్మనాయకః ।
 క్రీడతి ప్రణవాకారో బ్రహ్మజ్ఞస్థే పురాణకే ॥ ౨౨॥
 బ్రాహ్మే ద్వాదశభేదైః స క్రీడతే బుద్ధిచాలకః ।
 నిర్గుణః సగుణాధారః ప్రణవస్య ప్రచాలకః ॥ ౨౩॥
 గాణేశే మూర్తిమాన్ ముఖ్యః క్రీడతి ద్వస్త్వభావతః ।
 బుద్ధిస్థః ప్రణవస్థః స తయోర్యోగాత్మకా కృతిః ॥ ౨౪॥
 ప్రణవాత్మకభావస్యోపాసనాకాణ్డ ఉచ్యతే ।
 హృది ఖేలకరస్యైవ క్రీడాకాణ్డః ప్రకీర్తితః ॥ ౨౫॥
 మౌద్గలేఽష్టవిధః సోఽపి వర్ణితో యోగధారకః ।
 సంయోగాయోగయోర్యోగాకారః పూర్ణః సుశాన్తిగః ॥ ౨౬॥
 తేషాం ఫలం ప్రవక్ష్యామి గణేశజ్ఞానకారకమ్ ।
 తచ్చుత్వా మునయః సర్వే సంశయేన వివర్జితాః ॥ ౨౭॥

త్రిగుణమయకాయాశ్చ దేవాః పఞ్చ ప్రకీర్తితాః ।
 బ్రహ్మ విష్ణుః శివః సూర్యః శక్తిః సర్వత్ర పఠ్యతే ॥ ౨౮॥
 అపూజ్యో విధిరేకే తు వదన్తే శాస్త్రసమ్మతౌ ।
 మధ్యస్థా యే నరా విప్ర బ్రహ్మణో లోకగామినః ॥ ౨౯॥
 చతుర్థాం భజనే సక్తాః శివాదీనాం నరాదయః ।
 యే తే తేషాం తు లోకేషు భక్త్యా గచ్ఛన్తి సంయుతాః ॥ ౩౦॥
 సగుణోపాసకా యేఽత్ర శివాదీనాం గుణాత్మనామ్ ।
 తే తేషాం లోకమాసాద్య భుజ్జితే భోగకాన్ పరాన్ ॥ ౩౧॥
 పునః పతన్తి భూమౌ తే జన్మ భాగ్యసమన్వితాః ।
 భవన్తి కృపయా తేషాం ప్రణవే రుచిసంయుతాః ॥ ౩౨॥
 తతస్తే ప్రణవాకారం భజన్తే గణరాజకమ్ ।
 బ్రహ్మప్రాప్త్యర్థమానన్దాద్యత్నవన్తో న సంశయః ॥ ౩౩॥
 తతస్తత్కృపయా యుక్తా భవన్తి జ్ఞానసంయుతాః ।
 త్యక్త్వా ప్రణవసంస్థం తే భజన్తే బుద్ధిధారకమ్ ॥ ౩౪॥
 హృద్ది బుద్ధిపతిం పూర్ణం భజన్తే యత్నసంయుతాః ।
 శమే దమే పరా నిత్యం నానాభావైర్వివర్జితమ్ ॥ ౩౫॥
 బుద్ధిస్థం తం సమారాధ్య తత్కృపాయుక్తచేతసః ।
 భజన్తే గణనాథం వై శుణ్డాదణ్డవిరాజితమ్ ॥ ౩౬॥
 ఏకనిష్ఠస్వభావేన తత్పరా నిత్యమాదరాత్ ।
 యోగప్రాప్త్యర్థమానన్దాచ్ఛమదమపరాయణాః ॥ ౩౭॥
 గణేశోపాసనాయుక్తా మస్త్రధ్యానపరాయణాః ।
 గాణపత్వాభిమానస్య ధారకాః సమ్భవన్తి తే ॥ ౩౮॥
 న గణేశాత్ పరం భావం మానయన్తి కదాచన ।
 వేదశాస్త్రపురాణేషు విచార్య మనుజోత్తమాః ॥ ౩౯॥
 తతస్తస్య కృపాయోగాన్ మౌద్గలస్థం భజన్తి తే ।
 యోగశాన్తిపరా భూత్వా యోగీశాః సమ్భవన్తి వై ॥ ౪౦॥
 ఏవం క్రమేణ విప్రేన్ద్ర భవన్తి గణపప్రియాః ।

విభిన్నఫలసంయుక్తాః పురాణోపాసకా మతాః ॥ ౪౧॥

ప్రణవోపాసకా యే వై పరం తే దేహధారిణమ్ ।

సర్వసామాన్యభావేన మానయన్తి గజాననమ్ ॥ ౪౨॥

సత్యం ప్రణవరూపం యత్తత్ర దేహధరః కథమ్ ।

తిష్ఠేత్తు గణనాథోఽవయవాదిభిరయం యుతః ॥ ౪౩॥

సర్వమోఙ్కార ఏవేదం న భిన్నం తత్ర వర్తతే ।

ఆనేన విధినా తేషాం భజనం తస్య జాయతే ॥ ౪౪॥

తతః పరం బుద్ధిసంస్థం యే భజన్తి మహామునే ।

గణేశానం సర్వసమం భావయన్తి న సంశయః ॥ ౪౫॥

బుద్ధేః పరం బుద్ధిసంస్థం బుద్ధేః ప్రాకాశ్యదాయకమ్ ।

బ్రహ్మ తత్ర కుతో భాతి ప్రణవో హ్యర్థసంయుతః ॥ ౪౬॥

మనోవాణీవిహీనం యద్బ్రహ్మ బ్రహ్మణిగం పరమ్ ।

గణేశ్వరోఽన్యే తు తత్ర తిష్ఠన్తి భ్రాన్తిజాః కుతః ॥ ౪౭॥

ఏవం భజన్తి విఘ్నేశం పరం ప్రణవవర్జితమ్ ।

బ్రాహ్మే పురాణే సంస్థం తే జానీహి మునిసత్తమ ॥ ౪౮॥

తతః పరం గణేశానం గాణేశస్థం భజన్తి యే ।

గణేశార్ధరహస్యం తే జ్ఞాత్వా విశ్వాససంయుతాః ॥ ౪౯॥

ప్రణవః ప్రణవాకారో గణేశః సగుణః స్మృతః ।

ఓఙ్కారవర్జితోఽయం తు బుద్ధిస్థో నిర్గుణః స్మృతః ॥ ౫౦॥

ప్రణవో బుద్ధిసంస్థస్తు తత్పరో బ్రహ్మదో భవేత్ ।

తయోః ప్రీత్యర్థమానన్దార్దేహధారీ బభూవ హ ॥ ౫౧॥

గకారః ప్రణవాకారో ణకారో బుద్ధిచాలకః ।

తయోః స్వామీ గణేశోఽయం గజవక్త్రాదిచిహ్నితః ॥ ౫౨॥

గాణపత్యస్యభావేన భజన్తే తం నిరన్తరమ్ ।

ఏకనిష్ఠతయా భక్త్యా భవన్తే విప్రయోగినః ॥ ౫౩॥

తతస్నే మార్గలే పూర్ణం నేవన్తే భక్తిసంయుతాః ।

త్రయాణాం ద్యోతకం పూర్ణం తేషాం యోగే గజాననమ్ ॥ ౫౪॥

యోగరూపో గణేశోఽయం త్రిరూపధారకోఽభవత్ |
కార్యార్థం ఖేలసంయుక్తో మాయాభ్యాం నాత్ర సంశయః || ౫౫||
ప్రణవో జగదాకారశ్చిదాకారో హి ధీస్థితః |
తయోరాత్మా తతశ్చాయం గజవక్త్రాదిచిహ్నితః || ౫౬||
ఏవం జ్ఞాత్వా గణేశానం భజన్తే త్రిషు సంస్థితమ్ |
మౌద్గలస్థో సదా విప్ర యోగజ్ఞా యోగరూపిణమ్ || ౫౭||
తత్ర తే భజనం ముఖ్యం పశ్చాదా కథయామ్యహమ్ |
యేన భక్త్యేస్థృ భూపస్త్యం భవిష్యసి మహామతే || ౫౮||
మూర్తిసంస్థం గణేశానం భజేత్ పూజాదిమార్గతః |
మస్త్రస్తవనకాద్యైశ్చ దేహధారిసుఖప్రదైః || ౫౯||
ప్రణవం జగదాకారం తత్ర జీవమయం ప్రభుమ్ |
భజేత్ సర్వత్ర సంస్థం తం సర్వేషాం హితమాచరన్ || ౬౦||
కస్యచిత్త్యశుభం విప్ర న కుర్యాత్ స నరోత్తమః |
అనేన విధినా సోఽపి తోషయేద్ గణనాయకమ్ || ౬౧||
ద్వస్త్యభావం సమాలోక్య సాక్షివద్భావవరితః |
బుద్ధిస్థం తోషయేత్ దేవం విఘ్నేశం భక్తివత్సలమ్ || ౬౨||
ధర్మాధర్మాదికం సర్వం భ్రమం త్యక్త్వా మహామతిః |
బుద్ధిభావం పరిత్యజ్య నిఃసంకః స భవేత్ సదా || ౬౩||
నాహం కర్తా కారయితా న దేహస్థో న నిశ్చితమ్ |
న బుద్ధిస్థోఽహమానన్దాద్భ్రహ్మాఽహం నిర్మలః సదా || ౬౪||
నిర్లిప్తలిప్తహీనా యా భక్తిః సా పరికీర్తితా |
తయా గణేశ్వరః ప్రీతో భవేదాత్మా సదాఽమలః || ౬౫||
న గణేశాదహం భిన్నో దేహధర్మః ప్రవర్తతే |
గణేశభక్తిసంయుక్తో మౌద్గలస్థో భజేత్ పరమ్ || ౬౬||
స్వయం గణేశ్వరో భూత్వా త్రివిధస్థం గజాననమ్ |
త్రిభిర్మూర్తైర్భజేన్నిత్యం శాన్త్యా భక్తిసమన్వితః || ౬౭||
త్రయాణాం యోగభావే యో గణేశస్త్రివిధో మతః |

స్వయం త్రివిధకం పశ్యన్ భజేచ్ఛానన్యచేతసః ॥ ౬౮ ॥

త్రిభిర్భాషైః సమాయుక్తో భజేద్యోగీ మహాయశాః ।

గణేశం గణపాకారో మౌద్గలజ్ఞో విచక్షణః ॥ ౬౯ ॥

ఏవం గణేశ్వరస్వైవ భజనం కురు మానద ।

తేన యోగీన్ద్రవన్ద్యత్త్వం గాణపతోశ్చ భవిష్యసి ॥ ౭౦ ॥

ఆదౌ దేహధరాన్ శమ్భుముఖ్యాన్ సంసేవ్య వై నరః ।

తతో జీవస్వరూపస్థాన్ ప్రణవాకృతిధారకాన్ ॥ ౭౧ ॥

తతో బుద్ధిగతాన్ విప్ర తతో భక్తిం లభేత్ పరామ్ ।

గణేశం దేహగం సోఽపి సేవతేఽనన్యభావతః ॥ ౭౨ ॥

తతో మౌద్గలకం జ్ఞాత్వా యోగీ యోగపరాయణః ।

భజతే త్రివిధే సంస్థం గణేశం గణపప్రియః ॥ ౭౩ ॥

ఏతత్తే కథితం సర్వం భజనం గణపస్య చ ।

స్వరూపం త్రివిధం పూర్ణం త్రిమార్గద్యోతనం మునే ॥ ౭౪ ॥

శౌనక ఉవాచ ।

అష్టాదశ పురాణాని కథితాని విశేషతః ।

అన్యాయస్యపపురాణాని వ్యాసేనామితబుద్ధినా ॥ ౭౫ ॥

యథా వేదాస్తథా సూత ఉపవేదాః ప్రకీర్తితాః ।

నహి వేదసమా విప్రైర్మన్యన్తే వై విశేషతః ॥ ౭౬ ॥

తథైవోపపురాణాని తేషు గాణేశ్వరం పరమ్ ।

మౌద్గలం కథితం విప్రైః కథం తత్రాధికం భవేత్ ॥ ౭౭ ॥

సూత ఉవాచ ।

యథా దేవపతిః ప్రోక్త ఇన్ద్రః సర్వత్ర విప్రపైః ।

ఉపేన్ద్రో విష్ణురాద్యో వై కథ్యతే చ వినాయకః ॥ ౭౮ ॥

ఇన్ద్రాదధికభావేన మతౌ విష్ణువినాయకౌ ।

తథైవోపపురాణాని బ్రహ్మసాయుజ్యదాని తు ॥ ౭౯ ॥

ఆదౌ శ్రుత్వా పురాణాని తతః సాధనసంయుతః ।

సాధయిత్వా భవేద్విప్ర పాత్రం చోపపురాణకే ॥ ౮౦ ॥

ఏవం జానీహి సర్వత్ర పురాణేషు విశేషతః ।

వేదోపవేదవచ్చాత్ర వైవ బ్రహ్మవినిశ్చయాత్ || ౮౧||

మోహనార్థం జనానాం వై భ్రాన్తిభావప్రకాశనాత్ |

గణేశస్య స్వరూపం యద్వర్ణ్యతే గూఢకం పరమ్ || ౮౨||

అతో గణేశ్వరస్యైవ మతా భక్తిః సుదుర్లభా |

పూర్ణపుణ్యబలేనాఢ్యైర్లభ్యతే యోగిభిః పరా || ౮౩||

మౌద్గలేన గణేశస్య స్వరూపం జ్ఞాయతే జన్యైః |

పరిపూర్ణం న సన్దేహోఽన్యథా భ్రాన్తిర్భవిష్యతి || ౮౪||

|| ఓం తత్సదీతి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

యోగామతార్థశాస్త్రే నవమే ఖణ్డే దక్షముద్గలసంవాదే

గణేశస్వరూపక్రమవర్ణనం నామ అష్టాదశోఽధ్యాయః || ౯.౧౮

౯.౧౯ పురాణశ్రవణాదివిధివర్ణనం నామ ఏకోనవింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

సూత ఉవాచ |

శుచిః స్వధర్మనిష్ఠః స ఏకభుక్తపరాయణః |

బ్రహ్మచర్యసమాయుక్తో రాత్రౌ సుప్యాత్తథా భువి || ౧||

అన్యతాదికమేవం సన్త్యజేత్ సర్వం సమాహితః |

హవిష్యాన్నం చ భుక్త్వా తు శ్శృణుయాదిదముత్తమమ్ || ౨||

గణేశసన్నిధానే వై వనే వా స్వగృహే స్థితః |

శ్శృణుయాన్ మౌద్గలం పూర్ణం యోగభక్తిపరాయణః || ౩||

అథవా కామనాయుక్తో నిఃకామో వా భవేన్నరః |

శ్శృణుయాన్నియమే సంస్థః స సద్యశ్చ ఫలం లభేత్ || ౪||

యత్ర వక్తా భవేదస్య తత్ర గత్వా మహామతిః |

శ్శృణుయాదథవా విప్ర పురాణమిదముత్తమమ్ || ౫||

బ్రాహ్మణః క్షత్రియో వాఽపి వైశ్యో వా శ్శృణుయాదిదమ్ |

శూద్రశ్చేత్ బ్రాహ్మణం కఞ్చేత్ పురస్కృత్య సమాహితః || ౬||

భార్యశుక్లప్రతిపదమారభ్య చ చతుర్దినమ్ |

పారాయణం మౌద్గలస్య శ్రోతవ్యం తైరుపోషితైః || ౭||

మాఘసంజ్ఞే తథా మాసే తథా జ్యేష్ఠే ప్రకీర్తితమ్ ।
 పారాయణం మౌద్గలస్య శ్రోతవ్యం సర్వసిద్ధయే ॥ ౮॥
 అథవా భాద్రమాసస్య ప్రతిపత్తః సమారభేత్ ।
 ఆశ్విన్యాం పూర్ణిమాయాం తత్ పురాణం చ సమాపయేత్ ॥ ౯॥
 ఏవం మాఘే తయా జ్యేష్ఠే సార్ధమాసైకమానతః ।
 శ్రోతవ్యం మౌద్గలం పూర్ణం సర్వభావపరాయణైః ॥ ౧౦॥
 అథవా భాద్రమాసే చ ప్రతిపత్తః సమారభేత్ ।
 పురాణం మౌద్గలం విప్ర శ్శృణుయాద్వర్షమాత్రతః ॥ ౧౧॥
 పునర్భాద్రపదం ప్రాప్య చైకభుక్తపరాయణః ।
 ప్రతిపద్యాం నిరాహారో భవేద్యావచ్చతుర్థికా ॥ ౧౨॥
 పఞ్చమ్యాం మౌద్గలం పూర్ణం సమాపయతు తన్నరః ।
 ఏవం శ్రుత్వా ఫలం సద్యో లభేదీప్సితమజ్ఞానా ॥ ౧౩॥
 విధిం తత్ర ప్రవక్ష్యామి మణ్డపం కారయేన్నరః ।
 తోరణాదిసమాయుక్తం నానాశోభాసమన్వితమ్ ॥ ౧౪॥
 ఆదౌ గణేశ్వరం తత్ర పూజయేత్ పుస్తకం తతః ।
 తతో ముద్గలవిప్రేన్ద్రం శుకం యోగవిశారదమ్ ॥ ౧౫॥
 పఠతే మౌద్గలం తత్ర సంస్థితౌ శుకముద్గలా ।
 తతః పౌరాణికం శాస్త్రం పూజయేద్భావసంయుతః ॥ ౧౬॥
 తతః శ్రోతృగణాన్ పూజ్య ప్రార్థయేత్ స్నేహసంయుతః ।
 పౌరాణికం తతః పుణ్యం శ్శృణుయాదిదముత్తమమ్ ॥ ౧౭॥
 అర్ధేన సంయుతం సర్వం మౌద్గలం శ్శృణుయాన్నరః ।
 సర్వార్థనిపుణస్తేన సర్వసిద్ధియుతో భవేత్ ॥ ౧౮॥
 యదా చతుర్దినైః శ్రావ్యం తదార్థపరివర్జితమ్ ।
 పారాయణం సమాఖ్యాతం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౧౯॥
 నిత్యముత్సవసంయుక్తో భవేద్ధర్మపరాయణః ।
 నానాదానరతో భూత్వా బ్రాహ్మణాదీంశ్చ భోజయేత్ ॥ ౨౦॥
 గణేశప్రీతయే సర్వం కుర్యాద్ధీమాన్నిరస్తరమ్ ।

విదిత్వా ధన్యమాత్మానం శృణుయాదిదముత్తమమ్ || ౨౧||

అన్తే గణేశ్వరం సోఽపి పురాణం పూజయేత్ పరైః |

రాజోపచారకాద్యైస్తు భక్తిభావసమన్వితః || ౨౨||

తతః పౌరాణికం పూజ్య తోషయేత్తం ధనాదిభిః |

రత్నాద్యైర్వర్షసంయుక్తః ప్రార్థయేన్నమ్రకన్ధరః || ౨౩||

తారితోఽహం త్వయా నాథ పురాణశ్రావకేన వై |

అధునా కృతకృత్యోఽహం జాతస్తే పాదదర్శనాత్ || ౨౪||

ఏవం ప్రార్థ్య నమస్కృత్య తతః సర్వాన్ సమాగతాన్ |

దక్షిణాద్యైః సమాతోష్య తతస్తం స విసర్జయేత్ || ౨౫||

పౌరాణికం తతో భూయః సమాసీయ మహాయశాః |

(Page ఖం. ౯ అ. ౨౦ పాన ౬౩)

శ్రోత్యానన్యాన్ ద్విజాదీంశ్చ భోజయేన్ మోదకాదిభిః || ౨౬||

తతస్తాన్ స నమస్కృత్య పారణం యః సమాచరేత్ |

ఏవమిప్పితకం ప్రాప్యేహస్తే బ్రహ్మమయో భవేత్ || ౨౭||

అథవా మౌద్గలం విప్ర శృణుయాన్నిత్యమాదరాత్ |

యథేచ్ఛయా సమాయుక్తః స్వేచ్ఛాభోజనకారకః || ౨౮||

బ్రహ్మచర్యాదిహీనః స భక్తిభావసమన్వితః |

గణేశప్రీతయే హర్షాత్ సర్వసిద్ధిం లభేత్ పరామ్ || ౨౯||

అకించునోఽపి విప్రేశ శృణుయాద్భక్తిసంయుతః |

యథాశక్తివిధానేన స పూజాదికమాచరేత్ || ౩౦||

శమిమన్దారదూర్వాద్యైర్వరథవా యః సమర్చయేత్ |

ఫలం సర్వం లభేత్ సోఽపి పూజాదానాదిజం పరమ్ || ౩౧||

యాదృశో విభవః స్వస్య తాదృశం స సమాచరేత్ |

తేన విఘ్నేశ్వరః ప్రీతో భవేత్ సర్వప్రదాయకః || ౩౨||

శ్లోకార్థం శ్లోకపాదం వా పదం శ్లోకస్థమేవ వా |

శృణుయాన్మౌద్గలస్యాపి స ధన్యో నాత్ర సంశయః || ౩౩||

కిం పునః శ్రద్ధయా యుక్తః పురాణం శృణుయాత్ పరమ్ |

సమూర్ణం తస్య విప్రేక సఫలం జననం భవేత్ || 3౪||

నిత్యం యః శృణుయాద్భక్త్యా సర్వమాప్య స విప్రప |
దర్శనాత్ సర్వజన్తానాం తారకో భవతి ప్రభుః || 3౫||

యథా గణేశ్వరో దేవస్తథాఽసౌ నాత్ర సంశయః |
బ్రహ్మీభూత ఇవ ప్రాజ్ఞస్త్విష్టేద్వై భూమిమణ్డలే || 3౬||

ఏతత్తే సర్వమాఖ్యాతం సవిధిశ్రవణం పరమ్ |
పఠనం తు పురాణస్య మౌద్గలస్య సమాసతః || 3౭||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే పురాణశ్రవణాదివిధివర్ణనం నామ
ఏకోనవింశోఽధ్యాయః || ౯.౧౯

౯.౨౦ పురాణప్రశస్తిమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ వింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

శౌనక ఉవాచ |

శ్రుత్వా మౌద్గలకం పూర్ణం కే కే సిద్ధిం ప్రతేభిరే |
తేషాం చరిత్రమేవం మే బ్రూహి సూత సమాసతః || ౧||

సూత ఉవాచ |

ఆదౌ ముద్గలయోగీశాచ్ఛ్చుత్వా దక్షో మహామతిః |
స సర్వదోషహీనశ్చ బభూవే శాన్తిధారకః || ౨||

తతో దక్షేణ విఘ్నేశ నియమః స కృతో భవేత్ |
మౌద్గలం నిత్యమేవేదం పఠనీయం నిరస్తరమ్ || 3||

అవకాశానుసారేణ అజపన్నిత్యమాదరాత్ |
అధ్యాయాదేస్తథా తత్ర నియమం స చకార హ || ౪||

భార్యశుక్లప్రతిపది ప్రారభ్యోషణాన్వితః |
చతుర్థ్యాం తత్ సమాప్తం పారాయణం స చకార హ || ౫||

ఏవం మాఘే తథా పారాయణం జ్యేష్ఠే మహామతిః |
చకార దేవవిప్రైః సంయుతో వార్షికం పఠమ్ || ౬||

ఏవం క్రమేణ భక్త్యా స గజాననపరాయణః |

మౌద్గలం సేవతేఽద్యాపి గాణపత్యస్వభావవాన్ ॥ ౭॥

తేనైవ బోధితాః సర్వే వసిష్ఠాద్యా మహామునే ।

సేవన్తే మౌద్గలం నిత్యం ప్రజాపతయ ఆదరాత్ ॥ ౮॥

తైశ్చాన్యే బోధితా విప్రా యోగమార్గపరాయణాః ।

నానాభావసమాయుక్తా అసేవన్నిదముత్తమమ్ ॥ ౯॥

(Page ఖం. ౯ అ. ౨౦ పాస ౫౦)

ఏవం పరమృరాప్రాప్తం విదుః సర్వే చ జన్తవః ।

నానాభావసమాయుక్తా అసేవన్ మౌద్గలం పరమ్ ॥ ౧౦॥

దక్షయజ్ఞే సమాయాతైః శివవిష్ణుముఖామరైః ।

త్రైణ్ణారతం మౌద్గలం పూర్ణం యోగదం సర్వసిద్ధిదమ్ ॥ ౧౧॥

యజ్ఞం సమాప్య సర్వే తే స్వం స్వం ధామ యయుర్ముదా ।

తతః శివేన యోగీశః ప్రార్థితస్తత్ర ముద్గలః ॥ ౧౨॥

పురాణశ్రవణార్థం స ప్రణమ్యాపూజ్య భక్తితః ।

తుష్టస్సేన సమాయుక్తో జగామ శివమన్దిరమ్ ॥ ౧౩॥

తతః పురాణమాహాత్యం జ్ఞాత్వా విష్ణుముఖాఽమరాః ।

ఆయయుః శ్రవణార్థం తే కైలాసం పర్వతేశ్వరమ్ ॥ ౧౪॥

శివేన సంయుతాః సర్వే బ్రహ్మాద్యాః శుశ్రువుః పరమ్ ।

పురాణం మౌద్గలం పూర్ణం ముద్గలాద్యోగీసాగరాత్ ॥ ౧౫॥

వర్షణైకేన తే శ్రుత్వా పుపూజస్తం శివాదయః ।

విసృజ్య మేనిరే సర్వే సస్త్రీకాః కృతకృత్యతామ్ ॥ ౧౬॥

గణేశ్వరస్య తత్రాంశః శివపుత్రః స్థితోఽభవత్ ।

స ఏవ మౌద్గలం నిత్యం జజాప గణపప్రియః ॥ ౧౭॥

మూర్తిస్థం గణనాథం స పూజ్య నిత్యం మహాయశాః ।

తత్సన్నిధానగో భూత్వా జజాప త్విదముత్తమమ్ ॥ ౧౮॥

విశ్వనాథః శివః సాక్షాత్ కాశ్యాం నిత్యం మహామునే ।

జజాప నియమే సంస్థో ఢుణ్ణిరాజస్య సన్నిధౌ ॥ ౧౯॥

మాఘే శుక్లప్రతిపది ప్రారభ్యోపోషణాన్వితః ।

చతుర్థ్యాం తత్ సమాప్తం పారాయణం స చకార హా || ౨౦||

తథా భాద్రపదే మాసి ముద్గలః శుకసంయుతః |

మయూరేశస్య సాన్నిధ్యే చక్రే పారాయణం ముదా || ౨౧||

నిత్యం జజాప భావేన గాణపత్యైః సమన్వితః |

మహాభక్తశ్చ సర్వేషాం తారకస్తారకాకృతిః || ౨౨||

జ్యేష్ఠే మాసి స్వయం పారాయణం శేషశ్చకార హా |

మూషకస్థస్య సాన్నిధ్యే నాగాసురసమన్వితః || ౨౩||

జజాప నిత్యమేవం స సర్వభావసమన్వితః |

భక్తియుక్తో మహాభక్తః సర్వేషాం హితకారకః || ౨౪||

తథా దత్తః స్వయం సాక్షాజ్ఞానేశస్య ప్రతుష్టయే |

జ్యేష్ఠే పరాయణం పూర్ణం చక్రే సౌ భక్తిసంయుతః || ౨౫||

నిత్యం జపపరో భూత్వా జజాప త్విదముత్తమమ్ |

నానాయోగిసమాయుక్తః శక్యరేణ సమన్వితః || ౨౬||

విష్ణుర్భానుర్విధిః శక్తిరీంద్రశ్చాగ్నిముఖామరాః |

నిత్యం స్వస్వగృహే సంస్థాః సేవన్తే మౌద్గలం పరమ్ || ౨౭||

కశ్యపాద్యా మునీన్ద్యాశ్చ మునయః సిద్ధముఖ్యకాః |

కపిలాద్యా ఇదం నిత్యం సేవన్తే భక్తిసంయుతాః || ౨౮||

సనకాద్యాశ్చ సంవర్తో యోగినో నవ ఏవ చ |

నిత్యం జపపరాః పూర్ణం సేవన్తే మౌద్గలం ముదా || ౨౯||

నారదో గానసంయుక్తశ్చవార భువనేషు చ |

గాయన్నిత్యమిదం విప్ర మౌద్గలం యోగశాన్తిదమ్ || ౩౦||

ఏవం నానా జనాః సర్వే మనవశ్చ మహర్షయః |

సేవన్తే నిత్యమేవేదం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ || ౩౧||

వ్యాసః స్వయం మహాభాగః సేవతే నిత్యమాదరాత్ |

గాణేశం మౌద్గలం చైవ భక్తిభావసమన్వితః || ౩౨||

ఏవం మయా న శక్యం తత్ కథితం మునిసత్తమ |

భాగ్యవన్తో విశేషజ్ఞాః సేవన్తే మౌద్గలం సదా || ౩౩||

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
 నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే దక్షముద్గలసంవాదే
 పురాణప్రశస్తిమాహాత్యువర్ణనం నామ వింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౨౦
 (Page ఖం. ౯ అ. ౨౧ పాన ౬౫)

౯.౨౦ పారాయణవర్ణనం నామైకవింశతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూత ఉవాచ ।

అథ కామయుతానాం యత్ పురాణశ్రవణే ఫలమ్ ।

కథయామి సమాసేన సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౧॥

అత్రిగోత్రోద్భవః కశ్చిద్విప్రుః సర్వార్థకోవిదః ।

త్యక్త్వా స్వధర్మజం కర్మ పాపకర్మపరోఽభవత్ ॥ ౨॥

తం జ్ఞాత్వా పితరో తస్య దుఃఖయుక్తౌ బభూవతుః ।

సుశీలా సుముఖౌ నామ్నా సుమతిం వీక్ష్య దుర్మతిమ్ ॥ ౩॥

సుమతిం వీక్ష్య పుత్రం తౌ శిష్యయన్తౌ నిరన్తరమ్ ।

స తయోర్వచనం దుష్టో న చకార కదాచన ॥ ౪॥

తతస్తౌ దుఃఖసంయుక్తౌ స్థితౌ స్వస్యాశ్రమే కదా ।

సాక్షాన్ మునివరస్తత్ర భరద్వాజః సమాయయా ॥ ౫॥

సమ్నూజ్య మునిశార్దూలం దుఃఖవన్తావపుచ్ఛతామ్ ।

పుత్రం సుశీలం కర్తారముపాయం సుఖదాయకమ్ ॥ ౬॥

తతః స కరుణావిష్టస్తౌ జగద మహామతిః ।

పుత్రస్యే మౌద్గలం శ్రుత్వా సుశీలోఽయం భవిష్యతి ॥ ౭॥

ఏవముక్త్వా యయా స్థానం భరద్వాజో మహామునిః ।

సుముఖః పుత్రసంయుక్తః స్త్రియాఽత్రిం ప్రజగామ హ ॥ ౮॥

తం ప్రణమ్య మహాభాగం యోగీన్ద్రం యోగదాయకమ్ ।

పప్రచ్ఛ మౌద్గలం కుత్ర లభ్యతే తద్వదస్య మే ॥ ౯॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా హర్షయుక్తో మహామునిః ।

అత్రిః సమ్మాన్య విప్రేశం జగద వచనం హితమ్ ॥ ౧౦॥

అత్తిరువాచ ।

మా చింతాం కురు పుత్ర త్వం స్థీయతామాశ్రమే మమ ।
పారాయణం కరిష్యామి భాద్రమాసేఽహమాదరాత్ ॥ ౧౧॥

తత్ర త్వం మౌద్గలం శ్రుత్వా గచ్ఛ పశ్చాత్ స్వమాశ్రమమ్ ।
తథేతి సుముఖో హర్షాత్తం ప్రణమ్య చకార హ ॥ ౧౨॥

అథ స్వల్పేన కాలేన భాద్రనామా సమాయయౌ ।
మాసో మునిగణాస్తత్ర శ్రవణార్థం సమాయయుః ॥ ౧౩॥

క్షత్రియాన్ వైశ్యకాన్ శూద్రాంస్తాన్ దృష్ట్వా హర్షసంయుతః ।
సుముఖో విధివత్తత్ర శుశ్రువే విధిసంయుతః ॥ ౧౪॥

ఉపోషణపరో భూత్వా పఞ్చమ్యాం బ్రాహ్మణైః సహ ।
చకార పారణం సోఽపి భక్తియుక్తేన చేతసా ॥ ౧౫॥

తతస్తస్య సుతః సోఽపి సుమతిః శీలసంయుతః ।
బభూవ ధర్మసంయుక్తః స్వాచారస్థో మహామతిః ॥ ౧౬॥

తత్ దృష్ట్వా పరమాశ్చర్యం సస్త్రికః పుత్రసంయుతః ।
గణేశభజనే సక్తో యోగివన్ద్యో బభూవ హ ॥ ౧౭॥

అన్తే గణేశ్వరం ప్రాప్య బ్రహ్మీభూతోఽభవత్ ద్విజః ।
ఏతత్తే కథితం విప్ర శృణ్వన్యచ్చిత్రముత్తమమ్ ॥ ౧౮॥

తత్ర పారాయణే కశ్చిద్ వృషభో దుఃఖసంయుతః ।
అశక్తత్వాత్ స్థితో దూరం శుశ్రువే కిఞ్చిదాదరాత్ ॥ ౧౯॥

మమార తత్ర తం నేతుం గాణపత్యాః సమాయయుః ।
తాన్ దృష్ట్వా విస్మితాః సర్వే ప్రపచ్ఛుః పరిపూజ్య వై ॥ ౨౦॥

విప్రాద్యాః ఊచుః ।

కేన పుణ్యేన యుష్మాభిర్వృషభో నీయతేఽమరాః ।
వదన్తు గాణపవరాః స్వాసన్దే చిత్రముత్తమమ్ ॥ ౨౧॥

గాణేశా ఊచుః ।

అయం భవత్పన్నిధానే పతితో దుఃఖసంయుతః ।
శుశ్రావ మౌద్గలం పారాయణమేవ మహర్షయః ॥ ౨౨॥

మధ్యే మమార దుఃఖేన పీడితోఽతితరాం వృషః ।

అధునా బ్రహ్మభూతం తం కరిష్యామో న సంశయః ॥ ౨౩॥

మౌద్గలస్య పదం శ్రుత్వా లోకస్థశ్చేన్ మృతో భవేత్ ।
న తస్య పునరావృత్తిర్భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౨౪॥

తేషాం తద్వచనం శ్రుత్వా హర్షయుక్తా మహర్షయః ।
పప్రచ్ఛన్తాన్ పునశ్చిత్తం సంశయేన సమన్వితాః ॥ ౨౫॥

(Page ౪౦. ౯ అ. ౨౨ పాన ౬౬)

విప్రా ఊచుః ।

అయం వృషభయోనిస్థో వయం మానవదేహజాః ।
అస్మాభిః కథితం సర్వం జ్ఞాయతే వృషభేణ న ॥ ౨౬॥

వృషభేణ యదుక్తం తద్వచనం మానవైః కదా ।
జ్ఞాయతే న విశేషేణ యోనిభిన్నప్రభావతః ॥ ౨౭॥

అయం వృషభయోనిస్థః పరం పారాయణం కథమ్ ।
శ్రుత్వా స తస్య మాహాత్మ్యం ఫలభోక్తా భవేత్ పరాః ॥ ౨౮॥

గాణేశా ఊచుః ।

శ్రవణం వృషభేణైవ కృతం జ్ఞానవివర్జితమ్ ।
అన్యచ్ఛబ్దప్రమాతృత్వం శ్రద్ధాహీనేన నిశ్చితమ్ ॥ ౨౯॥

జ్ఞానతోఽజ్ఞానతో వాఽపి యథా వహ్నికణో దహేత్ ।
సమృష్టశ్చేన్ మహాభాగా మౌద్గలం తు తథా స్మృతమ్ ॥ ౩౦॥

యోగామృతమయం పూర్ణం మౌద్గలం సర్వసమ్మతమ్ ।
సర్వసిద్ధిప్రదం ప్రోక్తం బ్రహ్మీభూతకరం తథా ॥ ౩౧॥

ఏవముక్త్యా యయుః సర్వే గాణేశా గణపాలయమ్ ।
వృషభం గృహ్య తే చిత్తం బ్రాహ్మణా విస్మితా జగుః ॥ ౩౨॥

ఏవం మౌద్గలజం చిత్తం మాహాత్మ్యం మునిసత్తమ ।
తస్య ప్రభావజం తేజో వర్ణితుం కః షమో భవేత్ ॥ ౩౩॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
నవమే ఖణ్ణే యోగమృతార్థశాస్త్రే దక్షముద్గలసంవాదే
పారాయణవర్ణనం నామైకవింశతీతమోఽధ్యాయః ॥ ౯.౨౧

౯.౨౨ మాఘపారాయణచరితవర్ణనం నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూత ఉవాచ ।

క్షత్రియో మాధవః కశ్చిన్ మాలవే సమ్భభూవ హ ।

అవస్తినగరీపాలః స్వధర్మనిరతః సదా ॥ ౧॥

కామోబ్బజః కర్ణకో రాజా తత్ర యుద్ధార్థమాయయౌ ।

జిత్వా భూపమవన్త్యాం వై రాజ్యం చక్రే స హర్షితః ॥ ౨॥

సస్త్రీకః పుత్రసంయుక్తః ప్రధానైర్వీరముఖ్యకైః ।

బభ్రామ స వనే రాజా యత్ర తత్ర సుదుఃఖితః ॥ ౩॥

తతో మహావనం వీరో దదర్శ వ్యాఘ్రసంయుతమ్ ।

నానాపశుయుతం తత్ర ప్రవివేశ సుదుఃఖితః ॥ ౪॥

దృష్ట్వా మునివరం తత్ర కశ్యపం సర్వదాయకమ్ ।

ప్రణనామ స సాష్టాంగం స రురోద హి విహ్వలః ॥ ౫॥

తం తథా దుఃఖసంయుక్తం దృష్ట్వా పప్రచ్ఛ కశ్యపః ।

జగాద స యథాపూర్వం వృత్తాంతం శోకసంకృలః ॥ ౬॥

తతస్తం కశ్యపః ప్రాహ మా కురు త్వం మహీపతే ।

చింతాం శృణు స్వరాజ్యస్య ప్రాపకం తత్ కురుష్య చ ॥ ౭॥

సమీపే మాఘమాసః సమాగతశ్చ శృణుష్య తత్ ।

మౌద్గలం సిద్ధిదం పారాయణం పూర్ణం కరోమ్యహమ్ ॥ ౮॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా హర్షయుక్తశ్చ మాధవః ।

సర్వైః సాకం స్థితస్తత్ర పురాణశ్రవణాయ సః ॥ ౯॥

తథా మునిగణాద్యాంశ్చ శ్రవణార్థం సమాగతాన్ ।

క్షత్రియాద్యాన్ స తాన్ దృష్ట్వా హర్షయుక్తో బభూవ హ ॥ ౧౦॥

వినాయకం ప్రతిపది తదా పూజ్య మహామునిః ।

ఉపోషణసమాయుక్తః శుక్లే స్త్రీభిః సమారభత్ ॥ ౧౧॥

పారాయణం మౌద్గలస్య మణ్డపే విధిసంయుతః ।

(Page ఖం. ౯ అ. ౨౨ పాన ౬౭)

భక్తియుక్తో మహాయోగీ కశ్యపః సర్వతత్త్వవిత్ ॥ ౧౨॥

తత్ర చిత్రం సముత్పన్నం తచ్చుణుష్య మహామునే ।
 నకులో భూమిసంస్థచ్చ శుశ్రావ భయసంకూలః ॥ ౧౩॥
 ఆకస్మాద్ దుఃఖసంయుక్తో మమార స చ గాణపాః ।
 ఆయయుస్తాన్ సమాలోక్య మునిః పప్రచ్చ కశ్యపః ॥ ౧౪॥
 కశ్యప ఉవాచ ।
 కిమర్థమాగతా నాథాః కార్యం వదత చోత్తమమ్ ।
 వయం దాసా గణేశస్య కరిష్యామో జవాన్వితాః ॥ ౧౫॥
 కశ్యపస్య వచః శ్రుత్వా జగుప్తం గణపప్రియాః ।
 నకులం భూమిసంస్థం తు మృతం నేతుం సమాగతాః ॥ ౧౬॥
 పారాయణస్య విప్రేశ మౌద్గలస్యాధునా ద్విజ ।
 అధ్యాయః సంశ్రుతః పూర్ణోఽజ్ఞానతో నకులేన వై ॥ ౧౭॥
 ద్వితీయేఽత్ర సమారభ్యే జ్వరేణ బహుపీడితః ।
 మృతోఽధునా బ్రహ్మభూతం కరిష్యామో వయం కిల ॥ ౧౮॥
 మౌద్గలం సిద్ధిదం పూర్ణం శ్రుతం తేన మహాత్మనా ।
 అన్తే తేన ప్రభావేణ జానీహి మునిసత్తమ ॥ ౧౯॥
 తేషాం వచనమాకర్ణ్య కశ్యపః సర్వసంయుతః ।
 విస్మృతస్తాన్ ప్రణమ్యైవ పారాయణపరోఽభవత్ ॥ ౨౦॥
 గాణేశా నకులం గృహ్య యయుః స్వానన్దకం పురమ్ ।
 గణేశ్వరం తత్ర దృష్ట్వా బ్రహ్మభూతో బభూవ సః ॥ ౨౧॥
 చతుర్భిర్ధివస్తిః పారాయణం యోగీ మహామతిః ।
 కృత్వా సమాప్తం విఘ్నేశం పూజయామాస యత్పతః ॥ ౨౨॥
 తతః స పారణం చక్రే పఞ్చమ్యాం సర్వసంయుతః ।
 షష్ఠ్యాం స్వం స్వం స్థలం జగ్గురాబ్రహ్మణాద్యా మహామునే ॥ ౨౩॥
 మాధవస్తం ప్రణమ్యాదౌ ప్రధానాదిభిరావృతః ।
 నిర్జగామ తతః సోఽపి మహారాష్ట్రం సమాయయౌ ॥ ౨౪॥
 తత్ర తస్య సఖా రాజా భద్రకో బలసంయుతః ।
 రాజ్యం చకార దేశస్య స్వకీయస్య మహాబలః ॥ ౨౫॥

తేన సార్ధం పునః సోఽపి మాధవః శస్త్రధారకః ।
 సైన్యేన సంయుతః క్రుద్ధః సక్లామాయ సమాయయౌ ॥ ౨౬ ॥
 గణేశం మనసి స్పృత్వా కశ్యపం స్వగురుం పరమ్ ।
 జిగ్యే కామోబ్జరాజం తం యుద్ధం కృత్వా సుదారుణమ్ ॥ ౨౭ ॥
 పపాల భయసంయుక్తోఽభవత్ కర్ణః పరాజితః ।
 మాధవః స్వస్య రాజ్యం తు చకార స సుహృద్గణః ॥ ౨౮ ॥
 భోగాన్నానావిధాన్ రాజా బుభుజే పుత్రపౌత్రవాన్ ।
 గణేశమభజన్నిత్యం మౌద్గలం తత్తథాఽశృణోత్ ॥ ౨౯ ॥
 అన్తే జగామ విఘ్నేశం బ్రహ్మీభూతో బభూవ హు ।
 పారాయణస్య సంశ్రావమాహాత్మ్యాత్ స నరోత్తమః ॥ ౩౦ ॥
 ఏవం నానా జనా విప్ర సిద్ధిం ప్రాప్తా న శక్యతే ।
 వక్తుం కేనాపి కోఽహం తు మౌద్గలశ్రవణేన వై ॥ ౩౧ ॥
 ॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే దక్షముద్గలసంవాదే
 మాఘపారాయణచరితవర్ణనం నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౨౨

౯.౨౩ జ్యేష్ఠమాసపారాయణమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ త్రయోవింశోధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥
 సూత ఉవాచ ।
 బ్రాహ్మణః సుమతిర్నామ కుష్ఠయుక్తో బభూవ హు ।
 సమ్భూతో గాలవే వంశే పీడాం లేభే సుదారుణామ్ ॥ ౧ ॥
 సర్వాణ్ణే భక్షితః కీటైః సదా దుర్గన్ధసంయుతః ।
 పూయశోణితఘర్మాద్వైర్యావ్యుత్తః సర్వత్ర విప్రప ॥ ౨ ॥
 తతః సోఽపి స్వదేహస్య ఘాతార్థం ఉద్యతోఽభవత్ ।
 సస్మార గణపం చిత్తే విఘ్నహీనార్థమాదరాత్ ॥ ౩ ॥
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్రాజగామ ద్విజసత్తమః ।
 ధౌమ్యః సర్వార్థవిత్ సాక్షాజ్ఞాతవేదా ఇవాపరః ॥ ౪ ॥

తం దృష్ట్వా ప్రణనామాదౌ రురుదే దుఃఖసంయుతః ।
సుమతిం తం ప్రదృశ్యైవ ధౌమ్యోఽగాదీత్ స సౌఖ్యదమ్ ॥ ౫॥

ధౌమ్య ఉవాచ ।

మా చింతాం కురు మా దేహఘాతం కురు మహామతే ।
మౌద్గలం శృణు భావేన రోగహీనో భవిష్యసి ॥ ౬॥

సర్వసిద్ధికరం పూర్ణం బ్రహ్మీభూతత్వదాయకమ్ ।
మౌద్గలం శ్రవణేనైవ చల శీఘ్రం మయా సహ ॥ ౭॥

ఏవముక్త్వా జనైస్తస్య తం గృహ్య మునిసత్తమః ।
జగామ పులహం ధౌమ్యో నానామునిజనైర్వృతమ్ ॥ ౮॥

తత్ర జ్యేష్ఠః సమాయాతో మాసః సర్వార్థసిద్ధిదః ।
స్వల్పకాలేన యోగీశః పులహో హర్షితోఽభవత్ ॥ ౯॥

శుక్లప్రతిపది పారాయణం ప్రాజ్ఞః సమారభత్ ।
మౌద్గలస్య పురాణస్య నానాజనసమన్వితః ॥ ౧౦॥

ఉపోషణసమాయుక్తా బభూవుస్తే మహామునే ।
శ్రవణే తత్పరాః సర్వే పులహశ్చ తథాఽభవత్ ॥ ౧౧॥

సుమతిర్ధౌమ్యసంయుక్తస్తథాభూతో మహామతిః ।
గణేశం మనసి ధ్యాత్వా పరం శుశ్రావ మౌద్గలమ్ ॥ ౧౨॥

చతుర్భిర్ధివనైః సోఽపి సమాప్తం తచ్చకార హ ।
పంచామ్యాం పారణం సర్వైశ్చకార గణపే రతః ॥ ౧౩॥

సుమతిః కుష్ఠహీనః స బభూవే తత్క్షణాన్ ముదా ।
తం దృష్ట్వా హర్షసంయుక్తా విస్మితాస్తే బభూవిరే ॥ ౧౪॥

ధౌమ్యేనానమ్య పులహం స్వాశ్రమం స సమాయయా ।
తత్ర ధౌమ్యం ప్రపూజ్యౌదౌ జగాద సుమతిర్వచః ॥ ౧౫॥

సుమతిరువాచ ।

అస్య దేహస్య కర్తా చ పితా మాతా మహామునే ।
త్వమేవ మే న సన్దేహాః కిం కరోమి త్వదీప్సితమ్ ॥ ౧౬॥

దేహోఽయం మే మయా విప్ర తవాధీనః కృతః సదా ।
శాధి మాం తదహం నిత్యం కరిష్యామి విశేషతః ॥ ౧౭॥

ధౌమ్య ఉవాచ ।

గణేశం భజ భావేన మౌద్గలేన సమన్వితమ్ ।

తేన మాం కృతకృత్యం త్వం కరిష్యసి న సంశయః ॥ ౧౮ ॥

ఏవముక్త్వా మహాయోగీ ధౌమ్యః స్వాశ్రమగోఽభవత్ ।

సుమతిర్గణనాథం స మౌద్గలేనాఽభజత్ సదా ॥ ౧౯ ॥

అన్తే బ్రహ్మమయో జాతో భుక్త్వా భోగాన్ యథేషిత్వాన్ ।

ఏవం జ్యేష్ఠాభిధే మాసే పారాయణఫలం పరమ్ ॥ ౨౦ ॥

అథాన్యచ్ఛృణు ధర్మజ్ఞ వృత్తాంతం తత్ర సమ్భవమ్ ।

పులహో హర్షసంయుక్తశ్చక్రే పారాయణం పరమ్ ॥ ౨౧ ॥

తత్ర కశ్చిత్తు చాణ్డాల ఆయయౌ స యదృచ్ఛయా ।

దూర స్థితః పశ్యతి స్మ కిమిదం కౌతుకం మహత్ ॥ ౨౨ ॥

దూరస్థేన శ్రుతం తేన శ్లోకస్య పదముత్తమమ్ ।

ఏకం సమ్పూర్ణభావేన భక్తసంరక్షకస్య చ ॥ ౨౩ ॥

తతః స విస్మితో భూత్వా జగామ స్వేచ్ఛయేరితః ।

పాపకర్మా పునః పాపం చకార వివిధం మునే ॥ ౨౪ ॥

మృతం తం యమదూతాశ్చ గృహ్య సర్వే త్వరాన్వితాః ।

జగ్ముర్దేవం ప్రణమ్యాదౌ దదుస్తం పాపకారకమ్ ॥ ౨౫ ॥

(Page ఖం. ౯ అ. ౨౪ పాన ౬౯)

తత్రోవాచ మహాబుద్ధిశ్చిత్తగుప్తో యమం వచః ।

మహాపాపీ మహాభాగ చాణ్డాలోఽయం విశేషతః ॥ ౨౬ ॥

న పుణ్యస్య కదా లేశశ్చాణ్డాలేన కృతః ప్రభో ।

మౌద్గలస్య పదం నాథ శ్రుతమేకమనేన చ ॥ ౨౭ ॥

ఏతత్ సర్వం మయా తుభ్యం కథితం తస్య చేష్టితమ్ ।

కురు యద్ధర్మసంయుక్తం దణ్డరూపం మహామతే ॥ ౨౮ ॥

చిత్తగుప్తవచః శ్రుత్వా ధర్మో ధ్యాయా గజాననమ్ ।

విచారమకరోచ్ఛిత్రే కిం కరోమి సుఖప్రదమ్ ॥ ౨౯ ॥

ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర సత్యా వాక్ తమువాచ హ ।

ప్రదృశ్య నరకానేవ చాణ్డాలాయ మహామతే || 30 ||

సస్తర్జ్య స్వర్గభూమీషు స్థాపయస్వ యథా సుఖమ్ |
తథా చకార సంహర్షాద్ధర్మరాజః ప్రతాపవాన్ || 3౧ ||

స్వస్థానే భోగసంయుక్తం కృత్వా తం స్థాప్య సూర్యజః |
సంస్థితస్తత్ర చిత్రం వై బభూవే పరమాద్భుతమ్ || 3౨ ||

గాణేశాస్తం ప్రగృహ్యైవ యయుః స్వానన్దకం పురమ్ |
ధర్మాదయస్తతః సర్వే విస్మితాః సమ్భభూవిరే || 33 ||

ఏవమేకపదస్యైవ మౌద్గలశ్లోకగస్య యత్ |
శ్రవణేన ఫలం ప్రోక్తమతః కిం వర్ణయామ్యహమ్ || 3౪ ||

ఏవం జ్యేష్ఠాభిధే మాసి శ్రుత్వా పారాయణం నరాః |
ఇహ భుక్త్యాఽఖిలాన్ భోగానన్తే స్వానన్దమాయయుః || 3౫ ||

తత్ర వక్తుం మయా విప్ర శక్యతే న కదాచన |
వర్షాయుత్తైస్తతస్తుభ్యం కథితం లేశతః పరమ్ || 3౬ ||

|| ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
నవమే ఖణ్డే యోగామృతార్థశాస్త్రే దక్షముద్గలసంవాదే
జ్యేష్ఠమాసపారాయణమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ త్రయోవింశోధ్యాయః || ౯.౨3

౯.౨౪ దక్షముగలసంవాదే వికల్పవిజయో నామ చతుర్వింశోధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

శౌనక ఉవాచ |

చిత్రం త్వం సూత వదసి న శ్రుతం కుత్రచిన్ మయా |
ఏకం శ్లోకపదం శ్రుత్వా నరో బ్రహ్మమయోఽభవత్ || ౧ ||

అహో పాపసమాచారశ్చాణ్డాలః శ్లోకసమ్భవమ్ |
మౌద్గలస్య పదం శ్రుత్వా బ్రహ్మభూతో బభూవ హ || ౨ ||

అతో మౌద్గలజం పూర్ణం మాహాత్మ్యం కీదృశం భవేత్ |
తద్వదస్వ దయాసిన్ధో సర్వసంశయనాశనమ్ || 3 ||

సూత ఉవాచ |

చాణ్డాలం గృహ్య గాణేశా యయుః స్వనగరం ప్రతి |

తత్ దృష్ట్వాఽఽశ్చర్యసంయుక్తో యమో వేధసమాగమత్ || ౪ ||

ప్రణమ్య స విధాతారం జగదే వాక్యముత్తమమ్ |
విసయేన సమాయుక్తస్సైన సమ్మానితో యమః || ౫ ||

ధర్మ ఉవాచ |

మౌద్గలస్య చ మాహాత్మ్యమద్భుతం దృశ్యతే మయా |
న దృష్టం న శ్రుతం నాథ కుత్రచిత్ సర్వసిద్ధిదమ్ || ౬ ||

చాణ్డాలః పాపకర్మా కః శ్రుత్వైకం శ్లోకజం పదమ్ |
బ్రహ్మభూతో బభూవాఽపి కిమిదం కౌతుకం విధే || ౭ ||

ఏవం సర్వజనా బ్రహ్మన్నజ్ఞానేన సమన్వితాః |
జ్ఞానయుక్తా గమిష్యన్తి స్వానందం వివిధాత్మకాః || ౮ ||

విశ్వం చరాచరం శ్రుత్వా క్షీణం సద్యో భవిష్యతి |

(Page ఖం. ౯ అ. ౨౪ పాన ౭౦)

అతో యత్సపరో భూత్వా విశ్వం రక్ష సుఖప్రదమ్ || ౯ ||

మాహాత్మ్యం కీదృశం చాస్య మౌద్గలస్య త్వయా కృతమ్ |
న జ్ఞాయతే మయా స్వామిన్ వదాఽపారం కిమాత్మకమ్ || ౧౦ ||

ధర్మస్య వచనం శ్రుత్వా తం జగదాద పితామహాః |
నిఃశ్వస్య శ్శృణు విప్రేశ వచనం దేవపాలకమ్ || ౧౧ ||

బ్రహ్మోవాచ |

గణేశేన స్వభక్త్యర్థం రచితం మౌద్గలం పరమ్ |
భక్త్యా సమ్ప్రార్థితేనేదం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ || ౧౨ ||

తస్య మాహాత్మ్యముఖ్యం వై కో జానాతి రషేః సుత |
కిం కరోమి న జానామి మౌద్గలస్య ప్రఖణ్డనమ్ || ౧౩ ||

ఏవముక్త్వా స్వయం బ్రహ్మ దేవాన్ సస్మార ముఖ్యకాన్ |
విప్రేన్ద్రాన్స్తే సమాయాతాః పప్రచ్ఛుః కారణం పరమ్ || ౧౪ ||

తేషామగ్రే యథావృత్తం కథయామాస విస్తరాత్ |
ధర్మేణ సంయుతో బ్రహ్మ వృత్తాంతం మౌద్గలే భవమ్ || ౧౫ ||

శ్రుత్వా తే ఖేదసంయుక్తా బభూవుర్మునిసత్తమ |
తత్ర విష్ణుశ్చ తాన్ ప్రాహ విచార్య హితకారకమ్ || ౧౬ ||

విష్ణురువాచ ।

తులాం కురు విధాతస్త్వం మౌద్గలేన సమం భవేత్ ।

సాధనేషు యథా సర్వం హితమాత్రం భవిష్యతి ॥ ౧౭॥

తచ్చుత్వా వివిధాన్యేవ సాధనాని ప్రగృహ్య సః ।

ఏకత్ర స్థాపయామాసైకత్ర మౌద్గలకం పరమ్ ॥ ౧౮॥

తాని సర్వాణి తేనైవ న సమాని బభూవిరే ।

మౌద్గలేన మహాభాగ ఏకభావప్రధారణాత్ ॥ ౧౯॥

తతః ఖేదయుతాః సర్వే విచారం చక్రురాదరాత్ ।

మౌద్గలేన జితం సర్వం కరిష్యామః కిమజ్ఞాసా ॥ ౨౦॥

అస్య సేవనమాత్రేణ జన్తవో వివిధాత్మకాః ।

భుక్త్వా భోగాన్ గమిష్యన్తి యథా బ్రహ్మణి యోగినః ॥ ౨౧॥

స్వల్పకాలేన విశ్వం వై నష్టం సర్వం భవిష్యతి ।

విహారేణ విహీనాశ్చ భవామ హ వయం తతః ॥ ౨౨॥

కో విఘ్నా మౌద్గలస్యైవ కర్తవ్యో యేన మానవాః ।

త్యక్త్వా పురాణం దేవాద్యాః భవిష్యన్త్యన్యచేతసః ॥ ౨౩॥

తతః శమ్భుః స్వయం ప్రాహ భావి యత్తద్భవిష్యతి ।

మా కురుధ్వం మహావిఘ్నం మౌద్గలస్య విచక్షణాః ॥ ౨౪॥

అస్మై విఘ్నప్రదానే తు క్రోధయుక్తో గజాననః ।

సన్ధక్ష్యతి జగత్ సర్వం సేశ్వరం నాత్ర సంశయః ॥ ౨౫॥

శివస్య వచనం శ్రుత్వా భయయుక్తాః సురర్షయః ।

బభూవుస్తత్ర జీవస్తానువాచ గణపం స్మరన్ ॥ ౨౬॥

బృహస్పతిరువాచ ।

గణేశేన మహేశాద్యా ఇదం రచితముత్తమమ్ ।

విశ్వం నానాస్వభావస్థం మౌద్గలం తు న సంశయః ॥ ౨౭॥

మౌద్గలే గణనాథస్య వచనం వర్తతే పరమ్ ।

మహాలయాన్తమేవేదం విశ్వం భాతి నిరన్తరమ్ ॥ ౨౮॥

అన్యచ్చ మౌద్గలస్యైవ కదా విఘ్నం భవిష్యతి ।

తదేవ న భవేన్మిథ్యా వచనం మునిసత్తమాః ॥ ౨౯॥

అతో గణేశ్వరం ప్రార్థ్య విష్ణుం కురుత దేవపాః ।

మౌద్గలస్య గణేశానః క్షుభ్ధో నాత్ర భవిష్యతి ॥ 30॥

బృహస్పతేర్వచః శ్రుత్వా దేవా హర్షసమన్వితాః ।

మునయస్తం మహాభాగం సాధు సాధ్యబ్రువన్ వచః ॥ 3౧॥

తతస్తం విష్ణురాజం తే తుష్టువుః కరసమ్పూటాః ।

నానాస్తోత్రైర్గణాధ్యక్షం ప్రసన్నం చక్రురాదరాత్ ॥ 3౨॥

జగాద తాన్ స్వయం దేవః ఖవాణీమయరూపధృక్ ।

సృష్ట్యా వికల్పం దేవేశా భవిష్యథ సుఖే రతాః ॥ 33॥

తతో బ్రహ్మ గణేశానం స్మృత్వాఽసృజత తక్షణాత్ ।

(Page ఖం. ౯ అ. ౨౫ పాన ౭౧)

వికల్పం సంశయాకారం మహాతేజోయుతం ఖలమ్ ॥ 3౪॥

తం దృష్ట్వా దేవముఖ్యా యే దేవా విప్రాదయోఽపరే ।

సద్యస్తే సంశయేనైవ యుక్తా విప్ర బభూవిరే ॥ 3౫॥

కిం మౌద్గలేన విఘ్నేశః ప్రసన్నో వా భవిష్యతి ।

గణేశో బ్రహ్మణాం నాథః కథం దేహధరోఽభవత్ ॥ 3౬॥

రుచ్యర్థం కథితం సర్వం వేదాదిషు న సంశయః ।

బ్రహ్మ బ్రహ్మణీ సంస్థం తత్ సర్వమాన్యం విశేషతః ॥ 3౭॥

ఏవముక్త్వా యయుః సర్వే స్వే స్వే స్థానే మహామునే ।

మోహితా మాయయా తస్య వికల్పస్య మహాద్భుతమ్ ॥ 3౮॥

కిమర్థమాగతాః సర్వే కిం కృతం సస్మరుర్న తే ।

వికల్పేన సమాయుక్తా బభూవుర్భ్రాన్తచేతసః ॥ 3౯॥

తతస్తే మౌద్గలం త్యక్త్వా స్థితాః సర్వే విశేషతః ।

నానాభావపరా విప్ర చక్రుః స్వస్వక్రియాం పునః ॥ ౪౦॥

వికల్పస్తాన్ విలోక్యైవ హర్షయుక్తో బభూవ హా ।

ప్రససార త్రిలోకేషు నానాసంశయకారకః ॥ ౪౧॥

తేన సర్వే జనాస్త్యక్త్వా మౌద్గలం విప్ర సంస్థితాః ।

ఏవం క్రమేణ నష్టం తత్ పురాణం ప్రబభూవ హా ॥ ౪౨॥

అన్యసి తు పురాణాని వేదాః సర్వాణి ముఖ్యకాః ।

నష్టాని నష్టవత్ కుత్ర స్థితాని స్వల్పభావతః ॥ ౪౩॥

తతః కర్మవిహీనం తు బభూవ సచరాచరమ్ ।

దేవా దుఃఖయుతాః సర్వే వికల్పం యోద్ధుమాయయుః ॥ ౪౪॥

వికల్పేన జితాః సర్వే నష్టవీర్యా బభూవిరే ।

తతో గజాననం దేవం తుష్టువుస్తద్వధాయ తే ॥ ౪౫॥

పునరాకాశవాణీస్థో జగదైతాన్ గజాననః ।

ముద్గలాజ్ఞావశా భూత్వా క్రియాం కురుత మా చిరమ్ ॥ ౪౬॥

వికల్పో వశగస్తేన భవిష్యతి న సంశయః ।

ఏవముక్త్యా గణాధీశో విరరామ చ శౌనక ॥ ౪౭॥

తత్సే హర్షసంయుక్తాః శివవిష్టుముఖాఽమరాః ।

కశ్యపాద్యా యయుస్తం తు ముద్గలం యోగినాం వరమ్ ॥ ౪౮॥

ప్రణమ్య భావసంయుక్తాః పప్రచ్ఛుః కరసమ్ముటాః ।

వికల్పజయదం పూర్ణముపాయం స్వహితప్రదమ్ ॥ ౪౯॥

తేషాం వచనమాకర్ణ్య ప్రహస్యాఽఽపూజ్య తాన్ స్వయమ్ ।

జగాద వచనం యోగీ ముద్గలో మాయయా యుతాన్ ॥ ౫౦॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే దక్షముగలసంవాదే వికల్పవిజయో నామ

చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౨౪

౯.౨౫ వికల్పప్రతాపఖణ్డనం నామ పంచవింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఆదౌ గణేశ్వరం స్మృత్వా పరం స్మృష్ట్యా వికల్పకమ్ ।

తేజస్వినం మహాభాగాః కథం నేచ్ఛథ తం పునః ॥ ౧॥

శరణం మాం ప్రపన్నానాం కరిష్యామి ప్రియం హి వః ।

స్థీయతాం సన్నిధానేఽత్ర వికల్పః కిం కరిష్యతి ॥ ౨॥

మహర్షయః కశ్యపాద్యా ముద్గలేన శివాదయః ।

ఆశ్వాసితాః స్థితాస్తత్ర సుఖయుక్తా బభూవిరే || 3 ||

ముద్గలస్యాశ్రమే తస్య ప్రవేశో వైవ విద్యతే |
వికల్పస్య మహాభాగ తేన నిఃసంశయా బభుః || ౪ ||

వికల్పేన చ వృత్తాంతో జ్ఞాతో దేవర్షిసమ్భవః |
క్రోధయుక్తః స్వయం హస్తుమాయయౌ ముద్గలాశ్రమమ్ || ౫ ||

(Page ఖం. ౯ అ. ౨౫ పాన ౭౨)

ఆగతం తం సమాలోక్య వికల్పం భయదాయకమ్ |
దేవేన్ద్రా ముద్గలం తత్ర జగుర్భయసమన్వితాః || ౬ ||

దేవేన్ద్రా ఉఃచుః |
వికల్పః క్రోధసంయుక్త ఆగతః స మహామతే |
తవాశ్రమేఽధునా విప్ర యత్కృరిష్యసి తత్ కురు || ౭ ||

తేషాం వచనమాకర్ణ్య ముద్గలస్తానథాబ్రవీత్ |
చిన్తాం మా కురుత ప్రాజ్ఞా హనిష్యామి వికల్పకమ్ || ౮ ||

ఏవముక్త్వా స్వయం యోగీ ముద్గలస్తమథాఽఽయయా |
వికల్పం తేజసా యుక్తం సర్వసంశయకారకమ్ || ౯ ||

ఉవాచ తం మహాయోగీ ముద్గలః పరమార్థవితే |
దయాయుక్తః స్వభావేన ప్రేరితో గణపేన సః || ౧౦ ||

ముద్గల ఉవాచ |
కిమర్థమాగతోఽసి త్వం వికల్పం బ్రూహి సామ్ప్రతమ్ |
తత్ర గచ్ఛ రుచిర్యత్ర నోచేద్భస్మ భవిష్యసి || ౧౧ ||

ముద్గలస్య వచః శ్రుత్వా వికల్పః క్రోధసంయుతః |
జగాద స మహావిప్రం ప్రదహన్నివ తేజసా || ౧౨ ||

వికల్ప ఉవాచ |
మాం దృష్ట్వా విష్ణుశమ్భూద్భ్యా వసిష్ఠాద్భ్యా మహర్షయః |
సంశయేన సమాయుక్తా బభూవుస్తత్క్షణాన్ మునే || ౧౩ ||

త్వాం న జానామి యోగీన్ద్రం స్థితః కుత్రాసి వాడవ |
విజేతారం వదసి మాం సర్వేషాం మూర్ఖవద్వచః || ౧౪ ||
మయా చరాచరం సర్వం మదధీనం కృతం కిల |

అధునా త్వాం హనిష్యామి పరం మద్వేషకారకమ్ || ౧౫ ||
 త్వయా దేవేన్ద్రముఖ్యాశ్చ దేవా మునిసమన్వితాః |
 వికల్పేన విహీనా వై కృతాః కస్మాద్వదస్వ మామ్ || ౧౬ ||
 గర్వం హస్తుం సమాయాతం త్వదీయం ముద్గలాశ్రమమ్ |
 జానీహి త్యజ సర్వాంస్త్యం నోచేద్భస్మ భవిష్యసి || ౧౭ ||
 వికల్పస్య వచః శ్రుత్వా క్రోధయుక్తో మహామునిః |
 సస్మార గణపం చిత్తే వికల్పస్య వధాయ సః || ౧౮ ||
 తస్య స్మరణమాత్రేణ చిత్తాన్ ముద్గలయోగినః |
 అగ్నిః ప్రలయకృత్తత్ర నిఃసృతః సర్వదాహకః || ౧౯ ||
 అగ్నిర్యయౌ మహాకూరం వికల్పం క్రోధసంయుతః |
 ఖలం దర్శనమాత్రేణ దాహయుక్తం చకార సః || ౨౦ ||
 తతః శాన్త్యర్థమత్యస్తం యత్నం చక్రే స శౌనక |
 వికల్పశ్చ తతోఽత్యస్తమగ్నిస్తేజోయుతోఽభవత్ || ౨౧ ||
 అతిదాహయుతః సోఽపి వికల్పః ఘోషసంయుతః |
 గర్వం త్యక్త్వా మహావిప్రమనమన్ ముద్గలం పురః || ౨౨ ||
 జగద భయభీతః స రక్ష మాం మునిసత్తమ |
 తేజసా తే ప్రదగ్ధం తు శరణాగతవత్సల || ౨౩ ||
 శివవిష్ణుముఖాః సర్వే విప్రా వాసిష్ఠముఖ్యకాః |
 జితా మయా న సన్దేహాః స్వల్పాయాసేన యోగిప || ౨౪ ||
 త్వం కిం సాక్షాద్గణేశాన ఆగతోఽసి న సంశయః |
 త్వాం జేతుం న సమర్థోఽహమతస్తే శరణం గతః || ౨౫ ||
 రక్ష రక్ష దయాసిన్ధో దాహయుక్తం విశేషతః |
 తేజసా తే ప్రణష్టం మాం కృతమాగః క్షమస్వ మే || ౨౬ ||
 వికల్పం వ్యాకులం దృష్ట్వా దయాయుక్తో బభూవ హ |
 ముద్గలో గణపాజ్ఞాతమగ్నిం శాన్తం చకార హ || ౨౭ ||
 తతః సంజ్ఞాసమాయుక్తో వికల్పస్తమువాచ హ |
 స్వస్థచిత్తః ప్రణమ్యాదౌ ముద్గలం యోగినాం వరమ్ || ౨౮ ||

వికల్ప ఉవాచ ।

జితోఽహం చ త్వయా విప్ర రక్షితోఽగ్నేర్భయాత్తథా ।

అధునా తే సమాధీనస్తిష్ఠామి త్వత్సమీపగః ॥ ౨౯॥

స్థానం దేహి మహాభాగ తత్ర స్థాస్యామి నిశ్చలః ।

తవాజ్ఞావశగో భూత్వా తవ దాసోఽహమజ్ఞాసా ॥ ౩౦॥

(Page ఖం. ౯ అ. ౨౬ పాన ౭౩)

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా ధ్యానయుక్తో బభూవ హ ।

జ్ఞాత్వా విఘ్నేశ్వరస్యైవ కృత్యం తం స ముదాఽబ్రవీత్ ॥ ౩౦॥

ముద్గల ఉవాచ ।

యోగాకారం గణేశానం న జానన్తి నరాధమాః ।

దేహధారిసమం తం యే మానయన్తి గుణోద్భవమ్ ॥ ౩౧॥

తేషాం హృది బహిః స్థిత్యా తిష్ఠ త్వం సర్వదా ముదా ।

నానాసంశయసంయుక్తాంస్తాన్ కుర్వన్ సవిశేషతః ॥ ౩౩॥

మౌద్గలం సంశయేనైవ యుక్తం కురు మదాజ్ఞయా ।

తేషాం హృది సమాస్థాయ యోగినాం గణపద్విషామ్ ॥ ౩౪॥

గణేశం యోగరూపం యే మానయన్తి వికల్పక ।

యోగినోఽయోగినో వాఽపి తే త్యాజ్యాః సర్వదా త్వయా ॥ ౩౫॥

మౌద్గలే శ్రద్ధయా యుక్తా భవిష్యన్తి సదా ముదా ।

గాణేశా యోగినో నాన్యే జానీహి మమ వాక్యతః ॥ ౩౬॥

ఏవముక్త్యా మహాయోగీ ముద్గలో విరరామ హ ।

వికల్పస్తం తథేత్యుక్త్యా ప్రణమ్య స్వస్థలం యయా ॥ ౩౭॥

తతో హర్షయుతా దేవా మునయస్తం ప్రణమ్య చ ।

ముద్గలం స్వస్థలం జగ్ముః కర్మయుక్తా జనా బభుః ॥ ౩౮॥

తదహాన్ మౌద్గలం విప్ర సేవ్యతే నైవ జన్తుభిః ।

దోషయుక్తైర్విశేషేణ వికల్పేన సమన్వితైః ॥ ౩౯॥

కలావత్యన్తభావేన మౌద్గలం నష్టకం భవేత్ ।

దోషయుక్తా జనాస్తత్ర భవిష్యన్తి గృహే గృహే ॥ ౪౦॥

యోగినో మౌద్గలం నిత్యం సేవన్తే భావసంయుతాః ।

గణేశరూపబోధే యే చతురాః సర్వపావనాః ॥ ౪౧॥

నాన్యే పాఖణ్డీనో లుబ్ధా నానా ఛద్మధరా భువి ।

మోహయుక్తా విశేషేణ భవిష్యన్తి తు మౌద్గలమ్ ॥ ౪౨॥

ఏవం దేవైః కృతో విఘ్నో గణేశానేన ప్రేరితైః ।

మునిభిర్మౌద్గలే తేనాభవన్ జన్మయుతా నరాః ॥ ౪౩॥

ఏతత్తే కథితం సర్వం రహస్యం పరమాద్భుతమ్ ।

శృణుయాచ్ఛ్రావయేద్యస్తు వికల్పరహితో భవేత్ ॥ ౪౪॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే దక్షముద్గలసంవాదే

వికల్పప్రతాపఖణ్డనం నామ పంచవింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౨౫

౯.౨౬ మౌద్గలపురాణశ్రవణమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ షడ్వింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూత ఉవాచ ।

భీమో నామాభవద్వైశ్యః సర్వధర్మవివర్జితః ।

అజ్గదేశే మహాపాపీ దర్శనాత్ పుణ్యనాశకృత్ ॥ ౧॥

స కదాచిద్వనే సంస్థో బభూవే చౌర్యకారణాత్ ।

తత్రాఽఽజగామ రాజర్షిః సైన్యయుక్తో విదర్భపః ॥ ౨॥

తం దృష్ట్వా త్యజ్య శస్త్రాణి భీమః పాపపరాయణః ।

మహావనాన్తరం గత్వా తస్థౌ ప్రాణపరీప్పయా ॥ ౩॥

తత్ర మేధాతిథిర్మాఘశుక్లప్రతిపది ద్విజః ।

ప్రారభ్య మునిసంయుక్తో మౌద్గలం కథితుం రతః ॥ ౪॥

తత్రాఽఽజగామ తాన్ దృష్ట్వా వైశ్యః పాపరతో మునే ।

భయాత్ సమీపగన్తేషాం సంస్థితః శస్త్రవర్జితః ॥ ౫॥

రాజా సమాయయౌ తత్ర ననామ మునిపుంజవమ్ ।

మేధాతిథిం తతః సర్వాన్ మునీన్ భావసమన్వితః ॥ ౬॥

పునః ప్రణమ్య స్వస్థానం యయౌ భానుర్విదర్భపః ।

(Page ౪౦. ౯ అ. ౨౭ పాన ౭౪)

వైశ్యో మునివనే తత్ర సుష్యాప వినయాన్వితః ॥ ౭॥

ప్రాతః కాలే పునః స్నాత్వా కృత్వా నిత్యక్రియాం ద్విజాః ।
మౌద్గలం శ్రోతుకామాస్తే ఆయయుర్హషసంయుతాః ॥ ౮॥

తైః సాకం భీమవైశ్యోఽపి రాజభీత్యా సమాయయౌ ।
శుశ్రావ మౌద్గలం తత్ర పురాణం విస్మితోఽభవత్ ॥ ౯॥

మౌద్గలస్య పురాణస్య శ్రవణేన దురాత్మనః ।
బుద్ధిభేదో బభూవాఽపి స తత్రైవ స్థితోఽభవత్ ॥ ౧౦॥

విచారమకరోచ్ఛిత్రే భీమః పాపపరాయణః ।
అహో వైశ్యోఽహమానన్దాత్ కిం కరోమి దురాత్మవాన్ ॥ ౧౧॥

పాపినో నరకం యాన్తి నరా నాస్త్వత్ర సంశయః ।
నరదేహం సమాసాద్య ధర్మం కుర్యాత్ స మానవః ॥ ౧౨॥

ఏవం విచార్య తత్రైవ మౌద్గలశ్రవణే రతః ।
త్యక్త్వా స్త్రీపుత్రకాద్యం స గణేశే లాలసోఽభవత్ ॥ ౧౩॥

ఫాల్గున్యాం పూర్ణిమాయాం తత్ పురాణం పూర్ణమాభవత్ ।
మేధాతిథిః ప్రతిపది ద్విజాన్ సమ్భాజ్య హర్షితః ॥ ౧౪॥

స కృత్వా పారణం సర్వాన్ విసృజ్య గణపే రతః ।
నిత్యం గణేశ్వరం భక్త్యా పూజ్య భక్తిపరోఽభవత్ ॥ ౧౫॥

భీమః స్వగృహమాగత్య త్యక్త్వా పాపాత్మకం పరమ్ ।
కర్మ స్వధర్మసంయుక్తో బభూవ గణపే రతః ॥ ౧౬॥

మౌద్గలశ్రవణేనైవ సర్వపాపవివర్జితః ।
బభూవ ధర్మశీలశ్చ గాణపతోఽమహాయశాః ॥ ౧౭॥

శరీరాస్తే గణేశానమగమద్వైశ్యజః పరమ్ ।
బ్రహ్మభూతో బభూవాఽపి దృష్ట్వా విఘ్నేశ్వరం మునే ॥ ౧౮॥

మౌద్గలం సతతం శ్రుత్వా వైవం నానాజనాదయః ।
బభూవుః పుణ్యశీలాశ్చ కిల బ్రహ్మణి తన్మయాః ॥ ౧౯॥

తత్రాఽహం కతి తే బ్రూయాం శక్తో వక్తుం న కో భవేత్ ।
నానేన సదృశం కిచ్ఛిజ్ఞానీహి త్వం మహామునే ॥ ౨౦॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే దక్షముద్గలసంవాదే
మాఘాదిసార్ధమాసే మౌద్గలపురాణశ్రవణమాహాత్యువర్ణనం నామ షడ్వింశోఽధ్యాయః ॥
౯.౨౬

౯.౨౭ భాద్రపదాదిసార్ధైకమాస శ్రవణమాహాత్యువర్ణనం నామ
సప్తవింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూత ఉవాచ ।

మహాయోగీ భాద్రపదే పులస్త్యో గణపే రతః ।

ప్రతిపత్తే గణేశం సమ్పూజ్యారభత మౌద్గలమ్ ॥ ౧॥

తత్ర విప్రాదయో విప్ర శ్రవణార్థం సమాయయుః ।

యథావిధి జనాః సర్వే శుశ్రువుర్భక్తితత్పరాః ॥ ౨॥

ఆర్ధేన సంయుతం నిత్యం మౌద్గలం మునిసత్తమః ।

కథయామాస హర్షేణ గణేశార్థవిచక్షణః ॥ ౩॥

తత్ర సర్వో బిలే సంస్థః శుశ్రావ భయసంయుతః ।

కస్మింశ్చిద్దీవసే విప్ర భాగ్యేన ప్రేరితః పురా ॥ ౪॥

మునయః సుష్వుపుః సర్వే రాత్రౌ సర్వో బహిః శవైః ।

నిర్ణగామ యయా మార్గే స్వేచ్ఛయా సుఖసంయుతః ॥ ౫॥

(Page ఖం. ౯ అ. ౨౭ పాన ౭౫)

వనస్థో నకులః కశ్చిత్తం దదర్శ భుజ్జగమమ్ ।

ఆయయా హస్తుమావేశాత్తయోర్యుద్ధం బభూవ హ ॥ ౬॥

నకులేన బలాఢ్యేన హతం సర్పం వనాన్తరే ।

తం గృహ్య గాణపాః సద్యో బ్రహ్మభూతం ప్రచక్రీరే ॥ ౭॥

తం జ్ఞాత్వా విస్మితాః సర్వే దేవేన్యాద్యా మహామతే ।

పరస్పరం సమాచుస్తే సాశ్రునేత్రా మహర్షయః ॥ ౮॥

అహో మౌద్గలమాహాత్యుం వక్తుం సర్వైర్ను శక్యతే ।

సర్వోఽజ్ఞానాచ్ఛ స శ్రుత్వా కిఞ్చిద్బ్రహ్మమయోఽధునా ॥ ౯॥

సమూర్ణం మౌద్గలం యైస్తు సంశ్రుతం తైః ప్రలభ్యతే |
 న జ్ఞాయతే విశేషేణ కిం విశిష్టమతః పరమ్ || ౧౦||
 సమూర్ణం మౌద్గలం యైశ్చ సంశ్రుతం తే గణేశ్వరాః |
 జ్ఞాతవ్యా లోకనాథా వై పావనార్థం భవన్త్యతః || ౧౧||
 నరజన్మధరో యః స్యాన్ మౌద్గలం న శ్చణోతి చేత్ |
 వశ్చైతో మాయయా పూర్ణో వృథా ధిక్ తస్య జీవితమ్ || ౧౨||
 విఘ్నరాజ నమస్తుభ్యం దేహి జన్మ ధరాతలే |
 నిత్యం మౌద్గలసంసక్తాన్ కురు నో మానవాన్ కిల || ౧౩||
 ధిక్ స్వర్గం దేవదేవేశాన్ యత్ర కర్మఫలం న చ |
 క్రియతే దేవదేవేశైః కర్మ తద్వ్యర్థతాం యయా || ౧౪||
 ఆహో కీటపతజ్ఞాది యోనౌ జన్మధరో భవేత్ |
 భారతే సాధుసజ్జేన బ్రహ్మీభూతో భవిష్యతి || ౧౫||
 సర్పౌఽయం నరవాక్-హినో న జానాతి కిమప్యహో |
 మనుష్యవాగ్భవం భావం తథా శుశ్రావ మౌద్గలమ్ || ౧౬||
 తేనైవ బ్రహ్మీభూతోఽయం తతః స్వానన్దకే పురే |
 కిం పునర్నరజాతిస్థో ప్రాప్నుయాన్న గజాననమ్ || ౧౭||
 ఏవముక్త్యాఽమరాద్యాస్తం స్వం స్వం స్థానకమాయయుః |
 అధునా ప్రకృతం వబ్ధి సర్వసౌఖ్యకరం పరమ్ || ౧౮||
 ఆశ్విన్యాం పూర్ణిమాయాం చ తత్ సమాప్తం బభూవ హ |
 మౌద్గలం హర్షసంయుక్తాః శ్రోతారస్తం పుపూజురే || ౧౯||
 సర్వైః సాకం మహాయోగీ పారణం స చకార హ |
 తతః సర్వాన్ ప్రతిపది విససర్జ మహాయశాః || ౨౦||
 తదాజ్ఞాయా యయుః సర్వే స్వస్వమాశ్రమకం మునే |
 గణేశభజనే సక్తా బభూవుః సర్వభావతః || ౨౧||
 ఇహ భుక్త్యాఽఖిలాన్ భోగానస్తే స్వానన్దమాయయుః |
 బభూవుర్బ్రహ్మీభూతాస్తే పరం దృష్ట్వా గణేశ్వరమ్ || ౨౨||
 ఇతి తే సర్వమాఖ్యాతం యశః సార్థకమాసజమ్ |

మాద్గలశ్రవణాజ్ఞాతం భాద్రమాసాదిసమ్భవమ్ ॥ ౨౩॥

ఏవం త్వనస్తరూపాశ్చ జన్తవో బ్రహ్మ తేభిరే ।
న వక్షం శక్యతే తత్ర మాద్గలశ్రవణేన వై ॥ ౨౪॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే ముద్గలదక్షసంవాదే
భాద్రపదాదిసార్థైకమాస శ్రవణమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ సప్తవింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౨౭

౯.౨౮ మహోదరచరితమాహాత్మ్యవర్ణనం నామాష్టావింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూత ఉవాచ ।

బ్రాహ్మణో వన్ధ్యభావేన పీడితః కర్మణా పురా ।
గార్గ్యవంశభవః కోఽపి నామ్నా శమ్భురీతీరితః ॥ ౧॥

నానోపాయాః కృతాస్తేన వాన్ధ్యదోషప్రహారిణః ।
తథాపి తస్య పుత్రో వా పుత్రీ ద్విజ బభూవ న ॥ ౨॥

తతోఽతిదుఃఖసంయుక్తో గౌతమం స జగామ హ ।
సస్త్రీకః పుత్రకామార్థం తం ననామ మహామతిమ్ ॥ ౩॥

గౌతమేన మునీన్ద్రేణ సత్కృతః శమ్భురావసత్ ।
సేవార్థం స్వగురోస్తత్ర యత్నయుక్తో బభూవ హ ॥ ౪॥

ఏకదా సుఖమాసీనం గౌతమం తం చ భక్తితః ।
జగాద పుత్రప్రాప్త్యర్థం వచనం స్వహితావహమ్ ॥ ౫॥

శమ్భురువాచ ।

నానా యత్నాః కృతాః స్వామిన్ పుత్రప్రాప్త్యర్థమాదరాత్ ।
లభ్యతే వైవ సంతానో మయా కిం వద కారణమ్ ॥ ౬॥

యేనోపాయేన మే పుత్రో భవిష్యతి మహామతే ।
తముపాయం వద స్వామిన్ కరిష్యామి త్వదాజ్ఞయా ॥ ౭॥

త్వం గురుర్మే పరా కాష్ఠా పరం త్వత్తో న విద్యతే ।
తారయస్వ మహాభాగ వాన్ధ్యదోషసమన్వితమ్ ॥ ౮॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా తం జగాద మహామునిః ।

గౌతమః సర్వతత్త్వజ్ఞః శముఖం దుఃఖసమన్వితమ్ ॥ ౯ ॥

గౌతమ ఉవాచ ।

మా కురుష్య వృథా చింతాం తవ పుత్రా ద్విజోత్తమ ।

భవిష్యన్తి త్రయః ప్రాజ్ఞా వేదజ్ఞా గణపప్రియాః ॥ ౧౦ ॥

శృణు త్వం మౌద్గలం మత్తః సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ।

తేనానస్తభవస్థం తే పాపం నశ్యేచ్ఛ తక్షణాత్ ॥ ౧౧ ॥

పుణ్యరాశిః స్వయం సాక్షాదభవిష్యసి చ తారకః ।

అన్యేషాం నాత్ర సన్దేహాః సర్వసిద్ధియుతస్తథా ॥ ౧౨ ॥

అన్తే గణేశ్వరం ప్రాప్య బ్రహ్మీభూతో భవిష్యసి ।

తిష్ఠాత్ర జ్యేష్ఠమానేఽహం కథయిష్యామి మౌద్గలమ్ ॥ ౧౩ ॥

ఏవం తస్య వచః శ్రుత్వా హర్షయుక్తో బభూవ హ ।

సుశీలయా స్త్రీయా సార్థం తత్రైవం సంస్థితోఽభవత్ ॥ ౧౪ ॥

తతః స్వత్నే గతే కాలే జ్యేష్ఠమాసః సమాయయౌ ।

అన్యే మునిగణాస్తత్ర శ్రవణార్థం సమాయయుః ॥ ౧౫ ॥

తాన్ దృష్ట్వా స్త్రీసమాయుక్తః శమ్భుశ్చాతీవ హర్షితః ।

విధియుక్తతయా సర్వే శ్రోతారస్తత్పరా బభుః ॥ ౧౬ ॥

జ్యేష్ఠే శుక్లే ప్రతిపది గౌతమో యోగినాం వరః ।

సమారభత్ స హర్షేణ మౌద్గలం సర్వసిద్ధిదమ్ ॥ ౧౭ ॥

వ్యాఖ్యాం చకార సర్వజ్ఞో మౌద్గలస్య యథార్థతః ।

తచ్చుత్వా విస్మితాః సర్వే బభూవుః శ్రవణే రతాః ॥ ౧౮ ॥

నిత్యం నియమసంయుక్తాః శుశ్రువుర్భక్తిసంయుతాః ।

తత్ర కస్మిన్ దినే విప్ర బభూవ పరమాద్భుతమ్ ॥ ౧౯ ॥

గర్భభస్తత్ర దైవేన హ్యయయౌ త్వతిదుఃఖితః ।

జ్వరేణ పీడితోఽత్యన్తం దూరే తస్థౌ మహామునే ॥ ౨౦ ॥

శుశ్రావ మౌద్గలస్యైవ శ్లోకం జ్ఞానవివర్జితః ।

పీడాహీనో బభూవాఽపి తత్ర కిఞ్చిత్ స రాసభః ॥ ౨౧ ॥

హృదా సమన్వితో భూత్వా తస్థౌ శ్రవణలాలసః ।

తతో గౌతమవిప్రేణ సమాప్తం తత్కృతం ముదా ॥ ౨౨॥

సర్వే స్వస్వక్రియాం చక్రుః పునః ప్రాతః సమాయయః ।

గర్దభో దుఃఖహీనః స బభూవే తత్క్షణాన్ మునే ॥ ౨౩॥

స యయౌ స్వేచ్ఛయా యుక్తః కాలవేగాన్ మమార సః ।

తస్మిన్ కాలే చ తం నేతుం గాణేశాః ప్రయయుర్ముదా ॥ ౨౪॥

తం గృహ్య బ్రహ్మభూతం తే చక్రుః శ్రవణపుణ్యతః ।

తం దృష్ట్వా దేవవిప్రాద్యాః స్వర్గస్థా విస్మయం యయః ॥ ౨౫॥

(Page ఖం. ౯ అ. ౨౯ పాన ౭౭)

అథో శృణు మహాభాగ గౌతమో హర్షనిర్భరః ।

ఆషాఢ్యాం పూర్ణిమాయాం స సమాప్తం తచ్ఛకార హ ॥ ౨౬॥

ద్విజాడ్యైః స ప్రతిపది చక్రే వై పారణం పురా ।

సర్వే హర్షయుతాస్తం తే నత్వా స్వస్వాశ్రమం యయః ॥ ౨౭॥

శమ్భుః సుశీలయా సార్థం జగామ స్వాశ్రయం తతః ।

గణేశమభజన్నిత్యం జ్ఞాత్వా యోగవపుర్గరమ్ ॥ ౨౮॥

తతః స్వల్పే గతే కాలే సుశీలా గర్భసంయుతా ।

బభూవ తాం ప్రదృశ్యైవాభవచ్ఛమ్భుః సువిస్మితః ॥ ౨౯॥

తతః శుభే ముహూర్తే సా సుషువే పుత్రముత్తమమ్ ।

సర్వలక్షణసంయుక్తం సుతా ఏవం త్రయోఽభవన్ ॥ ౩౦॥

వేదజ్ఞాన్ సర్వమాన్యాంశ్చ గాణపత్యపరాయణాన్ ।

తాన్ దృష్ట్వా విస్మితః శమ్భుర్గురుం సస్మార గౌతమమ్ ॥ ౩౧॥

మౌద్గలే తత్పురః సోఽపి బభూవే నిత్యమాదరాత్ ।

అన్తే విఘ్నేశ్వరం ప్రాప తల్లీనః ప్రబభూవ హ ॥ ౩౨॥

నానా జనా గణేశానం లేభిరే మౌద్గలస్య చ ।

శ్రవణేన చ పాలేన మునే తేషు కతి బ్రువే ॥ ౩౩॥

ఏతత్తే కథితం విప్ర జ్యేష్ఠాత్ సార్థైకమాసకే ।

మౌద్గలశ్రవణస్యైవ మాహాత్మ్యం స్వల్పభావతః ॥ ౩౪॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమౌద్గలే మహాపురాణే

నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే ముద్గలదక్షసంవాదే
మహోదరచరితమాహాత్యవర్ణనం నామాష్టావింశోఽధ్యాయః || ౯.౨౮

౯.౨౯ వర్షేణ మౌద్గలశ్రవణమాహాత్యవర్ణనం నామైకోనత్రింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

సూత ఉవాచ ।

రాజా౭౭సీత్ పుణ్ణదేశస్య సుగ్రీవః సర్వశాస్త్రవిత్ ।

నానాధర్మపరః సో౭పి శాస్త్రార్థజ్ఞో విచక్షణః || ౧||

తస్య దేశే హ్యనావృష్టిర్భూవే దుఃఖవర్ధినీ ।

న వవర్ష కదా మేఘస్తతో రాజా౭తిదుఃఖితః || ౨||

ఇన్ద్రస్య వరుణస్యైవానుష్ఠానే తత్పరో౭భవత్ ।

బ్రాహ్మణైర్నిత్యమత్యంతం తోషయామాస మేఘపమ్ || ౩||

తతో వై నవ వర్షాపి మేఘః పాపేన చేరితః ।

వీణ్యోతిదుఃఖసంయుక్తః సుగ్రీవో౭భూత్తతో నృపః || ౪||

రాజా రాజ్యం పరిత్యజ విశ్వామిత్రం జగామ హ ।

పప్రచ్ఛ తం ప్రణమ్యా౭సౌ మేఘవృష్టికరం పరమ్ || ౫||

తేన సజ్కుఢితం విప్ర మౌద్గలం శృణు భూమిప ।

దేశే వృష్టిశ్చ సమూర్ధా భవిష్యతి న సంశయః || ౬||

తతో రాజా ద్విజైస్తత్ర లేఖయిత్వా చ మౌద్గలమ్ ।

యయౌ స్వనగరం హృష్టస్తమ్భశ్రావ మహామతిః || ౭||

జనైః సార్థం సమీపస్థైస్తతో వృష్టిర్భూవ హ ।

ప్రారభే మౌద్గలే తత్ర తత్ దృష్ట్వా విస్మితో నృపః || ౮||

సర్వే హర్షయుతా లోకా జాతా పుణ్ణనివాసినః ।

రాజా గణేశ్వరం నిత్యమభజద్భక్తిసంయుతః || ౯||

(Page ఖం. ౯ అ. ౨౯ పాన ౭౮)

భాద్రే శుద్ధప్రతిపది సమారభ్య స మౌద్గలమ్ ।

శుశ్రావ నిత్యమానన్దాత్ పురాణం సర్వసిద్ధిదమ్ || ౧౦||

పునర్భాద్రపదం ప్రాప్య పరాం శుక్లచతుర్థికామ్ ।

సమాప్తం తత్ స పఞ్చమ్యాం చక్రేవై హర్షసంయుతః ॥ ౧౧ ॥

అతినంహర్షితో రాజా శ్రావణం ప్రాప్య సౌఖ్యదమ్ ।

శుక్లప్రతిపది ప్రాణైః ప్రారభన్మౌద్గలం పునః ॥ ౧౨ ॥

నిత్యం శుశ్రావ సుగ్రీవో గాణపత్యపరాయణః ।

ఆషాఢ్యాం స సమాప్తం తదమాయాం ప్రచకార హ ॥ ౧౩ ॥

పునః ప్రారభ్య సుగ్రీవో జనైః శ్రేష్ఠైః సమన్వితః ।

శుశ్రావ వర్షమధ్యే స ఏవం వార్షికమాచరత్ ॥ ౧౪ ॥

ప్రతివర్షం మహాభక్త్యా శుశ్రువుః సర్వనాగరాః ।

భక్తియుక్తా గణేశానమభజన్ దుఃఖవర్జితాః ॥ ౧౫ ॥

స తత్ర వాన్యదోషేణ యుక్తః కశ్చిద్బభూవ హ ।

స రోగశోకసంయుక్తః సుగ్రీవే రాజ్యకర్తరి ॥ ౧౬ ॥

సర్వసంపన్నమాయుక్తా జనాస్తత్ర బభూవిరే ।

రోగదోషాదిభిర్భావైర్హీనాశ్చ భయవర్జితాః ॥ ౧౭ ॥

తతః సర్వైః స రాజర్షిరజ్జగము నగరస్థితైః ।

గణేశం బ్రహ్మభూతస్తైర్బభూవే పరమద్యుతిః ॥ ౧౮ ॥

గచ్ఛతో నిజలోకం వై తస్యాఙ్గాద్వాయునాఽపరే ।

స్పృష్టా రౌరవసంస్థాస్తే పీడాహీనా బభూవిరే ॥ ౧౯ ॥

తాన్ గృహ్య గాణపా విప్ర బ్రహ్మీభూతాన్ ప్రవక్తీరే ।

యమాద్యా విస్మితాః సర్వే ప్రశశంసుశ్చ మౌద్గలమ్ ॥ ౨౦ ॥

విప్రవార్షికమేవం తే కథితం శ్రవణస్య యత్ ।

మౌద్గలస్య హి మాహాత్యం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౨౧ ॥

సుగ్రీవదేశగః కశ్చిచ్ఛ్రుత్వా వృత్తాన్తమద్భుతమ్ ।

కుష్టయుక్తో యయౌ తత్ర పురాణశ్రవణార్థతః ॥ ౨౨ ॥

వార్షికం రాజశార్దూలో సమారభత భక్తితః ।

సోఽపి నిత్యం ప్రశుశ్రావ కుష్టనాశార్థముత్తమమ్ ॥ ౨౩ ॥

శ్రుత్వా కుష్టవిహీనః స బభూవే హర్షసంయుతః ।

జగము స్వగృహం పద్భ్యాం గృహకార్యరతోఽభవత్ ॥ ౨౪ ॥

భుక్త్వా భోగాన్ మనోజ్ఞాన్ సోఽతే జగామ గజాననమ్ ।
 బ్రహ్మీభూతో బభూవాఽపి శ్రవణస్య ఫలేన వై ॥ ౨౫॥

ఏవం సకృత్ సమాశ్రుత్య మౌద్గలం వివిధా జనాః ।
 ఇహ భుక్త్వాఽఖిలాన్ భోగానస్తే స్వానన్దమాయయుః ॥ ౨౬॥

తత్రైవ కతి తే బ్రూయాం నాలం వర్షశతైరపి ।
 అతః సజ్జేపతః ప్రోక్తం వర్షశ్రవణజం ఫలమ్ ॥ ౨౭॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే దక్షముద్గలసంవాదే
 వర్షేణ మౌద్గలశ్రవణమాహాత్యవర్ణనం నామైకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౨౯
 (Page ఖం. ౯ అ. 30 పాస ౭౯)

౯.30 మౌద్గలనిత్యశ్రవణమాహాత్యవర్ణనం నామ త్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూత ఉవాచ ।

రాజాఽభూచ్ఛాక్షుషే కశ్చిన్ సుమేధో నామ ధారకః ।
 నానాధర్మపరో యజ్వా దాతా మానీ మహాబలః ॥ ౧॥

సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞో ద్విజదేవతిథిప్రియః ।
 సప్తదీపాధిపో భూత్వా స చక్రే రాజ్యముత్తమమ్ ॥ ౨॥

ఏవం రాజ్యపరో రాజా సర్వేషాం హితకారకః ।
 వాన్యదోషసమాయుక్తో బభూవాతీవ దుఃఖితః ॥ 3॥

నానోపాయాంశ్చకారాఽసౌ పుత్రప్రాప్త్యర్థమాదరాత్ ।
 నాలభత్ పుత్రమానన్దదాయకం దుఃఖితోఽభవత్ ॥ ౪॥

పత్న్యా విచార్య రాజాఽసౌ త్యక్త్వా రాజ్యం తయా సహ ।
 ప్రధానేషు వనం ఘోరం యయా శోకసమన్వితః ॥ ౫॥

బభ్రామ బ్రాన్తచిత్తోఽసౌ సుమేధా యత్ర తత్ర చ ।
 తతో మహావనం రాజా దదర్శ భయదాయకమ్ ॥ ౬॥

మరణే నిశ్చయం కృత్వా ప్రవివేశ మహావనమ్ ।
 తత్ర వ్యాలా మృగా వ్యాఘ్రాః పపలుస్తం నిరీక్ష్య తే ॥ ౭॥

తతో రాజా ప్రియాయుక్తో బభ్రామ భ్రాస్తవద్యథా ।
 తత్ర క్రతుం దదర్శాపి మహాయోగీన్ద్రముత్తమమ్ ॥ ౮॥
 కృతాఙ్గులిః స్త్రియా విప్రం ప్రణనామ పురః స్థితః ।
 తుష్టావ తం విధేః పుత్రం తేజోయుక్తం ప్రజాపతిమ్ ॥ ౯॥
 సస్తుష్టస్తం మహీపాలం సమాశ్వాస్య జగాద హా ।
 దుఃఖం కిం తే మహీపాల కిమర్థం వద చాగతః ॥ ౧౦॥
 రాజా తస్మై స్వవృత్తాస్తం కథయామాస విస్తరాత్ ।
 తచ్చృత్వా ధ్యానసంయుక్తో బభూవ మునిసత్తమః ॥ ౧౧॥
 జగాద నృపతిం విప్ర క్రతుస్తం హర్షయన్నివ ।
 మౌద్గలం శ్శృణు రాజంస్త్యం పుత్రయుక్తో భవిష్యసి ॥ ౧౨॥
 ముదితో రాజశార్దూలస్తం ప్రణమ్య తదాఙ్గాయా ।
 యయౌ స్వనగరం చిత్రం పురోహితమువాచ హా ॥ ౧౩॥
 శ్రుత్వా వృత్తం గురుస్తస్య శాణ్డిల్యః సర్వశాస్త్రవిత్ ।
 జగాద తం మహీపాలం హర్షనిర్భరమానసః ॥ ౧౪॥
 శాణ్డిల్య ఉవాచ ।
 మౌద్గలం చానయిష్యామి సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ।
 శ్రావయిష్యామి తే రాజన్ మా చింతాం కురు నిశ్చింతమ్ ॥ ౧౫॥
 ఏవముక్త్వా యయౌ సోఽపి క్రతుం యోగీన్ద్రవన్దితమ్ ।
 తం ప్రణమ్య యథాన్యాయం మౌద్గలం శ్రుతవాన్ పరమ్ ॥ ౧౬॥
 లేఖయత్వా స్వయం విప్రః శాణ్డిల్యః సర్వతత్త్వవిత్ ।
 యయౌ సుమేధసం భూపం జగాద వచనం హితమ్ ॥ ౧౭॥
 శాణ్డిల్య ఉవాచ ।
 మౌద్గలేన సమం రాజన్న కిఞ్చిద్వర్తతే పరమ్ ।
 శాస్త్రం యోగీన్ద్రవన్ద్యం తత్ సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౧౮॥
 క్రతోః ప్రసాదమాహాత్మ్యాన్ మయా జ్ఞాతమిదం పరమ్ ।
 శ్శృణు నిత్యం మహారాజ మౌద్గలం సర్వముద్గలమ్ ॥ ౧౯॥
 ఏవముక్త్వా స్వయం విప్రః సమారభత హర్షితః ।
 మౌద్గలం తం ప్రణమ్యాఽఽదౌ జగాద నృపసత్తమః ॥ ౨౦॥

సుమేధా ఉవాచ ।

ముహూర్తం పశ్య విప్రేశ శుభదం తత్పునః ప్రభో ।
మౌద్గలం కథయస్వ త్వం సర్వసిద్ధికరం పరమ్ ॥ ౨౧ ॥

శాణ్డీల్య ఉవాచ ।

క్షణభక్కురదేహోఽయం న విశ్వాస్యో మహీపతే ।
విఘ్నరాజం స్మర త్వం వై తేన కాలః శుభో భవేత్ ॥ ౨౨ ॥

గాణేశం నృపశార్దూల యత్కిఞ్చిత్ సర్వసిద్ధిదమ్ ।

తత్ర ద్వివిధభావేన స నరోత్తమ ఆచరేత్ ॥ ౨౩ ॥

ముహూర్తం శుభమాలోక్యాథవా తం గణపం స్మరన్ ।

సమారభేన్న సన్దేహో మాన్యత్వం తు విచారయ ॥ ౨౪ ॥

ఏవముక్తో నృపస్తేన తథేత్యుక్త్వా స్త్రియా సహ ।

శుశ్రావ మౌద్గలం నిత్యం శాణ్డీల్యాద్ధర్మసంయుతః ॥ ౨౫ ॥

తతః స్వల్పే గతే కాలే గర్భయుక్తాం నిరీక్ష్య తామ్ ।

పత్నిం మహీపతిః సర్వైర్హరయుక్తో బభూవ హ ॥ ౨౬ ॥

పుత్రం సా సుషువే సాధ్వీ సర్వలక్షణసంయుతమ్ ।

రాజా నిత్యం సుహర్షేణ శుశ్రువే మౌద్గలం పరమ్ ॥ ౨౭ ॥

తదేకనిష్ఠభావస్థో బభూవే నిత్యమాదరాత్ ।

అన్తే నగరసంయుక్తో జగామ గణపం పరమ్ ॥ ౨౮ ॥

తత్ర దృష్ట్వా గణేశానం బ్రహ్మీభూతో బభూవ హ ।

జనైః సార్థం సుమేధాస్తు పురాణశ్రవణేన వై ॥ ౨౯ ॥

శాణ్డీల్యోఽపి వనం గత్వా నిత్యం విఘ్నేశమాభజత్ ।

గణేశాగ్రే పురాణం స కథయామాస మౌద్గలమ్ ॥ ౩౦ ॥

నిత్యం భావసమాయుక్తో మౌద్గలే తత్సరోఽభవత్ ।

శాన్తియోగయుతో భూత్వాఽసేవత్రం గణనాయకమ్ ॥ ౩౧ ॥

సర్వత్ర సర్వమాన్యః స బభూవ బ్రాహ్మణాగ్రణీః ।

అన్తే గణేశ్వరం ప్రాప యోగివన్ద్యో మహాయశాః ॥ ౩౨ ॥

తస్యాశ్రమో గణేశస్య క్షేత్రమాభూచ్ఛ సిద్ధిదమ్ ।

దర్శనాద్వైర్మహావిప్ర సర్వసౌఖ్యకరం పరమ్ ॥ ౩౩ ॥

ఏవం నిత్యజపే సక్తా మౌద్గలస్య మహామునే ।

ఇహ భుక్త్వా ప్రభోగాంస్తే బ్రహ్మభూతా బభూవిరే ॥ ౩౪॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే దక్షముద్గలసంవాదే

మౌద్గలనిత్యశ్రవణమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ త్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౩౦

౯.౩౦ వక్రతుణ్ణచరితశ్రవణమాహాత్మ్యవర్ణనం నామైకత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూత ఉవాచ ।

నానాతపఃపరః కుతస్యః సాక్షాద్ ద్విజవరోఽభవత్ ।

తపసా శుద్ధభావః స బ్రహ్మశ్రద్ధాపరాయణః ॥ ౧॥

శమీ దమపరో భూత్వా జడోన్మత్తాదికం పరమ్ ।

చచార స తతః శాక్తేఽభవత్ బ్రహ్మణి తన్మయః ॥ ౨॥

నామరూపాత్మకానాం తద్బ్రహ్మాసత్సంజ్ఞకం మతమ్ ।

తజ్ఞాత్వా శాన్తిహీనశ్చ బభూవే ఖేదసంయుతః ॥ ౩॥

తత్రాగతం స యోగీన్ద్రం యాజ్ఞావల్క్యం ప్రతాపినమ్ ।

ననామ తం మహాభాగం కుతోఽధర్మవిదుత్తమః ॥ ౪॥

సమ్నూజ్య హర్షసంయుక్తః ప్రపచ్ఛ వినయాన్వితః ।

వద యోగం మహాయోగిన్ శాన్తిదం యోగినాం మతమ్ ॥ ౫॥

యాజ్ఞావల్క్య ఉవాచ ।

పఞ్చచిత్తమయీ బుద్ధిః సంయోగాయోగరూపిణీ ।

తస్యాం భ్రాన్తిప్రదా సిద్ధిర్నానాసిద్ధిప్రదర్శినీ ॥ ౬॥

తత్ర బిమ్బం గణేశస్య పతితం మోహధారకమ్ ।

బిమ్బభావం పరిత్యజ్య బ్రహ్మీభూతో భవిష్యసి ॥ ౭॥

తదర్థం వక్రతుణ్ణస్యాఽఽరాధనం కురు సర్వదా ।

తేన శాన్తిసమాయుక్తో భవిష్యసి న సంశయః ॥ ౮॥

బిమ్బం మాయాయుతం ప్రోక్తం మోహితం సిద్ధిబుద్ధిగమ్ ।

(Page ఖం. ౯ అ. ౩౨ పాస ౮౧)

తద్భావం హన్తి తుణ్ణేన తేనాయం వక్రతుణ్ణకః ॥ ౯ ॥
 మాయాసుఖం నరాకారం తస్మాద్వక్రం పరం ముఖమ్ ।
 తయోర్బ్రహ్మసమాయోగే వక్రతుణ్ణోఽయముచ్యతే ॥ ౧౦ ॥
 కణ్ఠాధో మాయయా యుక్తో మస్తకం తద్వివర్జితమ్ ।
 వక్రాఖ్యం తస్య విప్రేశ తేనాఽయం వక్రతుణ్ణకః ॥ ౧౧ ॥
 అనేనార్థేన సంయుక్తం వక్రతుణ్ణం భజస్య చ ।
 తేన శాన్తిసమాయుక్తో గాణపతోఽభవిష్యసి ॥ ౧౨ ॥
 ఏవముక్త్యా యయా యోగీ యాజ్ఞవల్క్యో మహాయశాః ।
 కుతోన్ హర్షసమాయుక్తో వక్రతుణ్ణపరోఽభవత్ ॥ ౧౩ ॥
 తతః స్వల్పేన కాలేన శాన్తిం లేభే మహామునిః ।
 గాణపత్యస్యభావేనాభజత్తం వక్రతుణ్ణకమ్ ॥ ౧౪ ॥
 కుతోన్ నిత్యం మహాయోగీ వక్రతుణ్ణచరిత్రకమ్ ।
 ఖణ్డం పపాత భక్త్యా స మౌద్గలస్య సుహర్షితః ॥ ౧౫ ॥
 తస్య గేహా కదాచిత్తు అగమత్ శూలసంయుతః ।
 భగన్దరయుతః పాపీ ద్విజ ఆజ్గిరసోద్భవః ॥ ౧౬ ॥
 దుఃఖయుక్తో ననామాఽసౌ కుత్సం యోగవిదాం వరమ్ ।
 స్నాత్వా సుషాప విప్రేశ తత్సాన్నిధ్యేఽతిదుఃఖితః ॥ ౧౭ ॥
 కుతోన్ గణేశం సమ్పూజ్యాఽపఠత్తం వక్రతుణ్ణగమ్ ।
 చరితం సోఽపి శుశ్రావానాయాసేన గృహే స్థితః ॥ ౧౮ ॥
 సమ్పూర్ణే సంశ్రుతే తత్ర రోగహీనో బభూవ హా ।
 ప్రణమ్యాజ్గిరసస్తం చ యయా స్థానం స్వకీయకమ్ ॥ ౧౯ ॥
 భుక్త్వా స వివిధాన్ భోగాన్ జగామాన్తే గణేశ్వరమ్ ।
 చిత్రమాజ్గిరసోద్భూతం పశ్య శౌనక తే నమః ॥ ౨౦ ॥
 ఏవం నానా జనాః సిద్ధిం యయుః శ్రవణమాత్రతః ।
 వక్రతుణ్ణచరిత్రస్య మౌద్గలస్థస్య మానద ॥ ౨౧ ॥
 తత్రైవం కతి తే బ్రూయాం మయా వక్తం న శక్యతే ।
 అతః సజ్జేపతః ప్రోక్తం మాహాత్మ్యం శ్రవణే భవమ్ ॥ ౨౨ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే దక్షముద్గలసంవాదే
వక్రతుణ్ణచరితశ్రవణమాహాత్యవర్ణనం నామైకత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.3౧

౯.3౨ ఏకదన్తచరితమాహాత్యవర్ణనం నామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూత ఉవాచ ।

పిప్పలాదః పురా కశ్చిద్బభూవ బ్రాహ్మణోత్తమః ।

స శైవమార్గసంయుక్తోఽభజత్తం శక్జరం సదా ॥ ౧ ॥

గౌతమీతీరసంస్థః స క్రమతో యోగసంస్థితః ।

బభూవ సహజే సంస్థః స్వాధీనత్వపరాయణః ॥ ౨ ॥

తతో వేదార్థజం యోగం జ్ఞాత్వా శాన్తిధరం పరమ్ ।

సహజం మోహహీనం తతో దృష్ట్వా దుఃఖయుతోఽభవత్ ॥ 3 ॥

జగామ గౌతమం విప్రో భక్తీసంయుత ఆనమత్ ।

పప్రచ్ఛ యోగశాస్త్యర్థముపాయం బ్రహ్మదం పరమ్ ॥ ౪ ॥

జగాద గౌతమో విప్రం స పృష్టశ్చైకదన్తకమ్ ।

బ్రహ్మ తస్యైవ భక్త్యా త్వం శాన్తియోగమవాప్స్యసి ॥ ౫ ॥

యద్యన్మాయావికారైశ్చ సంయుక్తం మునిసత్తమ ।

మాయయా సహ తద్విధి ఏకశబ్దప్రవాచకమ్ ॥ ౬ ॥

మాయాహీనం స్థితం యత్తన్మాయకం వా ద్విజోత్తమమ్ ।

దన్తసంజ్ఞం విజాసీహి పశ్య వేదే విచక్షణ ॥ ౭ ॥

తయోర్లోకే గణేశాన ఏకదన్త ఇతి శ్రుతః ।

తం భజస్వ విధానేన శాన్తియుక్తో భవిష్యసి ॥ ౮ ॥

ఏవముక్త్వా మహాయోగీ గౌతమో విరరామ హ ।

పిప్పలాదశ్చ సన్నమ్య యయౌ స్వస్యాశ్రమం పరమ్ ॥ ౯ ॥

తత్రస్థశ్చైకదన్తం సోఽభజద్భక్తీసమన్వితః ।

గణేశకృపయా విప్రో యోగశాన్తియుతోఽభవత్ ॥ ౧౦ ॥

తతో నిత్యం మహావిప్ర ఏకదన్తచరిత్రకమ్ ।

అపతమౌద్గలే సంస్థం గాణపత్యస్వభావతః ॥ ౧౧॥

కస్మింశ్చిత్ సమయే యోగీ పూజయిత్వైకదంతకమ్ ।

అపతచ్చరితం తస్య తత్సాన్నిధ్యే సుభక్తితః ॥ ౧౨॥

తత్ర పల్లీ స్థితా కాచిత్ సా శుశ్రావ చరిత్రకమ్ ।

జ్వరయుక్తా మహాభాగ జ్వరహీనా బభూవ హ ॥ ౧౩॥

దేహాన్త గణనాథం తు జగామ చరితశ్రవాత్ ।

తం దృష్ట్వా బ్రహ్మభూతా సా బభూవే చిత్రమద్భుతమ్ ॥ ౧౪॥

ఏవమేకరదవ్యైవ చరితస్య చ సేవనే ।

శ్రవణేన సరా నారోఽబ్రహ్మీభూతా బభూవిరే ॥ ౧౫॥

తేషాం న శక్యతే వక్తుం చరితం కేనచిన్ మునే ।

అతః సజ్జేపతః ప్రోక్తం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౧౬॥

॥ ఓం తత్సందితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే దక్షముద్గలసంవాదే

ఏకదంతచరితమాహాత్యువర్ణనం నామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౩౨

౯.౩౩ మహోదరచరితమాహాత్యువర్ణనం నామ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూత ఉవాచ ।

మాధ్యన్దినో మహాభాగో మునిః సర్వార్థకోవిదః ।

స్వధర్మనిరతో నిత్యం నానాబలతపోన్వితః ॥ ౧॥

స శాన్త్యర్థం జగామైవ వ్యాసం సర్వజ్ఞముత్తమమ్ ।

తం ప్రణమ్య మహాభాగం పప్రచ్ఛ వినయాన్వితః ॥ ౨॥

మాధ్యన్దిన ఉవాచ ।

శాన్త్యర్థం కిం నరైః కార్యం తన్నే వద మహామతే ।

యేన యోగయుతాః సర్వే బ్రహ్మీభూతా బభూవిరే ॥ ౩॥

వ్యాస ఉవాచ ।

సంయోగాఽయోగయోరోఽగే బ్రహ్మభూతో నరో భవేత్ ।

తేన శాన్తియుతో భాషీ సా శాన్తిః సర్వసమ్మతా ॥ ౪॥

స ఏవ గణనాథస్తు మహోదర ఇతి స్మృతః ।
 తం భజస్వ విధానేన తదా శాన్తిమవాప్స్యసి ॥ ౫॥
 సంయోగాఽయోగరూపః సన్ తయోరుదరగాన్ పరాన్ ।
 భున్క్తి సకలాన్ భోగాన్ స్మృతస్తేన మహోదరః ॥ ౬॥
 బ్రహ్మసు బ్రహ్మసౌఖ్యం యద్భోగరూపం ప్రకీర్తితమ్ ।
 భుక్తో భోగః స్థితో యత్ర తదేవ జరతం స్మృతమ్ ॥ ౭॥
 జగతాం బ్రహ్మణాం విప్ర జరతే సంస్థితః సదా ।
 (Page ఖం. ౯ అ. ౩౪ పాన ౮౩)
 గణేశో భోగభోక్తా వై కోఽపి తస్యోదరే న తు ॥ ౮॥
 ప్రోక్తో మహోదరస్తేన వేదేషు గణనాయకః ।
 ఏకస్తం భజ భక్త్యా వై తయా శాన్తిమవాప్స్యసి ॥ ౯॥
 ఏవముక్త్వా మహాయోగీ వ్యాసో యోగీన్ద్రసత్తమః ।
 విరరామ స తం నత్వా ఆశ్రమం స్వం జగామ చ ॥ ౧౦॥
 మహోదరచరిత్రం స మౌద్గలస్థం విశేషతః ।
 సేవ్యయోగపరో భూత్వాఽభజత్తం తు మహోదరమ్ ॥ ౧౧॥
 తస్మై తుష్టో గణాధీశో దదౌ యోగం సుశాన్తిగమ్ ।
 తతః శాన్తియుతో నిత్యమభజద్గణనాయకమ్ ॥ ౧౨॥
 మహోదరచరిత్రం యదపఠన్నిత్యమాదరాత్ ।
 మహాయోగీ స్వయం తత్ర స్థాపయామాస విఘ్నపమ్ ॥ ౧౩॥
 కదాచిద్గణరాజం స పూజయిత్వా పపాఠ తత్ ।
 మహోదరస్య మాహాత్మ్యం తత్ర చిత్రం బభూవ హ ॥ ౧౪॥
 మణ్ణుకో దైవయోగేన శుశ్రావాజ్ఞానసంయుతః ।
 నిర్మాల్యే సంస్థితస్తత్ర భయభీతః సమన్తతః ॥ ౧౫॥
 తతో బహౌ గతే కాలే మృతం తం కుత్రచిత్ స్థలే ।
 మణ్ణుకం చ సమానేతుమగమన్ గాణపా ముదా ॥ ౧౬॥
 సజ్గుహ్యా బ్రహ్మభూతం తే చక్రురేకశ్రవాత్ పరమ్ ।
 పాఠస్య పశ్య విప్రైశ మాహాత్మ్యం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౧౭॥
 ఏవం నానా జనా విప్ర మహోదరచరిత్రకమ్ ।

సంసేవ్య భుక్తభోగాస్తేభవన్ బ్రహ్మమయామృతాః ॥ ౧౮ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే దక్షముద్గలసంవాదే
మహోదరచరితమాహాత్యవర్ణనం నామ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.33

౯.3౪ గజాననచరితశ్రవణపఠనమాహాత్యవర్ణనం నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూత ఉవాచ ।

ఆశ్వలాయనవంశస్థో బ్రాహ్మణః సురుచిః పురా ।

నామ్నా స్వధర్మనిష్ఠః స బ్రహ్మజ్ఞానపరోభవత్ ॥ ౧ ॥

నానాయోగక్రమే సక్తః శమీ దమపరాయణః ।

చచార యోగచర్యాం తామస్తే సహజగోభవత్ ॥ ౨ ॥

తత్ర స్వాధీనతాం దృష్ట్వా విస్మితః ప్రయయౌ స్వయమ్ ।

స్వగురుం తం ప్రణమ్యాఽఽదౌ యోగం పప్రచ్ఛ ఉత్తమమ్ ॥ 3 ॥

సురుచిరువాచ ।

వద యోగం మహాయోగీన్ శాన్తిదం సర్వభావతః ।

అస్మాకం త్వం పరా కాష్ఠా గురుర్వంశధరః ప్రభుః ॥ ౪ ॥

ఆశ్వలాయన ఉవాచ ।

పైలేన కథితో యోగో మహ్యం శాన్తిప్రదః పరః ।

తం తేహం కథయిష్యామి బ్రహ్మీభూతప్రదాయకమ్ ॥ ౫ ॥

చిత్తం పఞ్చవిధం త్యక్త్వాఽహం బ్రహ్మేతి ప్రబోధతః ।

సరసం తేన శాన్తిస్తో భవిష్యసి న సంశయః ॥ ౬ ॥

సరసం చిత్తకం యస్మాత్ సమ్భూతం యన్మయం మతమ్ ।

అస్తే యత్ర గతం తత్త్వం గజం జానీహి మానద ॥ ౭ ॥

తదేవాననకం యస్య తం భజస్య విధానతః ।

గజాననం సుశాన్తిస్తో భవిష్యస్యధునా మునే ॥ ౮ ॥

ఏవముక్త్వా మహావిప్ర ఆశ్వలాయన ఆదరాత్ ।

తూష్ణిం స్థితః స తం నత్వా యయౌ స్వస్యాశ్రమం పునః ॥ ౯ ॥

గజాననపరో భూత్వాఽభజత్తం నిత్యమాదరాత్ |
 గజాననచరిత్రం సోఽపతన్ మాద్గలసంస్థితమ్ || ౧౦ ||
 తేన తుష్టో గణాధీశో దదౌ యోగం ప్రశాన్నిదమ్ |
 భక్తాయ వై సురుచయే భక్తవాఞ్శాప్రపూరకః || ౧౧ ||
 తతస్తేన రహస్యం యచ్ఛతుర్వేదసముద్భవమ్ |
 జ్ఞాతం గజాననాఖ్యే తత్ సంస్థితం బ్రహ్మణోదితమ్ || ౧౨ ||
 గచ్ఛన్తి యత్ర సర్వాణి విశ్వాని బ్రహ్మకాణి తు |
 యోగరూపేణ యన్తేషు స గచ్ఛతిగ ఉచ్యతే || ౧౩ ||
 సర్వగం బ్రహ్మ సత్ప్రోక్తమృగేవదే సారగం పరమ్ |
 తదేవ గశ్చ విజ్ఞేయో మునే నామ్ని గజాననే || ౧౪ ||
 జాయన్తే వివిధాన్యేవ విశ్వాని బ్రహ్మకాణి చ |
 తస్మాదదః స జః ఖ్యాతోఽద్వితీయాత్మక ఏకకః || ౧౫ ||
 ఆదిమధ్యాన్తభావేషు యాదృశం తాదృశం భవేత్ |
 యజషి బ్రహ్మ సమ్ప్రోక్తం స్మృతోఽజః స గజాననే || ౧౬ ||
 పఞ్చచిత్తమయం సర్వం నాశవన్నాత్ర సంశయః |
 నష్టం నకారగం విద్ధ్యాఽఽసమన్తాదా చ తత్ర వై || ౧౭ ||
 నష్టభావేషు యస్తిష్ఠేదాసమన్తాత్తదేవ తత్ |
 బ్రహ్మ సామ్నా సమాఖ్యాతం స్థిత ఆనో గజాననే || ౧౮ ||
 పఞ్చచిత్తమయం సర్వం నష్టం జ్ఞాతవ్యమజ్ఞాసా |
 తదేవ యోగభావేన బ్రహ్మరూపం ప్రకీర్తితమ్ || ౧౯ ||
 అభర్వణసమాఖ్యాతమహమాత్మా న సంశయః |
 అజ్ఞానేన వినాశాఖ్యో న స్మృతః స గజాననే || ౨౦ ||
 ఏతద్ బ్రహ్మముఖేభ్యశ్చ చతుర్భ్యః సారమీరితమ్ |
 గజాననో మహావిప్ర చతుర్వేదాత్మకః స్మృతః || ౨౧ ||
 ఏవం గజాననం జ్ఞాత్వాఽభజత్తం సురుచిః సదా |
 అపరత్తస్య మాహాత్మ్యం తత్ర చిత్రం బభూవ హా || ౨౨ ||
 కపోతో వృక్షసంస్థః కః తత్ శుశ్రావ చరిత్రకమ్ |
 స రోగసంయుతః పాపీ రోగహీనో బభూవ హా || ౨౩ ||

అన్తే గజాననం గత్వా బ్రహ్మీభూతోఽభవన్ ముదా ।

అజ్ఞానశ్రవణేనైవాఽతః ఫలం కిం వదామి తే ॥ ౨౪॥

ఏవం నానా జనా ఖణ్ణం యద్గజానననామకమ్ ।

శ్రుత్వా పఠిత్వా భుక్త్వాన్తే భోగాన్ బ్రహ్మ ప్రలేభిరే ॥ ౨౫॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే దక్షముగలసంవాదే

గజాననచరితశ్రవణపఠనమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.3౪

(Page ఖం. ౯ అ. 3౬ పాన ౮౫)

౯.3౫ లమ్బోదరచరితవర్ణనం నామ పంచత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూత ఉవాచ ।

భార్గవః కపిలో నామ సర్వశాస్త్రవిశారదః ।

కపిలస్య వరేణైవ సముత్పన్నః సుధర్మవిత్ ॥ ౧॥

నానాతపఃసమాయుక్తో యోగనిష్ఠో బభూవ హ ।

తదర్థం శునకం సోఽపి జగామ వినయాన్వితః ॥ ౨॥

తం ప్రణమ్య మాహాత్మానం స్థిత ఆర్జవసంయుతః ।

కదాచిత్తే మహాభాగం పప్రచ్ఛ పితరం ముదా ॥ 3॥

కపిల ఉవాచ ।

యోగశాన్తిప్రదం నాథ వద బ్రహ్మణి తన్మయమ్ ।

త్వం నో గురుః సమాఖ్యాతస్తారయస్వ భవార్ణవత్ ॥ ౪॥

శునక ఉవాచ ।

విశ్వాని విద్ధి తం యోగం బ్రహ్మణి నిఃస్పృతాని చ ।

యదాధారేణ వర్తన్తే తే గచ్ఛన్తి యదాత్మని ॥ ౫॥

తదేవ యోగదం బ్రహ్మ లమ్బోదరప్రవాచకమ్ ।

తస్యోదరే స్థితం బ్రహ్మ విశ్వం చ భజ తం సదా ॥ ౬॥

తేన శాన్తిసమాయుక్తో బ్రహ్మీభూతో భవిష్యసి ।

నాన్యథా త్వం మహాభాగ సిద్ధిబుద్ధివిమోహితః ॥ ౭॥
 ఏవముక్త్యా మహాయోగీ శునకో విరరామ హా ।
 తం ప్రణమ్య యయౌ సోఽపి స్వాశ్రమం హర్షసంయుతః ॥ ౮॥
 లమ్బోద్దరచరిత్రం స మౌద్గలస్థం జజాప హా ।
 గణేశం పూజయామాస నిత్యం భక్తిపరాయణః ॥ ౯॥
 తేన తుష్టో గణాధీశో దదౌ యోగం సుశాన్తిదమ్ ।
 కపిలాయ స్వభక్తాయ భక్తవాత్సల్యకారణాత్ ॥ ౧౦॥
 శాన్తియుక్తః స్వయం యోగీ తజ్జజాప చరిత్రకమ్ ।
 నిత్యం పూజాపరో భూత్వా లమ్బోద్దరసమీపగః ॥ ౧౧॥
 తత్ర చిత్రం కదాచిద్వై బభూవ శ్శృణు శౌనక ।
 బలీవర్ధః స్థితః కశ్చిద్రోగాక్రాన్తః పపాత హా ॥ ౧౨॥
 శుశ్రావ తచ్ఛరిత్రం స సమ్పూర్ణం జ్ఞానహీనతః ।
 సద్యో వై రోగనిర్ముక్తో బభూవే హర్షసంయుతః ॥ ౧౩॥
 నాజానన్స్తన్ మహత్ పుణ్యం బలీవర్ధః కదాచన ।
 కాలేన స మృతస్తత్ర బ్రహ్మీభూతో బభూవ హా ॥ ౧౪॥
 ఏవమజ్ఞానతో వాఽపి జ్ఞానతో వివిధా జనాః ।
 బ్రహ్మీభూతా బభూవుశ్చ మయా వక్తుం న శక్యతే ॥ ౧౫॥
 ॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే దక్షముద్గలసంవాదే
 లమ్బోద్దరచరితవర్ణనం నామ పంచుత్తీంశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౩౫

౯.౩౬ వికటఖణ్డమాహాత్యవర్ణనం నామ షట్తీంశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూత ఉవాచ ।

ఆశ్వత్థామా మహాభాగో ద్రోణపుత్రః ప్రతాపవాన్ ।
 కృపేణ మాతులేనైవ జగామ వనముత్తమమ్ ॥ ౧॥

భారతే సంస్థితం సారం జ్ఞాత్వా కృష్ణముఖాచ్ఛ్యుతమ్ ।
 బుద్ధేః పరతరం బ్రహ్మోఽభవత్తత్రైవ లాలసః ॥ ౨॥

బుద్ధేః పత్యుర్గణేశస్య హృది జ్ఞానం కథం భవేత్ |
 పరిపూర్ణం తదర్థం స గౌతమం శరణం యయా || 3 ||
 కృపస్తం వినయేనైవ ప్రణమ్యాశ్రమసంస్థితః |
 సేవార్థం భాగినేయేన సంయుక్తః పరమార్థవిత్ || ౪ ||
 కదాచిద్యోగినాం మధ్యే గౌతమః సంస్థితోఽభవత్ |
 కథయామాస యోగం స శాన్తిదం యోగసేవయా || ౫ ||
 తత్ర హర్షేణ సంయుక్తోఽశ్వత్థామా వినయాన్వితః |
 పప్రచ్ఛ కృపసంయుక్తః సంశయస్యాపనుత్తయే || ౬ ||
 అశ్వత్థామోవాచ |
 యోగప్రాప్త్యర్థమానన్దాత్ కస్యోపాసనమాచరేత్ |
 యోగరూపస్య యోగీశ బద సర్వజ్ఞ తే నమః || ౭ ||
 గౌతమ ఉవాచ |
 గణేశోపాసనం ముఖ్యం పూర్ణం శాన్తిప్రదాయకమ్ |
 యోగాకారః స వై వేదే నరే గజమయత్వతః || ౮ ||
 పఞ్చచిత్తాత్మమోహేన తేన సర్వం విమోహితమ్ |
 న జానాతి పరం భావం యోగదం గణనాయకమ్ || ౯ ||
 సమోహం చిత్తముత్సృజ్య స్వయం చిన్తామణిర్భవేత్ |
 తస్మాద్వికటభక్త్యా స లభ్యతే వికటః ప్రభుః || ౧౦ ||
 పఞ్చచిత్తమయం యద్యత్తస్మాద్వికటభావతః |
 భ్రమం త్యక్త్వా స్వచిత్తస్థం తం భజస్య గజాననమ్ || ౧౧ ||
 తచ్చుత్వా విస్మితాః సర్వే మునయస్తం ప్రణమ్య చ |
 స్వస్వాశ్రమం సమాగమ్య వికటే భజనే రతాః || ౧౨ ||
 అశ్వత్థామా కృపశ్చైవ తం ప్రణమ్య మహామతిమ్ |
 స్వస్వాశ్రమం సమాగత్య వికటే భజనే రతౌ || ౧౩ ||
 మౌద్గలస్థం చరిత్రం తౌ వికటస్య మహాత్మనః |
 ప్రవేతతుర్మహాభక్త్యా పూజ్య నిత్యం గణేశ్వరమ్ || ౧౪ ||

తతః స్వల్పేన కాలేన సన్తుష్టో వికటోఽభవత్ |
 దదౌ యోగం స తాభ్యాం వై పూర్ణశాన్తిప్రదాయకమ్ || ౧౫||
 తథాపి తౌ మహాభాగౌ పాఠం చక్రతురాదరాత్ |
 ఖణ్డస్య వికటస్యైవ వికటం పూజ్య నిత్యదా || ౧౬||
 ఏకదా పాఠసంయుక్తావభూతాం చ ద్విజోత్తమౌ |
 తత్ర శ్వా చ కృపస్యాగ్రే శుశ్రువే సంస్థితో మహాన్ || ౧౭||
 ఆశ్వత్థామ్నశ్చ మార్జారః సమీపస్థిత ఆశ్శ్రోణోత్ |
 తౌ రోగాద్వైర్విహీనౌ చ జాతావజ్ఞానతః శ్రవాత్ || ౧౮||
 అన్తే స్వానన్దగౌ జాతావేకశ్రవణపుణ్యతః |
 ఆతః కం మహిమానం తే కథయామి హ్యపారకమ్ || ౧౯||
 ఆశ్వత్థామా కృపశ్చైవ స్వస్వాంశే సజ్జతౌ ముదా |
 అన్తే యోగయుతౌ విప్ర వికటే భజనే రతౌ || ౨౦||
 శౌనక ఉవాచ |
 యోగయుక్తౌ కథం సూత స్వాంశగౌ తౌ బభూవతుః |
 గణేశేన తదాకారౌ మహాచ్ఛిత్రం వదస్య మామ్ || ౨౧||
 సూత ఉవాచ |
 దేవాః కలాంశభావేన భూభారహరణాయ వై |
 భవన్తి మానవాద్యాన్తే నానాసామర్థ్యసంయుతాః || ౨౨||
 ఇహ పాపం యదా కృత్వా గచ్ఛన్తి యమపం మృతాః |
 పతన్తి నరకేష్వేవ యథా దశరథాదయః || ౨౩||
 అథవా పుణ్యముగ్రం తే కృత్వాంఽతే స్వర్గగా ముదా |
 భవన్తి భోగసంయుక్తా యథా రామో యమస్థతే || ౨౪||
 భవన్తి యోగయుక్తాన్తే యదా స్వస్వాంశగాస్తదా |
 తదాకారా గణేశానం కల్పాన్తే సజ్జతా ముదా || ౨౫||
 యథా విదూరకః సద్యః కౌరవే యమదేహగః |
 యమాకారో గణేశానమభజద్భక్తిసంయుతః || ౨౬||
 అన్తే యోగసమాయుక్తో యమః పరమపావనః |
 యయౌ గణేశ్వరం విప్ర బ్రహ్మభూతః స్వభావతః || ౨౭||

ఏతత్తే కథితం పూర్ణం చరిత్రం శ్రవణాత్మకమ్ ।

వికటస్వైవ ఖణ్డస్య సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౨౮॥

ఏవం నానాజనాద్యాశ్చ శ్రుత్వా ఖణ్డం మహాద్భుతమ్ ।

వికటస్య సుఖం భుక్త్వా బ్రహ్మీభూతా బభూవిరే ॥ ౨౯॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

నవమే ఖణ్డే యోగచరితే దక్షముద్గలసంవాదే యోగామృతార్థశాస్త్రే

వికటఖణ్డమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ షట్త్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౩౬

(Page ఖం. ౯ అ. ౩౭ పాన ౮౭)

౯.౩౭ విఘ్నరాజఖణ్డశ్రవణపఠనమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూత ఉవాచ ।

విభీషణో మహాభాగో లజ్ఞాం ప్రాప్య సుహృద్భృతః ।

రామం పూజ్యం స్వయం నిత్యం భక్తియుక్తోఽభజత్ పరమ్ ॥ ౧॥

తత్రాదౌ గణనాథస్య పూజనం వేదసమ్మతమ్ ।

విచార్య విస్మితః సోఽపి దుఃఖయుక్తో బభూవ హా ॥ ౨॥

ధారయామాస మనసి గణేశం బ్రహ్మనాయకమ్ ।

సర్వపూజ్యం గణేశస్యోచ్ఛిష్టభుజోఽమరాన్ పరాన్ ॥ ౩॥

కదాచిత్తత్ర యోగీశో నారదః స్వేచ్ఛయాఽఽగతః ।

తం ప్రణమ్య ప్రపూజ్యైవ పరం పప్రచ్ఛ హృత్ప్రీతమ్ ॥ ౪॥

విభీషణ ఉవాచ ।

గణేశోచ్ఛిష్టభోక్తారో దేవా విష్ణుముఖా మునే ।

ఆగ్రపూజ్యప్రభావత్వాత్ కిమిదం వేదసమ్మతమ్ ॥ ౫॥

నారద ఉవాచ ।

బ్రహ్మీకారాః శివాద్యాశ్చ నానాయోగప్రధారకాః ।

బ్రహ్మీణ్యన్నముఖాన్యేవ వేదేషు కథితం బుధైః ॥ ౬॥

తేషాం స్వామీ గణేశానో బ్రహ్మణస్పృతిసంజ్ఞితః ।

బ్రహ్మణాం పాత్యభావద్వై పాలయిత్వప్రభావతః ॥ ౭॥

తేషాం యోగప్రదానార్థం దేహధారీ బభూవ హా ।
 గజాననాదిచిహ్నైః స సంయుక్తో బ్రహ్మరూపకైః ॥ ౮॥
 విఘ్నా సత్తాత్మకాః ప్రోక్తాస్తేషాం స్వామీ గజాననః ।
 విఘ్నైః సర్వాన్ ప్రమర్ద్యైవ ఖేలతే యోగరూపధృక్ ॥ ౯॥
 బ్రహ్మాణి విఘ్నయుక్తాని భవన్తే రాక్షసాధిప ।
 సత్యసంకల్పహీనాని తదా తమభజన్ పరమ్ ॥ ౧౦॥
 పరాధీనస్వభావం చ జానన్తే తాని నిత్యదా ।
 స్వకీయం చ తతః ప్రీతో గణేశో జాయతే పరః ॥ ౧౧॥
 దదాతి యోగముఖ్యం స్వం గణేశస్తేభ్య ఆదరాత్ ।
 తదా విఘ్నవిహీనాని భవన్తే వీర్యవన్తి తు ॥ ౧౨॥
 అతో గణేశ్వరః పూర్ణః సర్వేషాం పూర్ణతాం గతః ।
 పూర్ణసర్వాదితాం వేదే జ్యేష్ఠరాజప్రభావతః ॥ ౧౩॥
 ఏవం విఘ్నేశ్వరం నిత్యం భజ త్వం శాన్తిదాయకమ్ ।
 రామః స ఏవ విఘ్నేశః కలాంశేన న సంశయః ॥ ౧౪॥
 గణేశభజనే కస్య వ్యభిచారో భవేన్న వై ।
 సమూహానాం పతిత్వాత్తు సమూహో విష్ణుముఖ్యకాః ॥ ౧౫॥
 ఏవముక్త్యా మహాయోగీ నారదో గణపం స్మరన్ ।
 యయౌ సోఽపి మహాబుద్ధిర్విచార్య గణపే రతః ॥ ౧౬॥
 పపాత విఘ్నరాజస్య స ఖణ్డం మౌద్గలస్థితమ్ ।
 నిత్యం భక్తిప్రయుక్తః సమ్ప్రాజ్య తం గణనాయకమ్ ॥ ౧౭॥
 తతః శాన్తిసమాయుక్తో బభూవేహా విభీషణః ।
 గణేశమభజన్నిత్యం పరం రామైక్యమార్గతః ॥ ౧౮॥
 ఏకదా రాక్షసాధీశో హ్యగమత్ నేతుబన్ధనమ్ ।
 మహోదరం ప్రపూజ్యైవ తత్రస్థః పాఠమాకరోత్ ॥ ౧౯॥
 తత్ర భేకీ జలే సంస్థా శుశ్రువే ఖణ్డముత్తమమ్ ।
 విఘ్నరాజస్య తేనైవ సుఖయుక్తా బభూవ హా ॥ ౨౦॥
 ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర సా సర్పేణ ధృతాఽభవత్ ।

గ్రస్తా మమార గాణేశైర్నితా స్వానన్దకే పురే || ౨౧||

భేకీం గృహ్య బ్రహ్మభూతాం చక్రుర్వర్షసమన్వితాః |
 ఏవమజ్ఞానతః పుణ్యం విఘ్నేశచరితోద్భవమ్ || ౨౨||

నానా జనాదయో విప్ర శ్రుత్వా ఖణ్డం యయుర్ముదా |
 స్వానన్దం భుక్తభోగాశ్చ మయా వత్తుం న శక్యతే || ౨౩||

|| ఓం తత్సదీతి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
 నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే దక్షమదులసంవాదే
 విఘ్నరాజఖణ్డశ్రవణపఠనమాహాత్యవర్ణనం నామ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః || ౯.3౭
 (Page ఖం. ౯ అ. ౩౮ పాన ౮౮)

౯.3౮ ధూమ్రవర్ణచరితమాహాత్యవర్ణనం నామ అష్టత్రింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

సూత ఉవాచ |

వరతన్తుర్మునిశ్రేష్ఠో నానావిధతపః పరః |
 శాన్తిం న తపసా లేభే తతః భేదయుతోఽభవత్ || ౧||

నశ్వరం విశ్వమేవం స జ్ఞాత్వా బ్రహ్మపరోఽభవత్ |
 తత్రాఽఽజగామ పౌలస్త్యో విశ్రవా మునిసత్తమః || ౨||

తం దృష్ట్వాత్థాయ విప్రేశం ప్రణనామ పుపూజ హ |
 పప్రచ్ఛాఽఽభోజ్య హర్షేణ యుక్తః పరమపావనమ్ || ౩||

వరతన్తురువాచ |

త్వం సాక్షాద్యోగినాం వన్ద్యః పావనో హి సమాగతః |
 మహాపుణ్యేన తే పాదపద్మం దృష్టం మయా ప్రభో || ౪||

యోగశాన్తిప్రదం బ్రూహి యేన శాన్తో భవామ్యహమ్ |
 నశ్వరం సర్వముత్సృజ్య తదర్థం లాలసోఽధునా || ౫||

విశ్రవా ఉవాచ |

బ్రహ్మజ్ఞానం వినా తాత న శాన్తిం లభతే నరః |
 బ్రహ్మ నానావిధం వేదేషు ప్రోక్తం వేదవాదిభిః || ౬||

తేషాం పతిం గణాధీశం బ్రహ్మణస్పృతిసంజ్ఞితమ్ |

తం భజస్వ విధానేన తదా శాస్తో భవిష్యసి ॥ ౭॥

విశ్వం వపుః శిరో బ్రహ్మ గజం యోగే తయోర్మతః ।

సిద్ధిబుద్ధిపతిః సాక్షాత్ పరః స్వానందవాసకృత్ ॥ ౮॥

వర్ణా ధూమ్రాయితా యత్ర మనసా మునిసత్తమ ।

తేన ధూమ్రాక్షరః ప్రోక్తో బ్రహ్మభూయప్రదాయకః ॥ ౯॥

ధూమ్రవర్ణం గణాధీశం భజ యత్సేన మానద ।

తస్యైవ భజనం కృత్వా శాన్తిం ప్రాప్తోఽహముత్తమామ్ ॥ ౧౦॥

నాన్యథా పూర్ణశాన్తిం తు లభతే కోఽపి నిశ్చితమ్ ।

వేదాదిభిర్మునీన్ద్రైశ్చ వేదాద్యైః పశ్య తం విభుమ్ ॥ ౧౧॥

పులస్త్యేనోపదిష్టోఽహం నానాయోగపరాయణః ।

త్యక్త్వా బ్రహ్మణి తన్నిష్ఠః సదాఽభూవం న సంశయః ॥ ౧౨॥

ఏవముక్త్వా మహాయోగీ విశ్రవాః స్వస్థలం యయా ।

వరతన్తుర్విచార్యైవం గణేశభజనే రతః ॥ ౧౩॥

ఖణ్డం మౌద్గలసంస్థం స ధూమ్రవర్ణాత్మకం పరమ్ ।

జజాప నిత్యమానందాత్ పూజ్య విఘ్నేశ్వరం పరమ్ ॥ ౧౪॥

పూర్ణశాన్తియుతో జాతో యోగీన్ద్రః సర్వపారగః ।

గణేశకృపయా నిత్యమభజద్గణనాయకమ్ ॥ ౧౫॥

ఏకదా తీర్థసంస్థః స ధూమ్రవర్ణం పుపూజ హ ।

తస్యాగ్రే నిత్యకం పాఠం స చక్రే ధౌమ్రవర్ణకమ్ ॥ ౧౬॥

తత్ర కాకః స్థితః సోఽపి వృక్షశాఖాపరాయణః ।

శూలయుక్తః స శుశ్రావ ధూమ్రవర్ణచరిత్రకమ్ ॥ ౧౭॥

సద్యశ్చ శూలహినః స బభూవే హర్షసంయుతః ।

ఉడీయ ప్రయయా తస్మాద్ వృషాత్ స్వేచ్ఛాపరాయణః ॥ ౧౮॥

అన్తే గణేశ్వరం గత్వా బ్రహ్మభూతో బభూవ హ ।

అజ్ఞానశ్రవణాత్ పుణ్యం పశ్య కిం కథయామ్యహమ్ ॥ ౧౯॥

ఏవం నానా జనాః శ్రుత్వా ధూమ్రవర్ణచరిత్రకమ్ ।

బ్రహ్మీభూతా బభూవుస్తే భుక్త్వా భోగాన్ విశేషతః ॥ ౨౦॥

తేషు కిం తే మహావిప్ర కథ్యతే తన్న శక్యతే ।

అతః సజ్జేపతః ప్రోక్తం శ్రవణస్య చరిత్రకమ్ ॥ ౨౧॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే ముద్గలదక్షసంవాదే

ధూమ్రవర్ణచరితమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ అష్టత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.3౮

(Page ఖం. ౯ అ. 3౯ పాన ౮౯)

౯.3౯ నవమఖణ్డమాహాత్మ్యవర్ణనం నామైకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూత ఉవాచ ।

ప్రహ్లాదో నామ విఖ్యాతో యోగీ యోగపరాయణః ।

మయూరేశం సమాశ్రిత్యాఽభజత్తం భక్తిసంయుతః ॥ ౧॥

స్వప్నే దదర్శ దేవేశం మయూరోపరి సంస్థితమ్ ।

సిద్ధిబుద్ధిసమాయుక్తం గజాస్యం భక్తవత్సలమ్ ॥ ౨॥

తం ప్రణమ్య ననర్తాఽసౌ సాశ్రునేత్రో మహాయశాః ।

తం జగాద మయూరేశో వరయస్య వరాన్ పరాన్ ॥ 3॥

స తం ప్రణమ్య విఘ్నేశమగదద్ధర్షసంయుతః ।

యోగశాన్తిప్రదాం దేహి భక్తిం తేఽతితరాం ప్రభో ॥ ౪॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా తం జగాద గజాననః ।

మౌద్గలే నవమం ఖణ్డం పశ్య యోగప్రదాయకమ్ ॥ ౫॥

తేన యోగీన్ద్రవన్ద్యస్త్యం భవిష్యసి మహామతే ।

భక్తిర్మే భవితా తే తు దృఢా సమూర్ణభావతః ॥ ౬॥

ఏవముక్త్యాంఽతర్దధేఽసౌ మయూరేశో మహామతిమ్ ।

సజ్జాగృతోఽభవత్ సోఽపి స్మృత్వా స్వప్నం సువిస్మృతః ॥ ౭॥

తతో మౌద్గలసంస్థం స ఖణ్డం యోగాత్మకం పరమ్ ।

పపారాఽలిఖ్య భక్త్యా స నవమం నిత్యమాదరాత్ ॥ ౮॥

యోగగీతార్థకం యోగమలభత్తత్ప్రసాదతః ।

తతోఽతిహర్షసంయుక్తోఽభజత్తం నవధా ప్రభుమ్ ॥ ౯॥

క్షేత్రసంన్యాససంయుక్తో నిత్యం భక్తిసమన్వితః ।
 పపాఠ పాఠకృత్ పూర్ణం నవమం మోద్ధలే స్థితమ్ ॥ ౧౦ ॥
 కదా దైత్యేన్ద్రముఖ్యశ్చ బహుధా సిన్ధుసంజ్ఞితః ।
 క్షేత్రమూర్తిం గణేశస్య ఖణ్డయామాస సంస్థితామ్ ॥ ౧౧ ॥
 సిన్ధోశ్చ ప్రతిమాం తత్ర స్థాపితాం దైత్యపైః పురా ।
 ప్రహ్లాదో దుఃఖసంసక్తోఽభవద్ దృష్ట్వా చ శౌనక ॥ ౧౨ ॥
 క్షేత్రవాసిజనాః సర్వే త్యక్త్వా క్షేత్రం మయూరకమ్ ।
 ప్రవేలుర్భయసంయుక్తా యత్ర తత్ర సుదుఃఖినః ॥ ౧౩ ॥
 ప్రహ్లాదో యోగివన్ద్యః స క్షేత్రసంన్యాసభక్తితః ।
 ఉపోషణపరో భూత్వాఽతిష్ఠత్తత్రైవ నిత్యదా ॥ ౧౪ ॥
 మానసీమకరోత్తత్ర పూజాం విఘ్నేశ్వరస్య సః ।
 తస్యోచ్ఛిష్టం బుభోజైవ మనసా భక్తిసంయుతః ॥ ౧౫ ॥
 దృఢాఽఽగ్రహం తస్య దృష్ట్వా మయూరేశోఽమృతం సదా ।
 భక్తతాలుప్థం తు కృత్వా తోషయామాస తేన తమ్ ॥ ౧౬ ॥
 ఏవం బహౌ గతే కాలే శివపుత్రో బభూవ హా ।
 మయూరేశోఽవధార్యాయ సిన్ధోర్దేవర్షిభిస్తుతః ॥ ౧౭ ॥
 స సమాగత్య సిన్ధోశ్చ ఖణ్డయామాస మూర్తికామ్ ।
 తత్రస్థాం స్వయమేవం తు నివాసమకరోత్ ప్రభుః ॥ ౧౮ ॥
 దృష్ట్వా తం పూజయామాస ప్రహ్లాదో యోగినాం వరః ।
 పారణం స చకారైవ హర్షనిర్భరమానసః ॥ ౧౯ ॥
 ప్రత్యక్షం గణరాజస్తం ప్రసన్నో వరదోఽభవత్ ।
 స వస్తే సన్నిధానస్థో భజామి త్వాం తథా కురు ॥ ౨౦ ॥
 బ్రహ్మైవ బ్రహ్మకల్పాన్తే మయూరేశశ్చకార తమ్ ।
 అన్యం సన్నిధివాసస్థం గణం బ్రహ్మప్రియాఖ్యకమ్ ॥ ౨౧ ॥
 అన్యచ్చ శ్చృణు విప్రేశ విశ్వామిత్రో మహామునిః ।
 చకార మోద్గలస్వైవ భక్త్యా పారాయణం పరమ్ ॥ ౨౨ ॥
 సరతస్తత్ర వృక్షసః శుశ్రావాజ్ఞానభావతః ।

జ్వరయుక్తః కదాచిద్వై నవమం ఖణ్డముత్తమమ్ ॥ ౨౩॥

సద్యో హి జ్వరహీనః స బభూవే పుణ్యగౌరవాత్ ।

యథేష్టం విషయాన్ భుక్త్వాంతే స్వానందగతోఽభవత్ ॥ ౨౪॥

గణేశ్వరం తత్ర దృష్ట్వా బ్రహ్మీభూతో బభూవ హు ।

ఏవం నానా జనా బ్రహ్మ లేభిరే ఖణ్డసంశ్రవాత్ ॥ ౨౫॥

కతి తేషు బ్రహ్మేష్యవ కేన వక్తుం న శక్యతే ।

భుక్తిముక్తిప్రదశ్చాయం ఖణ్డో నవమసంజ్ఞితః ॥ ౨౬॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే దక్షముద్గలసంవాదే

నవమఖణ్డమాహాత్మ్యవర్ణనం నామైకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౩౯

౯.౪౦ నవమఖణ్డమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ చత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూత ఉవాచ ।

అయం తే కథితః పూర్ణః ఖణ్డో యోగాత్మకః పరః ।

నవమః సర్వదః సాక్షాత్ పూర్ణయోగప్రదాయకః ॥ ౧॥

ఏకస్య శ్రవణేనైవ ఖణ్డస్యాస్య మహామతే ।

సమూర్ణం ముద్గలస్థం యత్ ఫలం ప్రాప్నోతి మానవః ॥ ౨॥

న శక్యతే మయా విప్ర మాహాత్మ్యం ఖణ్డసమ్భవమ్ ।

యత్ర యోగపతిః పూర్ణో వర్ణితో గణనాయకః ॥ ౩॥

చతుర్వేదభవం పుణ్యం శ్రవణేన భవిష్యతి ।

సాక్షైః సాధనకైశ్చాస్య ఖణ్డస్యాత్ర న సంశయః ॥ ౪॥

అష్టాదశ పురాణాన్యపపురాణాని యస్తథా ।

శృణుయాత్ స నరస్తస్మాదనంతం త్వస్య సంశ్రవాత్ ॥ ౫॥

శబ్దబ్రహ్మమయాన్నానా శాస్త్రాణి నిఃస్పృతాని తు ।

తేషాం శ్రవణతో జస్తురస్యానంతం ఫలం లభేత్ ॥ ౬॥

తీర్థాని సకలాన్యేవ యః కుర్యాద్విధిసంయుతః ।

తేభ్యోఽనంతగుణం పుణ్యమస్య శ్రవణతో లభేత్ ॥ ౭॥

క్షేత్రాణి వివిధాన్యేవ యః కుర్యాద్భక్తిసంయుతః ।

తేభ్యోఽస్య శ్రవణేనైవ లభేతాసంఖ్యకం ఫలమ్ ॥ ౮॥

దానాని వివిధాన్యేవ యః కుర్యాన్ మానవోత్తమః ।

అస్య శ్రవణమాత్రేణానంతం తేభ్యః ఫలం లభేత్ ॥ ౯॥

యజ్ఞాన్ కుర్యాచ్చ సమూర్థాన్ యథా శాస్త్రప్రమాణతః ।

తేభ్యోఽనంతం ఫలం ప్రోక్షమస్య శ్రవణమాత్రతః ॥ ౧౦॥

ఇష్టాపూర్తాదికాన్యేవ నానా సత్కర్మకాని యః ।

ప్రకుర్యాత్ స ఫలం తేభ్యో నరోఽనంతం లభేచ్ఛివాత్ ॥ ౧౧॥

బహునాఽత్ర కిముక్తేన నానేన సదృశం భవేత్ ।

సాధనం యోగఖణ్డేన యోగో యత్ర నిరూపితః ॥ ౧౨॥

సమూర్ణో యోగఖణ్డస్తే కథితో వ్యాసవర్ణితః ।

అతః పరం గమిష్యామి స్వాశ్రమం త్వాజ్ఞయా చ తే ॥ ౧౩॥

సమూర్ణం మౌద్గలం తుభ్యం కథితం సర్వసిద్ధిదమ్ ।

అతః పరం పురాణం చ నాస్తి శౌనక తే నమః ॥ ౧౪॥

॥ ౬౦ తత్సదితి శ్రీమదాన్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే దక్షముద్గలసంవాదే

నవమఖణ్డమాహాత్యవర్ణనం నామ చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౪౦

(Page ౪౦. ౯ అ. ౪౧ పాన ౯౧)

౯.౪౧ పురాణసమాప్తివర్ణనం నామైకచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

శౌనక ఉవాచ ।

పురాణేషు మహాభాగ సంశయైర్వివిధైః పరైః ।

ప్రాప్తైస్తైః సంయుతోఽహం చ సంస్థితః ఖేదసంయుతః ॥ ౧॥

అన్యస్యైవ పురాణస్య సంశయాః శ్రవణేన మే ।

గమిష్యన్తి మహాబుద్ధే విచార్యైవం స్థితోఽభవమ్ ॥ ౨॥

ఆన్త్యం మౌద్గలకం శ్రుత్వా సంశయా మే గతాః పురా ।

నిఃసంశయః కృతః సూత త్వయాఽహం నాత్ర సంశయః ॥ ౩॥

ఏకో మే సంశయశ్చైవ హృది తిష్ఠతి తం నుద |
 గచ్ఛ పశ్చాన్నిజం స్థానం ధన్యం మాం కురు శాన్తిద || ౪ ||
 గణేశస్య రహస్యం యజ్ఞాతం వ్యాసేన ధీమతా |
 సర్వాతిగం మౌద్గలస్థం మహాచ్ఛిత్రం పరాత్పరమ్ || ౫ ||
 తతో వ్యాసేన శాస్త్రం తత్ కృతం భారతకం పరమ్ |
 ధర్మాధర్మవ్యవస్థానం బ్రహ్మసాయుజ్యదాయకమ్ || ౬ ||
 తత్రా౭౭దౌ గణనాథస్య పూజనం స్మరణం కృతమ్ |
 పశ్చాద్గణేశ్వరస్వైవ వర్ణనం న కృతం కిల || ౭ ||
 సమూర్ధే భారతే జాతే కృతకృత్యో మహామునిః |
 అభవన్నాత్ర సన్దేహః కిమిదం కౌతుకం వద || ౮ ||
 శౌనకస్య వచః శ్రుత్వా సూతః సస్మార తం గురుమ్ |
 తక్షణాత్తత్ర యోగీశో౭భవత్ వ్యాసః సమాగతః || ౯ ||
 తం దృష్ట్వా హర్షసంయుక్తాః సూతశౌనకముఖ్యకాః |
 ఉత్థాయా౭౭పూజ్య తే నేముః స్థాప్య ప్రాజ్ఞాలయో౭భవన్ || ౧౦ ||
 తతః సమీపే సంస్థాప్య జగాద మునిసత్తమః |
 వ్యాసః శౌనకముఖ్యాంస్తు జ్ఞాత్వా సూతప్రయోజనమ్ || ౧౧ ||
 వ్యాస ఉవాచ |
 మయా శాస్త్రం కృతం విప్ర భారతం నాత్ర సంశయః |
 తత్రాయం బుద్ధిగః సాక్షాద్వర్ణితో బ్రహ్మసంజ్ఞితః || ౧౨ ||
 సిద్ధిదో బ్రహ్మరూపో౭యం ముఖ్యం తదేవ సమృతమ్ |
 వికుణ్ఠాదయ ఏవం వై నాశయుక్తాః ప్రకీర్తితాః || ౧౩ ||
 సిద్ధిబుద్ధివరేణైవ మోహితో౭హం న సంశయః |
 గణేశం సర్వభావేన వర్ణితుం విస్మృతో౭భవమ్ || ౧౪ ||
 అన్యం గ్రన్థం తతః కర్తుముద్యతో హ్యభవం మునే |
 తత్రా౭౭కాశభవా వాణీ మామువాచ శ్శృణుష్వ తత్ || ౧౫ ||
 గణేశవర్ణనం పూర్ణం ప్రశస్తం మా కురుష్వ వై |
 మోహనార్థం గణేశేన జనానాం రచితం త్విదమ్ || ౧౬ ||

ముద్గలం మునిముఖ్యం చ త్యక్త్వా సర్వే ముసీన్ద్రకాః ।
స్పష్టం గణపతే రూపం వర్ణితం న క్షమాః కదా ॥ ౧౭ ॥
శ్రుత్వాఽహం తాం నమస్కృత్య సంస్థితో మోద్ధలే రతః ।
ఆతః సంశయహీనస్త్వం మోద్ధలం భజ భక్తితః ॥ ౧౮ ॥
పురాణేషు గణేశస్య స్వరూపం వర్ణితం పరమ్ ।
బ్రహ్మణస్పతిబోధస్య దాయకం నాత్ర సంశయః ॥ ౧౯ ॥
తథాపి మోహితాః సర్వే విప్రాద్యా న గజాననమ్ ।
జానన్తి తాదృశం తేషు సిద్ధిబుద్ధివరేణ తే ॥ ౨౦ ॥
గణేశవరదానేన భక్త్యై మోద్ధలకం పరమ్ ।
దృష్ట్వా గణేశ్వరం పూర్ణం జ్ఞాన్యస్తే నాన్యథా క్వచిత్ ॥ ౨౧ ॥
అతో మోద్ధలమేకం త్వం భజ వై నిత్యమాదరాత్ ।
కలిదోషేణ హీనః సన్ సర్వం చ లభసే పరమ్ ॥ ౨౨ ॥
ఏవముక్త్వా మహాయోగీ వ్యాసస్తత్ర మహామతిః ।
విరరామ చ తత్రైవ ధూమ్రవర్ణః సమాయయౌ ॥ ౨౩ ॥
తం దృష్ట్వాత్థాయ నేముస్తే గణేశం భక్తిసంయుతాః ।
సమూజ్య తుష్టువుస్తే వై గాణేశైర్గణపప్రియైః ॥ ౨౪ ॥
ధూమ్రవర్ణః సజ్జగాద తుష్టస్తాన్ హాస్యసంయుతః ।
స్వభక్తాన్ గణనాథస్తు వచనం సుఖదాయకమ్ ॥ ౨౫ ॥
ధూమ్రవర్ణ ఉవాచ ।
కలేః పరాక్రమః సర్వో మయా సమ్పూర్ణభావతః ।
ఖణ్డితో మునిముఖ్యాశ్చాఽధునా చరత నిర్భయాః ॥ ౨౬ ॥
ఏవముక్త్వా గణాధీశస్తాన్ గృహ్య ధరణీతలే ।
స్థాపయామాస ధర్మేణ యుక్తాంశ్చక్రే స మానవాన్ ॥ ౨౭ ॥
జగాద మునిముఖ్యాంస్తాన్ మోద్ధలం మే రహస్యదమ్ ।
జపధ్వం నిత్యమానన్దాత్తేనాఽహం వశగో భవే ॥ ౨౮ ॥
నానేన సదృశం కింశ్చిత్ ప్రియం చోపనిషత్ పరమ్ ।
యత్రాఽహం పఞ్చధా సంస్థో యోగాకారస్వరూపధృక్ ॥ ౨౯ ॥
పఞ్చధా మే స్వరూపం తు మోద్ధలేన ప్రకాశ్యతే ।

శ్రవణేన పురాణస్య పఠనేన తదర్థతః ॥ 30 ॥

మౌద్గలం యత్ర విప్రేశాః పఠ్యతే శ్రూయతే జనైః ।
తత్రాహం సంస్థితః సర్వైర్భక్తిగ్రహణలోలుపః ॥ 3౧ ॥

బ్రాహ్మే బుద్ధిస్థితం రూపం వర్ణితం మే తదంశతః ।
తత్రాహం సంస్థితశ్చైవ నిర్గుణాకృతిలక్షణః ॥ 3౨ ॥

బ్రహ్మాణ్ణే ప్రణవాకారో నానాభేలసమన్వితః ।
విశ్వాకారప్రభావేణాంఽశేన తత్ర స్థితో ముదా ॥ 33 ॥

గాణేశే మూర్తిగోఽహం తు తయోర్జ్ఞానప్రకాశకః ।
గజవక్త్రాదిచిహ్నైః సంయుక్తస్త్రిషామి సర్వదా ॥ 3౪ ॥

అన్యేషు చ పురాణేషు శివవిష్ణ్వాదిరూపధృక్ ।
సంస్థితస్తత్కలాంశేన నానాభేదవిహారతః ॥ 3౫ ॥

మౌద్గలే యోగరూపోఽహం తిష్ఠామ్యుపనిషద్రతః ।
సర్వేషాం మే స్వరూపాణాం యోగస్తత్ర ప్రకీర్తితః ॥ 3౬ ॥

తేషాం ప్రకాశకం పూర్ణం తథా యోగప్రకాశకమ్ ।
మౌద్గలం మే ప్రియం తస్మాత్తత్ సమం నైవ విద్యతే ॥ 3౭ ॥

భక్త్యా సమ్సృర్థితోఽహం తు సృష్ట్యాఽఽదౌ మునిసత్తమాః ।
తదా మయా వరో దత్తో భక్త్యై భక్తివివర్ధనః ॥ 3౮ ॥

తదర్థం మౌద్గలం పూర్ణం రచితం చ మయా పురా ।
ముద్గలస్య హృది క్షిప్తం సర్వసౌఖ్యప్రదాయకమ్ ॥ 3౯ ॥

మయాఽసౌ ప్రేరితో యోగీ పరం దక్షాయ మౌద్గలమ్ ।
కథయామాస సమ్పూర్ణం పురాణం మే ముదాకృతీ ॥ ౪౦ ॥

తతః శివాదిభిర్వైర్మరీచాదిమహర్షిభిః ।
శేషాదిభిర్మరైః సర్వైః సేవ్యతే మే పురాణకమ్ ॥ ౪౧ ॥

న మౌద్గలం వినా విప్రాః స్వరూపం మే యథార్థతః ।
జ్ఞాయతే కేనచిత్ క్వాపి పూర్ణం సర్వప్రకాశకమ్ ॥ ౪౨ ॥

అన్యత్ర మే స్వరూపం తు వర్ణితం పూర్ణభావతః ।
తత్ర మోహో భవేన్నూనం సిద్ధిబుద్ధికృతః పరః ॥ ౪3 ॥

సృష్ట్యాఽఽదౌ సిద్ధిబుద్ధిభ్యాం ప్రార్థితోఽహం విశేషతః |
 జగతాం మోహనార్థం చ బ్రహ్మణాం ఖేలకారణాత్ || ౪౪ ||
 తదా మయా వరో దత్తో మౌద్గలం త్యజ్య మాం కదా |
 జ్ఞాస్యన్తి న చ విశ్వాని తేషు బ్రహ్మణి సంస్థితమ్ || ౪౫ ||
 అతో మాం మౌద్గలే సంస్థం భజధ్వం త్యేకచేతసః |
 తేన మే భక్తిసంయుక్తాశ్చరిష్యథ నిరన్తరమ్ || ౪౬ ||
 నానేన సదృశం కింఞ్చిన్ మత్ప్రాప్తౌ సాధనం పరమ్ |
 సర్వసిద్ధ్యర్థమేవం తు జ్ఞాతవ్యం ద్విజసత్తమాః || ౪౭ ||
 అస్య శ్రవణమాత్రేణ కృతకృత్యో నరో భవేత్ |
 న శక్యతే ఫలం వక్తుమపారత్వాన్ మయా కదా || ౪౮ ||
 మౌద్గలశ్రవణేనైవ సన్తుష్టోఽహం మహర్షయః |
 దాస్యామి సకలాభీష్టం వృణుధ్వం నిర్విశజ్కయా || ౪౯ ||
 శౌనకాద్యా ఊచుః |
 భక్తిం దేహి త్వదీయాం నౌ యోగం శాన్తిప్రదాయకమ్ |
 యద్యదిచ్ఛామహే నాథ తత్తత్ సిద్ధ్యతు సర్వదా || ౫౦ ||
 గాణపత్యాంశ్చ నః సర్వాన్ కురు త్వం సర్వదా పరాన్ |
 ఇమాన్ వరాన్ గుణాధ్యక్ష ప్రార్థితాన్ దేవ దేహి నః || ౫౧ ||
 తథేతి తానథోక్త్వాఽసౌ గణేశో బ్రహ్మనాయకః |
 వ్యాసాదీంశ్చ జగదాఽసౌ వృణుధ్వం వాఞ్ఞితాన్ వరాన్ || ౫౨ ||
 తైస్తథైవ గణాధ్యక్షః ప్రార్థితో గణపప్రియైః |
 తథేతి తానథోక్త్వా చ సూతమూచే చ విఘ్నపః || ౫౩ ||
 వరాన్ బ్రూహి మహాభాగ త్వయా సంశ్రావితం పరమ్ |
 ద్విజేభ్యస్తేన సన్తుష్టో దాస్యామి స తథాఽబ్రవీత్ || ౫౪ ||
 తథేతి తమథోక్త్వాఽసౌ ధూమ్రవర్ణో గజాననః |
 అన్తర్థాయ స్వమాత్మానం స్వానన్దస్థో బభూవ హ || ౫౫ ||
 సర్వే సన్తుష్టచిత్తాస్తే స్వం స్వం స్థానం యయుస్తతః |
 మౌద్గలం తత్ సమాశ్రిత్య గణేశమభజన్ పరమ్ || ౫౬ ||

ఇమాం ముద్గలజాం శ్లోకైః సంహితాం వేదబృంహితామ్ ।

త్రయోవింశతీసాహస్రైః సార్థైకశతసంయుతైః ॥ ౫౭ ॥

అష్టావింశత్యధికైశ్చ అధ్యాయైశ్చ చతుః శతైః ।

ఖణ్డైశ్చ నవభిః పూర్ణాం సర్వసిద్ధిమయీశ్చితామ్ ॥ ౫౮ ॥

ముద్గలః కథయామాస సర్వేషాం హితకారణాత్ ।

శబ్దబ్రహ్మరహస్యాఖ్యాం సాక్షాద్బ్రహ్మప్రదాయినీమ్ ॥ ౫౯ ॥

(Page ఖం. ౯ అ. ౪౧ పాన ౯౩)

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

నవమే ఖణ్డే యోగచరితే యోగామృతార్థశాస్త్రే దక్షముద్గలసంవాదే

పురాణసమాప్తివర్ణనం నామైకచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౪౧

॥ శ్రీగజాననార్పణమస్తు ॥

॥ శ్రీవక్రతుణ్ణాద్యష్టమూర్తిధరః గణేశః ప్రసన్నో వరదో భవతు ॥

॥ ఇతి శ్రీముద్గలపురాణే నవమః ఖణ్డః సమాప్తః ॥

॥ ఇతి శ్రీముద్గలపురాణం సమాప్తమ్ ॥

Proofread by Yash Khasbage

——
MudgalapurAna Khanda 9 Yogacharitam

pdf was typeset on September 18, 2023

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

